

Claus Pavels: *Dagbog 1814*. Utgave ved Espen S. Ore, Det norske språk- og litteraturselskap, bokselskap.no 2014

Teksten i bokselskap.no følger «1814» i *Claus Pavels's Biografi og Dagbøger, udgivne i Uddrag Claus Pavels Riis, 1864*, s. 124–372.

ISBN: 978-82-8319-183-7 (digital, bokselskap.no); 978-82-8319-184-4 (epub); 978-82-8319-185-1 (mobi)

Teksten er lastet ned fra bokselskap.no

Claus Pavels

Dagbog 1814

Utgave ved Espen S. Ore,
Det norske språk- og litteraturselskap, 2014

[Innledning](#)

[\[Januar\]](#)

[\[Februar\]](#)

[\[Marts\]](#)

[\[April\]](#)

[\[Mai\]](#)

[\[Juni\]](#)

[\[Juli\]](#)

[\[August\]](#)

[\[September\]](#)

[\[October\]](#)

[\[November\]](#)

[\[December\]](#)

Innledning

Om Claus Pavels

Claus Pavels (1769–1822) vokste opp med sin mors familie på Lista. Etter tre år som elev ved katedralskolen i Kristiansand reiste han til København der han ble ferdig utdannet teolog i 1789. Etter en tid som kapellan og sogneprest forskjellige steder i Danmark og Norge ble han utnevnt til sogneprest i Aker og slottsprest på Akershus i 1805. Fra 1817 og til sin død i 1822 var han biskop i Bergen.

Claus Pavels' dagbøker

Claus Pavels er nå mest kjent for sine dagbøker. Utdrag av dem ble publisert av hans barnebarn Claus Pavels Riis og av Ludvig Daae. Da Claus Pavels kom til Christiania ble han en del av et nettverk av ledende personer. Selvom han ikke deltok på Riksforsamlingen på Eidsvoll i 1814, var han i nær kontakt med det politiske miljøet og hadde også god kontakt med Christian Frederik. Og selv om han heller ikke selv deltok som stortingsrepresentant, var han ofte tilhører på galleriet under det første ordinære Storting i 1815 (han var annen suppleant på det ekstaordinære stortinget høsten 1814). Hans dagbøker fra litt før 1814 og til han ble biskop i Bergen i 1817, viser derfor mange nærbilder av det norske politiske miljø på denne tiden. Hans dagbøker fra tiden som biskop i Bergen har vært populære som opplesningsserie på lokaradio, og alle dagbøkene gir spennende glimt av både kulturhistorisk og lokalhistorisk interesse ved siden av de rikshistoriske observasjonene fra perioden rundt 1814.

Claus Pavels' dagbøker ble aldri trykket i sin helhet. Hans barnebarn, Claus Pavels Riis, valgte det han mente passet for publisering fra dagbøkene og brente resten^[1]. Daae baserte sine utgaver på Claus Pavels Riis' avskrifter, og noe av dette materialet finnes i Nasjonalbibliotekets håndskriftsamling.

Om teksten

Claus Pavels Riis brente som sagt Claus Pavels' originalmanuskripter etter å ha skrevet av det han mente kunne publiseres. Da han i 1864 utga *Claus Pavels' Biografi og Dagbøger* der dagboksdelen skulle dekke årene 1812–22, utgjorde dagboksutdraget fra 1814 248 av bokens xii + 515 paginerte tekstsider. Som Daae skriver om bokens dagboksutdrag som helhet: «Dette var for 1814 ret udførligt, men for de øvrige Aar derimod saare sparsomt, egentlig kun at betragte som Prøver.» ⁿ² Så langt jeg vet, finnes det ingen andre versjoner av dagboken for 1814 enn det som er trykket i Claus Pavels Riis' utgave fra 1864. Dette er derfor grunntekst for denne elektroniske utgaven.

Claus Pavels Riis har i sin utgave modernisert Claus Pavels' språk og noen steder standardisert det, andre steder ikke. ⁿ³ I denne utgaven er det ikke gjort noe forsøk på å rette feil eller etablere noen skriftstandard. Teksten er derfor mer eller mindre diplomatarisk gjengitt. Det vil si at teksten er gjengitt slik den er skrevet, men bindestrek ved linjeskift og linjeinndelingen er fjernet. Sideskiftene og paginering i originalen er markert.

Det er oppgitt biografiske stikkord av typen fødsels- og dødsår og yrke på omtalte personer så langt mulig. Det er markert der jeg ennå ikke har funnet informasjon. Om noen kan bidra til å fylle ut hullene, ville jeg være takknemlig om informasjonen sendes [espen.ore \(at\) gmail.com](mailto:espen.ore@gmail.com).

Espen S. Ore, juni 2014

Referanser

Om Claus Pavels i SNL: http://snl.no/Claus_Pavels

Om Claus Pavels i NBL: http://nbl.snl.no/Claus_Pavels

Om Claus Pavels i Wikipedia: http://no.wikipedia.org/wiki/Claus_Pavels

Faksimiler av utgaver ved Nasjonalbiblioteket

Pavels, Claus (1864). *Claus Pavels's Biografi og Dagbøger*. C. Floor, Bergen.:
http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2006081700019

Pavels, Claus (1866). *Biskop Claus Pavels's Autobiographi*. Cappelen, Christiania.: http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2008100712001

Pavels, Claus (1867). *Claus Pavels's Dagbogs-Optegnelser 1815–1816*. Cappelen, Christiania.: http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2006081400016

Pavels, Claus (1889). *Claus Pavels's Dagbøger for Aarene 1812–1813*. Foreningen, Kristiania.: http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2006082300051

Pavels, Claus (1899). *Claus Pavels's Dagbøger for Aarene 1817–1822*. B. 1: 1817–1819. Foreningen, Christiania.: ikke skannet ennå

Pavels, Claus (1904). *Claus Pavels's Dagbøger for Aarene 1817–1822*. B. 2: 1820–1822. Foreningen, Christiania.: http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2006112001016

[Januar]

1ste Januar.

[124] Bisp^{k1} prædikede i Byens Kirke, der maatte da Prindsen^{k2} hen ex officio; maaske han endog var udtrykkelig indbudet, hvilket skal have vært Tilfældet med Prinds Friederich^{k3}, naar Bech prædikede. Min fornemste, flittige Tilhører savnede jeg altsaa idag. Som alle mine Nytaarsprædikener i den senere Tid var ogsaa denne lempet efter Øieblikkets Tarv.

Efter Gudstjenesten var Cour hos Prindsen. Førend denne kom ind erklærede Haxthausen^{k4} det med høi Røst for den første Synd, de havde begaaet i det nye Aar, alle de, som ei havde været i Slotskirken idag, og at det var en Prædiken, hvorved Tilhørerne kunde fristes til at reise sig *en masse* og med Enthusiasme gjentage Troskabs-Eden mod Konge og Fædreland. Han var et Øieblik inde hos Prindsen, og da denne kom ind, og havde talt et Par Ord med Admiral Lütken^{k5},

vendte han sig til mig og sagde: «Jeg hører De har holdt en saadan skjøn Prædiken idag.» – «Henrivende, Deres Høihed!» raabte Haxthausen. «Faar jeg den?» sagde Prindsen med sin inderlige Godmodighed. Jeg bukkede og maatte da naturligvis svare: «Jeg skal afskrive den for Deres Høihed!» – «Lad [125] den heller trykke», afbrød Haxthausen mig, «saa faar vi andre ogsaa læse den». – «O ja», sagde Prindsen, «gør det!» – Jeg lovede det, og maa da nu ligesom ved min Prædiken i Foraaret af de korte nedskrevne Momenter danne et Helt, og det saa snart som muligt.

2den Januar.

Bispen talte med Indignation om de opslagne Plakater. Vistnok ere de afskyelige, men godt var det, om ingen gav Anledning til at føre sliig Anke. Jeg har idag hørt en Beskrivelse over Julebachernalerne, som slet ikke opbyggede mig, og atter maa jeg bitterligen beklage Prindsens Andel deri, og at saamange ypperlige, elskværdige Egenskaber skulle fordunkles ved slige Irregulariteter.

3die Januar.

Omtrent 6000 Tønder Korn ere komne til Norge, og mere ventes. Vaabenstilstand skal være sluttet med Rusland og Preussen og disse være stemte for Fred. Pontecorvo^{k6} vil vel ikke entrere deri, men Kongen^{k7} er selv gaaen til Armeen i Jylland, stiller sig i Spidsen for 40,000 Mand og kjæmper for sit Lands Frihed, Tryghed og Ære. Denne hans Beslutning har gjort en overmaade god Sensation her. Stemningen har ikke meget lang Tid været saa freidig. Og at alle disse glædelige og haabefulde Tidender just ere komne ved det nye Aars Begyndelse, er en herlig Forbetydning. Gode Gud! skulde, efter alle de Trængsler og alle de Spaadomme om større Ulykker, dette Aar vorde et Frelsens og Glædens Aar? Skulde nu alt Tiden være kommen, da Sæden, som nedlagdes med Graad, skal høstes med Frydesang? Skulde det kjære gamle Tvillingrige gaa hædret og selvstændigt ud af den [126] Undergangskamp, hvori det stedtes? Glædes- og Taknemmeligheds-Taarer staa mig i Øinene ved den blotte Tanke.

4de Januar.

Platou^{k8} fortalte mig, at ogsaa hans Musa har været sat i Contribution i

Anledning af Julegilderne. Han ler selv af disse bestilte Arbeider, og siger, at det er noget Snaus. – Indmarsch i Sverrig ønskes og haabes, da Fred med dette Rige neppe er at vente.

8de Januar.

Igaaraftes døde Cancelliraad Prah^{k9}. Han var en Mand af megen Aand og ægte *bon sens*, en hæderlig godmodig Olding, der næppe vitterlig fornærmede noget Menneske. Den Egenskab, «at holde paa Paradoxer», som tillagdes ham i den bekjendte Vise, beholdt han rigtignok til sit Endeligt, men det voltairisk-persifflerende i hans paradoxe Yttringer maa mere tilskrives hans Tidsalder end ham selv. Nu er gamle Claus Frimann^{k10} den eneste gjenlevende Digter fra det norske Selskabs gyldne Dage, thi hans Broder Diplomaten^{k11} tør jeg ikke regne blandt Digterne.

12te Januar.

Bispens Tjener bragte Forslaget til det nye Skolereglement, renskrevet aldeles færdigt til Underskrift. Altsaa har han ikke engang fundet det Umagen værd, at forelæse os de to sidste Capitler eller at unde os Tid til det Heles Gjennemlæsning. Blot vore Navne skulle staa der, og om vor Consens eller Dissens spørges ikke. Sagtens har han ved denne Fremgangsmaade sparet os for meget ubehageligt Arbeide, og naar nu Kongen bevidner Commissionen sit allernaadigste Velbehag med dens Flid og Iver, tager hver af os upaaanket sin Femtepart af Complimenten, men med alt det er det dog en fornedrende, [127] uværdig Behandling, hvorimod jeg som Commissionens sidste Medlem, Bech, umiddelbar subordineret, ikke vel kunde nedlægge Protest, men mit Inderste oprører sig derimod, og jeg vilde meget frabede mig oftere at udnævnes til Medlem af en Commission, hvor jeg skulde spille en saa jammerlig Rolle.

Cancelliraad Prah blev begravet. Efter Jordpaakastelsen holdt Dr. Garmann^{k12} en liden Tale, som ikke var uheldig, og blev fremsagt med megen Hjertelighed. Kun begreb jeg ikke, hvor Prah kom til den Ros, at have forherliget Guds Navn og virket til Religjøsitet og Dyds Udbredelse. Hæder med hans Minde, ogsaa derfor, at han som Forfatter stedse holdt Religion og gode Sæder tilbørligen i Ære, men at han just arbeidede til deres Fremme, kan jeg ikke sige.

Hans Skrifter havde overalt en ganske anden Tendents.

Til Middag var jeg tilsagt hos Prindsen. Der var overmaade stille ved Bordet; hver hviskede til sin Nabo, og kun nu og da talte Prindsen nogle Ord. Han syntes ei at være i godt Humeur, og sandelig der kan være Grund til Mismod ved denne usædvanlig lange og haarde Frost, som lænkebinder Havet, og hæver al Communication mellem Danmark og Norge, paa en Tid, da ei alene vort Land endnu trænger til Korntilførsel, men da de vigtigste Begivenheder maa forefalde dernede, og Efterretninger daglig kunne ventes derfra, paa hvilke vort Fædrelands Held og Selvstændighed saa væsentlig bero. Nei Kalken er endnu ikke udtømt; der er maaske mange bittre Draaber i den; Gud unde os Kraft og Taalmodighed.

14de Januar.

Min Prædiken er nu udkommen hos Lehmann^{k13}, men [128] den fyldestgør mig ikke aldeles. Jeg har villet sige formeget, og har derover virkelig sagt forlidet; ogsaa har jeg hastet formeget med Udarbeidelsen, hvorover mangt et Udtryk mangler den Kraft og mangel Perioden den Runding og Velklang, jeg ellers havde været istand til at give den.

18de Januar.

Meget ubehagelige Tidender har jeg idag hørt om Tilstanden i Danmark, hvis Indflydelse paa Norges Skjæbne da ei heller kan være andet end sørgelig. Men ihvorvel de bære et vist officielt Præg, maa man dog tro, at meget deri er overdrevet, skjøndt vel ogsaa desværre her det gamle Ordsprog gjælder, at der ikke gaar Røg uden af Brand. – Biskop Bugge^{k14} er kommen hertil. Jeg var iaften sammen med ham i Selskab hos vor Bisp. Bugge er en uforlignelig Selskabsmand. Det er sandt, «hans Tale er hvas som Biens Braad», men der er ogsaa noget af «dens Honning», en vis Godmodighed, midt imellem alle Sarcasmerne og ikke mindste Bispelighed.

20de Januar.

Imorges havde vi 25 Graders Kulde. Siden 1740 har man ei havt saadan

streng Vinter. Prindsens Drivhus paa Ladegaardsøen afbrændte imorges. – Hos Thygeson^{k15} fandt jeg en hel Slump svenske Aviser. Jeg saa af dem, at Pontecorvo har nedsat en Regjeringscommitte i Holsten, som da er aldeles i fiendtlig Vold. Ogsaa læste jeg en foregiven Plan til et Nytaarsdigt, hvorledes Svea og Gotha gjorde en Tour til Hovedquarteret, og paa Veien kom forbi Kjøbenhavns Rundetaarn, hvor Dana gjennem en Tubus, som en fransk Harlequin holdt bagvendt for hende, besaa Europas politiske Stilling, og anmodedes [129] forgjæves af de to svenske Madamer om at vende Kikkerten om.

23de Januar.

Ved Taffelet traf jeg Biskop Bugge, som har daglig Adgang til Prindsens Bord, under sit Ophold her. Prindsen synes at ynde ham, og maaske hans Ophold i en eller anden Henseende kan have sin gode Nytte, da der vel ikke findes Mange, maaske ikke en Eneste, der siger ham Sandheden saa rent ud, som Bugge. Han har en besynderlig Frimodighed til at sige alt, hvad der ligger ham paa Hjerte, men undertiden driver han det rigtignok vel vidt.

25de Januar.

Man siger, at vi have faaet Fred; en af Kongens første Adjutanter, Oberstlieutenant Römer^{k16}, skal have gjennem Sverrig bragt Prindsen Budskab derom; men den vil neppe forhøie Høitidelighederne i Anledning af Kongens Fødselsdag, som man tvertimod tror ville vorde indstillede. Alt hvad man endnu ved, er at Prindsen skal være saare ilde tilmode, at Thygeson, Carsten Anker^{k17} og et Par Andre have været til langvarig Conference med ham, og at der endogsaa tales om hans Bortreise. Iøvrigt er alt endnu blotte Formodninger, men da man hverken har illumineret eller skudt fra Fæstningen eller udstedt jublende Proclamationer, saa lader Fredsbetingelserne sig omtrent gjætte, og ventelig er det forbi med Norges Integritet og det fælles Fædrelands Selvstændighed. Saa skulde det da lykkes Ondskaben at seire! Dog, vi ere maaske endnu langt fra den endelige Katastrophe, og Treschow^{k18} aner endnu Muligheden i, at den store Napoleon^{k19} kan vorde vor Hevner. Jeg har ikke tabt Modet og vil ikke [130] tabe det. Jeg har hverken daaret mig med skønne Drømme eller ængstet mig med unyttige Bekymringer. Jeg har haabet, men mit Haab har ikke hvilet paa en

Grundvold, som Pontecorvo kan rokke, og derfor haaber jeg endnu, og skal med Guds Hjelp vedblive at haabe, saalænge mit Hjerte slaar. Treschow beklagede, at Danmark og Norge ikke har og neppe i Mands Minde har havt en Statsmand af Geni. Derover gik det da godt saalænge Lykken fødte, men da den vendte Ryggen, stod man i Forlegenhed, og greb den ene gale Ressource efter den anden. Om Thygeson dømmes han ikke fordelagtigen: «Hvor ei hans egen Ære eller Interesse er med i Spillet, er han ingen stor Mand».

26de Januar.

Med stor Forundring modtog jeg tidlig i Morges et Extrablad af «Tiden», der Ord til andet lød som følger:

«Den mørke og for menneskelige Øine uigjennemtrængelige Taage er splittet, og et Glimt af Solens Klarhed blænder næsten det glade stirrende Øie.

Fred, Fred i Norden! Dette glade Budskab, som Udgiveren er bemyndiget at kundgjøre, iler han herved at meddele.

Ifølge aldeles paalidelige Efterretninger ere Preliminairerne for Freden til Lands og til Vands afsluttede mellem Hs. Majestæt Kongen af Danmark og Norge og de allierede Magter.

Om Fredsbetingelserne kan Udgiveren Intet fortælle, da han ikke kjender dem, og da de rimeligvis i den Skynding, hvormed dette vigtige Budskab er bragt os, ei kunde blive fuldstændigen meddelte, men det faste Haab ville vi [131] nære, at de ikke kunne være vanærende og ikke skulle vorde ødelæggende for Danmarks og Norges Lyksalighed. Saa freidigen stole vi paa Gud, der er Herrernes Herre, og paa den Kraft, der luer i begge Nationers Bryst, at vi uden Banghed tør se Fremtiden imøde».

Saares nysgjærrig efter at vide, hvorpaa denne Glæde og dette Haab kunde være bygget, der mærkeligen kontrasterede mod, hvad jeg hørte igaarftes, gik jeg til Wulfsberg^{k20}. Bache^{k21} havde bragt ham mundtlig Befaling fra Thygeson i Prindsens Navn, at lade et Extrablad af «Tiden» udgaa, hvori tilkjendegaves Publikum, at «Kongen af Danmark og Norge» havde sluttet Fred med de

allierede Magter. Jeg begriber ikke, hvorfra Wulfsberg, med sine Grundsætninger, og i sin nærværende fortrykte Forfatning, fik den varme entusiastiske Glæde, der fremlyste af det Avertissement, der sendtes Thygeson og fra ham Prindsen til Censur. Denne sidste havde ladet en ubarmhjertig Dom gaa over nogle af Wulfsbergs sangvinske Ytringer. En hjertelig Tak til Gud, at Blodsudgydelsen og Mangelen nu vare endte, at Handel og Næringsveie herefter skulde blomstre, udslettede han rent. Istedetfor «Tvillingrigernes» Lyksalighed satte han «Danmarks og Norges», hver for sig isoleret uden Copulativpartikel. Wulfsberg vilde at vi skulde stole paa vor retfærdige Sag og Kongen, hvilken ved denne Leilighed sagdes en Compliment; Prindsen derimod fandt, at det var nok at forlade sig paa Gud og Nationens Kraft. Disse Rettelser forekom mig betænkelige, men hvad jeg siden har hørt retfærdiggjør dem fuldkommen. Kong Frederik den Sjette har i Spidsen for nogle og 40000 Mand, som Bæltet rigtignok adskilte fra Fienden, *uden Sværds slag afstaaet hele Norge til* [132] *Sverrig!* og endda oven i Kjøbet forpligtet sig til at stille 10000 Mand mod de Franske. – Det første Rygte, at Trondhjems Stift og Kongsvinger og Frederiksstens Fæstninger skulde afstaaes, gjorde langt ubehageligere Sensation; det vilde voldt tusinde Farer og Ulykker og vel tilsidst draget hele Norges Fald efter sig. Nu derimod lader Norge sig vist ikke afstaa. De Partier, som vistnok existere i Landet, kunne ei vel reise Hovedet og Demagogerne, hvoraf her vel findes adskillige, blive ei hørte. Thi alle have et Foreningspunkt, som ingen af Partierne kan protestere imod: den lovmæssige Thronarving, Prinds Christian. Han reiser imorgen til Trondhjem, gjør sig kjendt og elsket af Oplændingerne, Trønderne og Armeen; imidlertid arbeides vel her og i Rigets øvrige Stifter, og længe varer det nok ikke, inden Christian den Første proclameres som Norges Konge. Hvad man hidtil ved af hans Adfærd, røber megen Sindighed og Aandsnærverelse. Han beholder sin rolige Fatning, har været om Aftenen i Selskaber, og Ingen har kunnet mærke Forandring hos ham, medens han grundlægger et Værk, som jeg haaber vil fremme Norges Held og gjøre hans Navn udødeligt. Det eneste jeg har tænkt mig til Kongens Undskyldning, er, at han har forestillet sig det at ville ske, som nu sker. Var det ikke saa, var det blot Frygt og Svaghed, da falde han uhædret, og ringeagtende Medynk er alt, hvad vi kunne yde ham i hans Fald. Saa krænkende den Vending var mig, som Tingene syntes at ville tage under den forrige Prinds Christian^{k22}, saameget Affald fra Dannerkongen da vilde bedrøvet og revolteret

mig, saa høiligen jeg har afskyet de svenske Insinuationer i den senere Tid, saa glad og haabfuld hæver min Sjel sig i dette [133] Øieblik, da det er Kongen, som forlader os. Hvor kunne vi da holde fast ved ham? Gud være evig lovet, at vi have Prinds Christian! Uden ham vare vi forlorne, men nu siger jeg: «*Nil metendum, duce Tencro et adspice Teucro*».

Til Aften havde jeg indbudet Treschow, Sverdrup^{k23}, Præsident Bull^{k24}, Lector Hersleb^{k25} og Mariboe^{k26}. Hvad Samtalens Æmne var, behøver jeg ikke at sige. Om den udenlandske Politik, om Napoleon, var endnu Dissens; om den indenlandske derimod fuldkommen Enighed.

Da jeg for halvandet Aar siden begyndte denne Dagbog, var Fortællingen om Brevet fra det svenske Rigsdagsmedlem noget af det første, den indeholdt. Jeg slutter nu det tredie Bind, og slutter det med en mærkelig Epoche. Det er kommet til en Katastrophe, som ventelig vil frembringe mærkelige Begivenheder inden næste Bind sluttes. Hvad Forholdsregler jeg for min ringe Person bør tage, kan ikke være tvivlsomt. At jeg aldrig skal spille nogen Rolle, der vil vanære mit Hjerte, haaber jeg. Og saa raade Gud, som hidtil viseligen og kjærligen har raadet. Hans Varetægt hvile over mig og Mine, over mine uforglemmelige danske Venner (ak! som ei mere ere mine Landsmænd!) over hver Norges Mand, der kan og vil virke til dets Hæder, over vor ædle Prinds Christian og over Fædrelandet!

27de Januar.

Med Forundring hører jeg, at Thygeson alligevel giver Middagsselskab paa Kongens Fødselsdag, dog ikke stort, men kun for Byens første Embedsmænd, hvoriblandt da jeg uværdig. – Jeg talte længe med Mariboe. Sine Oppositioner i Selskabet for Norges Vel gjorde han vel [134] meget Væsen af, ligesom jeg heller ikke kan billige det Skridt af ham, at han i Forsamlingen den 3die Januar ene blandt alle Tilstedeværende vægrede sig ved at underskrive Conventionen, hvilket ogsaa skal have paadraget ham Prinds Christians Misnøie. Dagen efter havde han rigtignok i Brev til Prindsen fremført sine Grunde, og for at vise, at ikke Sparsomhed eller Mangel paa Patriotisme havde bestemt ham, offereret 1000 Sølvdaler aarlig i 10 paa hinanden følgende Aar til Kornmagaziners Oprettelse og Vedligeholdelse. Det blev modtaget med Tak, men kold Tak, og jeg kan ikke undres over, at Prindsen var lidt vred paa den Mand, som ene vilde være klogere

end en udvalgt Committe af Landets klogeste og, hvad Mange af dem angik, i enhver Henseende ypperligste Mænd. Men da denne Fortælling var forbi, kunde jeg ikke andet end hjerteligen bifalde og sympathisere med alt, hvad han siden talte, og erkjende, at Norge i ham har en ædel og trofast Søn. Adskilligt af hvad han fortalte var mig nyt, hvoriblandt, at Dagen allerede var bestemt, da Prinds Christian August skulde udraabes til Konge i Norge. Gud ske Lov, at den Skjændsel afvendtes, og vi holdt ud indtil vi med bedre, mere frelst Samvittighed kunde yde en anden Christian denne Hylding!

28de Januar.

Det er nok længe siden denne Dag i Norge, jeg vil tro ogsaa i Danmark, var saa lidet glædelig og høitidelig. Mørke hviler vel endnu over Tingenes egentlige Beskaffenhed, og et nyt Extrablad af «Tiden», der bares om iaften, har ikke opklaret det; men jeg frygter meget, at Frederik den Sjette uopretteligen har fordærvet sin Sag, og at han ei alene har mistet Norges Throne, men [135] at ogsaa den, hvorpaa han endnu sidder, er faldefærdig, og at Wulfsbergs Fortolkning, da en ussel Smigrer i Kongens Navnetræk F^{VI}. R. fandt *Fredericus vir*, at det efter Bogstavføiningen langt naturligere kunde forklares *Fui rex*, vil erkjendes at være den rigtige. Dette Extrablad fortæller nemlig efter aldeles paalidelige private Breve: at Jylland aldeles ikke har været betraadt af Fienden, og at Kongen fra sit Hovedkvarter i Fyen (Hindsgavl) har negotieret med de forenede Magter. Præliminairfreden sluttedes og Tropperne rømmede strax Slesvig; videre vare de ikke komne. Dette, hvorom jeg intet hørte hos Thygeson, forbausede mig mere end noget af det foregaaende. Thygeson har udstedt et Circulære til Underøvrighederne i Stiftet, hvori han paalægger, at forebygge at Folket foruroliges ved udsprede Rygter. Endnu ved man intet Officielt (Rømer, hører jeg, havde mundtlig Budskab) og saasnart saadant indløber, skal det ufortøvet vende bekjendtgjort. Men ihvordan end Sagerne staa, vil man ved Enighed og Standhaftighed og tillidsfuld Hengivenhed til den ædle og kraftfulde Prinds Christian kunne haabe og udrette alt. – I Middagsselskabet hos Thygeson havde Storkorsene Rosenkrantz^{k27} og Haxthausen ikke Ordenskjæde, som ellers almindeligen bæres paa Kongens Fødselsdag, og Biskop Bech havde ikke engang Præstedragt. Ved næstsidste Ret udbragte Thygeson: «Hans Majestæt Kong

Fredrik den Sjette, hvis Fødselsdag det er!» Selskabet reiste sig og drak taus. Umiddelbar derpaa taltes høit og frit om Kongens Adfærd, og hvorledes Statsraadet paa Hindsgavl havde gjort sig udødeligt i Historien. Men nu proponeredes Dronning Marias^{k28} Skaal; man udbrød i Lovtaler over hende og Stemningen blev blidere. Vor elskte [136] Statholders Skaal var den næste, og udmærkede sig kun fra de andre ved Glassenes lydeligere Samklang. Gamle Norge! Mod, Kraft og Enighed! var den sidste Skaal og med den reiste man sig fra Bordet. Agent Nielsen^{k29} talte efter Maaltidet mistrøstende Ord, og erklærede, at vor Modstand, uden Fred med England, vilde være frugtesløs, og England formodede han vilde holde fast ved Sverrig, men han fandt ikke Medhold hos nogen i Forsamlingen. Rosenørn^{k30} beklagede sig og de flere i Danmark hjemmehørende, her blot for en Tid commanderede Officerers Stilling ved Norges Adskillelse fra Danmark, men det maa vel efter simpel Billigheds Regler tillades dem selv at vælge, hvilket Lands Borgere de ville være, og jeg skulde tro, lige Tilladelse gives alle Normænd i Danmark og alle Danske i Norge.

29de Januar.

Sidstnævnte Extrablads Bekjendtgjørelse var Ord til andet aftrykt i Intelligentsseddelen. Efterretningen var kommen fra Thygeson, men Anmærkningerne, hvis Mening, skjøndt Sproget er lidt forblommet, ei kan miskjendes, er af Wulfsberg og havde vundet Stiftamtmandens fuldkomne Bifald. Sagen bliver mer og mer ubegribelig, og der skal et kløgtigt Hoved til at finde ud af denne Labyrinth. De Allieredes Tropper i Slesvig og Holsten faa Ordre til over Hals og Hoved at begive sig til Holland, hvor de Franske skal have vundet et Slag. 24 Timer efter denne Afmarsch sidder Kongen af Danmark i Fyen, omgivet af 40–50000 Mand, slutter Fred med Fienden, der ikke har en eneste Mand indenfor hans Riges Grændser, afstaar Norge og leverer 10000 Mand til at bekrige sin fordums Allierede, og modtager i Erstatning [137] en Pengesum, nogle sige da ogsaa Pommern og Rügen. Dette sammenlignet med Kongens Adfærd under den hele Krig synes saa afsindigt, at det, hvis det er sandt, røber en ren Hjernens Forvirrelse, og den har man dog hidtil ikke mærket hos Hans Majestæt. Skulde det Hele være en Maske, et aftalt Spil mellem Kongen og Prinds Christian? – Man begriber ikke, hvortil det skulde nytte; heller ikke kan

det rimes sammen med Omstændighederne. Der siges, at Prindsen har faaet Ordre til at vende tilbage til Danmark, og nedsende de norske Orlogsbrigger, og at Christian har svaret: han vil blive i Norge, og behøver Briggerne til Landets Forsvar. Det kan maaske være et blot Rygte, men skulde det være politisk rigtigt at vække hos Normændene den tildels indslumrede Misnøie med Kong Frederik? Synes det ikke, som man næsten har til Hensigt at lægge Kongen for Had, og overtøye Nationen om, at hos ham er intet at haabe?

Endnu en Anecdote, som synes at vidne imod, at Prindsen er indviet i en saadan Plan, fortalte Rosenørn. Han skrev til Kongen mod Römer, dicterede Meidell^{k31} Adressen: «Til Frederik den Sjette, Konge til Danmark», og Taarer trillede ham ned ad Kinderne. Hvad skal man nu tro? – Iaften faldt mine Tanker paa Danmark, og denne Tanke gjorde mig hel sørgmodig. At jeg som Norges Søn maa og bør dele dets Skjæbne, er unægteligt. Jeg er født i Norge, jeg har mit Embede og min Familie der, men meget har jeg dog efterladt i Danmark, som gjør mig dette Land evig kjært: mine gladeste Dages Minde, og de bedste Venner jeg har fundet paa Jorden. Og hint mine Glæders Hjem tænkte jeg mig aldrig anderledes end som mit Fædreland, disse mine trofaste Venner [138] aldrig uden som mine Landsmænd. Der var en Tid, da jeg var Udlænding i Norge, da mit Legeme var her, men mit Hjerte i Kjøbenhavn. Endnu i det sidste Aar har jeg leget med behagelige Drømme om at møde igjen min Ungdoms Medvandrere, at leve med dem – og at dø hos dem! Danmark skal herefter være mig fremmed, som Tydskland, som Schweitz, snart maaske – som dog Gud naadeligen afvende! mere end det forhadte Sverrig. Det er tungt!

31te Januar.

Endnu ved man intet mere, men man begynder i Publicum stærkt at ane en Proformahandel i den hele Fredsslutning og Afstaaelse.

[Februar]

1ste Februar.

Hegermann^{k32} har faaet Ordre til at holde sig marschfærdig. Han misbilliger

at der fra Prindsens Side iagttages den dybeste Taushed paa en Tid, da Nationen maa føle Uro og Bekymring. Man har bekjendtgjort, at Fred er sluttet, og i samme Øieblik gjøres de stærkeste Krigs-Tilberedelser – mod hvem? og i hvad Hensigt? det maa man gjætte sig til efter uhjemlede Rygter. Jeg kan ikke tro andet, end at Prindsen ved, hvad han gjør, at han er intet mindre end uvirksom, og at han tier kun fordi Tiden til at tale endnu ikke er kommen, men at denne Taushed seigpiner os, er vist, og mer end nogensinde forhen ere de Mennesker at undskylde, som spaa det værste. – Generalauditeur Bergh^{k33} tror ikke paa nogen anlagt Plan, men tager alt efter Bogstaven, og tilskriver Kongens «Dumhed» den hele sørgelige Katastrophe.

2den Februar.

Hos Wulfsberg fandt jeg en Bulletin om Prindsens [139] Reise til Toten, hvorfra Holten^{k34} havde skrevet den, fuld af mange unyttige Ord, men naturligvis intet i den af det, vi helst vilde vide. – Thulstrup^{k35} finder Kongens Adfærd undskyldelig. Han tror, at det er hans Mening og Ønske, om just ikke udtrykt ved Ord, at Norge skal frelse sig selv, siden han ikke kan gjøre det, og blive ved den danske Kongestamme, uagtet det er tabt for ham. Heller ikke mistvivler Thulstrup derom, naar kun England vil forholde sig passiv og tilstede fri Skibsfart.

3die Februar.

Flere ville, at Prinds Christian, ved at modtage Norges Krone, skal fraskrive sig Danmarks. Saa forskjelligt tænke vi Mennesker. For mig vilde det være en af mit Livs gladeste Dage, naar Danmark og Norge igjen forenedes under en selvstændig og ædel Regent. – Den gamle fromme Fru – aner i al denne Forvirring det Heles Opløsning og den glædelige Domsdags Nærmelse.

4de Februar.

Anker^{k36} er af den Mening, at vi bør overgive os til de Svenske, dog under visse Betingelser, og vil Svensken ikke indgaa paa dem, da bør vi slaa til sidste Blodsdraabe. Han havde iøvrigt idag Statsprojecter nok, saasom at der i hvert Sogn bør være en civil Embedsmand, der forener i sin Person Foged,

Sorenskriver og Lensmand, virker alt i Forening med Præsten, og staar kun under en Generalintendant, der reiser om for at paase, at alt gaar ordentligt til: at Bispeembederne skulle nedlægges og Amtsprovster vælges af Præsteskabet: at det repræsentative System skulde indføres og Proprietærstanden, som paastodes udelukket fra den svenske Rigsdag, spille en Hovedrolle der. Det sidste Forslag synes at lugte vel meget af [140] egen Interesse, og mod dem alle kunde gjøres vigtige Indvendinger. Derimod nødsagedes jeg at give Anker Medhold i den Klage, han førte over Prindsen, at han intet bekjendtgjør om Norges Afstaaelse. Svenske Commissairer kunne hver Dag ventes med Paastand om at tage Landet i Besiddelse, Armeer trække sammen paa begge Rigers Grændser, Landets Krigere bortkaldes did fra deres Arne, denne Egn bebyrdes med skrækkelige Transporter, og Grunden til alt dette skal man ignorere! Ogsaa over Bispen maa jeg undres. Stiftamtmanden fortæller dog sine Undergivne noget, skjøndt altfor lidet, men Præsterne, som dog kunne virke saameget paa Almenstemningen, siges ikke et Ord. Vi tør ikke udlade os med det ringeste, vi vide ikke engang, om vi skulle bede for Kongen.

5te Februar.

Major Broch^{n4k37}, som troedes død, er kommen tilbage med Depescher, og er reist til Prindsen, der siges imorgen at ville høre Prædiken af Bugge i Trondhjems Domkirke. Rygtet gaar, at en vigtig Begivenhed skal forefalde ved samme Leilighed, maaske Christians Udnævnelse til Konge i Norges gamle Kongestad. – I Kjøbenhavn skal Stemningen været meget ubehagelig. Norges Afstaaelse og en revoltant Krigserklæring mod Frankrig, hvori Kong Frederik, fordum Napoleons troeste Allierede, udbryder i hans Fienders Kraftsprog og gjør ham de mest vanærende Beskyldninger, skal have vakt almindelig Uvillie, og et Vink, han har ladet give Kjøbenhavns Overpræsident, at han ikke ønskede, man skulde illuminere ved hans Hjemkomst, var uden Tvivl overflødig. Man spillede nylig Jacob von Tyboe. I et anonymt Brev anmodedes Frydendahl^{k38}, der spillede Jacobs Rolle, om at tage en rød [141] Adjutantfjeder i sin Hat, og alle de Steder, som ironisk kunde hentydes paa Kongen og Dagens Begivenheder, bleve stærkt applauderede. Paa vort Privattheater, hvor Stykket «Kun sex Retter» opførtes iaften, var Ordet dansk det ene Sted, hvor det forekommer i

Oversættelsen, forandret til norsk, da man frygtede, at Parterret vilde hysse, om der blev sagt: dansk. Det kan jeg dog neppe tro. Jeg indser ikke, hvorfor Ordet dansk skal være os forhadet, om ogsaa Kongen af Danmark har opført sig feigt. Desuden er og bliver dansk og norsk Sprog at være et og det samme. Hvad er et Par hundrede nationale og provinciale Ord imod de mange Tusinde, som Danmark og Norge beholde tilfælles, om de end i Aarhundreder skulle regjeres af forskjellige Fyrster! Schweitz var en fri, selvstændig Nation, om nogen paa Jorden har været det; og dog har der aldrig existeret et Sprog, som hedder det Schweitzerske. Men, som jeg altid har sagt, Ord og Talemaader opholder han sig ved, og gjør meget Væsen deraf; det, hvorpaa det kommer an, er national Aand og ægte patriotisk Daad. Hvorledes det staar til dermed, vil man nu vel snart faa at se. – Dagens Intelligentseddell indeholdt en forundelig Ting fra en Norbye, som takker Hr. P. C. meget varmt for den meddelte Efterretning om hans Kones LigeGYldighed mod ham, saameget mere, da det blot kunde være Hr. P. C.'s Hensigt at give ham en Advarsel ved forestaaende Forbindelse med sin elskede Christiane. En T. G. Sn. indblandes ogsaa, hvis Forfængelighed langt mere end hans Kjærlighed til Christiane forleder ham til at ønske sig anbetret en Helterolle i Comedien, man spiller med Hr. Norbye, der er meget genegen [142] til at tro ham ligesaa fuld af Vindbeutleri som Egennytte.

9de Februar.

Endelig har Bispen erindret os med et Hyrdebrev i Anledning af Tidernes Tegn. Det siger os vel intet, som vi jo tilforn vidste, men naar det, som han siger, ei var ham tilladt endnu at underrette de Herrer Brødre om Sagernes egentlige Beskaffenhed, kunde han vel ikke sige andet end hvad han har sagt. – Intelligentseddelen begynder at blive mærkelig. Først indeholdt den et Svar paa hint underlige Avertissement fra Norbye, hvilket jeg igaaraftes fik at vide, er hverken mer eller mindre end en Pasquil paa Thygeson med lumpne Sideblik til hans Privatliv og Familieomstændigheder. Svaret er i en ædel og sindig Tone. Dernæst fulgte et Spørgsmaal, som siges at have gjort megen Sensation: om Landets Love ingen Straf dictere for *crimen læsæ nationis*? Dette udtjede Neumann^{k39} om Prinds Christian, mod hvem han viste sig som en ivrig Oppositionsmand. Anordningen, at gjøre 3 Millioner nye Papirpenge uden Fond og Garanti, skal især være et saadant *crimen*, skjøndt den sindige og forstandige

Rasmussen^{k40} erklærede dette Skridt aldeles nødvendigt. Desuden doleres over Prindsens præsumerede Forsæt at lade sig udraabe til Enevoldsregent i Medhold af Kongeloven, som ved Kongens Afstaaelse erkjendes at være aldeles ophævet for Norge, og uden Forpligtelse for Nationen, der ikke vil underkaste sig souverain Regjering; men saalænge Prindsen ikke bestemt siger, hvad han har gjort eller vil gjøre, kan man ikke fordømme ham, og kun denne langvarige Taushed, der dog snart maa brydes, er i mine Tanker det, der hidtil kan lægges ham til Last. [143] Neumanns Dom om Prindsen er forøvrigt haard og illiberal. At han er en Vellystning kan desværre ikke nægtes, heller ikke, at han giver et slet Exempel og bidrager end mere til Frivolitetens Udbredelse, men at han er en utrættelig virksom, med eminent Sjeleevner udrustet Regent, og at Europa, den store Napoleon undtagen, i dette Øieblik neppe eier en Fyrste, som saa aldeles er skabt til at være Folkestyrer, er mig klart, og jeg skulde tro, at vi herinde i Christiania har bedre for at bedømme den Ting end Neumann i Asker Præstegaard.

10de Februar.

Provst Munch^{k41} spaar Norge alskens Jammer. Han hører rimeligvis til det Anker-Wedelske Parti, der i Drammen og dens Omegn især skal være stort. Neumann inclinerer vel ogsaa dertil. Schmidt^{k42} derimod holder paa Prinds Christian, men viser forøvrigt en Resignation, der forekommer mig at grændse til Fortvivlelse. – Hegermann anmeldte 10–11 Cadetter, som i Hast maa forberedes til Confirmation, da man trænger til dem som Officerer. – Efter Comedien iaften blev, dog kun af nogle faa Mennesker, afsunget en Fædrelandssang. Da det var forbi, raabtes: Held Norge! med de uundgaaelige Hurra og Klap.

Der var Præsteselskab hos Bispen. Ved Bordet var særdeles behagelig Conversation; man sang og drak Skaaler med Sindighed og Stilhed, som det anstaar sig geistlige Mænd. Bispens Humeur var ganske *couleur de rose*; forsaavidt politiske Æmner discuteredes, var han enig med os og vi med ham. Kun ved en Ytring tilstaar jeg, at jeg oprørtes, da han nemlig engang i Samtalen ytrede: «Det havde dog maaske været bedre, om vi før [144] havde gjort hvad vi nu gjøre». – Bedre, fordelagtigere maaske, skjøndt ogsaa dette endnu er problematisk, men ogsaa hæderligere? ogsaa moralsk bedre? ogsaa

retfærdigere? – Bech er og bliver en tvetydig Mand. Egen Ære og Fordel, frygter jeg meget, er hans Hovedfag, og hvad han forresten vil, beror nok paa Omstændighederne.

11te Februar.

Min Tanke faldt blandt andet paa vore Dannebrogskors. Kongen af Danmark kan ikke fratage os dem, da de ikke kan regnes med til Liberi eller Hofuniform, men er et Agtelsestegn, som han i Fædrelandets Navn har givet os. Heller ikke vil vor nye Regent kunne forbyde os at bære det, uden at ombytte det med et lignende. Men om vi kunne bære en Orden med en fremmed Konges Chiffre og en Inscription, der opfordrer til Troskab og Hengivenhed mod denne Konge, om det ei er vor Pligt at aflægge et Symbol, der henpeger paa Forbindelse med en Regent, som har solgt eller bortgivet os, er et andet Spørgsmaal. – Prindsen ventes nu hjem i disse Dage; her troes han at komme Mandag eller Tirsdag, og vigtige Optrin ville da uden Tvivl forefalde. Hvad jeg som Yngling i den franske Revolutions Dage drømte om, at jeg engang kunde komme til at bivaane og tale i en Nationalforsamling, tør nu meget snart gaa i Opfyldelse. At Mængden er stemt for Prindsen er upaatvivleligt, og hvad der tales om, at Grev Wedel^{k43}, som Hovedmand for en Opposition, opholder sig *incognito* i Sverrig eller Norge, og at der endog skal have staaet i svenske Aviser, at han er udnævnt til Guverneur over det nordenfjeldske Norge, foruroliger ikke synderligen. Overstemt bliver han sikkert, og faa Dølerne og Bergenhusingerne ham i sine Klør, [145] gaar det vist den herskesyge Demagog ilde. Derimod frygter man mere, at Prinds Christian vil paastaa Souverainitet. Der siges endog (hvilket, om det er sandt, vilde være høist uoverlagt), at Thygeson havde svaret Byens Repræsentanter, der forespurgte sig hos ham om Tidsomstændighederne, at den, der talte mod Souverainitet, vilde ansees som *Landsforræder*. Det skal være Agent Nielsens Hensigt, i det Øieblik Prindsen kommer til Byen, at gjøre ham alvorlige Forestillinger. Men af Prinds Christians Klogskab og Retskaffenhed venter jeg alt, og hvor saa uendelig meget staaar paa Spil, baade for ham og os, vilde «Alt eller Intet» være et høist ufornuftigt og uædelt Princip. Jeg er meget rolig, og kan ikke forestille mig, at Tingen faar et slet Udfald. Jeg lykønsker mig endogsaa nu med at være i Norge, og vilde ikke for meget godt i dette Øieblik være i Kjøbenhavn, om endog de

nyeste Rygter derfra om Opløb og Mord ere usande. Det er en betænkelig Periode vi leve i, fuld af Fare og Trængsel, men høist interessant er den, og mangen Eftertidens Yngling og Mand vil beklage ikke at have levet i dette Tidspunkt. Iøvrigt er rigtignok min individuelle Overbevisning *for* Enevoldsmagten i Prinds Christians Hænder. Jeg tror ikke, han vilde misbruge den, men Almenwillien bør være mig hellig, og skulde være det, om jeg ogsaa havde nok saa megen Kraft og Indflydelse. Personlig Hengivenhed for Manden kan muligen mislede mig.

13de Februar

Grev Wedel, som efter Nogles Udsagn var i Norge, efter Andres i Sverrig, og efter endnu Andres var dræbt i Kjøbenhavn paa en saa afskyelig Maade, at Wulfsberg [146] ikke med Ord kunde udtrykke det, siges nu med Vished at være i Kjøbenhavn i høieste Velgaaende. Og der blive han til vore Sager ere bragte i det Rene!

14de Februar.

Rosenkrantz aner endnu Forstillelse fra Kong Frederiks Side i den famøse Fredstractat. Saare uklogt har i saa Fald Kongens Forhold sikkerligen været, saafremt han nemlig tænker paa, nogensinde igjen at blive Norges Behersker; thi Nationens Hjerte er i dette Øieblik saa aldeles bortvendt fra ham, at jeg ikke indser Muligheden af, at han nogensinde igjen vilde være istand til at vinde det. En anden Sag er det, hvis han skulde have Sjelsstyrke nok til at opoffre sin egen Existents, for at berede sin Thronarving et tryggere Sæde paa Kongestolen, ja maaske endog gjennem Omveie frembringe de tre nordiske Rigers Forening; men sligt lader sig vanskeligt tænke. At han imidlertid skulde have begaaet den Afsindighed at declarere Krig med Norge, d. e. erklære, at ville agere fiendtligt mod dette sit gamle tro Rige, hvis det ikke frivilligen overgiver sig til Svensken (hvilket Prof. Rosted^{k44} havde hørt) er af de Ting, man maa se, før man tror dem, og endda, naar man ser dem, maa antage for Blændværk af en ond Aand. – «Tiden» indeholder, foruden en Beskrivelse over hvad Prindsen har seet, sagt og gjort i Trondhjem, 5 Sange, som ere istemte til hans Ære. Biskop Bugges er den bedste, men naar han fortæller, hvorledes «Klippernes Sønner ville signe den Krone, som Christian bar», er det, som Wulfsberg rigtig anmærkede, at sælge

Huden, før Bjørnen er skudt.

15de Februar.

Haxthausen har overgivet Commandantskabet til Oberst [147] Ramm^{k45}. Hvad der har bevæget ham til nu at fravige Commandoen over den Fæstning, der var ham betroet, er mig ubegribeligt. Er det fordi han, i Tilfælde af Beleiring, ei kan indslutte sig i Fæstningen, da hans Nærværelse andetsteds er fornøden? Men hvad er da en Commandant, naar han blot kan være det i Fredstider?

16de Februar.

Prindsen er endnu paa Eidsvold, og har idag ladet kalde til sig Haxthausen, Bergh, Amtmand Collett^{k46}, Treschow og Sverdrup. Man tror, han kommer hid imorgen, og venter da en bestemt Proclamation fra ham, men med Vished vides intet. Anonyme Adresser mod Enevoldsmagten siges at være ham sendte, og have vakt ubehagelig Sensation hos ham. Her i Stiftets Kjøbstæder skal have cirkuleret og endnu cirkulere en Erklæring, som en Deputation ved hans Hjemkomst vil overlevere ham, at Norge ønsker sig ham fremfor alle som Regent, men kun under Betingelser, som Landets Tarv foreskriver. Tre tusinde Mennesker af alle Stænder – ogsaa af Embedsclassen, hvoriblandt Platou – skal have underskrevet denne Erklæring. Med urolig Længsel ser man Udfaldet imøde. – Thygeson er yderst misfornøiet over Avertissementet fra Norbye, hvis Forfatter Wangenstein^{k47} skal være. Han skal have isinde at nedlægge sit Embede, og reise til Danmark. Det gjør mig personligen ondt, men Almenstemningen synes at være imod ham, og anse ham for Prindsens skadelige Raadgiver, og saa handler han da vist meget ret og klogt. Iøvrigt trækker sammen paa Grændsen en Hær, om hvis Existents i Norge man hidtil ikke har gjort sig Begreb. Nogle spaar alt godt, haaber en forønsket og glædelig Opløsning af dette Virvar, og bebude [148] Fædrelandet en Magt, en Ære og et Held, hvorom det aldrig drømte. Andre forudser idel Ulykker. De Svenske ville ei ved Blodsudgydelse erobre vort Land, men blot udsulte det. Deres Tropper ville altsaa blive staaende rolige; vi nødes til, istedetfor at føre en Forsvarskrig, at gaa angrebsvis tilværks, og da vil det gaa galt. Ikke ti af hundrede ville komme levende tilbage. Overvældede af Mangel maa vi omsider overgive os, og vor Skjæbne bliver da værre, ikke bedre, end om

vi strax havde underkastet os.

17de Februar.

Foruden de igaar opregnede ere endnu følgende kaldte til Eidsvold: Carsten Anker, Rosenkrantz, Bech, Falbe^{k48}, Agent Nielsen og Tank^{k49} fra Frederikshald. At Nielsen, uden Tvivl Christianias ypperste Kjøbmand, Formand som dets Repræsentanter og Distriktscommission, er taget med, glæder mig oprigtig. Han vil kunne virke meget paa Stemningen hos den talrige og (da *nervus gerendarum* er hos den) viktige Handelsstand. – At Haxthausen ei kan vedblive Commandantskabet, kommer deraf, at han som Armeens Intendant maa være ved den, at han altsaa har to Embeder, som begge fordre Embedsmandens personlige Nærværelse, men hvis Localer ere i en Afstand af 10 – 12 Mile. At Fyrstegunst aldrig maa frembringe saadanne Anomalier, er en af de Ting, man ved den nye Constitution maa forebygge.

19de Februar.

Endelig er et Lys oprundet, og Gud ske Tak! et meget lovende Lys. Prindsen har constitueret sig som Rigets Regent, men indbyder derhos Mænd fra alle Landets Egne, til at møde paa Eidsvold den 10de April, [149] for at bestemme Landets Regjeringsform og udarbeide Constitution for Norge i de kommende Dage. En almindelig og høitidelig Bededag skal holdes hele Landet over, hvor Folket *en masse* skal aflægge Ed: af yderste Kræfter at bevare Norges Selvstændighed. Her holdes denne mærkelige Fest allerede paa Fredag, og Prindsen vil da besøge begge Kirker, hvorfor Gudstjenesten i Slotskirken først skal begynde Kl. 2. – Fra Bispen kom der Circulære, at der ei mere skal bedes fra Prædikerstolen for Kongen og Kongehuset, men for Norge og dets høie Styrer Prinds Christian Frederik. – Thygeson var ikke paa Eidsvold. Det er vist at han tager Afsked. Nogle sige, at han vil privatisere her, men det er ikke rimeligt. Holten, som nu er hjemkommen, viste mig den Proclamation, Prindsen lader udgaa, og som skal oplæses umiddelbart før Edens Aflæggelse, vistnok forfattet af ham selv, og stemt i en ædel og mandig Tone, samt den skammelige Fredstractat, hvori Norge overdrages med fuld Souverainitet til et Land, som ikke selv har souverain Regjering; ja blandt de Ting, som ere overladte Kongen af

Sverrig som *Eiendom*, er ogsaa Norges Indvaanere! – Prindsen har rent opgivet Tanken om Souverainiteten, som før var ham dybt indprentet. Alle vare imod den, men Sverdrups historiske Grunde skal have havt mest Vægt hos ham og fuldeligen overtødet ham. Rosenkrantz forelagdes først Spørgsmaalet: «Kan jeg antage Souverainitet?» Med sin sædvanlige beskedne Tone sagde han: «Jeg har vistnok ikke saaledes tænkt over dette Spørgsmaal, at jeg tiltror mig fyldestgørende at kunne besvare det, men efter min Overbevisning maa jeg svare Nei!»

21de Februar.

[150] Holten erklærede til min Forundring, at han hverken kan gjøre Ed, vælge eller vælges, da han endnu har et Embede i Vestindien og maa ansees for dansk Undersaat, indtil han derfra vorder afskediget. Her er da et tydeligt Bevis paa, at den gamle Regel: «Ingen kan tjene to Herrer» taaler nogen Undtagelse¹⁵. – Som bestemt Sandhed kan jeg ikke undlade at optegne, at Bispen, der stedse har erklæret sig mod Souverainiteten, der havde medtaget til sin Eidsvolds-Reise Adresser fra Byens Borgere og lovet paa det varmeste at tolke Nationens Ønsker, der har forsikret Neumann, at han vilde vove Embede, Formue og Liv for den gode Sag, har tilligemed Carsten Anker været Souverainitetens eneste Forfægtere paa Eidsvold. Det var, som før er sagt, Sverdrup, der bragte Prindsen til fuld Overbevisning om at Enevælde for ham er uopnaaeligt. Efter en lang Privatsamtale omfavnede Prindsen ham og sagde: «Jeg indser nu, at jeg ikke kan og ikke tør blive Souverain; se nu til De ogsaa kan omvende Biskop Bech og Carsten Anker!»

22de Februar.

En mærkværdig Dag! Det er dog en herlig Tidsalder, vi leve i. Der er vel mange Lande, med hvis Climat jeg ønskede at ombytte vort kolde, ubehagelige, men jeg ved intet Europas, intet Jordens Rige, hvis Borger jeg nu heller vilde være end Norges. – Klokkeren 12 samledes efter Tilsigelse Byens Embedsmænd i Palæet, hvor Prindsen hilste os med følgende Ord: «Jeg har samlet Dem for at underrette Dem om Rigets Tilstand, og den Beslutning, jeg i Forening med Folket har fattet, med Guds Bistand at bevare dets Selvstændighed». Holten [151] stillede

sig nu ved hans Side, og oplæste først Kongens – ja hvad skal jeg kalde den? en Slags Apologi for hans Forhold i den senere Tid og nu ved Norges Overgivelse, samt en Afsked til det norske Folk, som jeg ikke fandt saa rørende, som den var beskrevet for mig. Derpaa oplæstes Fredstractaten med Sverrig og saa to Artikler af Freden med England, der synes tydeligen at vidne om, at England vil holde Fred baade med Norge og Sverrig og lade begge skjøtte sig selv, uden at blande sig videre i deres Privatanliggender. Nu fulgte Kong Frederiks aabne Brev, og rørt og ikke uden Forlegenhed for at finde Udtryk der ei kunde støde, gjorde Prindsen Overgang til sit eget aabne Brev og sin Kundgjørelse, som han selv oplæste. Tilsidst lovede han helligen at gjøre alt for Norge, og bad os i vore Hjerter at gjentage samme Løfte indtil vi om nogle Dage høitideligen skulde aflægge det, han og vi forenede, i Guds Tempel. Holten fik igjen Ordet og meddelte en Udsigt over Rigets politiske Stilling, der begyndte med, at vi bør lykønske vort Fædreland og takke Kong Frederik for den sidste Gave, vi modtog af hans Haand, at han nogle Dage førend han løste os af vor Troskabsed skaffede os Fred med England. Norge har nu, hedte det videre, Fred med alle Nationer. Endelig fik vi Regulativ for Gudstjenesten og Valget. Prindsen endte denne skjønne Act med at række Rosenkrantz Haanden, og opfordre os alle til ved Haandtryk at give hverandre Pant paa vort patriotiske Sindelag. Ledsaget af sin hele Stab (som havde faaet ny Uniform: graa med blaa Opslag, og det gamle Sølvbroderi) red han nu op til Torvet, hvor alle de Militære og Borgerne vare opstillede og hvor de vigtigste Proclamationer i Forveien vare [152] oplæste, og hvor han hilstes med begeistrede Hurraraab. Han standsede paa tre Steder og holdt korte Taler. – Efter Taffelet, hvor der herskede den frieste og freidigste Stemning, og hvor Prindsens Skaal blev drukket med et langvarigt og enstemmigt Hurra, gik Carsten Anker om og hvervede Folk til at besøge Thygeson, som hverken havde været ved Couren eller Taffelet. Han paastaaes nu at være uskyldig og blot et Offer for det Parti, nogle selvkloge Demagoger vilde stifte, men hvis Braad vel nu er borttaget. Temmelig mange fulgte med og deriblandt jeg. Der svaredes ved Døren, at han ikke var hjemme og ikke var kommen fra Prindsen, men Tjeneren fik der Svar tilbage, at det ikke var sandt; vi kom alle fra Prindsen, og der havde han ikke været; det var blot nogle Venner, som vilde besøge ham. Vi bleve nu indladte i en kold Stue, men endnu gjordes ingen Mine til at lade os komme videre, og nu gik først Carsten Anker ind og

siden vi andre *sans faÅšon*, men fandt blot Damerne, hvad enten han nu ikke vilde lade sig se, eller virkelig ikke var hjemme. Vi bevidnede Fru Thygeson vor Deltagelse og Hengivenhed for hendes Mand og forføiede os derpaa hver til sit.

23de Februar.

I den Bøn, som skal oplæses efter Eden iovermorgen gjør Bispen os rent til Løgnere for vor Herre, idet han siger: «at vi have svoret at hylde og adlyde Prinds Christian Frederik», hvilket jo for det første aldrig er tænkt paa. Jeg gjør og den Forandring: «hvorfør vi og villigen hylde og adlyde etc.» og om Hans Høiærværdighed selv bærer Slotskirken med sin Nærværelse, vil jeg forsvare min egenmægtige Fremfærd, hvis den paaankes.

24de Februar.

[153] Aldrig har jeg havt interessantere Æmne for Dagbogen, men heller aldrig har jeg havt mindre Tid til at skrive end i disse Dage. Denne Dag har imidlertid ikke været af de mærkelige, da jeg har siddet rolig hjemme og arbeidet paa mine Taler. Under dette Arbeide takkede jeg Gud med Taarer: *at jeg ikke er Dansk!* Det vilde være mig en ubeskrivelig smertelig Følelse, naar jeg skulde optraadt ved den Handling, der nu opfylder min Sjel med høi Begeistring, og tænkt: «Din Vugge stod i det Land, med hvilket du nu skal afsværges, og opfordre din Menighed til at afsværges al Forbindelse». Kun som Hersker eller i en aldeles subordineret Forfatning finder jeg, at den danske Mand nu kan være lykkelig i Norge; jeg idetmindste føler, at jeg i min Alder og Situation vilde være meget ulykkelig ved alt, hvad jeg her maatte se og høre og tage Del i. Jeg maa rent ud sige, at jeg aldrig havde tiltroet mig de varme Følelser for Norge, som jeg i dette Øieblik besjeles af.

25de Februar.

Som Festen idag var den eneste i sit Slags, saa har jeg vel heller aldrig talt med det lydelige, enstemmige Bifald, som med Enthusiasme ydes mig af Enhver, der møder mig. Da Prædikenen med tilhørende Taler trykkes, giver jeg her intet Udtog deraf. Edsaflæggelsen gik for sig med al den Høitidelighed, som var mulig, hvor Rollerne ei vare uddelte, men Enhver overladt til sig selv og sin Følelse.

Efter Slutningspsalmen endte jeg Handlingen efter Befaling med Udraabet; «Held Norge! Held Norges Regent!» hvilket jeg, for at forebygge Hurraraab, som Nogle ville sige, virkelig har fundet Sted i Byens [154] Kirke, bad Menigheden istemme med Hjertelighed, men ogsaa med den Værdighed, som sømmer sig Guds Hus. Dette skede ogsaa virkelig. Prindsen talte derpaa nogle Ord fra sin Stol, hvilke besvaredes med Velsignelsesønsket. I Byens Kirke skal Prindsen fra en Forhøining ved Alteret have aflagt Eden og holdt en meget vakker Tale, som har vakt stor Sensation. – Igaar var to svenske Herrer, Grev Rosen^{k50} og Oberst Skøldebrand^{k51} hos Prindsen, men gik forbløffede og bistre fra ham og reiste endnu igaaftes. Jeg har hørt meget om denne Audience, hvor Prindsen var omgivet af Rosenkrantz, Carsten Anker, Treschow og flere af Rigets første Mænd, var stiv og stolt og holdt dem tre Skridt fra Livet, og bragte dem saa aldeles ud af Contenancen, at Rosen, der dog skal være en fin Hofmand, stod feig og flad. Inden de reiste, tror jeg dog deres Vrede sagtnede lidt, og de spiste med god Appetit et Maaltid Mad, der var sendt fra Prindsens Kjøkken til Haxthausen, hvor de havde taget ind. De skal paa Reisen have uddelt Sølvpenge og Proclamationer, begge Dele uden Effect.

26de Februar.

Imorges samledes efter Tilsigelse i min Storstue Haxthausen, Bergh, Oberst Ramm, Oberstlieutenant Rummelhoff^{k52}, Justitsraad Schaft^{k53}, Thulstrup, Hetting^{k54}, Assessor Debes^{k55}, Secretair Michelsen^{k56}, Fuldmægtig Engebrechtsen^{k57}, og Dyrlæge Johannesen^{k58}, for at aabne de indkomne Valgsedler, og underskrive Adressen til Prindsen, samt Vidnesbyrdet om Edens Aflæggelse. Generalauditeur Bergh og Assessor Debes valgtes, hin med 27, denne med 17 Stemmer. Jeg havde 6 og de fleste Valgdygtige enkelte Stemmer.

[Marts]

2den Marts.

[155] Prindsen modtoges i Theatret med Hurraraab. Efter Skuespillet istemtes Platous sidste Sang til Norge, hvorpaa der raabtes Hurra med megen

Enstemmighed og Begeistring først for Norge og dernæst for Norges Regent.

3die Marts.

Til Christiania Byes Repræsentanter ere valgte Sverdrup og Omsen^{k59}. Der skal igaar være organiseret et Regjeringsraad, som vel vil udgjøre vort tilkommende Ministerium. Dets Medlemmer ere: Rosenkrantz, Haxthausen og Tank (ved Finantsvæsenet), Sommerhjem^{k60} (ved Justitsvæsenet), Amtmand Collett (i det indre), Bech, Treschow, Sverdrup (i det lærde Væsen), Niels Aall^{k61} (i Handelsfaget) og endelig Carsten Anker (i det udenlandske Departement).

4de Marts.

Hegermann er glad over den Vending Tingene nu tage. Han gav mig iøvrigt den Trøst, at Cadetternes Confirmation kan opsættes til den sædvanlige Dag.

7de Marts.

Grev Wedel er kommen tilbage til Norge. At han efter Evne vil forstyrre den gode Orden, hvori alt er begyndt at komme, tvivler jeg ikke om, men at det ei vil lykkes ham, haaber jeg stadigen. Han har adskillige Dage opholdt sig i Sverrig, havde ved sin Hidkomst en Times Samtale med Prindsen, og skal være kommet ud fra ham omtrent i samme Forfatning som Rosen og Skøldebrand. Ogsaa Prindsen skal denne Samtale for nogle Øieblikke have forstemt. Ellers underhandles i dette Øieblik paa den svenske Grændse mellem Grev Schmettow^{k62} og Grev Essen^{k63}, og Prindsen er reist til Hafslund, for at være ved Haanden, om noget skulde behøve Sanction. Jeg [156] indser ikke, at der kan komme andet ud af denne Underhandling end aabenbar Krigstilstand med Naboriget; thi at Sverrig ikke vil opgive sine Pretensioner lader sig begribe, og hvad skulde Norge have at tilbyde uden sig selv? Kun et lader sig tænke: at Pontecorvo nu, da næsten alt skal være tabt for de Franske, giver Slip paa Sverrig og præfererer en Throne i et sydligere Clima, og at saa vor Prinds forener de to Riger under sig. Muligt var det, men i denne Stund vist ikke sandsynligt. Han har ladet indrykke i «Tiden» Kong Carls Proclamation til Normændene under 8de Februar paa Svensk og splitter galt dansk. Vi loves deri Nationalrepresentation

og Beskatningsrettighed (Ret til at paalægge selv vore Skatte).

9de Marts.

Tidernes Tegn behage mig ikke i dette Øieblik, og Gud maa vide, hvad Udfald, vor Sag endnu kan faa. Der stod i Dagens Intelligentsseddel fire versificerede Linier, hvori man har villet finde den Betydning, at alt, hvad Prinds Christian har gjort for os, er skuffende Blændværk, og at det er klart nok, at det Modparti, som aabenbart existerer, skjøndt man ikke kjender dets Udstrækning eller Planer, vil søge at udbrede denne Fortolkning. Jeg er nu vel aldeles overbevist om, at Prindsens Fremfærd er saa oprigtig som noget Menneskes paa Jorden kan være, men desmere frygter jeg for, at han skulde gjøre et eller andet overilet Skridt, der kunde nyttes og fordreies til det værste af hans Modstandere. Saaledes maa jeg tilstaa, et det ikke behager mig, at han allerede har tildelt Regjeringsraaderne en vis Embedsrang, da deres Stilling jo er aldeles precair, ligesom jeg heller ikke billiger, [157] at han, som der siges, personligen vil bivaane Forhandlingerne paa Eidsvold, hvorved Nationens Deputerede vilde underkastes en Tvang, der kunde tage en fatal Vending. Dog, han har hidtil vist saamegen Conduite, at han forhaabentlig heller ikke nu i det afgjørende Øieblik vil give sine Avindsmænd Vaaben ihænde mod sig. At han vil være tilstede paa en kraftig, skjøndt, «usynlig Maade» er troligt, men naar han har aabnet Forsamlingen vil han vist forlade den med sin synlige Nærværelse.

10de Marts.

Det var idag Knudsen^{k64} vilde have en Theaterfest over det hele Tvillingrige til Hæder for dets Krigere og til Gavn for deres efterladte Slægt. Bladet har nu vendt sig, og jeg gad vide, hvorledes denne varme Patriot og virkelig brave Mand nu er tilmode.

11te Marts.

Sverdrup anser endnu ikke sit Valg til Medlem af Rigsforsamlingen for afgjort, da et Forslag, der er gjort af Prindsen i Betragtning af de mange Stemmeberettigede i Byens Menighed og de faa i Slotsmenigheden, at begge den førstes, men kun en af den sidstes valgte Repræsentanter skulle gaa til Eidsvold,

ikke har vundet hans Bifald, og altsaa to af de fire skulle vælges. Overalt troes Prindsen at være misfornøiet med Christiania og den der herskende Aand.

12te Marts.

I Dagens Intelligentsblad fandtes to Vers, som jeg vil tro ere velmente, men som vel neppe synderlig ophjælpe den gode Sag. Det ene er af de sædvanlige Opfordringer, dog som det synes meget loyal og moderat, men naar Forf. kalder Norge afkræftet, og jeg ved ikke [158] hvad andre Ukvemsord han bruger, saa opmuntrer han just ei til Mod, og naar han fremdeles opmuntrer os til at afgive alt vort Sølv og Guld, og siden i en prosaisk Note gjør det Forslag, at hver skal tage Skeer med sig i Selskaber (hvoraf der følger, at man ei har skilt sig ved alt sit Sølv) saa vækker han mere Latter end Enthusiasme.

13de Marts.

Efter de mange paa interessante Nyheder rige Dage blæser nu en Zefyr, og Stormen er for det første forbi. Jeg lever atter mit jevne, rolige Liv og hører eller ser intet af Betydenhed. Endog Soldater permitteres hjem; man venter altsaa for det første ingen betydelige Optrin. Til 10de April bliver der nu vel Stilstand i Tingene, og det eneste, som indtil da muligvis tildrager sig almindelig Opmærksomhed, er Udfaldet af Carsten Ankers Mission til England, hvor han i dette Øieblik upaatvivlelig er, da han idag 8 Dage med god Vind er afgaaet fra Christianssand.

14de Marts.

I Bondevensmødet taltes som sædvanlig i denne Tid mere om politiske end økonomiske Materier, og man blev enig i, at uindskrænket Trykkefrihed bør være en af Rigets Grundlove.

15de Marts.

Jeg kan ikke gjøre for det: mit Hjerte fyldes med Bitterhed hvergang jeg tænker paa vor fordums Konge. Varmt har min Læbe og mit Hjerte taget ham i Forsvar mod de, som mig syntes, ufortjente Bebreidelser, der gjordes ham. Jeg føler nu, at de ikke vare det, og det svegne Haab er mig utaaleligere, end om jeg

intet havde haabet.

16de Marts.

[159] Omvalget for Christiania er nu fuldendt. Sverdrup, Omsen og Bergh havde ligemange Stemmer, men Bergh traadte frivillig tilbage. De to andre valgtes altsaa, og Christiania har ikke Grund til at blues ved sine Repræsentanter, da begge ere forstandige og retskafne Mænd.

17de Marts.

I «Tiden» findes indrykket efter Bergens Avis en Epilog af Biskop Brun^{k65}, hvorved jeg og mine Lige kunde fristes til at nedlægge vor Digterpen, idetmindste i patriotiske Æmner, ved at føle, hvorlidt vi i den kraftfuldeste Mandomsalder have af den 69-aarige Oldings Aand og Ild. Jeg kan ikke nægte mig den Glæde at afskrive den, ved hvilket endnu i Forveien maa bemærkes, at Ifflands «Manden af Ord» i Forveien blev spillet:

Iaften er vor Mand af Ord kun Leg.

Men se! hist Storm røg op; nu her for Alvor spørges,

Om Mænd – om Mænd af Ord –

Om Borgersamfunds Pagt staar fast i Nord,

Om Orden inden Borde kan besørges,

Da første Styrmand nu fra Roret veg.

Vold rev det af hans Hand – det vil vi tro;

Men vi opfordre ham, idet han os forlader,

Til Vidnesbyrd, at vi adløde ham som Fader,

Og at kun Mænd af Ord i Norge bo!

Men ak! nu drev vort Skib som Vrag for Bølger

Mod den for os afskyeligste Strand,

Som vinker os imellem Brud og Brand,

Som bag sin Trægaards Prunk vort Fængsel dølger.

[160] Dog – nu sprang op paa Dæk den gjæve Mand,

Som Understyrmand var,
Og raabte: «Hver, som Hjerte har,
Og elsker Frihed, Fødeland og Ære,
Og før vil vove alt, end fremmed Lænke bære,
Han følge mig! Vi holde af
Ad Havet til – om til vor Grav.
Saa skal vort Skibbrud dog al Verden lære,
At Norge havde Mandskab inden Borde,
Som Storm og Hav og Døden trodse torde!»

Vort Hurra steg mod Sky; det er en Mand af Ord,
Som til vor Nød sit skønne Hjerte binder:
Den Usling, han blandt os frygtagtig finder,
Den kaste vi flux over Bord.
Vi heise Seil i Top og duve til,
Vort Skib han styre kan og vil,
Og han skal se med Lykt, hvor det sin Bølge bryder,
Hvor hele gamle Norge ham adlyder.
Han styre høit! – han ved, at inde Bord
Det hele Mandskab er – kun Mænd af Ord!

Dog, uden mer Allegori:
Ham over Stjernerne velsigne vi,
Som saa vor Nød, og os har sendt
En Christian Frederik til vort Lands Regent!
Ham følge Seier, Ære, Held!
Vi følge ham. Ja før skal Dovrefjeld
Omvanke, skjelve paa vor faste Moderjord,
Før nogen Norsk skal Rigets Arving svige,
Som Roret tog i Storm, at styre Norges Rige.

[161] Saa sværge Normænd, Mænd af Ord.

Gjenlyder Bjerge syv! Vi raabe: længe leve
Vor Prinds Regent! Ja dette Hus skal bæve
Af nifold Hurraraab,
Som tolker dette Norges Haab:
Vor Christian Frederik længe leve!

18de Marts.

Da jeg havde prædiked og døbt Bjørn i Kirken, forefandt jeg hjemme et Mæcenat-Exemplar af Schmidts Prædiken, hvilket jeg flux bragte til Prindsen, for efter Forfatterens Begjæring at nedlægge for hans kongelige Høiheds Fødder. I Forgemakket hørte jeg den glædelige Tidende, at engelske ministerielle Blade har udtalt sig med megen Tilfredshed om Norges Skridt at erklære sig uafhængigt, og ytret, at dette bliver en Sag mellem Norge, Danmark og Sverrig, i hvilken England og de Allierede ei kunde eller vilde understøtte Sverrigs Paastand, for at straffe Kongen af Danmark, og at det altid lod sig haabe, Erstatning andetsteds var at finde for Pontecorvo, da maaske endog Rusland vilde være villigt til at afstaa Finland. Man gjør sig som Følge heraf det glædeste Haab om, at Ankers Mission vil have et lykkeligt Udfald, og at vor Handel saaledes vil vorde oplivet og blomstre uforstyrret. Overalt har denne Tidende vakt Glæde, kun Wulfsberg vilde ikke ret goutere den; det skulde undre mig, om der ikke atter er kommen en Streg i hans Regning. Han syntes usædvanlig misfornøiet med den nærværende Administration, og hos de Folk er Privatinteressen et paalideligt Thermometer for deres patriotiske Varme. Bekræftes det, at Englænderne ville blive vore Venner, saa skal man se, hvilke loyale Mænd vore Kjøbmænd [162] blive, og hvilken stor Mand Prindsen da igjen vorder i deres Øine. Jeg kunde ikke bare mig for at lade et Par Ord falde derom ved Audientsen, hvortil Prindsen sagde, at Østlandets Kjøbmænd, *in specie* Christianias, dog havde vist en meget prisværdig Patriotisme i Henseende til Landets Kornforsyning, hvorimod han var særdeles misfornøiet med Kjøbmændene i Trondhjem, der slet ikke vilde entrere i saadant. Derfra gik han over til at tale om, at Digterne i denne Tid burde lade deres Stemmer høre. Jeg bragte Bruns skjønne Epilog paa Bane. Med den og Prædikenen var han særdeles vel fornøiet, men derimod hovede ham mindre den Bøn, Brun havde forfattet til

Bededagen, hvor han vidtløftigen raisonnerede om Edens Hellighed og de Eder, vi forhen letsindigen havde aflagt og brudt, hvilket Prindsen med Grund her fandt upassende, ligesom han ogsaa undredes over, at Brun ei prædikede i nogen af Bergens Kirker paa den store Bededag. Skulde maaske Tingenes nuværende Stilling ei behage den gamle Mand? Har han maaske ønsket og ventet Christians Proclamation som souverain Monark? Jeg vilde, som sagt, intet have imod den, men Individets Mening maa vige for den almindelige Villie; det har vor ædle Prinds selv erkjendt, og jeg ærer ham dobbelt, fordi han tog sit Parti som en klog og retskaffen Mand. Han haabede ellers at se Brun d. 10de April ved Rigsforsamlingen, men et Haab betog jeg ham.

19de Marts.

I Trondhjems Avis findes en lang og temmelig vidthentet Fortælling, der skal bevise Trykkefrihedens Gavnlighed. Forfatteren har uden Tvivl Ret i Hovedsagen, og det var næppe kommet til det nærværende Point, og [163] den danske Regjering havde vel ikke begaaet de mange Sottiser, der omsider kronedes med den uhørte: Norges Afstaaelse, dersom ikke Penne og Presse havde været saa haardeligen bundne. Man vil dog haabe, at vore Constituenter, idet de skjænke os Frihed, sætter Grændser for Tøilesløshed, og især lægger Baand paa de moralske Giftblandere, der havde frit Spil i Danmark, medens al anden Frihed indskrænkedes.

22de Marts.

Tiderne synes nu at ville bedres. Priserne paa næsten alle udenlandske Varer falde, og Speculanterne nødes til at komme frem med deres Beholdninger, for ikke aldeles at skuffes i deres upatriotiske Haab. Et Pund Raffinade kostede saaledes nylig 25 Rd., men er nu faldet til 20 og troes om et Par Maaneder at kunne faaes for 6–7. – Wulfsberg har, tildels efter Vink af Prindsen, et stort Jern i Ilden og havde det i Formiddags meget travlt med en Plan, hvorefter han skal være lønnet Avisskriver og Redacteur af alskens Ting, som jeg ikke gider nævne.

23de Marts.

I Intelligentsseddelen udsættes en Præmie af 800 Courantdaler for en

Afhandling, som maatte være færdig inden 10de April, og indeholde Besvarelse paa de Spørgsmaal, om andre end indfødte Normænd kunne have Adgang, som Deputerede, til Forsamlingen i Eidsvold, og om ei ligeledes den Bestemmelse der bør gjøres, at vigtige Statsemployer – hvad mon hertil skal regnes? maaske endog Kongeværdigheden? – aldrig maa betroes til andre end dem, der ere fødte i Norge. Endelig æskes nøiere Forklaring over, hvem Indfødsret kan tilstaaes.

[164] Foreløbigen gjorde jeg tre Anmærkninger derover. 1) Besvarelsen af Spørgsmaalets første Del kommer post festum, da alle Fuldmagter den 10de April forevises og ratificeres, og da først skulde Afhandlingen overgives Censorerne til Bedømmelse. 2) Grundig Besvarelse af et saa vigtigt og omfattende Spørgsmaal, hvor man maatte gaa tilbage til Statsrettens første Principer, kan med ingen Rimelighed ventes i en Tid af 14 Dage. Hvis altsaa nogen vover at besvare det, vil det blive en indbildsk superficial Person, af hvis Bemærkninger Forsamlingen kun vil lære saare lidet. 3) Blandt alle de valgte Deputerede, som jeg har hørt nævne, er Grev Wedel (til hvis Parti Spørgeren dog formodentlig hører) den eneste, som ikke er født i Norge; han maatte altsaa udelukkes fra Forsamlingen og fra ethvert vigtigt Statsemploye. Hvad iøvrigt Sagen selv angaar, da anser jeg slet ikke Indfødsretten for den kostbare Juvel i Kongen af Danmarks Krone, som de Dages Digtere og Prosaister vilde gjøre den til, og hvad besynderlig Kraft der ligger i at være født paa et Sted, naar man har levet sin meste og bedste Tid paa et andet, indser jeg ikke. Jeg skulde tro Patrioten beholder sine Penge, og de ere ham vel undte.

26de Marts.

Hount^{k66} skriver, at han næsten enstemmig er valgt til Deputeret fra Smaalehnenes Amt. Hans Ytringer ere forresten ikke meget haabfulde. Han ender med disse Ord: «Kan Norge blive en selvstændig Stat, o Gud! hvor glad vil jeg ikke da blive! Kan det ikke blive det, uden at bygge paa blotte Muligheder, aldrig skal jeg da billige, at en Million opofres for en skjøn Phantasi.» – Biskop [165] Bugge er efter Prindsens Anmodning igjen kommen hertil.

28de Marts.

Min Samtale med Biskop Bugge dreiede sig mest om Tidens Tegn og den

norske Nationalaand. At der er for liden sand Patriotisme iblandt os, deri maa jeg give ham Ret, hvad enten jeg saa tager ham med i Klyngen, eller regner ham blandt Undtagelserne – jeg tilstaar at det er mig problematisk – og skulde jeg mistvivle om Udfaldet af det store Værk, vi har begyndt, var det ingenlunde de udvortes Fienders Magt, men mine Landsmænds egen Mangel paa Aand og Hjerte til at udføre det, hvorpaa jeg vilde grunde min Mistvivl.

29de Marts.

Der kan ikke tænkes et ypperligere Foraarsveir end vi nu have. Ligesom vi i hele Vinter har havt vedholdende Frost, have vi nu Dag og Nat vedholdende Tøveir, hvorved Isen svækkes og Sneen smelter langsomt, men dog saaledes, at, efter vort Clima, et godt og tidligt Foraar med al Grund lader sig haabe. Deraf følger da ogsaa, at paa Landeveiene er fælt Uføre, som endnu en Tid lang vil forværres, den 10de Aprils Mænd til megen Qvide, men Landmanden glædes ved Udsigten til et frugtbart Aar, og Kjøbstædmanden ikke mindre ved Haabet om Isens Bortgang og uhindret Tilførsel. – Der var tilmeldt Prindsen, at et Corps Svenske var indrykket over Grændsen, hvilket bragte Allarm i Leiren, men saa kom der Contrarapport, at den Officer, som havde meldt det, havde taget feil. Fremdeles fortælles, at man har faaet Telegraf-Efterretning om, at Regjeringsraad Ankers Sendelse til England er mislykket, hvilket dog næppe er [166] Tilfældet, da det er vist, at General Anker^{k67} imorgen reiser til England, hvilket ei skulde ske, førend hans Broder havde beredt ham Veien, og lovede sig et godt Udfald. At man imidlertid allerede skulde have den engelske Regjerings Erklæring, at den tillod fri Handel mellem begge Riger, men at den i nærværende Øieblik ikke kunde erkjende det norske Flag, er vel endnu blot Rygte, som man snart tør haabe bekræftet. – I Danmark er skeet betydelig Subscription til Norges Forsyning med Korn til Indkjøbspris.

30te Marts.

Jeg har idag læst en Prædiken af Sigvardt^{k68}, hvori han tre Gange kalder Prinds Christian vor Frelser, et Navn, som i en Prædiken udelukkende bør gives Jesus Christus. Prædikenen er forresten god, men baade han og andre Prædikanter, som i denne Tid lade deres Taler trykke, forekommer mig at tale

mere til Nationaldeputerede og Medborgere end til Medchristne. Talerne indeholde for megen Politik og for liden Religion. Jeg er selv ikke ankefri i dette Stykke.

Wulfsberg fortalte, at han nylig er bleven bestyrket i sin Tro, at Prindsen ikke ynder Trykkefrihed.

31te Marts.

Admiral Lütken har faaet Ordre fra Kongen af Danmark, gjennem Grev Essen, om strax at nedbringe Kutterbriggerne. Hvad Admiralen som dansk Undersaat maa og bør gjøre, kan ikke være Tvivl underkastet, men om Prindsen vil tillade Briggernes Bortførelse er et andet Spørgsmaal.

[April]

1ste April.

Admiral Lütken og Capitaine Svenson^{k69} ere arresterede. [167] Kongens Ordre kom med en svensk Courer og bragtes Prindsen, der brækkede den som alt, der kommer fra Sverrig. Han sendte Oberst Arenfeldt^{k70} med Ordren ned til Lütken og lod ham spørge om, hvad han havde isinde at gjøre. «Som dansk Undersaat og Mand af Ære», svarede Admiralen, «maa jeg lyde min Konges Befaling». «Saa maa jeg», sagde Arenfeldt, «i hans kongelige Høiheds Navn forkynde Dem Arrest». – «Det ventede jeg», svarede Lütken, og vilde aflevere sin Sabel, hvilken dog ikke blev modtagen. Arenfeldt forlangte blot Revers, at han erkjendte Arresten, og gav sit Æresord paa at ville respectere den.

2den April.

Regjeringsraad Aall svæver mellem Haab og Frygt, men besjeles af Agtelse og Hengivenhed for Prindsen. – Tidenderne fra Danmark ere bedrøvelige. Kong Frederik skal være nær ved at gaa fra Forstanden. Den svenske Minister Tavast^{k71} skal have forlangt af Kongen, ei allene at gjøre Prinds Christian arveløs (det kan han og vi alle le ad), men ogsaa den Umenneskelighed, at overgive den svenske Regjering hans Søn som Gidsel.

3die April.

Første Classe i Selskabet for Norges Vel er anmodet om at vælge 3 Censorer til at bedømme de Prisaftandlinger, Rigsdagen vedkommende, som ere indkomne eller ventes at indkomme. Treschow havde valgt Sverdrup, Platou og Omsen, hvilket Votum jeg tiltraadte.

5te April.

I Bondevennemødet talte jeg med Anker. I Henseende til Norges Stilling og Udsigter, og de Forholdsregler, Rigsdagen bør tage, finder jeg ham og Hount, som [168] kom iaften, og strax udviklede mig sine Ideer, temmelig enige. Man kan ikke nægte, at sund Fornuft prædominerer i deres Raisonnement, men at denne kolde Fornuft enevældigen skal herske, at man ei vil gjøre Regning paa egen Kraft og de store Forandringer, Omstændighederne kunne være underkastede under Forsynets Styrelse, men allene paa, hvad der i dette Moment kan sees med Øinene og føles med Hænderne, at man vil kvæle al Enthusiasme af Frygt for, at den skal blive vild og regelløs det kan jeg aldrig i Evighed billige, og de Betingelser, man vilde indgaa med Sverrig, være nok saa fordelagtige og *soi-disant* hæderlige – i mine Øine vilde de vorde en Skamplet og Fordærvelse paa Nationen.

6te April.

De Svenske udstøde slemme Trudsler mod dem, der tage Del i den nærværende Regjering, og Grev Essen har ved en bekjendt Provst Brunius^{k72} ladet sige Regjeringsraad Tank, at man fremfor alt vilde holde sig til hans og hans Collegers Person og Eiendomme, hvilket er en trøstelig Udsigt for ham, da de svenske Tropper blot behøve at trænge en halv Mil ind i Landet for at afbrænde begge hans Gaarde, efter først at have udplyndret dem. Imidlertid taler Tank om Prinds Christian med en Enthusiasme, jeg ikke havde tiltroet ham, men forresten er han ilde tilmode, og unægtelig have han og Aall, som uafhængige Mænd, paataget sig svare Byrder, og udsat sig baade for Ansvar og Fare.

7de April.

Prindsen havde forlangt at høre Skriftetalen hjemme i sit Værelse. Han sad i en Sopha og jeg i en Lænestol og talte som følger: «Solen oprandt Paaskedags [169] Morgen og Jesu Veninder ilede hen til den Grav, hvor from Hengivenhed havde nedlagt hans afsjelede Legeme. Endnu engang vilde de efter deres Lands Sæder hædre hans Minde saaledes, som vi hædre vore afdøde Venners, naar vi henplante en Blomst paa deres Gravhøi. Paa Veien erindrede de, at en stor Sten var lagt over Graven. Bekymrede spurgte de hverandre, hvem skal bortvælte den? men fortsatte ikke desmindre deres Vandring. Og se! da de kom til Stedet var Stenen bortvæltet, og de fandt i den aabne Grav – ikke det livløse blodige Legeme, som de ventede at finde: de fandt et forklaret Herrens Sendebud, der tilraabte dem det glade Budskab: «I lede efter Jesum af Nazareth; han er opstanden, han er ikke her».

Ofte vandre vi Mennesker hernelen med saaret Hjerte til det Sted, hvor vi tro, at alle vort Livs Glæder ere begravne, for endnu at kunne gjenkalde os deres bitre, søde Minde. Tanken om det Forbigangne, Følelsen af det Nærværende, den dunkle Udsigt mod det Tilkommende stemmer vor Sjel til Mismod. Ak, selv over vore Glæders Grav hviler en tung Sten, og tvivlraadigen spørge vi: hvo vil, hvo kan afvælte den? Held den, som ikke trøstesløs vender tilbage, som ikke mistvivler om at faa Stenen bort, skjøndt hans egen Kraft er for svag dertil, men med tillidsfuld Fortrøstning til Gud fortsætter sin Vandring. Thi ofte sker det, at naar vi naa det Maal, som vi med frygtblandet Længsel ilede hen til, naar Øieblikket kommer, hvilket den Lidetroende med Ængstelse og Mismod saa imøde – se, da er Stenen afvæltet. Den Almægtige, for hvem alle Jordens Klipper er et Støvgran, et Intet, har borttaget den.

[170] Ædle Fyrste! Længe og haardeligen led det Land, hvis Styrer De af Gud bestemtes til at være, og den haardeste Prøvelse forestod endnu, da De kom til os, for at dele vore faa Glæder, vore mange smertelige Lidelser. De forlod det skønne Land, hvor Deres Barndoms og Ungdoms Dage henrunde saa blideligen; hvor De uden krænkende Sorger, uden møisomme Anstrængelser kunde berige Deres lyse Aand med Kundskaber, og nære de ømme, glade Følelser, for hvilke Deres varme Hjerte skabtes; hvor et elsket Barns uskyldige Kjærtegn og haabfulde Fremvæxt skjænkede Deres Faderhjerte den saligste Fryd. De forlod hint Land for at dele Skjæbne med et Folk, over hvis Isse længe svævede og endnu

svæver en mørk, varslende Uveirssky; thi ak! til det sikre Haab tør vi endnu ikke hengive os, at Uveiret vil bortdrage, og at de enkelte Solglimt, som nu og da frembryde, bebude en skjøn Dag. O ædle Fyrste! klart skuer Deres Blik og varmt føler Deres Hjerte: ogsaa De vandrer med os til svundne Glæders Grav; det er ei undgaaet Deres Opmærksomhed, at en tung Sten endnu hviler paa den, og en Fyrste, der er saa aldeles Menneske som De, vil ikke blues ved at erkjende, at det Spørgsmaal stundom uvilkaarligt fremtrænger sig: hvo skal bortvælte denne Sten? Dog forsager De ikke; dog gaar De med Mod og Kraft fremad den Bane, Forsynet henkaldte Dem paa; dog straalere endnu Haab i Deres Øine og fæster Bolig i Deres Hjerte. Hvad er det da, som binder Dem saa fast til vort (efter Verdens Dom) saa ulykkelige Land? hvorfor overlod De os ikke til den sørgelige, vanærende Skjæbne, der beredtes os, og vendte tilbage did, hvor Tryghed og Glæde indbød Dem? Ikke formastelig Selvtillid [171] og ikke Haab til svage Mennesker bestemte Dem. Hos Gud var Deres Frelse og Ære; Deres Styrkes Klippe, Deres Tilflugt var Gud. Paa ham forlod og forlader De Dem; for hans Aasyn udgyder De i dette Andagtens Øieblik Deres Hjerte. Og derfor taber ei De, og derfor bør ei heller vi tabe Modet, fordi maaske forenet Kraft er for svag til at afvælte Stenen. O, vi bør ikke mistvivle om, at hvad Gud finder tjenligt for os, det vil han ogsaa skjænke os Bistand til. Et Øieblik, da har maaske den Almægtiges Haand som Avner bortveiret den Sten, al menneskelig Magt ikke var istand til at lette. Hvad Gud vil have frem, kan Ingen forholde, ikke al Jordens Mægtige, om de samlede opstaa imod os og true os med Undergang. Gud er mægtigere end de alle, og de, som forlade sig paa ham, ere evig trygge.

Derfor, ædle, dyrebare Fyrste! beder og formaner jeg Dem i Jesu Christi Navn, i hans Navn, der led og udholdt Lidelsen med Kraft og Hengivenhed i Guds Villie og derpaa indgik til Herlighed, i hans Navn, hvis Minde De nu i den Eviges Tempel i Medforløstes Samfund høitideligen skal igjenkalde: før og brug med Mandomsmod de Vaaben, hvormed vor hellige Religion udruster Dem til at udholde den Kamp, som endnu maaske forestaar! Tro paa Gud være Deres Skjold, og hver gloende Pil, Vold eller List udsender mod Dem og den gode Sag, skal slukt og kraftløs nedfalde for Deres Fødder! Aandens Sværd, Guds Ord, være Deres Forsvarsvaaben, med hvilke De mandigen strider mod Lidenskabernes og Smigerens og Forførelsens skjulte og aabenbare Angreb. Deres Øie være stadigen henvendt paa Jesus Christus! [172] Hans Lære, hans Exempel, hans blide

Forjættelser opmuntre og styrke Dem. – Og engang skal De og (vi haabe til Gud) vi med Dem se hver Anstødssten bortvæltet, og jublende erkjende, at alle Herrens Veie ere Visdom og Godhed, og at alt skal tjene Dem til Gavn, som elske ham». – Prindsen hørte mig med hjertelig Deltagelse, og takkede mig med et Haandtryk, fordi jeg havde stemt ham just til de Følelser, det var ham og os alle saa vigtigt at nære i dette Øieblik. «Tro paa Forsynet», sagde han, «er os nu aldeles nødvendig. Uden den vilde det være Afsindighed, hvad vi nu har begyndt paa». Han ytrede det Haab, at alt vilde faa et godt Udfald. «Det er saa lidet», sagde han, «der behøves for at redde os. Kornmangelen er det eneste ret frygtelige Onde, men hvor fik vi Hjælp Nytaarsdag? Hvor let og snart kan ikke lignende Lykke vederfares os». I Kirken fremtraadte Prindsen sammen med de øvrige Communicanter.

8de April.

Selskabet ved Prindsens Taffel var temmelig stort. Det bestod nemlig først af det hele Regjeringsraad, saa af Biskop Bugge, der virkelig synes at aspirere til en fornem Hofnars Charge, hvis her bliver Hof, og endelig følgende Deputerede: Hount, Jacob Aall^{k73}, Justitsraad Diriks^{k74} fra Laurvig, Sorenskriver Bryn^{k75} fra Raabygdelaaget, den oplyste og interessante Præst Grøgaard^{k76} fra Moland og Dr. Møller^{k77} fra Arendal. Ved min Bordende var Conversationen ikke meget levende; Bugge førte Ordet paa den modsatte, og til ham vare alles Øren henvendte. – Ved min Hjemkomst fandt jeg et overvættets venskabeligt Brev fra Biskop Brun. Han sender mig sin Bededagsbøn, om hvilken jeg maa være enig med Prindsen. Han foreslaar [173] endog indirecte i denne Bøn Forandring i vore Love angaaende Eden.

9de April.

Schmidt og Hount reiste idag til Eidsvold. Jeg kan ikke sige, at jeg som Fædrelandets Mand var eller er aldeles tilfreds med Hount. Den Mand, der som Kongen af Danmarks Undersaat var den djærve, ivrige, hyperpatriotiske Normand, hvis Yndlingssang var «For Norge, Kjæmpers Fødeland», selv i dens mest revolutionære Ytringer, der paa en uærbødig Maade, som næsten havde paadraget ham Generalfiscalens Tiltale, søgte at gjøre «Norges retfærdige og

billige Ønsker» gjældende, – denne Mand maatte formodes, naar endog fjern og uvis Udsigt viste sig til at gjenvinde og haandhæve Norges Selvstændighed, at ville henrives af høi Enthusiasme og vove for den store Idees Realisation alt hvad Oldtidens udødelige Frihedshelte vovede, om han ogsaa selv skulde opofre alt. Dette synes han imidlertid ei at ville gjøre. Hans kloge Forslag ere vel iførte Philantropiens Klædebon, og den Hungersnød, der truer Landet, angives som Bevæggrunden, hvorfor man ei maa lade Enthusiasmen prædominere. Men hvad skjønt og stort der var bleven udrettet i Verden, naar man saaledes var gaaet raisonnerende frem, gad jeg nok vidst. Vil man støtte sig paa lutter Visheder i denne Verden, skal det: «Hvo intet vover, han intet vinder!» regnes blandt de pontoppidanske «onde Ordsprog, som fordærver gode Sæder»: skal Bevidstheden om, at man kjæmper for en god Sag regnes for Intet, saasnart man ei med Pen og Griffel kan calculere Kampens Udfald: skal Enthusiasme hedde Sværmeri og religiøs-poetisk Anskuelse mødes med Haanlatter – saa farvel [174] Menneskeværdighed og Menneskeheld, og den Tro paa Gud, der anprises Ebr. II! saa har vi en ganske simpel Livsphilosophi, som vi kunne følge hele vort Liv igjennem: «hold med dem, der vinde, og vend Ryggen til dem, der tabe!» Sagtens holder den ikke Stik længer end til vi dø, men hvad siger det?

»Bruder! bin ich einmal todt,
Frißt die Seele mir kein Brodt».

Jeg vil ingenlunde sætte min gamle Ven i Classe med de foragtelige Skabninger, der raisonnere saa, men hvortil det kan lede, naar man, som han, er *purus putus* Prosaist, det er mig indlysende, og jeg vil aldrig kunne regne ham blandt mit Fædrelands Støtter. Dertil kommer endnu hans umiskjendelige Arrogance, som gjør det ubehageligt at indlade sig i Ventilation med ham, naar man ikke er af hans Mening; og naar jeg saa tilføier, at det nok er altfor sandt, at han har prædiket bemeldte *common-sence* for Almuen i sin Egn paa Sverrigs Grændse, hvor det er saa vigtigt at nære og opflamme Nationalaanden, saa kan jeg virkelig ikke undlade, idet jeg elsker ham som min personlige Ven, at anse ham for min politiske Uven. Havde Mænd af de Grundsætninger været Folkets Anførere, da Brødrene Colbjørnsen^{k78} vare det, da var nok Frederikshald blevet uopbrændt, og Sverrigs Banner havde alt i et Aarhundrede valet fra Frederikssten! – Schmidt tænker og føler som vi alle burde tænke og føle, og

tænkte og følte vi alle saa, da var Norge frelst.

Iaften læste jeg Overkrigscommissair Sebbelovs^{k79} Forslag til en Grundlov for Norge, bygget paa den Forudsætning, at Christian Frederik bliver arvelig indskrænket Monarch. Jeg har aldrig studeret den Ting *ex professo*, [175] er altsaa ikke ret bedømme denne Bog, men han forekommer mig stundom insequent, naar han f. Ex. overgiver ogsaa Lovgivningen i Regentens Hænder, men vil dog have Rigsdag sammenkaldt, hvilken dog ei maa vare over 8–10 Dage (!); nogle Forslag synes umodne og ensidige; vigtige Ting ere afjaskede i megen Fart og andre f. Ex. om Skibes Clarering (der aldrig kan høre under et Riges Grundlove) ere fremsatte i vidtløftig Detail, men ellers er der ogsaa adskilligt sundt og godt i Pjecen, og blandt saameget andet, kan den da gjerne fortjene opmærksom Gjennemlæsning.

10de April.

Den er nu kommen, den store Paaskedag. Saa nær Stedet, hvor den vigtige Tærning vorder kastet, der skal afgjøre Norges Skjæbne maaske for Aarhundreder, og dog fjernet og afhængig af et Par Mennesker, der mundtlig eller skriftlig ville henkaste til mig nogle afrevne Fragmenter, gaar jeg som paa Gløder og venter med Ængstelse det Øieblik, da Sløret falder, og det maaske lykkelige, maaske sørgelige Resultat ligger for Verdens Øine. Ogsaa med Hensyn paa mig selv er det skrækkelige Dage; thi jeg føler det, fra den Stund Norge gaar over til saadan Forbindelse med Sverrig, at Prinds Christian ei længer kan være dets Styret, er al min Lyksalighed inden Norges Grændser forbi. Under en søvnløs Nat opstod den Tanke hos mig, hvis det skulde komme dertil, i Afskedstimen at bede min elskte Fyrste, naar han bliver Konge i Danmark – og forlader han os, vil det ei vare længe – da at give mig et Embede der, paa det jeg fjernt fra mit ulykkelige, nedværdigede Fædreland kan ende mine Dage der, hvor det i over 20 Aar har været mit inderligste [176] Ønske at leve og dø. Dog – jeg vil ikke udmale denne sørgelige Forestilling. Det tør gaa godt.

11te April.

Kjerschow^{k80} holdt en meget god, men overmaade orthodox Prædiken, hvor endog Djævelens Indskydelser og den evige Fordømmelse vare anbragte. Hans

Sprog er skjønt, der er baade Tanke og Følelse i hans Foredrag, og med et bedre Udvortes vilde han kunne blive en yndet Prædikant. Han er ægte, consequent Grundtvigianer, og som saadan mig langt kjærere end Stenersen^{k81} med sin ubegribelige Schellingske Philosophi og fremfor alt end Borch^{k82}, hvis Prædikener er en ulykkelig Sammenblanding af theologisk og philosophisk Palæologi og Neologi.

Om Grev Wedel fortælles der, at han i Torsdags paa Bogstad havde udtalt sig om Norges Tilstand og Prindsen, vel ikke med fuldkommen Tilfredshed, men dog i en ædel, moderat Tone. Som den voldsomste Oppositionsmand nævnes Wergeland^{k83}.

12te April.

«Tiden» kaldes nu her i Byen Ministerialtidenden og «Intelligentseddelen» Oppositionsbladet. Hvor det dog kan vende sig underligt her i Verden. Wulfsberg en Ministerialtidendes salarerede Udgiver! – Omsen er den, som først har udsat Præmie for den bedste Constitution, hvorfor han ogsaa vægrer sig ved at censurere de indkomne Afhandlinger. Han og hans Medpatrioter beholde nok deres Penge, thi alt hvad der indkommet som Prisafhandling, skal være dumt Sludder.

13de April.

Prindsen har aabnet Forsamlingen paa Eidsvold med en skjøn Tale. Sorenskriver Falsen^{k84} skal være en af den [177] gode Sags kjækkeste Talsmænd. En Takadresse til Prindsen for hans hidtilværende Administration er foreslaet, men efter Grev Wedels Forslag ajourneredes den til næste Dag. Breve fra Eidsvold beretter, at Wedel om Natten skal have ladet Stemmesedler udgaa til dem, han ansaa for at høre til sit Parti. Om Løvenskjold^{k85} siges der, at han, uden at aflægge Ed, vilde agere Nationaldeputeret, og at det kun var ved at true ham med Bortvisning, at Prindsen kunde formaa ham dertil. Han skal overalt have vist en revoltant Djærvhed. Imidlertid ansees han for altfor ubetydelig til at blive Gjenstand for Frygt.

14de April.

Af Bergh, som igaaraftes kom hjem fra Eidsvold, hørte jeg endel Rigsdagsnyt. Takadressen gik igjennem som billigt og rimeligt var. Grev Wedel gav han det Vidnesbyrd, at han gaar temmelig sindig tilværks, og man mistvivler ikke om at vinde ham for den gode Sag. Blandt dennes kjække og veltalende Forsvarere nævnede Bergh: Rein^{k86}, Sverdrup, Falsen, Hegermann, Oberstlieutenant Stabell^{k87} og Capt. Motzfeldt^{k88} for Bergen. For Oppositionspartiet præsiderer som en sand Enragé Wergeland, der taler med en Djærvhed, som hans egne Meningsfæller søger at formilde. Han skal have fordret de Mænd, som af Prindsen i Februar kaldtes til Eidsvold, satte under Tiltale, som de, der have tilranet sig den Nationen tilhørende Souverainitet. Forøvrigt tegner alt sig til at ville gaa vel. Prindsens Tale har idag staaet i «Tiden». Der er ingen overflødig Prydelse, ingen tom Declamation; den bærer Simpelheds og Sandheds Præg, og maa udentvivel strax blandt dem, som ikke før have seet ham, have vundet ham ikke faa Tilhængere. Jacob [178] Aall er taus; Adskillelsen fra Danmark skal især være ham krænkende.

15de April.

Jeg læste idag en ny Opfordring fra Grev Essen til det norske Folk, ledsaget af Bilage, hvori Trudsler naturligvis udstødes mod os, hvis vi ei ville falde tilfode, men hvor tillige Danmark trues ligesaa slemt som vi. Det synes overalt som om dette vort fordums Broderlands Fare er nok saa stor som vor, og at man vil lade dets ulykkelige Konge undgjælde for vor Uvillighed til at underkaste os. De Danskes broderlige og virksomme Deltagelse i vor Skjæbne skal være mageløs, og vi vare utaknemmelige, om vi i Tidens Fylde modsatte os en ny Forening, forudsat at den kunde bestaa med vort eget Lands Held og Tryghed. Under souverain Regjering giver vel Norge sig aldrig mere, men det er ikke usandsynligt, at Begivenhederne her fremkalde noget lignende i Danmark, og bevirker Enevældets Ophævelse. Her tales alt om Thygeson som dansk Minister i Norge, og Rosenkrantz som norsk i Danmark, men underlige Ting maatte hændes, inden dette kunde realiseres. Imidlertid ere betydelige Kornforraad ankomne til Norge, skjøndt ikke til vor isblokerede By, og ihvorvel det engelske Ministerium har lovet Pontecorvo, ikke at hjælpe Norge, vaier dog det engelske

Flag i norske Havne, ingen Krydsere hindre Tilførselen, og Privatmænd i England sende Gaver til norske Krigere. Et Handelshus i England har nylig sendt Egeberg^{k89} 100 Guineer, og flere har lovet lignende Bidrag.

17de April.

Af Constitutionens 13 Hovedpunkter ere 10 alt færdige og vedtagne, hvoriblandt No 1, at Norge skal være [179] et indskrænket arveligt Monarchi, hvis Bestyrer skal føre Navn af Konge. Herimod holdt Wergeland atter en lang Tale, som man atter var saa uhøflig at afbryde. Et Par bergenusiske Bønder skal ved et eftertrykkeligt Argument have bragt Grev Wedel paa fredeligere Tanker, da de lovede «at stingje ham», hvis han nævnte Forening med Sverrig. Alt ansees nu paa det nærmeste afgjort. – «Tiden» indeholdt i Original og Oversættelse et ypperligt Brev fra Prindsen til den svenske Konge, som denne har sendt uaabnet tilbage. Den Klogskab og Retskaffenhed, som fremlyser af alt, hvad denne Mand taler, skriver og foretager sig, maa dog omsider aabne Øinene paa Enhver, som vil se.

18de April.

Om Grøgaard fortælles en Anekdot, der karakteriserer baade Manden og den Sag, han forsvarer. Biskop Bugge, som han besøgte her i Byen, havde sagt til ham, at der aldrig kunde være Spørgsmaal om Norge skulde være et selvstændigt Rige, men blot hvorledes det skulde bevare sin Selvstændighed; thi at vove alt, endog Liv og Blod for den havde man jo svoret, – og den kloge Mand svarede med sin Aandsforvandte Lorano i Zarine:

«Men naar du svoret har en ubetænksom Ed,
Da bryd den uforsagt, og Himlen blier ei vred!»

Om Schmidt paastaaes, at han paa Eidsvold skal bære Kappen paa begge Skuldre. Jeg kan ikke tro det, endskjøndt det ikke vilde være første Gang man opdagede Inconseqventser hos Mennesker, hvis Charakterfasthed der gik Ry af. Jørgen Aall^{k90} skal være Normand med Liv og Sjel, og Scheitlie^{k91} fra Drammen, som ansaaes for tvetydig, endog enrageret Antisvensk.

19de April.

[180] Man tror Grev Wedels Liv usikkert blandt de ærlige, kraftfulde, men haardhjertede Fjeldbønder. Der er talt om at anklage ham som Landsforræder, og Sorenskriver Blom^{k92} har man truet med at slaa Arme og Ben itu paa, dersom han lader sig bruge som Grevens Haandlanger. Der hvervedes stærkt for ham til anden Uges Præsidentskab, men Norges Venner seirede, og Oberst Hegermann valgtes.

20de April.

Jeg har læst et Digt, som roulerer i Kjøbenhavn i Manuscript. Det hedder «Nora til Dana» og indeholder skrækkelige Invectiver mod den danske Regjering, og næsten ren Opfordring til det danske Folk om at løsrive sig fra Frederik den Sjettes Scepter, og i Forening med Norge at hylde Prinds Christian. Forfatteren skal være en Student Boye^{k93}, Rectorens Søn fra Trondhjem; men ellers er en Præmie udsat for hans bevislige Paagribelse.

21de April.

Flere Medlemmer af Overcriminalretten har raadet Hans Houge^{k94} til at søge Benaadning hos Regenten, hvortil de ved Forbøn ville bidrage, og ikke forlange Commissionsdommen underkjendt. De sige vel, at de gjøre det, for at se hans Skjæbne i Hast afgjort, men hvad hindrede dem, efterat forhen alle mulige Undersøgelser ere anstillede, strax at optage Sagen til Doms? Ventelig føle de, at skjøndt *summum jus* her virkelig vilde være *summa injuria*, kunde de dog efter Lovens Bogstav ikke dømme anderledes end Commissionen. Jeg lovede ham [181] en meget fordelagtig Attest og anbefaling hos Prindsen, om Leilighed kunde gives.

22de April.

Bergh havde hørt, hvad der skal have gjort megen Sensation paa Eidsvold, at den Aften, da Prindsen ventedes, men ikke kom, et mistænkeligt Menneske var fundet i hans Værelse, som løb sin Vei i flyvende Il og efterlod sine Sko. Rimeligvis har det været en simpel Tyv, men efterat Oppositionspartiet saa længe

har seet Spøgelse, kan man ikke undres over, at den gode Sags Tilhængere nu ogsaa begynde at følge Exemplet. Selv om den svenske Regjering skulde ville udrydde vor ædle Fyrste med Snigmorderhaand, er jeg overbevist om, at ingen Normand vilde lade sig bruge som Haandlanger til en saadan Niddingsdaad. – Wergeland skal *a la* Barrere søge at betrygge sig mod ethvert Tilfælde. Han havde sagt til Haffner^{k95}, at han haabede Prindsen ikke var ham unaadig, fordi han havde sagt sin Mening, hvortil Haffner svarede: «Ja, det veed jeg sandelig ikke. Prindsen taler aldrig til sine Adjutanter om Præster».

23de April.

I Intelligentsseddelen klages over for liden Publicitet ved Rigsdagsforhandlingerne. Det er rigtignok heller ikke brav, at man siden 11te April endnu ikke er kommen videre i Landets eneste officielle Blad end til Opregnelsen af Rigsforsamlingens Medlemmer, men jeg tror snarere, det maa tilskrives vore Bogtrykkeriers dels maadelige Forfatning, dels Beskjeftigelse med andre uopsættelige Ting, end Ulyst til at meddele Nationen Rigsdagens Forhandlinger.

25de April.

[182] Jeg havde Brev fra Schmidt. Han er Medlem af Constitutionscommitteen og sidder der sex Timer om Dagen. Hount derimod har intet at bestille. Han forekommer mig som en Taler uden Aandsnærværelse, der har forfattet og memoreret sin Tale, men naar Omstændighederne gjør et eller andet Sted upassende i den, kommer saa rent ud af Concepterne, at han ikke kan fremføre et Ord. Hount havde nu sat sig saa fast i Hovedet, at der først skulde ventileres om Norge kunde være et selvstændigt Rige, og da nu *par malheur* denne Qvæstion strax blev afvist som allerede afgjort og Rigsdagen uvedkommende, kan han ikke mere orientere sig og tier bomstille. Wergeland har den 19de holdt en Tale, «hvori han bebreidede Forsamlingen dens døende Selvstændighed og Mangel paa Conseqvents, malede den gule Hunger med grelle Farver og taled store Ord om sin egen Person, men udrettede intet andet derved, end at blive et Maal for Sverdrups sarcastiske Snert. Rein oplæste samme Dag nogle Bemærkninger om Rygtemagere og Nødsprædikanter, der havde Fynd

og Klem og stoppede Munden paa Sadducæerne, der gjerne ville benægte og hindre vor politiske Opstandelse». Om samme Rein har jeg hørt følgende meget sandsynlige Anecdote. Han havde engang offentlig udladt sig omtrent saaledes: «Der er en Mand iblandt os med et udmærket lyst Hoved; det var blot at ønske, at han anvendte sine store Aandsgaver til Norges Vel og den gode Sags Fremme, men desværre, derom har man Aarsag til at tvivle». Kammerherre Løvenskjold, som har kjendt Rein fra denne var Præst i Eidanger, traf ham siden og sagde: «Men Rein, De er dog altfor [183] satirisk og bitter; det skulde vist sigte til mig, hvad De før sagde». «Nei, det forsikrer jeg Dem det ikke gjorde», svarede Rein i sin tørre alvorlige Tone; «hvor kunde og Nogen falde paa at sige saadant om Dem?»

26de April.

Jeg fik et Brev fra Hount. Naturligvis fornægter han ikke de Grundsætninger, han før bekjendte sig til; Lovtaler over Rein, Sverdrup og Falsen; Bitterheder og Sarcasmer over Wedel, Wergeland og Løvenskjold maatte altsaa ikke ventes af ham, men han har dog taget Del i Forhandlingerne og hvad han har talt er fornuftigt og sindigt, og det synes som om han ret godt veed at skikke sig i Tider og Omstændigheder. Jeg ser ellers af hans Brev, at Sverdrup og Wergeland dog engang have været enige: i Debatten om Jøderne.

29de April.

Der verserer følgende nye Fortolkning over Omskriften paa Rigsbanktegnene: «Rask, I Gutter! Svensken banker! Aldrig nybagt Kronprinds tage Eders gamle Norge! Frederik overgav Riget. Saadant kan ingen Landsmand lide, ingen Normand glemme».

30te April.

Jeg har læst Wergelands Tale, som Schmidt skrev om. Den er arrogant, declamatorisk og ensidig, men (*suum cuique*) den røber megen Frimodighed, har for det meste et skjønt Sprog, og indeholder vel adskillige Ting, som fortjene Opmærksomhed og Gjendrivelse. Overalt den Mand, som siger sin Mening rent ud i offentlig Forsamling, den være saa vrang, saa absurd, ja saa farlig, som den

være vil, fortjener altid en vis Agtelse. Kan Norge bestaa i Kampen, vil jeg tro, at Wergeland og [184] Løvenskjold kunne blive meget gode Borgere, men Partiets Hoved, Grev Wedel, vil altid blive en farlig Mand i Landet. – Wulfsberg laante mig en Hoben danske Statstidender og Dage, som er en stor Sjeldenhed nuomstunder. Norge nævnes naturligvis ikke mere i disse, end om de Svenske havde brugt deres Souverainitets-Ret til at udslette det og os af eksisterende Væseners Tal.

[Mai]

1ste Mai.

Endnu ved man intet om Udfaldet af Carsten Ankers Mission, men man trøster sig med det gamle Ordsprog, at ingen Tidender ere gode Tidender, og den uendelig vigtige Katastrophe i Frankrig gjør det begribeligt, at man vil have den tilendebragt, inden man for Alvor sysselsætter sig med vort lille Norge.

4de Mai.

Kjerschow ordineredes. Efter Ordinationen aflagde han mig et Besøg ved min Sygeseng. Bispen havde talt om at købe den beleilige Tid, og Kjerschow havde seet sig nødsaget til at forandre et Sted i sin Prædiken, for ei at ansees for at ville optræde som sin Overhyrdes Antagonist. Jeg har siden hørt af Andre, at Bispen skjendte paa Pietismen, Kjerschow paa verdslig Visdom.

5te Mai.

Wulfsberg medbragte et nyt svensk Sendebrev til Etatsraad Holten, endnu det mest Ondskabsfulde og Uforskammede, som er skrevet mod vor ædle Prinds. Gud ved, hvad de tror at udrette ved disse forstærkede Invectiver og Trudslers. De maa jo dog indse, at enhver af dem blot forstærker Nationalhadet.

7de Mai.

Rigsdagsforhandlingerne gaa rask frem, og de vanskeligste [185] Punkter afgjøres efterhaanden i al Fredelighed. Med Hensyn paa Pontecorvo er bestemt,

at Norges Konge ei allene skal bekjende sig til den lutherske Religion, men ogsaa være født og opdraget i den, i hvilken Anledning Rein havde talt djerpe Ord om at skifte Tro med Landets Grændser. Ogsaa det delicate Punkt er afgjort, at vor Konge kan med Rigsdagens Samtykke modtage en anden Krone, dog saaledes, at han idetmindste 6 Maaneder af Aaret skal residere i Norge. – Der siges, at Carsten Anker har faaet Tilladelse til at opholde sig i England som Privatmand, men at man ei kan anerkjende ham i Egenskab af Minister, hvilket da heller ikke kan ventes.

8de Mai.

Rosenkrantz fortalte om sin Reise til Kjøbenhavn og Modtagelse af Frederik den Sjette. Ved første Audients havde han fundet ham overmaade forandret; anden Gang syntes han friskere og bedre tilmode. Han havde blandt andet sagt: «Det gjør mig ondt, at jeg ikke kan ansige Dem til Taffels, men De maa tro, jeg holder ikke mindre af Dem end før», og da Rosenkrantz frembragte sit Hovedærinde om Norges Providering, svarede han: «Det staar ikke i min Magt at gjøre noget ved den Sag, men for Resten bør De ikke tvivle om, at jeg føler for Norge, hvad jeg altid har følt». – Ulykkelige Konge! det er Synd at haane ham.

9de Mai.

Lieutenant Falbe^{k96}, som er kommen herop i et Statsærinde med Admiral Bille^{k97} og Oberst Lønborg^{k98}, skal offentlig ved Bordet paa Eidsvold have sagt, at man i Sverrig har nævnt fire Rigsdagsmænd, som man kunde stole paa: Wedel, Løvenskjold og Præsterne Grøgaard og Wergeland. [186] Der paastaaes, at Wedel har havt en Courer inde i Sverrig, som har opholdt sig der i 6 Dage, og i denne Tid er hjemkommen.

11te Mai.

Der tales om en særdeles ubehagelig Affaire, der har mødt Kammerjunker Gyldenpalm^{k99} paa hans Reise hertil gennem Sverrig. Han skal have omgaaets saa uforsigtigt med yderst vigtige Papirer, der vare ham betroede, at disse ere ham fratagne, og han selv arresteret. Om disse Papirers Indhold er man ikke ret enig. Nogle sige, at det var Depescher fra Kongen, der røbede Forstaaelse med

Prinds Christian og Norge; andre paastaa, at det var et Brev fra Præsident Kaas^{k100} til Prindsen, hvori tilkjendegaves ham, at Opstand var nær ved at udbryde i Kjøbenhavn, og at man var sindet at støde Kong Frederik fra Thronen. – I Intelligentsseddelen opfordres Wergeland til at lade trykke den Tale, han nylig har holdt til Arveadelens Forsvar. Man vil fortælle, at han er salareret med – jeg erindrer ikke, hvor stor Sum i svenske Bancosedler for denne Tale. Kan dette bevises, maa jeg tage mine formildende Ord tilbage, og aldeles træde over i Modstandernes Rækker.

I «Tiden» findes nogle ikke meget poetiske, men kraftfulde Ord af Biskop Krogh^{k101}. Hvad Hount i mit Brev til ham brød Staven over som Sværmeri, siger den trofaste gamle Normand her næsten med de samme Ord. Hæderligen udmærker sig Norges to ældste Biskopper, graahærdede Mænd med Ungdoms Ild og Kraft, medens den yngre Slægt sætter sig hen og coculurer, staar op at deklamere og vikler sig ud med jesuitiske Udflugter, selv fra Edens helligste Baand. Dog lad mig ikke nævne [187] Slægten, hvor blot enkelt svagt eller foragteligt Individuum burde nævnes.

12te Mai.

Kongen af Danmark har tilligemed to Commissærer til at aflevere vore Fæstninger m. v. udsendt et *fulmen brutum* mod os stakkels Embedsmænd, hvori det forbydes os, under nærværende Forfatning at modtage eller beholde noget Embede her i Norge; men især formaner alle Danskfødte inden fire Uger at nedlægge deres norske Embeder og forføie sig til Danmark under Tab af Kongens Yndest og Naade, samt af alle de Prærogativer, de som danske Undersaatter maatte være komne i Besiddelse af.

13de Mai.

Man taler om Christians Modtagelse i Christiania, naar han første Gang kommer hertil som Konge. At pengespildende Høitideligheder for det første ei bør finde Sted, er man enig i, men festlig bør Modtagelsen være; dog – hvo skal ordne den? Den constituerede Stiftamtmand, Etatsraad Falbe, var den mest competente, men foruden at han i det Hele beskyldes for Phlegma og Uvirksomhed, skal han nu være vred over, at Justitiarius-Embedet i Høiesteret er

tilbudt Stiftamtmand Bull^{k102} i Bergen og ikke ham. Borgerskabets Formand, Præsident Bull, er bortreist, og fraværende eller nærværende er han med samt Borgemester og Raad (Ingstad^{k103} maaske undtagen) ligesaa uduelige til at arrangere en Høitid, som til at bestyre en By. Mit Haab staar til Agent Nielsen, som Formand for Byens Repræsentanter.

14de Mai.

Holten fortalte, at den sidste svare Kamp er overstanden [188] paa Eidsvold, at det nye Finantssystem har seiret, og at det især er Rein, som har bidraget dertil ved en mesterlig Tale, der frembragte almindelig Enthusiasme og lønnedes af hele Forsamlingen med et tredobbelt Hurra.

15de Mai.

Med Schmidts Brev fulgte Reins herlige Tale. Biskop Brun skrev, at den forrige var som talt ud af hans eget Hjerter, kun var der ikke nok Ild og Krudt i den. Dette savnes ikke her. Ethvert Vaaben, der egner ærlig Stridsmand, har han ført med sjelden Kraft; lige uimodstaaeligen virker han paa Forstand og Hjerter; det er et mesterligt Aandsproduct. Dets Virkning skal ogsaa have været stor, og (vil man sige) paa Grev Wedel skrækkelig.

17de Mai.

Enkelte skulle finde det betænkeligt at tilbyde Prindsen Kronen under Rigets nuværende precaire Stilling, da Norge endnu ei af nogen udenlandsk Magt er erkjendt for en selvstændig Stat. Det maa da ialfald være Prindsens Sag, om han vil modtage en saadan vaklende Throne; jeg haaber, at den Aand, der har bevaret sig uforkrænket paa Eidsvold i alle disse stormfulde Dage, heller ikke nu vil undfalde mine patriotiske Landsmænd. – Imorgen Eftermiddag Kl. 5 er paa Raadstuen berammet en Samling, hvor Offere skulde bringes paa Fædrelandets Alter af Sølv og deslige, og overgives Rigets Regent ved hans ankomst paa Søndag.

18de Mai.

Nu er det afgjort; Christian Frederik er kaaret til Norges Konge; Anker, Wedel, Løvenskjold og Omsen havde rigtignok forlangt Udsættelse under det igaar anførte [189] Paaskud, men de bleve overdøvede af det almindelige Samraab, og Prindsen valgtes enstemmigen. Dog sige nogle, at de tre førstnævnte traadte tilbage og ikke vilde votere. Dette fortaltes paa Raadhuset, hvor rige Offere frembragtes og, som det syntes, med glade Hjerter. Min gamle Sølvkande af 99 1/2 Lods Vægt og min meste Skillemynt, der ogsaa blev veiet, og beløb sig til 190 Lod, hengav jeg med Hjertens Glæde.

19de Mai.

I Middags affyredes 3 Gange 27 Skud fra Fæstningsvoldene, Norges Konge til Ære.

20de Mai.

Flor^{k104} og en ung Maler Flinthoug^{n6k105} var her for at meddele mig den Ide til et Transparent, som de i deres Ansigts Sved havde udklækket. Den var meget tarvelig: Et stort Postament; ovenpaa en Krone, under hvilken Kongens Navnetræk og Inscriptionen skulde anbringes, og ved Siden Troskabs, Enigheds og Standhaftigheds Symboler. Min Indskrift blev da ogsaa derefter.

Modtagelseshøitidelighederne gjør overalt ikke Vedkommendes Opfindsomhed megen Ære. Det bliver en *da capo* af den sædvanlige Stads: Thaarups^{k106} Hymne, Bispeprædiken osv.

21de Mai.

Der er i Nat kommen Courer til Bispen, at der i Morgen her, og saaledes overalt den første Søndag efter Bekjendtgjørelsen skal holdes en Takkeog Bønfest, og prædikes over Ps. 125. 1. Mig forekommer det, at den Fest burde holdes paa engang over hele Landet. Der er jo ingen *periculum in mora*, og det er altid høitideligere at tænke sig en Nation i en Time samlet i alle Rigets [190] Kirker, for at opsende Bøn til Gud, end at en Høitid holdes imorges Kl. 10, en anden Kl. 2, en tredie om 8, en fjerde om 14 Dage og saa fremdeles.

22de Mai.

Klokken lidt over 2 kom Kongen tilhest under Canonade og Hurraraab, og steg af udenfor Byens Kirke, hvor alle tilstedeværende Præster (ogsaa Wergeland) og adskillige af andre Stænder stod opstillede for at modtage ham. Festen begyndte med Baggesens^{k107} Oratorium «Skabningens Halleluja», hvorefter Bispen prædikede. Da han havde sluttet, blev Psalmen «O store Gud, vi love dig» afsungen med Accompanement af Basuner. Lumholtz^{k108} messede nu Collect og Velsignelse. Bispen talte atter nogle Ord og Damerne afsang nogle Vers. Derpaa raabtes: «Held for Kongen!» Denne holdt fra sin Stol en kort Tale, som jeg ikke kunde høre. Da han havde endt, begyndte Samraabet paany og blev til et formeligt Hurraraab. Der fattedes kun, at man ogsaa skulde klappet! – Paa Veien til Palæet, hvor der var *grand cour*, hørte jeg om en Mængde militære og Hofpromotioner, som havde fundet Sted. Af Kammerherrer skal der saaledes være udnævnt 16. Gud ved, hvad vi skal med dem og de med Kammerherrenøglen. Ogsaa af Kammerjunkere har man gjort endel. Haxthausen paraderede allerede i sin nye Værdighed som Hofmarschalk. – Efter Aftensmaaltidet vandrede vi ud til Æreporten ved Vaterlands Bro og siden til Ankers Have, der var meget vakkert illumineret. Folkestimmelen og den almindelige Glæde var dog det interessanteste. Da vi gik hjem, begyndte man at illuminere Byen.

23de Mai.

[191] De mange Kammerherrer og Kammerjunkere har gjort en ubehagelig Sensation i Publicum, og Kongen havde vist gjort bedre i at udnævne ingen eller ganske faa af hans nærmeste Omgivelse. Nogle, der anser det for en virkelig Hæderspost, finde det anstødeligt, at Folk af slet Rygte udmærkes som Kongens Yndlinge og Landets fortjente Mænd. Andre finde det *infra dignitatem*, tildels constitutionsstridigt, at Landets bedste Mænd, der beklæde dets hæderligste Embeder, gives Hofcharger, der endog paalægge personlig Opvartning. Endog i Kongens eget Forgemak skal man have skoptiseret derover.

25de Mai.

Man gjør Bugge høiligen Uret, naar man siger, at han bagtaler alle Mennesker, thi om Kongen taler han med megen varm Enthusiasme. Ogsaa

synes denne fortrinligen at ynde ham, ja drak endog «Venskabs Skaal» med ham ved det Aftensmaaltid, han var i hos Bispen i Trondhjem. Bugge betroede mig som en Hemmelighed, at han af Kongen uigjenkaldeligen er bestemt til at forrette Salvingsakten, som ogsaa rimeligt kunde være, da den holdes i hans Stifts Domkirke. Bech, som Norges fornemste Biskop, skal allerede have gjort Forestilling om at denne Forretning tilkom ham, men har intet Svar faaet, og ærgrer sig formodentlig en Galdefeber paa Halsen, naar hans Stolthed lider denne Krænkelse. De, der ubetinget bryde Staven over Bugge, dømme overilet, og kjende ham neppe. Aabenmundet og af liden Charakterfasthed er han maaske, men ellers tror jeg, at han er en redelig og uegennyttig Mand.

26de Mai.

[192] Sverdrup forelæste et Brev fra Lector Adler^{k109}, fuldt af Nyheder, de fleste ubehagelige. Det paastaaes med Vished, at de allierede Magter ville anvende alt, for at se Tractaten opfyldt og Norge overgivet til Sverrig, og selv den freidige Sverdrup synes at ane, at dette omsider turde blive Tilfældet; kun mente han, at nødtvungen Vigen for Overmagten vil være hæderligere end frivillig Overgivelse, naar anden Redning er mulig, og at vi som et undertvunget Folk kunde vente os ligesaa taalelige Kaar som den, de solgte Slaver, der lode sig flytte som Køer fra en Baas til en anden, havde at vente. Den der, om denne sørgelige Katastrophe skulde indtræffe, var beklageligst af alle, var Kongen, hvis Throne saa frygteligen vakler i samme Øieblik, han bestiger den. Bare blot Normændene selv enige! Ak, paa Bogstad ere i disse Dage forsamlede Wedel, Løvenskjold, Wergeland, Grøgaard og alle disse Norges farligste Fiender, farligere end Pontecorvo, der kommer aabenlyst med Sværdet i Haanden. Hvo ved, hvilke Planer der udklækkes deroppe? – Fra Danmark vil man vide, at Communicationen med os er spærret og forbuden.

27de Mai.

Hos Wulfsberg læste jeg adskillige af de Adresser, Repræsentantvalgene angaaende, som nu udgives samlede, og det er ret interessant, at se den høist forskjellige Tone i disse, hvorledes f. Ex. Professor Leganger, som beskyldes for to Gange i Eidsvold Kirke ved sin Røgtelse at have voldt den hele Forsamling Hovedpine og Qvalme, giver blot en kold tør Beretning paa 5–6 Linier, og

hvorledes igjen en Præst Swensen i Tolgen, der roses [193] som Mand af Hoved og Kundskaber, har fyldt 3–4 Sider med Bombast, først om den «skjærende Smerte», det voldte os, at løsrives fra Frederik den Sjette og Danmark, og siden om de andre Følelser, vi under Begivenhedernes Gang efterhaanden gik over til.

28de Mai.

Wulfsberg, der synes at være Royalist og Norsk med Liv og Sjæl, udlod sig idag med Mishag om det loyale Parties Adfærd paa Rigsdagen, finder Oppositionspartiets langt anstændigere og frikjender dets Høvdinge aldeles for uædle Bihensigter og uværdig Fremgangsmaade. Det er nok især Omsens Beretninger, denne Dom grunder sig paa, og saa begriber jeg da, at Wulfsberg som Wedels personlige Ven søger at forsvare ham i det længste, skjøndt han maatte erindre, at de engang i Fællesskab har været paa en Vei, som neppe var den lovlige, og at det vel ikke saa lige er forandrede Grundsætninger paa nogen af Siderne, der gjør, at de nu gaa til et forskjelligt Maal. Wulfsberg vilde have Norge løsrevet fra Danmark; det er nu skeet, og den nye Tingenes Orden synes baade fra Ærens og Vindingens Side at være ham fordelagtig: altsaa acquiescerer han derved og ønsker den Varighed. Wedels Hu staar til noget høiere; han vil herske og dertil aabnes ham ingen Udsigt under Christians Regjering. Det Maal, han havde for Øie for 5 Aar siden, har han endnu. Ved Norges Forening med Sverrig kunde han opnaaet det og kan vel endnu opnaa det. I det selvstændige Norge synker han ned i den uvirksomme Dunkelhed, hvortil vel ingeniunde Naturen, men desmere hans tvetydige Forhold fordømmer ham.

29de Mai.

[194] Om Selskabet iaften hos Sverdrup maa jeg sige, hvad en naragtig Skrædder sagde om Jægercorpset, da det laa i Garnison her: «Der er, ved Gud, ikke en Slyngel i det hele Corps». Der var i denne Kreds ikke et eneste Menneske, hvis politiske *credo* er tvetydigt. Foruden Værten bestod det af hans Colleger Treschow, Rasmussen, Platou og Hersleb, Bergenserne Christie^{k110}, Motzfeldt, Rein og jeg. Der levnedes da heller ikke Oppositionspartiet megen Ære. Især maa det have ringet slemt for Wergelands Øren. Christie reiser om nogle Dage i Følge med Rigsdagsmanden Kjøbmand Rosenkilde^{k111} fra Stavanger og Statsraad Aall

til England. Man spaar os Fred og Forbund med dette Land, der nu skal være nær ved at erklære Rusland Krig. Norges Sag forhandles i denne Tid i Parlamentet, hvilket ansees for et godt Tegn. – De nyeste Rygter fra Danmark lyde nu saa, at Kongen har ladet sine Tropper gaa hjem og derimod tilladt de Svenske Gjennemmarsch, som han nylig sagdes at ville forhindre: at 7000 Svensker virkelig ere indmarscherede og troes at ville blive der til Kysternes Bevogtning mod Handelen paa Norge: at al Brevvexling og Maskepi med os under corporlig Straf er forbudt: at Kongen nylig har forelagt det danske Cancelli det Spørgsmaal, om ei Prinds Christian kan og bør udelukkes fra Arveret til Danmarks Throne: at Ørsted^{k112} og Lassen^{k113} med megen Kraft har benægtet det: og endelig, at Finantserne dernede skal være i den mest fortvivlede Forfatning.

30te Mai.

Beretningen om Forbud mod Handel og Brevvexling [195] mellem Danske og Norske er ved en nys ankommen Statstidende bekræftet. Som paalideligt Rygte fortælles, at Statsminister Moltke^{k114} er afsat og forvist paa Grund af et Brev, han havde skrevet herop til Haxthausen med Gyldenpalm. – Hegermann finder at vor Administration allerede burde have taget mere Hensyn paa Constitutionens Bestemmelser, end skeet er. Han frygter, at Kongens Godmodighed kunde lade sig mislede, og ønsker, hvad nok en betydelig Del af Nationen ønsker med ham, at Haxthausens Indflydelse maa vorde formindsket, og at han fremfor alt maa komme ud af Finantsbestyrelsen. At han i Vinter overdrog Commandantskabet til Oberst Ramm, og nu, da Emolumenter deraf kan indhøstes, selv igjen har paataget sig det, scoptiseres meget over. Her skal være gjort et Carricaturmaleri, hvor to Bastioner forestilles; paa den ene staar Ramm og skuffer Sne, paa den anden gaar Haxthausen og slaar Hø.

31te Mai.

Christie fortalte, at Wedel har sagt til ham, at han føler sig forhadet i Publicum, og derfor imod sin Tilbøielighed, vil unddrage sig fra alle offentlige Forretninger og leve i Stilhed som Privatmand.

[Juni]

1ste Juni.

Ved Bordet udbragte Treschow: «Alle brave Normænd, især Bergensere!» Der var noget upassende i denne Skaal, som jeg tror de fleste følte, thi vel udmærkede Bergens Stift sig paa Rigsforsamlingen derved, at ei en eneste Oppositionsmand var sendt derfra, men dels var der indfødte Bergensere, hvis Patriotisme man slet ikke var tilfreds med f. Ex. Wergeland og Grøgaard, hvorimod de tre patriotiske Bergensmænd Rein, Motzfeldt [196] og Rolfsen^{k115} ere fødte i Rigets tre øvrige Stifter, dels har en saadan Udpegen altid noget stødende, som en Vært bør afholde sig fra. – I Intelligentsseddelen foreslaaes, at alt Kirkesølv skal afgives til Banken, da man gjerne ved Communionen indtil videre kan drikke af Tinbægere, og Forfatteren stadigen tror, at naar vi engang faa Fred og gode Dage, vil man nok forære Sølvkar igjen til Kirkerne. Denne sangvinske Formodning har jeg desværre ikke; tvertimod tror jeg, at ethvert Skridt, som gjøres til at betage den udvortes Gudstjeneste dens Høitidelighed, er en ny Triumph for den herskende Irreligiøsitet, og at Dyrkelsen i Aand og Sandhed, som man ideligen paaberaaber sig, ved saadan Adfærd standses istedetfor at fremmes. Og hvilken Skandal det dog var, naar vi selv, hvad vi dog vist ikke rent ophøre med, vedbleve at bære Sølv og Guld, bruge Sølvskeer og Sukkerbøsser og andet deslige paa vort Bord, fremlægge Sølvpenge som *jettions* paa vore Bostonborde osv., og saa berøvede Herrens Tempel de faa, simple Prydelser, der levnedes dem! Hvad der skede i Christian^{k116} den Andens Tid, som Forf. anfører, er mig ubekjendt; men dette ved jeg, at det var i de catholske Tider, da Kirkerne eiede en Mængde overflødige Sølv- og Guldkar. Dette er nu forbi, og det er Synd at sige, at enten Kirken eller dens Tjenere nuomstunder have formange Rigdomme at prunke med.

2den Juni.

Haxthausen vilde vide at det ikke var ulovlig Correspondance, der havde styrtet Moltke, men uforsigtig Meddelelse af Collegialhemmeligheder, hvilket da i Grunden kommer ud paa et og det samme. – Man har i disse Dage havt meget

travlt med en Kanonade, der skal være [197] hørt (jeg ved ikke hvor) Natten imellem den 30te og 31te Mai. Rygtet gik om en Træfning mellem de svenske og norske Kanonbaade, og Ulykkespropheterne vilde alt vide, at Fienden havde bemægtiget sig Hvaløerne. Men der høres nu aldeles intet, og man tror det enten har været fjern Torden eller en Fest, som den Dag og Nat skal have været i Frederiksværn i Anledning af Kongevalget.

5te Juni.

Her er kommen en engelsk Gesandt, Mr. Morrier^{k117}, ikke til Kongen, om hvis Thronbestigelse man i England ei kunde være underrettet, men til Nationen, hvis Repræsentanter endnu troedes forsamlede paa Rigsdagen. Hans egentlige Ærinde ved man ikke, men tror, at det er at sondere, om det virkelig er Folkets eller blot et enkelt Parties Ønske at undgaa Forening med Sverrig og blive selvstændigt. Holten modtog ham i Drammen, og førte ham til Haxthausen. I Morgen Kl. 2 skal han have Privataudients hos Kongen. Han roses som en høflig og dannet Mand, og hvad man især har lagt Mærke til hos ham, er, at han ytrer Ringeagt mod Pontecorvo, som han nævner med hans Familienavn Bernadotte, og om hvilken han skal have sagt i Drammen (hvilket dog ikke forekommer mig ganske troligt), da man talte om Napoleons tilkommende Opholdssted, Øen Elba, og ønskede, at en saadan ogsaa kunde anvises Pontecorvo: «Man kan jo give ham Bornholm.»

6te Juni.

Hegermann viste mig et Brev, hvori han, jeg, Prof. Skjelderup^{k118}, som daglig ventes, og en nys ankommen Procurator Stenbuck^{k119} anmodes af endel i Kjøbenhavn sig opholdende Normænd med Pram og Castberg i Spidsen, at [198] overgive Kongen i deres og flere Landsmænds Navn en Lykønskingsadresse til hans Thronbestigelse. – I forrige Nummer af Intelligentseddelen stod et anonymt Forslag om, at den Mand af Stand og Indflydelse, som vilde raade Normændene at overgive sig til Sverrig, burde afskjæres Næse og Øren, og i denne Tilstand sendes til Naboriget. I denne Anledning har nu to Modstemmer hævet sig. Procurator Debes beviser med megen Vidtløftighed det Barbariske i en saadan Medhandling og spilder en

Mængde Ord paa at gjendrive, hvad der hverken behøver eller fortjener Gjendrivelse. Den anden Indsender, som er anonym, forsvarer og roser den angrebne Standsperson (uden Tvivl Grev Wedel) som oprigtig Fædrelandsven, der intet upatriotisk har sagt eller gjort i sine Dage. – Til Dagens Rygter hører, at England har foreslaaet Kongen af Danmark Sjellands Afstaaelse imod at han igjen faar Hannover. Vil han endvidere afstaa Fyen, garanterer man ham Hamburg og Lübeck.

7de Juni.

Kongen skal være særdeles tilfreds med den første Samtale med den engelske Gesandt. Han spiste ved Taffelet, og bliver her indtil videre, hvorimod han sender sin Secretair med Depescher til London i Selskab med Aall, Christie og Rosenkilde. Han har erklæret, at man i England havde efter de Svenskes Rapporter aldeles urigtigt Begreb baade om Kongen og det norske Folk, og at det var hans Pligt ufortøvet at berigtige det. Til Prof. Møller^{k120}, og jeg tror endnu En, havde han Brev fra Lord Aukland^{k121}, der anbefaler ham som en udmærket Mand. Idag har Kongen spist med ham hos Haxthausen, og siden vil han reise omkring med ham i Landet og gjøre ham [199] bekjendt med det norske Folk. Om Pontecorvo taler han med Ringeagt og Anecdoten om Bornholm skal være sand. I Drammen, hvor man havde indbudt Selskab for ham hos Niels Omsted^{k122}, var man ikke tilfreds med ham, men man skal ogsaa have opført sig meget *kleinstädtisch*, og gjort ham saamange ubetydelige og udelicate Spørgsmaal, at man næsten aftvang ham Uartighed. Sverdrup var ogsaa indbuden til Haxthausen, men han havde undskyldt sig, og da Tjeneren havde lagt ham paa Hjerte, at det var efter Kongens Forlangende han, Treschow og Grev Wargas^{k123} vare indbudne, følte han sig stødt, over at modtage et saadant Budskab af en Domestik, og svarede: «Nei, nu kan jeg det endnu mindre; vær saa god at hilse, jeg maa bede mig undskyldt». Det kunde Sverdrup vove; hvor mange andre vilde gjort det?» – Der er Ventilation om at flytte Universitetet til Laurvig. Sverdrup understøtter Projectet af al Kraft, og ugjerne maa jeg finde hans Grunde antagelige; ugjerne, dels fordi det strider mod min gamle Ide, at Universitetet aldrig bør være i Provinds-Byer, dels fordi det berøver mig min interessanteste Omgangskreds.

8de Juni.

Der fortælles om Patrioten, den rige – n, at han ikke allene intet gav ved den almindelige Subscription, men ogsaa forleden i et Middagsselskab havde gjort Nar af dem, som havde skilt sig ved sit Sølvtoi, og sagt, at han for ogsaa at vise sig patriotisk, vilde give et Stykke Valbirk, han havde liggende i sin Kjælder, at gjøre Træskeer af til dem, som havde ofret deres Sølvskeer paa Fædrelandets Alter.

9de Juni.

[200] Hos Sverdrup læste jeg et deiligt Digt af Grundtvig^{k124} til Norge i Almindelighed og ham selv *in specie*, hvor Norges Adskillelse fra Danmark sees at ligge Grundtvig tungt paa Hjerte. Han troede nemlig, man vilde decretere, hvad enkelte i de første Dage snakkede om, og hvad der virkelig er foreslaaet paa Rigsdagen, at begge Riger aldrig mere maatte forenes. Sverdrup tror, han vil være særdeles tilfreds med hvad der nu er skeet. Mindre glædelige vare nogle politiske Nyheder i et Brev fra Lector Adler om det uheldige Udfald af Debatterne i det engelske Overhus, Norges Sag betræffende, om Pontecorvos Tilbagekomst til Sverrig, og 6000 Russers Forening med den svenske Armee til vor Underkuelse, men alt dette er mest taget af svenske Aviser, og de gode og onde Rygter krydse hinanden saa uophørlig, at man næsten intet bør tro, uden hvad man ser.

11te Juni.

Man tillægger Grev Schmettow følgende bidende Bonmot om de to Bisper, Bech og Bugge: Den første taler Ingen vel om; den anden taler vel om Ingen.

12te Juni.

Der fortælles om Frederik den Sjette, at han skal have svaret Bülow^{k125}, som begjærede sin Afsked: «O nei, det behøves ikke; om kort Tid tænker jeg, man giver os Afsked beggeto».

13de Juni.

Idag overleverede vi den tidligere omtalte Lykønskingsadresse. Kongen læste den, og udbrød (jeg ved ikke ved hvilken Udladelse): «Vidste man i Danmark, hvad de her har skrevet, fik de vist en Ulykke».

15de Juni.

[201] Det er, som om en lønlig Stemme i denne Tid tilhvisker mig: «Det tager dog en slet Ende med os; vi kjæmpe for et Maal, som aldrig kan opnaaes». Og kan det ske uden ydmygende Krænkelser for Kongen, kan han gaa herfra til rolig og ærefuld Besiddelse af Danmarks Throne, vil man ære vore Rettigheder som Borgere og Mennesker – o Gud! saa kunde dog meget Blod spares, megen Elendighed undgaaes, mange Glæder og Velsignelser i dette korte Liv endnu være os forbeholdne, som vi nu opofre – for maaske tilsidst at se os eller vore Efterkommere paalagte tungere Lænker end vi nogensinde have baaret eller vilde bære. Og, om det end lykkedes os over Sandsynlighed eller Forventning – ak! fra en næsten endnu føleligere Side kunde vi se vort Haab skuffet: naar Christians sildigere Manddomsaar ei blev, hvad de tidligere lovede, naar Hofkryb misledte ham og gjorde ham til en vellystig Despot.

16de Juni.

Den engelske Gesandt skal have forlangt et nyt Storthing sammenkaldt. Om Statsminister Moltke fortælles, at ei alene hans Embeder, Titler og Ordener ere ham fratagne, men endog personlig Arrest paalagt ham. En Uforsigtighed, som den Haxthausen fortalte om, kunde vel ikke straffes saa haardt, men er det sandt, at han har skrevet til daværende Prinds Christian, og bedet ham skynde sig ned til Kjøbenhavn, og tage den danske Throne i Besiddelse, da man blot venter paa ham, for at erklære Frederik udygtig til Regjeringen og afsætte ham, saa kan man rigtignok ikke undres derover.

18de Juni.

[202] Kongen har udstedt en almindelig Opfordring til Landets vaabendygtige Mænd at væbne sig til dets Forsvar.

19de Juni.

Efterat Intelligentsseddelen en Tidlang har været temmelig fri for politiske Undersøgelser, har nu en Dame fornyet sin Mynt. Hun fortæller, at hun har Sønner baade i Sø- og Landetaten, og ønsker tilsidst at kunne være Anfører for en Armee af sit eget Kjøen, naar det kunde være til Forsvar for Landet. Er ikke hendes Tapperhed større end hendes Forstand, vilde nok ikke Landet vinde stort ved den Entreprise. – Der tales stærkt om en intenderet Landgang i Jarlsberg Grevskab, hvor Svensken venter af Eieren at modtages med aabne Arme. Sverdrup har læst et ordentlig optaget Forhør over en Fisker, der havde været ombord paa et svensk Krigsskib, og som under sin Ed har bevidnet, at Officeren havde nævnt Grev Wedel og Kammerherre Løvenskjold som den svenske Nations Venner.

20de Juni.

Den engelske Fregat, som skulde bragt Aall og hans Følge til England, er seilet fra dem, da de formedelst Modvind ikke kunde naa den til den bestemte Time. De reise nu med et andet Skib, men ere udsatte for at opbringes af Svensken. – En russisk, preussisk og østerrigsk Gesandt ventes hertil.

22de Juni.

«Tiden» indeholder et begeistret Kvad til Kongen af et anonymt Fruentimmer, M**** (Marie Lassen^{k126} *)ⁿ⁷. Desuden [203] er indrykket i Bladet en Proclamation fra Pontecorvo til Armeen, hvori han beskylder vor Konge for at opofre det norske Folks Vel, idet han, trods Nationalvillien, nægter at fuldbyrde Fredstractaten, fortæller, at det ikke er det norske Folk, han vil bekjæmpe, men kun dets Forledere, og veed, at Forsynet vil beskytte Sverrigs Sag, thi den er retfærdig!!! Endelig fortælles der, hvad ogsaa en fra England kommen Lieutenant Snedorff bekræfter, at to Prindsere og ti Lorder i Overhuset har nedlagt Protest mod Norges Blokade, og at Enthusiasmen for Norge skal være stor blandt det engelske Folk.

24de Juni.

Det er nu forbi med alt Haab for Thygeson om at vende tilbage hertil. Han har kaldt sin Familie ned til sig, og indviklet som saa mangen anden i den

Gyldenpalmske Affaire, maa han takke Gud for, at man lader ham sidde rolig paa sine Godser.

27de Juni.

75 Embedsmænd og Studerende have indgivet Ansøgning om at maatte organiseres til et Corps til Stadens Forsvar. Kongen har modtaget den med Bifald. – Det hedder nu, at al Communication med os er forbuden i Danmark under *Livsstraf*!

28de Juni.

I Selskabet hos Bispen forefaldt ved Bordet et Optrin, der med alt det vor Vært blev hidsig, gjorde ham megen Ære, thi hvo maa ikke blive hidsig over saadant. Bønder, 10–12 Mile herfra, hvem Korn var lovet af Provideringscommissionen, men som havde udbedet sig en Maanedes Udsættelse, inden de hentede det, for at deres udmattede Heste kunde hvile, kom nu, og havde af Wiewild^{k127} [204] og Thrane^{k128} faaet den trøstelige Besked, at intet var at faa. Brevet leveredes Falbe, som sad ved min Side. Snart blev Sagen offentliggjort, og stakkels Falbe, som er et lidet gjældende Medlem i Commissionen, blev yderst forlegen og vidste hverken ud eller ind, da man paalagde ham at træffe Modanstalt. Bech og Agent Nielsen geraadede i Iver. Amtmand Treschow spurgte sagtmodigen, om han ei strax kunde udstede en Anvisning, hvilket Falbe med Grund benægtede, da Pluraliteten havde afslaaet den. Bispen truede med at reise ligetil Kongen og foredrage ham Sagen. Omsider blev det da bestemt, at Falbe imorgen skulde besørge det omgjort.

29de Juni.

Gesandterne ventes bestemt idag eller imorgen, og da de vel ikke komme for at gratulere Kongen til Norges Krone, og ei kunne vente forønsket Svar paa hvad de har at proponere, vil deres Afreise vel blive Signal til Krigserklæring og Indfald i Norge. Imidlertid siges den engelske Blokade *de facto* at være ophævet, og snart at ville vorde det ved Decret. Man skal endog have vis Efterretning fra England, at man aldrig havde villet entre i dette Blokadesystem, dersom man ikke efter Wedels og hans Tilhængeres Tale og Adfærd havde troet sig overbevist

om, at de Svenske havde et betydeligt Parti i Norge, som blot behøvede Understøttelse udenfra for at faa Overmagt. Dette har vakt en rasende Forbittrelse mod Wedel. – Mod Kongen er i Sverrig udkommet et nyt Skandskrift, endnu mere bittert og onskabsfuldt, end det foregaaende til Holten. Efter Sverdrups Sigende røber det megen Local- og Sagkundskab, og indeholder saa mange unægtelige Sandheder indvævede mellem Løgne og Bagvaskelser, [205] at der skal et øvet og skarpseende Øie for at adskille dem. Kongen har ikke villet læse det. Hans varmeste Venner misbillige ellers, at han ved haanlige Udladelser mod Pontecorvo har provoceret denne til Injurier.

30te Juni.

Det store Gesandtskab er kommet. Den russiske, preussiske, engelske og østerrigske Gesandt har taget hele Colletts Hus i Besiddelse. Den danske Gesandt logerer allene hos Major Juell^{k129}. De have været hos Kongen og reise paa Løverdag; mere veed jeg endnu ikke om dem.

[Juli]

1ste Juli.

Der var Bondevensmøde paa Bogstad. Jeg havde ventet at træffe Grev Wedel der, men han var tagen paa Jagt, om tilfældigvis eller for at undgaa at træffe sammen med os, ved jeg ikke. Man undgik saameget som muligt politiske Samtaler. Skjøndt vi til Slutning havde en deilig Bisperolle, var dog Skaalerne saa tamme og fredelige, at ikke engang Norges Skaal blev drukken. – Ved min Hjemkomst fandt jeg et Brev fra Hount. Han er ilde tilmode. Han ser daglig de fiendtlige Skarer hinsides Svinesund, og ængstes ved den Tanke, at han efter deres Overfart er en af de første, de ville hjemsege. Han forelægger mig i den Anledning et Samvittighedsspørgsmaal, hvorover han begjærer mit og andre Patriots *videtur*. «Jeg sætter», siger han, «at det lykkes Fienden, at indtage et eller andet Distrikt, at han fordrer af de Undertvungne, at de strax skulle aflægge Hyldingsed – hvorledes skal man i dette Tilfælde forholde sig? Vil man ikke gjøre det, kan man jo vente at blive mishandlet og det maaske paa den grusomste

Maade; gjør man det detⁿ⁸ derimod, kan man ansees af sine Egne som en Landsforræder». [206] Det er rigtignok en *casus criticus*, især for ham, som allerede staar paa det sorte Bræt hos de ivrige Patrioter; jeg tror dog, han vover mere ved at lade sig skræmme, end ved at modstaa med Sindighed og Fasthed.

2den Juli.

Man sagde igaar, at de fremmede Gesandter var reist, men det var urigtigt. De er her endnu og menes ikke saa hurtig at tænke paa Afreisen. De vare før Audiensen ansagte til Taffels, men havde frabedet sig det, og efter deres nærværende Stilling lod det sig maaske vente. Siden vare de i fem Kvarter hos Kongen, men naturligvis ligesaalidt af ham bevægede til at afvige fra deres Instrux, som de havde rokket ham, men havde iøvrigt været meget høflige, Østerrigeren Steigenitsch^{k130} undtagen, som fortalte Kongen, at Keiser Frantz^{k131} aldrig blev mere opbragt, end naar man talte til ham om Norge. Herover maa man virkelig undres, thi, naar en Ting, der saalidet synes at vedkomme ham, kan sætte ham i en saadan Iver, saa maa man tro, han hver Time paa Dagen har Anledning til at vredes. Samme Steigenitsch havde overfuset Rosenørn, som modtog Gesandterne paa Grændsen, og spurgt, hvorledes han som dansk Mand kunde forlade sin Konge, og give sig i Tjeneste hos en Rebel, hvorpaa Rosenørn svarede, at det var en Sag, som han allene skyldte Gud og sin Samvittighed Regnskab for. De andre Gesandter, Russen Grev Orloff^{k132}, Englænderen Mr. Forster^{k133} og Preusseren Baron Martens^{k134} skal være særdeles honette og tractable Folk. Orloff skal især tale overordentlig vel for sig. Man smigrer sig med, at disse Gesandter have en anden Instrux *in petto*, som de komme frem med, naar de lidt nøiere faar orienteret sig. Kongen [207] skal, fortalte de, som idag havde spist hos ham, være meget stille og alvorlig, og han har vel Grund dertil.

9de Juli.

Man vil vide, at Vaabenstilstand er indgaaet paa 3 Maaneder, og at der, paa de fremmede Gesandters Forlangende, efter et overordentlig Statsraad (bestaaende foruden de sædvanlige, af dem, der have været Præsidenter paa Rigsforsamlingen) er besluttet, at sammenkalde Storthinget. De Frygtende

udlede onde, de Haabende gode Forvarsler heraf.

11te Juli.

Kongen af Danmark har frataget alle de Norges danskfødte Indvaanere, som ei ville erkjende Kongen af Sverrig for Herre, sin Naade og de Titler, Ordener og andre Hæderstegn, hvormed de af ham eller hans Fader ere benaadede. Afsatte fra deres Ridderskab ere altsaa Bech, Falbe, Platou, Grev Trampe^{k135} ofl., og da de *maa* aflægge Ordenen, saa synes Normændene, der ei føle sig værdigere til Frederik den Sjettes Naade, det bedst *frivillig* at nedlægge dem. Der sees som Følge deraf i denne Tid ikke en eneste Orden paa noget Bryst, selv ikke, naar der er Selskab hos Kongen. – Treschow betragter nu Tidernes Tegn fra en mistrøstelig Side, som jeg aldrig før har seet hos ham. Der hviler overalt et Mørke til denne Stund over Forhandlingerne, og man veed slet ikke, hvorvidt de ere avancerede.

13de Juli.

Jeg skrev idag til Hount, og anfører her et Udtog af mit Svar paa hans Brev. For det første, sagde jeg, kan det vel ikke være Tvivl underkastet, hvad Ret og Pligt [208] byder i denne Sag. De Tilfælde, i hvilke jeg kan tro det tilladt at aflægge Ed til Sverrig, ere:

1. Naar Kongen nødtvungen eller frivillig forlod Landet, og Constitutionen saaledes rystedes i sin Grundvold.
2. Naar Nationens Repræsentanter paa Stortinget decreterede, at Nationens Selvstændighed ei kunde bevarer.
3. Naar endelig det hele Land var i Fiendens Vold, dets Sønner satte ud af Stand til at forsvare det, og Statssamfundet saaledes *de facto* ophævet.

Pligtstridig anser jeg derimod en saadan Ed, naar blot en enkelt Provinds er erobret, naar Nationen andetsteds inden Landets Grændser kjæmper for sin Selvstændighed, og Kampens Udfald saaledes endnu ikke er afgjort. Gaar jeg nu videre til det Synspunkt, hvorfra han især betragter Sagen: hans Kones og Børns sørgelige Skjebne, om hans Modstand paadrog ham personlig Mishandling, da erkjender vistnok han saavel som jeg, at det fornemmelig er ved vor egen Vandel

vi skulle vise den Religions Kraft, vi som Præster forkynde, og at vi uden dette ikke kunne vente at virke paa andre. «Har jeg gjort Jesu Ord til mine: «Salige ere de, som forfølges og mishandles for den gode Sags Skyld, thi Himmeriges Rige er deres», saa bør ogsaa jeg, naar det gjælder, taalmodig underkaste mig slig Mishandling; har jeg forhen lagt mine Medchristne paa Hjerte, at Gud er faderløse Børns Forsørger og Beskytter, saa bør jeg og vise, at jeg tror, han ogsaa vil antage sig mine, hvis jeg skal blive et Offer for min Standhaftighed i Pligtens Opfyldelse. Jeg har aldrig været saadan Prøve underkastet, veed altsaa ikke, om jeg [209] omgiven af mine grædende Børn kunde udholde den, men jeg vil give dig og Enhver Lov til at kalde det feig, umandig Svaghed, hvis jeg ikke gjør det, og jeg skal aldrig lægge Dølgemaal paa, at jeg selv erkjender det derfor».

Betragter jeg endelig Sagen blot med Hensyn paa personlig Sikkerhed, da tror jeg denne allermest betrygget ved ikke at aflægge Eden. Ikke en vild Krieger med Sabelen eller Pistolen i Haanden, men en civil Commissær vil affordre denne Ed. Skulde ikke Manden af Sindighed og Aandsnærværelse ustraffet kunne sige: «Saalænge mit Fædrelands Skjæbne ei er afgjort, kan jeg ikke bryde den Ed, jeg har svoret det og dets Konge. Men det sværger jeg, at jeg vil forholde mig som en rolig Borger, ikke stifte Mytteri og Opstand, men tværtimod anvende den Indflydelse, jeg har paa Almuen, til at overholde Orden». Det værste, jeg indser den mest inhumane Commissær kunde gjøre, var at lade ham bevogte som mistænkelig Person. Jeg endte saa: «Som din 31aarige Ven tilraaber jeg dig i din Kones, dine Børns og mit eget Navn: Vær standhaftig! Lad os heller sørge og ængstes for dig i nogle Maaneder, end at vi skulde have den Græmmelse, at høre dig, var det end kun af ivrige Zeloter, nævnes som Landsforræder». –

Maaske kalder han ogsaa dette Sværmeri og Deklamation, ligesom det jeg skrev til ham før Rigsforsamlingen, men det bør og maa jeg finde mig i. I Fare er han, hvorledes det saa gaar, men størst er den dog baade for Sjæl og Legeme, dersom han aflægger Hyldingseden til de Svenske. Om vi ei tilsidst alle nødes dertil, er et andet Spørgsmaal. Aspecterne ere meget mørke. Østerrige, Preussen og Rusland have bestemt erklæret at ville [210] understøtte Sverrigs Paastand. Lord Castlereagh^{k136} skal have skrevet til den engelske Gesandt her, at hans Regjering ikke kunde fravige sin indgaaede Forpligtelse. Et Rygte siger ogsaa, at Sverrig har vægret sig for at ratificere Vaabenstilstanden. Der ske nu, hvad der vil, aldrig kan jeg fravige den Overbevisning, at Normændene har handlet ædelt

og consequent, og at den Beslutning, der blev tagen paa Rigsdagen, var den eneste, der egnede sig Mænd af Mod, Energi og Fædrelandskjærlighed.

14de Juli.

Der fortælles om Biskop Balle^{k137}, at han skal have gaaet op til Kongen og med sin sædvanlige Frimodighed have fortalt, at han ansaa det for sin Pligt at gjøre H. M. opmærksom paa, at der var almindelig Misnøie over Staden og Landet, ikke mod ham personlig, men mod hans Omgivelser, Bülow ofl. Kongen blev vred og vendte ham Ryggen. Balle stod en Stund og ventede, men Kongen taledede ikke mere til ham. Nu bukkede han, gik hjem, pakkede sine Ordener ind i et Brev, hvori han lod H. M. vide, at han idag havde erfaret, at han havde mistet sin Konges Naade, altsaa kunde han ikke længer bære de Naadestegn, som vare ham forundte, hvorfor han herved sendte dem tilbage. Fortælleren vilde ikke indestaa for Sandheden, men usandsynligt er det ikke. Den Mand, som aldrig i sit Liv har kjendt Menneskefrygt, der med roligt Hjerte har seet sin Nidkjærhed lønnet med Had og Haan, – at det i hans 70de Aar er ham en ringe Ting, om Kongen er ham naadig eller ikke naadig, at han ikke bekymrer sig om saadan Stads som Ordener – er begribeligt.

15de Juli.

[211] Vort Ugeblad, der en kort Tid var bleven tamt og fredeligt, er nu atter en Krigsskueplads, fast værre end før. Saaledes havde en Anonym i Onsdags i meget knudrede og med Parantheser opfyldte Perioder, søgt at overtøye os om det Ugrundede i vort Haab, at bevare Norges Selvstændighed. Efter Sproget gjættede jeg paa General de Seve^{n9k138}, endskjøndt jeg ikke havde tiltroet ham disse Grundsætninger. Idag faar han et ligeledes anonymt Svar, og kan sige, at han er falden i Hænder. Han betegnes saa tydelig, at Navnet gjerne kan undværes, og hans militaire og litteraire Synder stilles saaledes til Skue, at jeg fast ikke ved at have seet nogen yderligere tilrakkert.

17de Juli.

Jeg fik et Brev fra Neumann, som sendte mig til Indrykkelse et meget humant

og sindigt Contraspørgsmaal til hin misfornøiede Anonym, som ingen mere tvivler om er de Seve. Hvad der især kaster et slet Lys over hine upatriotiske Spørgsmaale er, at de efter almindeligt Rygte ere Fostere af privat Animositet mod Kongen. De Seve søgte om at komme ind i Tjenesten igjen, og efter nogen lemfældig Vægning, sagde Kongen, at han ikke kunde antage en Mand, der havde tabt Folkets og Armeens Tillid og Agtelse. Derover spyede Generalen Fyr og Flamme, og er nu ude paa sit Solitude Svensk med Liv og Sjæl.

18de Juli.

Der skal virkelig være sluttet Vaabenstilstand for 3 Maaneder paa Vilkaar af at Frederiksstads og Frederiksstens Fæstninger besættes af engelske eller russiske Tropper. Imidlertid sammenkaldes et overordentligt Storthing. [212] Rosenkrantz og Collett havde i Statsraadet talt derimod med Kraft; Sommerhjem, Haxthausen og Tank derimod vist sig meget eftergivende. – Aall og hans Følge ere ikke blevne modtagne i London.

21de Juli.

Jeg fik et Brev fra Hount. Han tror, at jeg har misforstaaet ham eller han udtrykt sig urigtigt, da han aldrig har tvivlet om Edens forbindende Magt og det umoralske i at bryde den uden Nødvendighed; men han paastaar, at denne i nærværende Tilfælde vil kunne existere, da det skal være besluttet, naar Forposterne tilbagetrænges, at overlade til sig selv den østre Side af Glommen og concentrere Krigsmagten paa den vestre, for at hindre Fiendens videre Indbrud i Landet. Hvad skal han da gjøre, naar det kommer dertil? Ved Halstarrighed forværre sin Tilstand? Fordrer ikke tværtimod Klogskab (der desværre synes at være blevet min Vens Yndlingsord) at formilde sin tunge Skjæbne saa meget som muligt. (Dette sidste Ord indbefatter alt for meget og aabner vid Mark for den sorteste Landsforræder). «Naar Fædrelandet kunde frelses ved mit Liv, villig vilde jeg da opofre det, men at gjøre Opofrelse af det Helligste man har (det mener jeg er Ære og Samvittighed) uden Hensigt, (hvo tør sige det, hvor Hensigten er saa tydelig og ædel?) at se mig med Familie mishandlet og ødelagt uden at kunne vente, at denne Opofrelse vil tjene Fædrelandet til mindste Gavn, (hvorpaa grunder han denne Ikkeformening? Et Individ kan ved Opofrelser

udrette meget; hvor meget mere da en hel Provinds!) maa jeg oprigtig tilstaa dig at jeg ikke kan øine nogen Grund til». Han fortæller nu, at Grændseboerne, i Tilfælde af fiendtligt Overfald [213] ville indgive en Adresse til Kongen, hvori de sige, hvad de fordre til deres Forsvar af Regjeringen. Opfyldes denne Fordring, da ville de med Glæde ofre Liv og Blod, men sker det ikke, kan Ingen undres over, at de som Forladte søge at sikkre sig paa bedste Maade for Ødelæggelse. (Paa Frederikshald viste man engang, at man havde Mod til at hjælpe sig selv, men det var for 100 Aar siden, og da var man ikke saa klog som nu). «Kan det gaa af», vedbliver han, «ved blot en saadan Protest, som den du anfører, hvem vilde ikke gjøre den? men naar Fienden betragter os som Rebeller og behandler os som saadanne, (at kalde os Rebeller, er en saadan Afsindighed, at deraf ei bør tages Notice) naar vi ikke strax ville underkaste os hans Bydende, naar han befaler mig at sammenkalde Menigheden, og jeg, efter al Protestering, ikke formaar ham til at afstaa derfra, men har at vælge mellem at skydes og at hænges, skal jeg da osv. (Men min Gud, Svenskerne ere dog christne Mennesker, og de maatte være Canibaler, naar de saaledes behandlede en agtet Embedsmand, en Religionslærer, fordi han gjorde mandige og beskedne Forestillinger. Overalt, naar alle Præster og Øvrighedspersoner vægrede sig, og Almuen enedes om at sige nei, vilde Svensken komme i en slem Forlegenhed, thi han kunde dog ikke skyde og hænge dem alle; og skjøndt hint vel mere er at ønske end at haabe, skulde det dog være forunderligt, om Hount var den eneste fædrelandssindede Præst hinsides Glommen, han, som endnu før Rigsforsamlingen nævnedes som tvetydig!) Det «norske Parties Zeloter», som han kalder dem, siger han adskillige Ubehageligheder, og paastaar, at de af Egennytte og Ærgjerrighed spille en saa heroisk Rolle osv. – Dog, [214] jeg er kjed af denne Recension og afbryder den, skjøndt endnu kun det Halve af Brevet er gjennemgaaet. Jeg havde besluttet at svare og gjendrive ham, men ved saaledes nærmere at anatomere hans Sentiments, har jeg besluttet rent at afholde mig fra Politik i mit næste Brev til ham. Hver af os faar handle saaledes, som han vil forsvare det for Gud, Fædrelandet og sin Samvittighed! – De Seve har paa en meget flau og intetsigende Maade taget til Gjenmæle. Som Hovedbevis for sin Patriotisme anfører han en Tirade af et Brev, han for et Par Aar siden sendte Frederik den Sjette, hvilken og otte Dage efter sendte ham et meget naadigt Svar, men der er skeet mange underlige Ting siden den Tid, og har Frederik imidlertid uden

Sværdsflag kunnet bortgive eller sælge Norge, kan vel ogsaa de Seve svige det.

22de Juli.

Kongen er reist til Moss, og sagde til Treschow i Søndags, at han haabede at hjembringe Vaabenstilstand eller Fred. – Generalmajor Petersen^{k139} og Søcapitaine Holsteen^{k140}, to varme Patrioter, ere afsendte til de Underhandlinger, som finde Sted i Strømstad.

23de Juli.

Saavel her i Christiania, som i andre Byer, indsamles nu Guld og Sølv hos Damerne til Norges Rigsinsignier.

26de Juli.

Schmidt meddelte mig en Charakteristik paa Vers over Rigsdagens Medlemmer, som han, Rein, Falsen og Sverdrup i ledige Timer havde forfattet. Der fandtes Vittigheder, desimellem ogsaa meget træffende Domme, [215] men ogsaa Flauheder, ligesom ogsaa Partiaanden var umiskjendelig.

27de Juli.

Telegraphen skal have signaliseret, at der er gjort Landgang paa Hvaløerne, og at Capt. Fasting^{k141} med Roflottillen har trukket sig indad Christianiafjorden. Men alt har været roligt idag. Intet høres om ankomne Courerere eller Ordres. Det formodes altsaa at være blind Allarm, en truende Manøvre, som Telgrafisterne har misforstaaet, eller endogsaa at staa i Forbindelse med den projecterede Vaabenstilstand, om hvilken nu læses udførligen i Tiden, hvor de mellem Kongen og Gesandterne vexlede Noter ere indrykkede paa Fransk og Dansk. Gesandternes ere alvorlige, men mere moderate end Morriers, ligesom man ogsaa spaar godt af den Omstændighed, at de, efter at have taget skriftlig Afsked, dog om Søndagen inden deres Afreise havde havt ordentlig Afskedsaudience – ved diplomatiske Sendelser et Tegn paa fredeligt Sindelag og velforrettet Sag.

28de Juli.

Endnu har man ikke faaet klarere Lys i Sagen. Min Indquartering Capt. Tscherning^{k142} fortalte mig, at de ridende Artillerister og Jægere har faaet Marschordre, men saa ved man og med Vished at fortælle, at de fire Gesandter atter vare komne til Kongen, som fremdeles er paa Moss, med nye Forslag. – Varmen er i disse Dage kvælende.

29de Juli.

Krig er denne Dags Historie. Det er nu forbi. Underhandlingerne ere afbrudte. Proclamation fra Kongen er udstedt og Kamp er Almenløsen. Det svenske Ultimatum, [216] som Gesandterne overbragte, indeholdt blot den beskedne Fordring, at Kongen skulde nedlægge sin Værdighed, Frederikssten og Kongsvinger besættes med svenske Tropper, saa skulde man se, hvad man kunde gjøre. – Iaften var jeg i Selskab hos Mariboe paa Økern. Der var en evig Politiseren, som vel i denne Tid er aldeles naturlig, men som jeg dog ikke kan lide, naar dette er de Politicerendes fælles Løsen: «Timen er kommen; Alt maa voves, Meget kan vindes, men skulle vi tabe, saa lad os tabe med Ære!» Bange Frem- og Tilbageblik vække blot Mistrøstighed. Mariboe forekommer mig nu vankelmødig; Schmidt tænker og vil vist ogsaa handle raskt og ædelt, men hans convulsiviske Spænding og Haardhed i at dømme dem, hvis Følelser ikke ligne hans i intensiv Styrke, er mig lidt frastødende. Oldingen Treschows rolige Frimodighed behagede mig bedst. Gid den besjele ret mange! Udenfor Kampens Hede er det, næst Gud, den, der skal redde Norge.

30te Juli.

Sverdrups freidige Stemning synes at tabe sig, og naar «den Helt» forsager, hvad kan da ventes af «de Smaa»? Svenske Aviser have fortalt om Cosakker, der skulde sendes herind, og deres vilde, regelløse Omstreifen stod især Sverdrup for Hovedet. Andre tro, at de, ligesom Krebsen, «staa blot i Brevet», og at, om de virkelig kom, de i vort Klippeland vilde vorde lidet farlige.

Hans Houge talte meget om de mæhriske Brødre, paa hvis Bekostning han synes at ville hæve sin Sect, og er nok overalt endnu ikke overbevist om, paa hvilken Afvei, han og hans Medarbeidere var, hvorfor det desmere [217] er at beundre, at de saa aldeles har forladt den. At dens Fiender ved overilet

Nidkjærhed, der vel flød af ligesaa uren Kilde, som hans Tilhængeres fanatiske Iver, have givet den en Vigtighed og Celebritet, den ellers aldrig vilde faaet, er unægteligt: at flere af dens Anklagere for det læsende Publikum selv ere tvetydige Personer, hvis Stemmer, naar man kjendte dem, ei kan eller bør tillægges synderlig Vægt, er ogsaa sandt, ligesom ogsaa, at Mænd af lyst Hoved og et christeligt Hjerte have seet Sagen fra et andet Synspunkt, brugt en anden Fremgangsmaade, og derved gavnet den gode Sag vel saa meget, – men at Hans Hauges Skrifter er jammerligt og ovenikjøbet misledende Sludder, det burde han ikke fragaa; at han, ved at vandre omkring som Bygdeprædikant, afdrage Folk fra deres Arbeide og indføre paa en vel endnu ikke noksom forklaret Maade Fællesskab i Eiendom, spille en mindre hædelig Rolle end han gjør nu, da han paa Bakke selv er utrættelig virksom og fremmer Virksomhed i sin vidtløftige Bekjendtskabskreds, og at han ved at ynde de Skrifter og hylde de Grundsætninger, han jevnlig beraaber sig paa, aldrig vilde eller kunde gaaet saa vidt, som han fordem gik: det er saa indlysende, at han burde vise den ædle Selvfornægtelse, med høi Røst at bekjende det.

31te Juli.

Kongens Bekjendtgjørelse om Krigens Udbrud sendtes mig imorges til Oplæsning fra Prædikestolen. Hans Religiøsitet er meget rosværdig, men hans liturgiske Arrangements røbe liden Localkundskab, for ikke at sige Eftertanke. Sligt Detailvæsen kunde han overlade til Mænd, hvis Embedsstilling det umiddelbart vedkommer.

[August]

2den August.

[218] Heller ikke idag ved man andet, end at svenske Tropper ere indrykkede i Enningdalen, der uden Tvivl henhører til den Del af Smaalehnene, som skal efterlades ubeskyttet. Et Rygte har sagt, at et andet Corps nærmer sig Kongsvinger, og at en Træfning ventedes i Dag eller i Morgen. Bekræftelse sees imøde. Wulfsberg har faaet Ordre til at holde sig og Grøndahls^{k143} Bogtrykkeri

færdige til at følge Kongen, hvorhen han ved Fiendens Fremrykken maatte finde det tjenligt at flytte, da desuden «Tidens» Udgiver ei troes personligen sikker, naar Christiania besættes af Svenske. Han sender sin Kone og sine Børn til Crøger^{k144} i Hitterdal, og venter saa rolig Marschordre. Jeg tænker aldeles ikke paa Flytning. Det bæres mig bestandig for, at Svensken aldrig kommer til Christiania anderledes, end han kom 1809: som Krigsfange; og hændtes end det værste, kan jeg heller ikke faa det i mit Hoved, at min Kone og mine Børn skulde være i personlig Fare. At endel af mine Eiendomme, maaske ogsaa mit gamle, dyrekjøbte Hus, vil gaa i Løbet, er ei usandsynligt, (jeg vil derfor ogsaa udsætte mit Brændeindkjøb, til jeg med Rimelighed kan forudse, hvilken Vinterbolig vil beskjæres mig og mine), men iøvrigt er jeg rolig og frimodig. Saa ere vist mangfoldige Norges Mænd ogsaa blandt dem, der ei kunne stole paa deres stærke, stridvante Arm eller paa deres fulde Pengekasse, men blot stole paa Gud, Landets retfærdige Sag og deres egen Bevidsthed, at have tænkt og handlet retsindigt.

Klokken halv elleve kom Hest og Cariol fra Glad^{k145}, for at afhente mig til Bondevensmøde. Der indfandt sig og Kammerherre Anker, Maschmann^{k146} og Wulfsberg, og [219] som indbudne Gjæster Kjerschow, Grüner^{k147} og Lars Clausen^{k148}. Forhandlingerne vare ubetydelige, og man enedes om at suspendere dem til roligere Dage. At politiske Samtaler medtog den meste Tid, forstaar sig selv. Anker spaar naturligvis idel Jammer, som Følge af Normændenes ubesindige Kongevalg, inden man havde indhentet de store Magters Betænkning. Med prophetisk Suffisance oprullede han Fremtidens Dække, og bebudede os Norges Skjæbne. Med sine Allieredes Assistance occuperer Sverrig det søndenfjeldske Norge og udhungrer det nordenfjeldske. Saaledes tvinges det hele Land til Overgivelse, og som Rige udslettes Norge af Jorden. Glad entreerede saa temmelig i samme Ideer. Den gamle, erfarne Landmand har ladet sig indbilde, at ikke Fjerdedelen af hans Korn vil kunne indhøstes af Mangel paa Arbeidere. Saa omtrent vil det gaa i hele Landet, og iøvrigt staar han i den Formening, den ellers meget retskafne og fornuftige Mand, at Magnaten, med Stjerne paa Brystet og Nøgle paa Bagen, maa se dybere i Tingen end vi andre. Maschmann og jeg vare de haabefuldeste i Selskabet, thi Kjerschow, Manden uden Eiendom, uden Kone eller Børn, regner jeg ikke. Det

var ussel personlig Feighed, om han forsagede. Iøvrigt, saalidet jeg kan have imod, at en Mand som Anker har sin egen Mening og ytrer den, om den end differerer fra min, naar han kun ei ved Proselytmageri eller andre uværdige Midler søger at udbrede den, saa underligt og krænkende er det mig at høre, at Sverdrup, Selvstændighedens kjækkeste Talsmand paa Rigsdagen, en af dem, der hidtil hjemlede sig Navn blandt Fædrelandets ypperste Borgere, for hvilken jeg i Legemskraft og Sjelsfasthed troede at maatte vige ærbødigen tilbage, at [220] han nu, som jeg ogsaa ved vort sidste Møde syntes at mærke, skal være ganske modfalden. Sligt er mig ufatteligt. – Ellers var Talen paa Grefsen ikke om idel Politik. Vi havde adskillige hel morsomme Intermezzer; Anekdoter fortalte fra de gode gamle Dage, og der viste Anker sig ligesaa jovialsk og godlidende, som han under hine Discourser var nedstemt og vankelmodig. Sagens mener han det bedst med sig selv, men at han mener det ilde med Fædreland og Medmennesker, kan jeg heller ikke tro, og undlader altsaa ikke, paa det ene Punkt nær, at agte og holde ham som før.

3die August.

Fra Armeen vides intet paalideligt. Rosenkrantz og Sommerhjelm bleve inat Kl. 1 beordrede til Moss, hvor Kongen Kl. 8 holdt Statsraad, og efter dette skal han have forlagt Hovedkvarteret til Askim Præstegaard, hvor han siges at ville berede sig til et afgjørende Slag. De Svenske rykke imidlertid ind fra mange Kanter, men siges af de Staffeltske^{k149} Jægere at være trængte tilbage til Svinesund, hvor de retirerende Tropper bleve optagne af Kanonbaade. Paa et andet Sted havde en norsk Capt. Spørch^{n10k150} maattet vige for Overmagten. Om flere mere eller mindre heldige Affærer høres uhjemlede Rygter, Officielt har vi intet uden nogle faa Linier i «Tiden» som melder om Fiendens Indrykning. Mangesteds i Byen betages man af Skræk og flytter ud.

4de August.

Jeg havde Brev fra Schmidt, som opfordrer mig og min Familie til at reise til Eger Præstegaard, og blive der saalænge Svensken er i Christiania. Jeg svarte strax derpaa, at for mit eget Vedkommende kan jeg ikke tage [221] imod Tilbudet. «En af mine Formænd indesluttedes med Garnisonen paa Aggershus Fæstning i

1716. Det sker vel ikke nu, men at Manden i lige Embede, ogsaa Sognepræst for Rigets største Landsbymenighed, ikke kan have Tilladelse til at søge sin Sikkerhed ved at forlade den Virkekreds, hvor de fleste Mennesker, for hvilke han kunde virke, nødsages til at blive, er indlysende. Den Forvirring kunde naturligvis ikke vare længe. Christiania kunde igjen komme i de Norskes Hænder, men Veien derhen fra mit Tilflugtssted være spærret eller usikker. Hvorledes vilde jeg da forsvare mig, naar man sagde om mig: «Pavels reiste bort fra sit Embede, da Fienden nærmede sig, og nu kan han ikke komme tilbage», eller: «han reiste, da der var Fare, og nu, den er forbi, kommer han igjen!» Slaa kan jeg ikke; jeg har aldrig lært at føre Vaaben; nu at lære det, var forsilde, helst da jeg har et Tilfælde, ved hvilket voldsomme Legemsanstrængelser vilde være absolut dræbende. Men desuagtet kunde jeg vel paa min Post gjøre adskillig Nytte, var det end i de Dage blot at besøge Hospitalerne, og styrke de Døende».

Det er nu fra Søsiden man venter Angreb. Mit gamle dyrekjøbte Hus er da sin Undergang vis. Andre mene imidlertid, at Svensken ikke vil vove dette, da der ved Drøbak er et meget snevert Pas, paa begge Sider besat med Batterier, og da de have vore Kanonbaade i Ryggen, der kunde afskjære dem Retiraden, hvortil endnu kommer, at vi i disse Dage have havt og endnu have saadan vedholdende Søndenvind, at man ikke indser, hvorfor de ikke nu har benyttet sig af Leiligheden, der maaske ikke snart kommer saa god igjen. Holten er kommen tilbage, da Kongen har afgivet alle civile Affærer til Statsraadet, [222] har nedlagt i dets Hænder sit Testamente og beskjæftiger sig udelukkende med militære Gjenstande. Holtens Dødsdom skal være fældet, saasnart han er i Svenskens Magt; han ansees for en af Ophavsmændene til det Forefaldne.

5te August.

Man er overmaade sparsom med officielle Efterretninger. Om Landets og Hærens sande Tilstand vides næsten intet. Det eneste, jeg idag har hørt, er to ubekræftede og formodentlig upaalidelige Rygter, at Staffeldt har vundet en Bataille og gjort en hel Hob Fanger; og at de engelske Krigsskibe have forandret Stilling og lagt sig lige udenfor Hvaløerne, og paa Svenskens Spørgsmaal, om hvad Hensigten dermed var, svaret, at de havde Befaling dertil og forseglede Ordres, som en vis Dag skulde aabnes. Kongen fortaltes at have Nattequarter paa Rakkestad Præstegaard og i Dag eller i Morgen at ville angribe Fienden. –

«Tiden» nævner med Berømmelse min gamle brave Confirmand, Lieutenant Schleppegrell^{k151}, den første af Norges Krigere, som hidtil i denne Krig er nævnt med Hæder.

6te August.

Frederiksstad har overgivet sig, omendskjøndt Commandanten, efter «Tiden» havde brugt den sædvanlige Formular, og lovet at forsvare sig til det yderste. Kirken, og Cassernen ere beskadigede, men der var ikke Ildebrand i Byen. Capitulationen skal være besynderlig favorabel, da Tropperne fik fri Afmarsch, uden de sædvanlige Betingelser, ikke mere at tjene mod Svensken i denne Krig. Dem, som vilde blive og tage svensk Tjeneste, stod ogsaa dette frit for, men deraf skal kun to Artillerister [223] have benyttet sig. De Svenskes Hovedkvarter skal være paa Hafslund. Om Kongen og vor Armee høres intet. Til Christiania er nok ikke Adgangen synderlig lettet ved Frederiksstads Overgivelse, thi Glommen er endnu imellem, og Overgangen vil man vel af al Magt søge at forhindre. – De skønne Træer herude paa Glaciet omhugges nu, men dette synes blot at være, hvad man kalder en Demonstration, da man paa samme Tid sætter Fæstningen ude af Stand til at forsvare sig, ved at bortføre Ammunition og Proviant i Masse. – Svenskens Adfærd i Landet skal være meget human, hvilket og kan ventes i et Land, som han tænker at beholde og ligeoverfor et Folk, som han har erklæret, ei at ville føre Krig med.

7de August.

Kirken var overmaade fuld. «Verdens Børn ere klogere end Lysets Børn, men derfor ikke lykosaligere», var mit Thema. – – – Med Hensyn til Dagens Begivenheder omtalte jeg tilsidst, hvad man saa ofte har hørt, at Kongen og Rigsforsamlingen og vi allesammen ikke have handlet *klogt*. Dette lod jeg uafgjort, og tilstod, at vi maaske ved at handle anderledes, kunde i dette Øieblik nyde større Tryghed og Ro, men derhos paastod jeg, at vi havde handlet *retskaffent*, efter Pligt og Samvittighed. Saa bør vi og handle herefter, og ikke tvivle paa, at hvilke de nærmeste Følger end skulle vorde, Enden dog maa blive god for dem, som standhaftigen vandre Pligtens, Dydens og Guds Veie. – Da jeg havde læst Fadervor, lod jeg synge Psalmen 438, og vedblev derpaa: «Gud har

hørt vor Bøn! han bønhøre den! han unde os atter at samles glade her i hans Tempel! Maaske, forinden dette sker, En eller anden iblandt os er falden [224] som et Offer for Fædrelandets den gode Sag; Guds Fred med ham og med Hver, som bliver sine Pligter tro! Modtager imidlertid Herrens Velsignelse!» – Prof. Skjelderup er misfornøiet med Tingenes Gang, og venter en *da capo* af de danske Optrin i August 1807 og Januar 1814, og det synes rigtignok, at man derhenne ved Grændsen gaar frem med en forunderlig Lunkenhed, som contrasterer med hvad man havde ventet af Normændenes fyrige Patriotisme og Kongens bestemte Charakter. – Haxthausen og de øvrige Statsraader have faaet Ordre til ufortøvet at begive sig til Kongen. Der er ved Lier forefaldet en heldig Affære, hvor – saaledes hedder det da – 18 Officerer og 3000 Gemene ere fangne, men med den Staffeldtske Brigade gaar det fremdeles slet. Den har maattet trække sig tilbage over Onstad Sund.

Oberst Ramm, som nu igjen er Commandant, lod mig vide, at jeg gjorde bedst i at flytte mit Tøi ud af Fæstningen. Det er ellers besynderligt at se de svære Transporter, som uophørlig gaa herfra. Saameget man ellers lader sig det være magtpaaliggende, at forsyne en Fæstning, som trues med Beleiring, saa travlt synes man at have med at udtømme denne. – Af Nyheder fortælles, at Tank og Hount ere afgaaede i et Gesandtskab fra Pontecorvo, som skal være i Frederiksstad, til vor Konge. – Lehmann forærede mig igaar «En Stemme fra England om Norges Afstaaelse», efter Titelbladet oversat af Literatus Povel Fasting^{k152}, men egentlig af Skuespiller Peter Forsom^{k153} i Kjøbenhavn. Denne Stemme fra England, som ikke er nogen Englestemme, dyssede mig i Søvn paa min Sofa, og da jeg vaagnede, og lyttede opmærksomme til den, fandt jeg, at den ikke var værd at høre. Uretfærdige [225] Angreb paa Napoleon og Fastlandssystemet og væmmelige Lovtaler over England udgjøre Hovedingrediensen, og hvad Norge angaar, da kan det gjøre Fordring paa, at bevæge sig om England som en Drabant af ikke liden Glands og Storhed. «I physisk, moralsk og intellectuel Henseende har Norge næsten altid været ligesaa afhængigt af England, som nogen Provinds, der stod umiddelbar under det britiske Scepter». Desværre, om saa er! Norges Forening med Sverige ivres rigtignok imod, men iøvrigt er det tungt, og selvstændige Normænd neppe værdigt, at sige med Holbergs^{k154} Jeronimus: «Man maa flattere de Slubberter,

hvis man vil have godt af dem» – thi en Dansk eller Norsk er ganske vist Forfatteren. Pjecen hvile i Ro paa mit Bord indtil jeg kan bruge den paa en værdig og passende Maade.

8de August.

For at høre nyt, gik jeg imorges til vor privilegerede Avisskriver Wulfsberg. Der samledes efterhaanden Neumann, som havde været hos Kongen paa Moss, Sverdrup, Stenersen og flere. Først hørtes mundtlige politiske Efterretninger, hvoriblandt den vigtigste, at General Staffeldt var bevist at være i Forstaaelse med de Svenske, at han var henkaldt til Kongen og afsat fra Commandoen, at Kaltenborn^{k155} og Rosenørn havde opdaget Forræderiet, og ved kloge Dispositioner med Livsfare reddet Brigaden, der ellers om to Dage uundgaaeligt vilde været i Fiendens Vold. Foruden ham nævnes endnu Kragerøens og Frederiksstads Overgivere som Landsforrædere. Saa løde Beretningerne idag, ligesom og, at Tidenden om Tilbagetrækningen over Onstad Sund var urigtig. Imidlertid læste vi i Manuscript Bulletinskriveren [226] Lector Adlers intetsigende Indberetning om de senere Malheurere, hvor Frederiksstads Overgivelse, der aldrig før har været bekjendtgjort, nævnes i Forbigaaende som en bekjendt Sag, og General Seyerstedts^{n11k156} Proclamation om Træfningen ved Lier, hvor de 3000 fangne Soldater slap op til 212, og hvor der ogsaa var Rabat i de 18 Officerers Antal, da 10 af dem var til Staben hørende Officianter. Desuden læste vi et Privatbrev fra Capt. Ræder^{k157} paa Kongsvinger, hvor udførlig beskrives alle de Smaaaffærer, som har fundet Sted der i Egnen, førend den mere afgjørende, da Fienden jages tilbage til Grændsen.

9de August.

At Staffeldt er en Forræder skal være usandt; derimod skal han have baaret sig dumt ad, hvorfor han vel beholder Commandoen, men maa intet foretage sig uden «i sine Fuldmægtigers Nærværelse» d. e. uden sine Adjutanter's Samtykke. – Tanks og Hounts Ærinde til Kongen skal have været at tilbyde Vaabenstilstand paa samme Vilkaar som før. Kongen siges at have svaret, at Vaabenstilstand ogsaa var hans Ønske, naar den kunde bestaa med hans og Nationens Ære. Man er i ængstelig Forventning om, hvad Udfaldet vil blive. Ubehagelige Rygter og

Formodninger opfyldte Byen, at Kongen for at fremme Norges Tryghed vil opoffre dets Hæder. Alle, som jeg har talt med idag, ere yderst mismodige.

10de August.

Vore Tropper skal have havt en hæderlig Affære ved Onstad Sund, og drevet Fienden tilbage med Tab. Dette bekræftedes siden ved en Bulletin, kort og ufuldstændig som sædvanlig, men i Grunden overensstemmende med Privat-Efterretningerne. Paa vor Side var 6 Døde [227] og 12 Blesserede, hvoriblandt Hauch^{k158} af Artilleriet, som faldt, og Ramm^{k159}, Oberstens Søn, som blev haardt saaret. Klokken 7 iaften fik vi herinde paa Fæstningen de 212 Fanger fra Lier. De ligge i Exercerhuset, og nu, da jeg skriver dette, tage de frisk Luft ude paa Ridebanen. Alt dette har havt noget opmuntrende for os, og med Flytningen av vort Tøi gaar det lunkent.

11te August.

Statsraad Ankers Søn^{k160} er kommen tilbage fra England, og har bragt det Budskab, at hvis Norge kan holde sig til 1ste October, vil man medvirke til, at dets Sag faar et heldigt Udfald; samt at England ingen activ Del vil tage i Krigen. Dette bekræftes rigtignok fra selve Hovedkvarteret, men man frygter meget for, at Koen dør, medens Græsset gror, og at inden 1ste October *summa dies et ineluctabile tempus Norvegiæ* er kommen. – Jeg var iaften hos Sverdrup. Alle vare forstemte, og Politik var fra Kl. 7 til 11 uophørlig Samtalens sørgelige Æmne. Treschow er siden Frederiksstads Overgivelse, efter hans egen Tilstaaelse, aldeles modfalden. Sverdrups Heltemod er kjølnet; han ønsker at kunne flytte til en fjern Vraa, hvor han glemte Verden og glemtes af den, men da han som Mand og Fader ikke kan dette, viger han for den bydende Nødvendighed og følger Strømmen. Gamle Secretær Arbin^{k161} tilhviskede mig, idet han kom ind af Døren: «Nu blive vi jo Svenske». Bergh ved som Hofmand bedre at dølge sine Følelser; hver Nat staar hans Hest opsadlet, rede til at bringe ham hvorhen Kongens Bud og Embedspligt kalder ham. Man ivrede mod de jammerlige, ufuldstændige Bulletiner; man beklagede den totale Mangel paa Generaler; man anser det søndenfjeldske [228] Norges Fald for uundgaaeligt, og fandt i hver Affære, hvor Fiendens Angreb tilbageslaaes, et unyttigt Palliativ, der kun

udmatter Hæren og forhaler Katastrophen; man vilde vide, at Frederiksstads Indvaanere have i Fredags aflagt Troskabs-Ed til Sverrig, og udmaledede paa det frygteligste, hvad der forestaar, naar Fienden kommer til os, – kort, det var den mest discouragerende Samtale, jeg i mine Dage mindes at have hørt, dobbelt ubehagelig derved, at det ikke var egennyttige Kræmmere og andre bornerede Spidsborgere, men nogle af Landets bedste Mænd, som førte den. Jeg har dog endnu taalelig godt Haab.

12te August.

Holten havde faaet fornyet Befaling til at holde sig reiseferdig, da et stort Slag med det første ventes, men ellers er alt endnu *in statu quo*. Da jeg forlod ham, takkede han mig for godt Venskab og Naboskab, om vi aldrig mer skulde sees. – Wulfsberg gjentog sit Tilbud om at overlade mig og min Familie Husrum. Jeg tog nu imod det, og flytter imorgen Aften ud af Fæstningen. – Der er kommet en ny Bulletin, et værdigt Pendant til de foregaaende. «Tiden» indeholder et trøstende Raisonnement om Occupationen af Glommens Østside, hvor det forsikres, at det hørte til vore Hærføreres Plan, og har ikke i mindste Maade forværret Norges Stilling, eller formindsket Haabet om et heldigt Udfald. Gid det var sandt! – De fangne Officerer afgik under Eskorte til Bergen. Siden talte jeg med gamle Major Juell. Han havde faaet Brev fra sin Søn, som er i Feldten. Hvis dette Brev, som jeg maa antage, er en Gjenlyd af Armeens Stemme, ser det sørgeligt ud. Kongen, hedder [229] det blandt andet, er ikke General, og vi har overhovedet Ingen, som forstaar Commandoen undtagen Hegermann, hvis Raad ikke høres. Staffeldt og Haxthausen ere Forrædere osv. Paastanden være nu falsk eller sand, saa hører der Overvindelse til at slaa tappert, naar man har en saadan Overbevisning. Ogsaa den gamle Major tror det er forbi med os. Selv i den byrdefulde Transportskyds finder han en fremskyndende Grund til Landets Undertvingelse.

13de August.

Om jeg nogensinde flytter ind i mit gamle Hus, ved Gud allene. Mine bedste Eiendele ere fordelte paa otte Steder, saa jeg dog har Haab om at beholde noget, om det skulde gaa galt. Min Kone og mine Børn har jeg saavidt muligt betrygget

mod Skræk og Fare, og ske nu, hvad Gud vil! Der tales ellers om ny Vaabenstilstand, foreslaaet af de Svenske, paa langt fordelagtigere og hæderfuldere Betingelser.

14de August.

Mariboe søgte methodisk at bevise, at det er ude med Norge, og at det især er de Commanderendes slette Operationer, som har fremkaldt Katastrophen. Jeg kunde «ikke modstaa den Visdom og Aand, med hvilken han taledede» – saavidt vi nu kunne se, er der meget sundt og rigtigt i hans Raisonnements; man bør imidlertid ikke overile sig i sine Domme, førend det er klart som Dagen, at Fædrelandets Selvstændighed er tabt, og at det er Mangel paa Klogskab og Energi, som har berøvet os den. Hvilken Sjeletriumph det skulde være mig, om alle vore Kandestøbere engang skulde nødes til at slaa sig paa deres Mund og skjule deres Ansigter med Blusel over deres [230] Lethed i at fordømme, hvad de ei forstod. Gjerne giver jeg mig selv ogsaa en Munddask, thi ogsaa jeg har tvivlet og dømt.

15de August.

Der er virkelig sluttet Vaabenstilstand; det ved jeg af et Brev til Commandanten med Kongens egenhændige Underskrift. Af dette kan imidlertid ikke erfares andet, end at den er sluttet med 12 Timers Opsigelse, at man formoder, Svensken ikke vil bryde den, men at, hvis dette skulde ske, det er en «Selvfølge», at man holder sig færdig til Forsvar. Hvad der har bevæget Svensken til at gjøre dette Tilbud, og Kongen til at modtage det, bryder man forgjæves sit Hoved med. Man formoder List fra den ene, Svaghed, Raadvildhed og Inconseqvents fra den anden Side. – «Tiden» meddeler den Frederiksstadiske Commandants Rapport og Capitulation. Han beder meget vakkert for sig, at Kongen ikke vil være vred paa ham, da han ikke kunde gjøre andet, end hvad han gjorde. Dette er dog ikke den almindelige Mening.

16de August.

Nu ved man da langt mere om Vaabenstilstanden. De 12 Timers Opsigelse gjælder blot for det Tilfælde, at den svenske Regjering ikke ratificerer den, men

det har vel ingen Fare. Den er for 3 Maaneder, i hvilke Handel og Søfart uhindrede kan drives fra og til Norge. Et Storthing sammenkaldes, hvoraf Resultatet lader sig forudse, og imidlertid beholde de Svenske det occuperede Terrain, samt desuden Frederikssten Fæstning. – Faar alt dette sin Fremme, er der vel ingen Tvivl om hvad Enden vil blive. At en langt anden Aand vil blive den herskende paa denne end paa forrige Rigsdag, behøves [231] ingen Spaadomskunst forat forudsige. Mange af dem, som da stode fast, ere vist allerede frafaldne, og flere ville falde fra herefter. Frygt for en Nation, under hvis Indflydelse Forsamlingen nødvendigen maa komme til at staa; Haab om, tildels allerede Nydelsen af de Fordele, Venskab med Jordens Mægtige skjænker i Sammenligning med den fortrykte Tilstand, hvori alle Stænder, *in specie* den mægtige Handelsstand nu i nogle Aar har befundet sig; formindsket Agtelse for Kongen, hos hvem man nu tror at savne baade den Klogskab og den Aandskraft, en Regent i vanskelige Tider saa høiligen behøver – alt dette vil bidrage til at forene Folkerepræsentanternes Stemme og døde den enkelte Oppositions, mod hvilken sund Fornuft altfor tydeligen synes at erklære sig. Thi hvad skal der blive af Landet, naar Kongen forlader det? Hvo tør, hvo kan da fremstaa som Norges Anfører og hævde dets Selvstændighed? Er det muligt at fremkalde en eneste af de Ressourcer, hvis Savn nu ydmyger og undertvinger os? Hvad kan under saadanne Omstændigheder haabes, selv om Nationen vilde reise sig *en masse*? Nei, fra det Øieblik Kongen nedlægger Regjeringen og forlader os, er vor Sag tabt. Til ham var mit Haab om Norges Frelse bundet; med ham vil Norge falde, det er mig indlysende. – At Hount og hans Meningsfæller havde Ret, gjør mig ondt baade paa mit Fædrelands og mine egne Vegne, men Ret havde han, det maa jeg nu tilstaa; kun maa jeg sige til Undskyldning for os andre, at vort større Haab grundede sig paa den Forudsætning, at Enhver, Høi og Lav, med Kraft og Varme vilde opfylde sin Pligt, og at Normændene selv vilde gjøre alt, hvad der kunde gøres; det have de nu ikke [232] gjort. Den Lunkenhed og Langsomhed, hvorover man med Føie saa bitterligen har doleret, den Mangel paa Energi og Conseqvents, som desværre altfor meget har hersket i vor hele Administration, gjorde de patriotiske Rigsdagsmænd sig ingen Forestilling om. Og fra Folkets Side havde de vel ogsaa gjort Regning paa en Almenaand, som, naar de upartisk granskede deres Inderste, maaske ikke engang fandtes hos dem selv. – Hvad der smerter mig mest ved det Hele (thi det andet jevner sig vel med Tiden, og maaske

vor Ulykke endda ikke bliver saa stor som man aner den) er Kongens Skjæbne. Han skal være meget nedslagen, ja man frygter endog, at en alvorlig Sygdom forestaar ham. O, jeg kunde ønske, den maatte gjøre Ende paa et Liv, der dog maa vorde fattigt paa Glæder, og bringe ham bort fra en Jord, hvor List og Vold dele Herredømmet mellem sig, og hvor Fromhed og Redelighed, Privatmandens skjønneste Dyder, ere fast utilgivelige Feil hos en Folkestyrer. – Wulfsberg viste mig et Brev fra Lector Adler, Bulletinernes Forfatter, hvori han retfærdiggjør sig mod den Klage over Ufuldstændighed, som allevegne er ført. «Skulde jeg skrevet alt, hvad jeg har seet, vilde det blevet endnu mindre opbyggeligt», siger han. Jeg selv fik Brev fra Neumann, som endnu nærede godt Haab. Han fortæller, at man i Asker Præstegjeld havde samlet en betydelig Del Levnetsmidler, der i disse Dage skulde afgaa som Gave til Armeen.

17de August.

I Nat var paa adskillige Hjørner opslaaet Pasquiller mod Haxthausen, hvem man beskylder for at være bestukken af svenske Penge, og Pøbelen opfordres [233] til at stene ham. Jeg tror, Klagen er ugrundet. Derimod anser jeg ham for den, der som ægte Hofmand ved at føie sig efter Omstændighederne og føre sig alt til Nytte, og tvivler saaledes ingenlunde paa, at ligesom han i dette Aar med Iver og Devotion har tjent to Konger, han med lige Nidkjærhed inden Aarets Ende vil paase den Tredies Bedste, hvis Storthingets Beslutning eller andre Begivenheder giver os under svensk Herredømme. – I Intelligentseddelen stod et Par korte og lidetsigende Declamationer mod de Forrædere eller Uslinge, der formodes at være Skyld i Armeens Vanheld. Wulfsberg finder, at det er kommen for silde, jeg derimod, at det hverken er kommen for tidligt eller for sent, og heller ikke til rette Tid; thi saadan løs Avissnak havde man nok aldrig reflecteret paa. Der skulde langt mere til for at vække de Slumrende. Timen er kommen, kan jeg tro, og Mørkhedens Magt skal seire. – Major Juell er glad over, at Tingen nu synes at ville tage en Ende, og er denne end ikke som han ønskede, saa er den aldeles som han havde ventet.

18de August.

Man tænker nu ikke paa og taler nu ikke om andet end Landets vigtige

Anliggender; altsaa kan eiheller denne Bog indeholde andet end hvad dermed staar i Forbindelse. Ogsaa Schmidt, fra hvem jeg havde Brev idag, havde en behagelig Drøm om vore Vaabens heldige Fremgang; ogsaa fra hans Egn skulde i disse Dage sendes Proviant til Armeen. Han sender nogle Fragmenter af Joh. Müllers [k162](#) Schweitzerhistorie, som han vil have indrykket i «Tiden», men Wulfsberg tror, at de lidet ville gavne, og det tror jeg sandelig ogsaa. Har Kongen af Sverrig, som [234] der forsikres, i alle Punkter vedtaget Norges Grundlov, forsaavidt den kan bestaa med begge Rigers Forening, saa er der vist meget faa, endog af Selvstændighedens varmeste Talsmænd, som vil holde fast ved den. Minoritetens Opposition vil blive Fortvivlelsens kraftløse Udbrud, der maaske kan fremkalde enkelt uroligt, maaske blodigt Optrin, men aldrig i det Væsentlige forandre den Dom, Almagten synes ugjenkaldelig at have fældet over vort Land. Maaske have Anførernes Feighed og Ubestemthed kun for Øieblikke fremskyndt Katastrophen, og var saa den maaske, skjøndt i sig selv beklagelig og uforsvarlig, et Redskab i Alstyrerens Haand til at redde mange Menneskers Liv, der ellers unyttigen vilde være bleven opoffret for en Ide, der aldrig skulde, aldrig kunde realiseres. Bevare mig Gud fra at fremføre disse Ytringer i min Verts eller nogen anden enthusiastisk Frihedsvens Nærværelse! De ville, at vi skulle trække os ind imellem Fjeldene, og gjøre idelige Udfald paa Fienden, indtil Landet er en Udørken, og den sidste Mand falden som Frihedsmartyr. Wulfsberg ønskede at kunne lære sine Sønner et andet Sprog end det norske, saa at Tanken og Mindet om Norge rent kunde udslettes af deres Sjæl; Diriks, som var inde hos ham i Formiddags, havde en anden Ide: at indprente dem et uforsonligt Had til de Svenske, saa at de, naar de bleve Mænd, aldrig kunde betragte dem som andet end afskyelige Fiender. Jeg for min Del finder lidet enten klogt, ædelt eller christeligt i alt dette, og skjøndt det rigtignok er mig kjært, at jeg ikke har Sønner, der skulle indlemmes i en Nation, jeg ikke kan elske, og lyde en Regjering, hvis Grundsætninger jeg afskyr, skjøndt det rigtignok vilde være mig behageligt at flytte til Danmark, og [235] forlade Norge, saa har jeg dog altfor høit Begreb om sand Borger-, Menneske- og Christenpligt til at entrere i vore Ultrapatrioters revolutionære Ideer. Mariboe og Major Juell, som fortalte mig om den svenske Regjerings Redebonhed til at antage vor Constitution, vare naturligvis af samme Mening, og gik endnu et Skridt videre, ved at erklære det for daarligt, hvad hidtil var skeet, men det kan jeg kun under en Betingelse, som det vilde koste mig den

yderste Smerte og Uvillie at gjøre mig fortrolig med. Præsident Bull var ogsaa herinde, og var yderst nedslagen. Kongens tunge Skjæbne gik ham nær til Hjerte, og sandelig den er min største Kummer. Han skal være syg. Nogle sige, at han spytter Blod, andre endog, at en Hjernens Forvirring eller idetmindste en høi Grad af Modløshed spores hos ham. Et Par Dage har han ligget i Drøbak, og ventes derfra i Aften søværts til Ladegaardsøen. – Den gamle, sindige Professor Rosted har nok aldrig synderligen enten frygtet eller haabet; altsaa ser han nu med rolig Resignation vor Skjæbnes Afgjørelse imøde. Og for den, der ei kan møde den med Kraft, er dette vist ogsaa den bedste Stemning. At Nordens Mænd forenede kunde udrette meget, derom er ingen Tvivl; men denne Forening har ikke fundet Sted under de mest opmuntrende Udsigter, hvor kan den da nu ventes?

19de August.

To vigtige Documenter ere idag udkomne: Vaabenstilstand og Convention af Generallieutenant Skøldebrand og Generalmajor Bjørnstjerna^{k163} fra den ene Side og Statsraaderne Collett og Aall paa den anden, og en derpaa grundet kongelig Proclamation, hvori berammes et Storthing til d. 7de October i Christiania, og iøvrigt gjøres Rede [236] for Kongens Følelser og de hidtil gjorte Skridt, forsaavidt Grundene hertil kunne forelægges Publikum. Det er vist, at Kongen af Sverrig vedtager og erkjender Grundloven. Han forkynder fuldkommen Amnesti for enhver Yttring mod begge Rigers Forening, lover at alle Embedsmænd og Udlændinge skulle blive behandlede med den Agtelse og Velvillie, som den høieste Myndighed skylder dem, og vil anvende sine *bona officia* for at faa tilbagekaldt Kongen af Danmarks strenge Bud. Det synes altsaa, at man herefter intet har at kjæmpe for med Mund, Pen og Sværd, undtagen vor Konges Person og Navnet af et selvstændigt Folk, og at et andet Navn, det af svenske Undersaatter er det Onde, man vil opoffre sin egen og Landets physiske Existents for at undgaa. Hvad Kongen angaar, da har jeg mere end engang sagt, hvor jeg turde sige det, at det især var personlig Hengivenhed og Agtelse for ham, der bandt mig til den Sag, vi under hans Anførsel stræbte at fremme, og at, hvor han er seet og hørt, denne personlige Hengivenhed har bidraget meget til at vække og nære Enthusiasmen, det kan jeg ikke tvivle om – men desværre, hvad

Agtelsen angaar, er det nu dermed for en stor Del forbi, og han kan eller vil neppe under nogen Omstændighed vedblive at være Norges Konge. Ubeskrivelig tungt var det mig, hvad jeg i Formiddags hørte af Lector Adler, at han aldeles mangler personligt Mod, at han brister i Graad ved Synet af et Par Blesserede, at han nu er i den skrækkeligste Nedspænding, anklager sig selv for Norges Ulykke, og de Menneskers Liv, som for hans Skyld ere opoffrede, vil intet høre om Generalernes Forseelser, men tilskriver sin Svaghed og Uduelighed alt. At, han uagtet sine øvrige [237] sjeldne Aands-Egenskaber, aldrig ved hin Mangel og denne Bevidsthed vilde kunne udføre den vanskeligste Kamp, som maaske er kjæmpet i mange Aarhundreder, er altfor sandt. Han maa nedstige fra Norges Throne, han har jo ogsaa selv erklæret sig villig dertil. For ham er det altsaa ikke længer vi stride. Altsaa for Navnet *Normand* imod Navnet *Svensk*? Hint Navn beholde vi dog nok naar Constitutionen holdes i Ære, med vel saamegen Ret, som da vi stode under Danmarks souveraine Konge; og naar ei længer personlig Høiagtelse binder os til et Individ, hvor da den constitutionelle Konge bor og hvad han hedder, er en hel uvæsentlig Sag. Det eneste, som kan gjøre den sindige og fornuftige Patriot betænkelig, er at Kongen af Sverrig lover meget, men maaske holder lidet. Herpaa svarer jeg: Bryde strax et Løfte, som er givet for Europas Øine, vover han ikke. Det maatte da være efterhaanden han vilde paaliste os Slavelænker, men hvor Nationen constitutionsmæssig har saameget at sige, der vil den strax mærke og kunne paatale ethvert Indgreb, der forsøges imod dens Rettigheder, – og agtes de da ikke, unvel, saa lad den reise sig i Masse. Da har den maaske dueligere Anførere end nu, da ere maaske de udenlandske Magter ligesaameget stemte imod Sverrig, som nu mod os, da kan Normændene maaske med Kraft og Held bryde Aaget, men lad det først blive et Aag. Indtil da lad os foretrække det mindre Onde, naar ei alt Onde kan undgaaes. At vi lade os selv dræbe, vore Koner og Børn mishandles, vore Eiendomme røves for omsider at ende som Maurerne i Spanien under Philip^{k164} den Tredie – jeg ser slet ikke, hvad den gode Sag vinder derved. – Foruden Adler var hos Wulfsberg Sorenskriver Falsen. [238] Han var som sædvanlig ivrig i Aanden, og syntes meget vred paa Kongen, som man dog langt mere bør beklage end anklage. Ogsaa han udlod sig ufordelagtigt om de Øverstbefalendes Conduite. De unge Adjutanter (Danmarks Pest) roses derimod fast uden Undtagelse.

20de August.

Pøbelen har igaaftes begyndt at exeqvere sine Trudsler mod Haxthausen. En Folkestimmel, hvoriblandt ogsaa Fruentimmer, samlede sig udenfor hans Hus, og slog nogle Vinduer ind, men da man erfarede, at han var ude paa Løkken, gik man derud, og opførte ny Rudemusik. Ogsaa hos Wiewild havde igaaftes været nogen Spettakel, og der siges, at man skal have truet ham og Thrane, som Medlemmer af Provideringscommissionen, med Visit iaften. – To svenske Generaler kom hertil igaaftes, men fandt, at her ikke var godt at være, og ere reiste igjen. Imidlertid er vor ulykkelige Konge meget syg paa Ladegaardsøen. Der er kommen Bulletin fra Thulstrup og Müller^{k165}. Den for idag meldte, at han har sovet lidet inat, men har ingen synderlig Feber. Hans Tilstand tilskrives Søvnløshed og Anstrængelse. Jeg ved ikke, til hvem de havde sagt, at de formodede, det blev en Nervefeber eller – Hjernens Forvirring! Gud forbarme sig over ham og os!

21de August.

Egentlige Uordener forefaldt ikke igaaftes. Man samledes, huiede og larmede, men da Politiet og de ridende Jægere blandede sig i Legen, gik hver rolig hjem til sit. Haxthausen er reist til Ringerige, men har efterladt en Plakat, som han har ladet opslaa paa Hjørnerne, hvori han erklærer, at han har nedlagt sine Embeder, og vil [239] underkaste sit offentlige Liv den strengeste Prøvelse, at han imidlertid for sin personlige Sikkerheds Skyld har seet sig nødsaget til at retirere, men til Bevis paa, at han ei vil forlade Landet udømt, efterlader han sin Familie og sine Eiendomme her. Jeg har ellers hørt nærmere Detail om Opløbet. Varsel blev givet om Formiddagen af en Karl og et Par Dreng, som, da de ikke kunde faa Kartofler kjøbt ude paa Løkken, gave sig egenmægtigen til selv at optage dem, hvilket dog blot ansaaes som Pøbelgrovhed. Der var om Aftenen Selskab paa Løkken. Man sad endnu tilbords, da Rudernes Klirren, ledsaget af Hurraraab, hørtes nedenunder. Alle for forskrækkede op, Børnene skreg og hylede, Generalen selv var consterneret, Fruen^{k166} derimod beholdt god Fatning. Endelig paatog Bergh sig at gaa ned, og mødtes af en Stenregn, som dog ophørte, da han sagde, hvem han var. Han indlod sig nu i lang Ventilation med Hovedmændene, som han ikke kunde se, men hvis Sprog og Haandtag

overtydede ham om, at de ikke hørte til Almueclassen. Resultatet blev, at han lovede dem Undersøgelse, og de ham at gaa rolig bort. Nu begav de sig da hjem fra Løkken til Fods: foran Agent Nielsen med en Lygte, efter ham Haxthausen med Bergh under den ene og Sommerhjelm under den anden Arm, og derpaa det øvrige Selskab. Han skulde have Natteleie hos –g, men da han kom der, faldt Madamen i Besvimelse og bejamrede sig og sine syv Børn. Der kunde han da ikke blive. Ogsaa flere andre undskyldte sig for at modtage ham, og for at ikke den gamle Mand skulde vandre om paa Gaden, maatte Bergh, hvis Hus dog nok var det mest usikre Opholdssted, give ham Husly. – Holten fortalte mig omstændelig om Kongens Sygdom: [240] Det var ved Onstad Sund de første Spor til Sindssvaghed mærkedes. Han hørte et Par Saaredes Skrig, han saa den døde Lieutenant Hauch, og anklagede sig selv, at det var hans Skyld. En voldsom Virkning paa ham gjorde ogsaa det norske Gesandtskab fra det svenske Hovedkvarter. At de lode sig bruge til et saadant Ærinde, gjorde allerede et stærkt Indtryk paa ham; den haarde og ubeskedne Tale, de skal have ført, end stærkere. Tank og Hount have overalt ved denne Leilighed spillet meget uværdige Roller. Der hviler svær Mistanke paa den første, at det er ved ham Pontecorvo har faaet at vide, hvad denne udførligen har sagt Major Broch at være forhandlet ved Kongens Taffel. Hount har, efter Holten s Ord, hvilke jeg ikke vil modsige, opført sig som en Slyngel, da han paa Skydsstederne skal have foreholdt Soldaterne og andre, hvilken Daarlighed det var, at fægte for en Sag, som man dog aldrig kunde udføre. Fra den Tid tiltog Kongens Legems- og Sindssvækkelse. Han er bleg, maver, ryster over sit hele Legeme, ængstes over alt og mistror enhver. Han tror de Svenske ville bryde Vaabenstilstanden og bortføre ham, at man i Christiania vilde stenet ham, hvis han var kommet her. Den eneste gode Ende, det rimeligvis kan tage med ham, er – Døden. At han under enhver Omstændighed nedlægger og maa nedlægge Regjeringen er upaatvivleligt. – Holten gaar til Vestindien.

22de August.

Efterhaanden vænnes vi til Situationen. Intet Nyt forefalder eller kan hastig ventes; her er et Havblik, som muligens bebuder Storm, og i denne Forudsætning er man stille, uvirksom, udeltagende i det, som forud i bedre Tider [241] sysselsatte Aanden og Hjertet. Saaledes forudser jeg mange tomme,

ensformige Dage, hvis Begivenheder ikke fortjene at optegnes her. – Kongen var igaar noget bedre, men mod Aftenen henfaldt han igjen til de gamle Griller. Han hørte, at Generalmajor Petersen var kommen til Byen, og den svenske General Bjørnstjerna reist herfra. Deraf drog han den Slutning, at Vaabenstilstanden var brudt og at de Svenske vilde komme til Christiania for at bortføre ham. – Der tales nu om at protestere mod Forening med Sverrig og vælge Pontecorvo til Norges Konge. Det var da at gjøre Satans Rige uens med sig selv, en fin politisk Streg, men ventelig af den Slags Falskhed, som slaar sin egen Herre paa Halsen. Et af to hylder jeg ham dog heller som Sverrigs og Norges Kronprinds, end som det selvstændige Norges Konge.

24de August.

Som paalideligt Rygte, udspreedt af de Svenske selv, fortælles, at Kongen har udstedt en Revers, hvorved han forpligter sig til aldrig mere, om den end tilbydes ham, at modtage Norges Throne. – Udenfor Tracteur Carstens^{k167} fandt jeg en Mængde Mennesker samlede. Paa Forespørgsel hørte jeg, at nogle svenske Officerer atter vare komne did, og dem vilde Pøbelen have fat i. Det skal være en Admiral og et Par andre Søofficerer, som siges at være komne for at bringe i Rigtighed en Sag, som i Vaabenstilstandsconventionen er glemt: om Stillingen af begge Rigers Sødefension. – Thulstrup gav mig en lysere og fuldstændigere Ide om den uhørte Forvirring ved Armeen, end jeg før har havt. Hans Mening er, at om Kongen havde været den bedste General, var det ikke gaaet [242] stort bedre end det gik, da næsten alle Stabsofficererne, fra Brigade- til Bataillonscommandeurerne, havde deres «Brøster», som desværre ikke vare «lønlige». Arenfeldt er den eneste, han undtager; han har Mod, Raskhed og Conduite, kun tiltror ikke Thulstrup ham militære Indsigter nok til at være General *en chef*. Hegermann staar fast, hvor man posterer ham, og slaar til sidste Mand, men fatte selv en Beslutning, det kan han, det tør han ikke. Frygt for Ansvar er det Spøgelse, som skræmmer ham. Den redelige og forstandige Seyersted er, hvor det gjælder at handle, efter Thulstrups edelige Forsikkring, en stor Træmand. Da han ifjor laa syg, lagde Kongen Thulstrup alvorlig paa Hjerte at courere ham. «Taber jeg ham», sagde han, «er det som om jeg tabte 10,000 Mand». «Jeg er nærved at fortryde», sagde Thulstrup, «at jeg gjorde mig

saamegen Umage for ham, thi jeg kan nu næsten sige, at naar han ikke havde været, kunde man hjulpet sig med 10,000 Mand mindre». – En Hoben Bataillonscommandeurer lod han nu passere Revu og Enden blev: «Vi maa have Prygl, de Gamle maa bort og de Unge maa svinge sig i Veiret, inden vi faa en Arme». Kongens Adjutanter roste ogsaa Thulstrup fast uden Undtagelse som brave Karle, men de brugtes ikke tilstrækkelig. Meidell f. Ex. fandt man fornøden til Skriveri ved Hovedkvarteret og han roses som en af de flinkeste Officerer. Rosenørn, Kaltenborn og Krogh^{k168} vare de eneste, som var i nogen Activitet. Disse og flere Synder *intra et extra Italicos muros* forklarer fuldeligen alt, hvad der er skeet, og Kongens Modløshed trykte Stempleet paa det Hele.

25de August.

De svenske Søofficerer ere reist igjen, men en General [243] Boye^{k169} med tre Adjutanter er kommen i deres Sted, og siges at skulle opholde sig her som Resident under Vaabenstilstanden og Storthinget. Man gruer allerede for dette. Den urolige Populace skal have yttret at om den og nu tvinges til at forholde sig rolig, vil den dog reise sig med Alvor, naar den militaire Magt fjernes efter Vaabenstilstandens 10de Artikel, og derfor tror man det nødvendigt, at saameget af den bliver tilbage, at Orden kan opretholdes. Udsigterne ere meget mørke. – Altformeget retfærdiggjøres nu Skjelderups mistrøstende Spaadom første Gang jeg besøgte ham. Han tilføiede idag at han tror, det vilde blevet en overmaade slet Administration, om alt havde faaet et lykkeligt Udfald. Hverken til Kongens personlige Charakter eller hans Omgivelser havde han synderlig Tillid. Hegermanns Duelighed i Feldten har Skjelderup aldrig gjort sig store Ideer om. Han kalder ham – i en god Betydning – en gammel Skolemester, og paastaar, i denne som i flere Henseender, at den ypperste Theoretiker som oftest er en maadelig Practicus, da han, ved at overskue det Hele, føler Betænkeligheder og øiner Vanskeligheder, som Manden af Geni og Routine, uden udbredt Indsigt, ikke standser ved, fordi han ikke kjender dem. Han anførte som Exempler sin egen Lærling en Regimentschirurg Fenger, der med Mod og Held foretager Operationer, han selv med sine langt større Indsigter neppe vilde vove, og en obscur Procurator Fugl^{k170} i Kjøbenhavn. «Etatsraad Ørsted», sagde han, «er vist Danmarks største Jurist, men havde jeg en indviklet og vanskelig Sag, og jeg

vilde søge Raad hos en Lovkyndig – jeg henvendte mig til Fugl og ikke til Ørsted». Ogsaa paa vort Universitets Bestyrelse havde [244] han meget at sige. Treschow erkjender han at være en lærd Videnskabsmand, men en maadelig Embedsmand, og at Thulstrup er bleven Professor, at Diriks skal forene Politidirectionen med et juridisk Professorat og mere deslige erklærede han for Abderitisme, der vil nedsætte Universitetets Anseelse i Europas Øine og blive en evig Hindring for dets Fuldkommenhed. – Han havde idag været i et Middagsselskab, hvor Verten havde proponeret Norges Skaal og et heldigt Udfald af dets Kamp, hvilken Skaal han og flere vægrede sig for at drikke.

26de August.

I Nat har igjen været opslagen Placater paa Hjørnerne: Opfordring til Officerer og Soldater at kjæmpe med fornyet Mod for Norges Selvstændighed. Og naar de da gjøre det, hvad saa? O, nu indser jeg klart og føler dybt, at Frihedsdrøm i vor nærværende Forfatning er Sværmeri, at vi ved planløs Modstand blot berede os tungere Slavelænker end de, vi søge at undgaa, at det nu er vor Pligt at bære det lette Aag. Blev det da engang tungt og utaaleligt, findes det, at Sveriges Tilsagn var skuffende, nuvel! saa er jo Norge endda Kjæmpers Fødeland; endda lever jo deres Afkom, og kan synge: «dog vaagne vi vel op engang, og bryde Lænker, Baand og Tvang!» Bare de ikke som vore Samtidige lade det blive med at synge, og paalægge sig selv moralsk Trældom, der er uforenelig men politisk Frihed: Sandelig, tidt har jeg været og dobbelt er jeg nu fristet til at sammenligne i det mindste de tre Fjerdedele af mine patriotiske Landemænd med Verten i Ewalds^{k171} brutale Klappen, der gik paa Comedie «for at støie og raabe, thi andet kan de ei». – Til Statsraadet er indgivet en Adresse underskrevet [245] af en Mængde Borgere og andre (ingen Embedsmænd) hvori det opfordres til at anstille alvorlig Undersøgelse over Krigsbegivenhederne og deres uheldige Udfald. Sigtens var lidt mere Publicitet ønskelig, og den ængstende Taushed, som i Februar foruroligede saamange, synes i nærværende Stund end mere upassende; vor Time synes at være kommen; alt hvad der gjøres og undlades fremskynder nok blot Katastrophen, som vi bør tro besluttet i den Eviges Raad. – Jeg har idag læst svensk-norske Aviser, som udkomme i Fredriksstad. Der lever man i Fryd og Gammen, har illumineret og jubileret og synes ikke mere at tænke paa gamle Norge, end om det aldrig havde været til. At

imidlertid den *casus consientiaë*, som Hount forelagde mig, ikke var saameget farlig, og at min Eragtning var fornuftig og god, har jeg Bevis paa. Om han har aflagt Troskabs-Ed til Sverrig veed jeg ikke; jeg formoder det; men Lumholtz paa Hvaløerne og Randers^{k172} i Schieberg har vægret sig derfor, og Ingen har rørt et Haar paa deres Hoved, endsige skudt eller hængt dem. Lumholtz skal tvertimod nyde stor Anseelse blandt de Svenske. – Stadshauptmand Heyerdahl^{k173} releverede blandt andet den Omstændighed, at Kongen strax ved Krigens Begyndelse lod sit kostbareste Tøi flytte bort fra Ladegaardsøen. Hvorledes Ordet Maske, som han brugte, kan passe her, indser jeg vel ikke saa lige, men at den samme Aand fremlyser af dette Skridt, som af hint 1807, da Bombardementet ventedes i Kjøbenhavn og svære Vognlæs bortførtes fra Palæerne over paa Fastlandet, det kan desværre ikke nægtes – General Boie er reist igjen, da Statsraadet gjorde ham opmærksom paa, at hans Nærværelse var unødvendig og for Folket ubehagelig.

27de August.

[246] I «Tiden» fandtes de forhen omtalte Fragmenter af Johannes Müller indrykkede. Det staar meget deiligt paa Papiret, og er vist sandt som det er skjønt, naar kun den lille Omstændighed tages i Betragtning, at Schweitzerne under Stauffachers^{k174}, Fürsts^{k175}, Melchtals^{k176} og Tells^{k177} Anførselⁿ¹² vare i det fjortende Aarhundrede et tarveligt og stridbart Folk uden Handel og Communication med Fremmede eller Trang til dem, og at Normændene i det nittende Aarhundrede er en handlende Nation, vant til alskens Luxus, afhængig, tildels endog med Hensyn paa Livets Fornødenheder, af Englændere, Danske og flere. Hvad hine gjorde og led, – nei ved Gud! det gjøre og lide vi ikke, og derfor skulde det være underligt, om vi ved egen Kraft kunde opnaa, hvad de opnaede. – I Drammenseggen verserer det dumme Rygte, at Kongen har faaet Gift. Hans tilbagevendende Helbred vil formodentlig snart tilintetgjøre den Snak; hans hele Sinds- og Legemssvaghed lader sig saa overmaade naturlig forklare, at jeg ikke indser, hvor man kan nære og udbrede saadan Formodning, uden det skulde være for at opflamme Nationen til vildt Raseri, men kun en Daare kan tro, at derved det Forsømte vilde oprettes eller det Tabte gjenvindes. – Det har stormet og regnet som den fæleste Novemberdag. Afgrøden maa lide betydelig i dette

Uveir. Ogsaa med en ny Misvæxt skal da vort ulykkelige Land hjem søges: en ny Grund til at knække de Kamplystnes Mod og fremskynde Katastrophen. – Jeg er nu igjen flyttet ind i mit Hus, og om saa nu en fiendtlig Hær leirer sig paa Egeberg, saa bliver jeg i min Rede.

29de August.

[247] Blandt Soldaterne paa det militære Sygehus er en frygtelig Mortalitet under den herskende Blodgangsepidemi. For et saa folketomt Land som Norge er det dobbelt sørgeligt, at dets kraftfuldeste Ungdom saaledes hobevis fældes uden Kugler og Sværd. Ogsaa derved berøves det en vigtig Hjælpekilde til at hævde sin Selvstændighed.

30te August.

Sverdrup reiser med første gunstige Vind til Kjøbenhavn, for at hente Universitetsbibliotheket, men dog vist ogsaa for at undgaa at blive valgt til Stortinget. Han er af den Mening, at den meste Skyld for Norges Vanheld hviler paa Kongen, og at, naar han havde været modigere, besiddet mere Energi og Sjelsstyrke, kunde det umuligt gaaet os saa ilde. Men han skal have spillet en ynkelig Rolle, og ved sin Modløshed og Inconseqvents frembragt den frygtelige Uorden, som under en kraftfuld og selvstændig Anfører aldrig kunde existeret. Skrækkeligere Selvbedrag er vel aldrig seet, end da han tiltroede sig Kraft til at staa i Spidsen en Revolution som vor, og derved bedrog en hel Nation. – General Bjørnstjerna ventes hertil som svensk Commissær under Vaabenstilstanden med 4 Adjutanter og 24 Heste. Han skal bo i Stiftamtmandens Gaard og har isinde at føre megen Stads.

31te August

Efter Holtens Beretning er Kongen omtrent med det samme. Legemet styrkes, men Sjelen er lige svag. Han, som før var idel Blidhed og Godmodighed, er nu mistroisk mod Enhver og taler ilde om Alle. Jeg har tidligere tænkt mig Muligheden af, at jeg vilde blive kaldet [248] til ham. Nu gjør jeg det ikke mere og glæder mig over, at det ikke sker. Hvad skulde jeg sige til ham? Stedse har jeg tolket mit Hjertes Følelser, naar jeg stod for hans Aasyn i Kirken og udenfor den;

nu maatte jeg forstille mig; ringeagtende Medynk tør man ikke vise en Fyrste, og kunde ikke vise den vakre, talentfulde Christian, om jeg ogsaa turde. Bedst altsaa, at jeg ikke ser ham mere. Imidlertid ligge mine Lovtaler over ham for Verdens Øine – jeg, som har været saa bange for at sige Jordens Mægtige smukke Ting! – Justitsraad Diriks har i en Bekjendtgjørelse opfordret til Rolighed og advaret mod al Pøbelfærd i Anledning af Bjørnstjernas Ankomst. Han er kommen og alt er roligt, hvilket naturligvis skyldes ham i Qvalitet af fredelig Gesandt; men ellers har jeg det bedste Haab om mine Byesbørn, i hvad der end arriverer. De støie maaske et Par Dage, men den tredie blive de meget tamme og fredelige, og den fjerde kysser de vel endog Riset, der tugter dem. I Frederiksstad skal imidlertid Glæden være betydelig formindsket. Der og i hele Omegnen lider man svarligen ved Indqvartering, især af et udisciplineret Regiment, det franske kaldet, som den svenske Commandant paa Frederikssten har erklæret, ei at ville have med at bestille, da han ei kan holde det i Orden. Det eneste, man i den Egn har vundet, er bedre Kjøb paa Levnetsmidler og et større Forraad deraf. – Bergh fortalte mig, at han tilligemed Generalmajor Meyer og Oberst Ramm (Legemer uden Aand – tillykke har Bergh Aand for dem alle) sammentræde i en Overkrigscommission, hvor Undersøgelser anstilles over de Commanderendes Forhold. Rimeligvis vil man – med eller uden Føie – mage det saa, at al Skylden falder tilbage paa den [249] Høistcommanderende, og han kan, efter Grundloven, ikke kaldes til Ansvar. Bergh var glad over, at hans Kammerherrenøgle udelukker ham fra Storthinget. Dette er man meget bange for, og den værste Betænkelighed er endnu den, at det nordenfjeldske Norge maaske ei vil sende Deputerede did, og i hvad da endog det søndenfjeldske Norge antager, befrygtes Borgerkrig at være den nødvendige Følge.

Den er nu forbi, den ulykkelige August Maaned. I Aarhundreder oprandt ikke en saadan Maaned for Norge. Hvo haabede ikke paa dens første Dag? hvo haaber vel nu paa dens sidste? «Alt er tabt undtagen Æren», sagde hin store General, hvis Arme havde lidt et totalt Nederlag. Vi begyndte med at tabe Æren, og med den gaar hele Resten Pokker i Vold. *Fuimus Troes!*

[September]

1ste September.

Provst Munch besøgte mig. Der kan nu ingen politisk Uenighed være mellem os. Jeg tilstaar, at han og det hele Wedelske Parti saa klarere end vi andre. Hvilke Planer de have lagt og hvilke Forholdsregler de have anvendt, – paa vort Lands Skjæbne have de ei havt nogen Indflydelse, og fra Greven til hans ringeste Tilhænger ere de aldeles angerløse. Jeg vil endog tro, at hvad der er skeet var under de mest Mistroiskes Forventning. At det omsider vilde faa et slet Udfald, det have de spaaet, men efter et Par Skjærmydsler uden betydeligt Folketab, medens Hæren stod væbnet, og Folket rede til at væbne sig, ene mod Svenskerne uden at de allierede Magter rørte sig, at alt nu i 14 Dage skulde være saa omtrent forbi, det har nok Ingen i Drømme tænkt paa. Munch fortalte, at Major Schrøder^{k178} vil aftviste Arenfeldt den Krigerhæder, [250] man ellers er temmelig enig i at tilkjende ham. Saaledes skyder den Ene Skylden paa den Anden, og Enden paa det bliver vel, at den i større og mindre Grad findes hos dem alle. – Hegermann er af samme Mening som Sverdrup, at den Høistcommanderendes Cujoneri, hvilket han for hele Hæren proclamerede med høi Røst, var Hovedaarsag til vor Ulykke. Han har som norsk Commissær opholdt sig paa Moss, og havt meget at bestille med de svenske Generaler, og var ikke synderlig tilfreds med deres Udladelser. Det var ham overdraget at give sin Brigade Ordre eller Tilladelse til at gaa hjem. Tellemarkerne gik med Glæde; de kjække Bergensere, hvoraf nogle have staaet her i 7 Aar, vare nedslagne, men rolige. «Ja, vi skal gaa», sagde de, «men hvad skal vi sige, naar vi komme hjem?»

2den September.

I en svensk Avis skal staa, at en dansk (!) Bisp og 2–3 Præster (Gud ved, hvem det er) opægge Nationen til at modsætte sig Foreningen, men de skulle vel «råka dem». Efter den Amnesti, der forkyndes i Conventionen, har det vel ingen Fare; overalt indser de vel Nødvendigheden af at fare frem med Lempe. – Mange, hører jeg nu, entrere i den Ide, at vælge Pontecorvo til Norges Konge. Man roser nu hans *Godhed*; «han er altfor god», siger man.

3die September.

Imorges fik jeg Brev fra Biskop Brun. Det er helt igjennem skrevet i en meget

lidenskabelig Stemning. Han begynder med en varm og vidløftig Apologi for Haxthausen. Ikke fuldt saa mildeligen dømmer han om Tanks og Hounts Ambassade. «Fy de Canailler!» siger han. [251] – Endnu havde han ellers godt Mod. Han ønsker, at Kongen vilde i Naade og Unaade demittere, cassere eller skyde ihjel efter Omstændighederne. «Bønder og Soldater er Nationen hos os; den staar endnu paa uplettet norsk Grund og venter paa Vink til at gaa i Ilden. Norge er endnu Norge, og Christian Norges Konge, og 20,000 Normænd bør det koste først, før det bliver anderledes». Saavidt var han kommen; da indløb Extrapost med Vaabenstilstand og Kongens Kundgjørelse. Han slutter saaledes: «Nu har jeg levet 8 Dage for længe! Moralsk Tvang kan vel ikke tænkes større end den, som nu tvinger Storthinget til at sige: Vi ere samlede for at modtage Christian Frederiks Resignation og hylde Carl den Trettende. Min Bøn var altsaa mit Ultimat, mit *dixi*! O Gud! saa skulde jeg da ikke faa Lov til at dø som Normand! Skriv mig dog til, medens jeg lever!» – Hvorfor satte dog Skjæbnen en saadan Mand paa en Bispestol og gav Commandostaven til Nathuer? En saadan Ild kunde opflammet en hel Hær, istedetfor at den nu blot fortærer sig selv. Den omtalte Bøn havde han efter kongelig Befaling skrevet til Oplæsning i Krigstiden. Den er, som man kunde vente den, kraftfuld og christelig. To Steder i den mishager mig imidlertid. Paa det ene lader han Menighederne accordere med Gud, «at saafremt han nu vil frelse dem fra den Fiende, som vil opsluge dem, saa love de herefter at holde hans Ord høit og i Ære, og at tjene ham i Hellighed og Retfærdighed alle deres Livs Dage». Paa det andet Sted lægger han den svenske Regjering en blasphemisk Bøn i Munden, og opfordrer Gud som Hjertegrandsker til at dømme om dette ikke er dens Mening, om dette end ikke er dens Ord. [252] Saadant er Christendommens Lærer aldeles uværdigt. Da hans Tanke henvendtes til Gud som Hjertegrandsker, maatte den meget naturligen henledes til det Skriftsted; «Dømmer ikke noget før Tiden, førend Herren kommer; han vil aabenbare Hjerternes Raad, og lade Enhver vederfares Ret». En tredie Feil ved denne Bøn er dens Længde.

Cancelliraad Heiberg^{k179} har i Intelligentsseddelen med 7–8 Borgermænds Vidnesbyrd søgt at retfærdiggjøre sig mod den Mistanke, at han har søgt at svække Modet hos Frederiksstads Garnison og fremskynde Fæstningens Overgivelse. Man skulde tro, han med sin Gulddaase i Haanden maatte føle sig ophøiet over saadan Snak, eller endog regne sig det til Ære, at have fremmet sin

nuværende Souverains Sag. – Jeg vilde besøgt Wulfsberg, for at høre om en Samtale, han havde havt med Bjørnstjerna, som havde sendt Bud efter ham i Anledning af «Tidens» antisvenske Tone, men han var reist bort.

4de September.

Jeg prædikede i Agers Kirke over de to første Vers af Evangeliet: «Salige ere de Øine, som se det I se osv». Tankegangen i min Tale var følgende: Oldtidens Propheter og Konger blandt Jøderne havde ønsket og haabet at opleve den Tid, da den forjættede Messias skulde komme og frelse Israel. Det skede ikke; det gik dermed som med saamange andre fornuftige og ædle Ønsker og grundede Forhaabninger: de opfyldtes ikke. Dog kunde man ikke sige at Haabet skuffede dem; hvad der ikke skede i deres Dage, skede dog engang i Tidens Fylde; ikke de men deres Efterkommere oplevede Messiaæ Komme, og Jesu Disciple saa nu, hvad de forgjæves havde ønsket at [\[253\]](#) se. Imidlertid vedblev de dog Slægt efter Slægt at haabe, og være glade i Haabet. Hvorpaa grundede de da dette? Paa Troen til Guds Forjættelse, paa den Overbevisning at han kjendte og vilde ramme den beleilige Time (hvorved anbragtes det skjønne Sted Ebr. 11, 13). De døde og kom did, hvor de intet mere ønskede eller savnede; men undtes det dem fra Salighedens Egne at skue ned til Jorden, hvor maatte det da fryde dem, at se deres Efterkommere i Besiddelse af det Held, de forgjæves havde haabet og attraaet herved. – Anvendelsen saavel paa vore jordiske Ønsker og Forhaabninger i Almindelighed, som paa Fædrelandets *in specie* er saa naturlig, at jeg ikke behøver at udvikle den. Udførelsen fyldestgjorde mig selv, og jeg haaber Enhver, der betragtede den som blot Religionstale. Jeg hører imidlertid at Prædikenen skal have mishaget Folk af begge Partier: dem der ville gjøre haardnakket Modstand, og dem der ville give sig paa Naade og Unaade, og jeg maa sige her som gamle Justitsraad Wulfsberg [k180](#), der skal have sagt, at han aldrig var mere tilfreds med nogen af sine Domme, end dem, begge Partier var misfornøiet med. Hvad jeg sagde var min rene Overbevisning; men i ethvert Fald var vel Moderationens Sprog det eneste, som nu kunde og burde bruges paa en Prædikestol. At opfordre til Almenreisning var under nærværende Omstændigheder rasende Fanatisme, og at raade til Overgivelse stred mod min Ed og Pligt. Dette er nok ellers mit som Biskop Bruns Ultimatum i den Materie.

Paa Prædikestolen taler jeg herefter ikke andet end Guds Ord; jeg ser ingen Rimelighed i oftere at kunne bringe Politik i Forbindelse med Religionen. Jeg vil derved maaske blive mindre beundret, [254] men ogsaa mindre miskjendt, og ikke igjen nødsages til om faa Maaneder i mit Hjerte at tilbagekalde, hvad jeg forkyndte med enthusiastisk Jubel.

5te September.

Schmidts Brev er vel mismodigt, men dog mindre end jeg havde ventet, og det Sted: «Kan vi ikke undgaa Foreningen med Sverrig, tager jeg *maaske* min Afsked, hvis den i Conventionen belovede Pension kan erholdes», viser mig, at han som vi andre vel skikker sig i Tider og Omstændigheder, naar ei andet kan være. Han venter at blive valgt til Storthinget, og vil da af sine Committenter lade sig meddele en bestemt Instrux og ganske indskrænke sig til den. Ogsaa om et og andet strider mod hans Overbevisning? Ikke Jarlsberg Grevskab, Bratsberg Amt eller Christiansands By, men Wedel, Løvenskjold og Wergeland tilregnede man, hvad der af disse blev sagt og gjort. At blive Martyr for sine Grundsætninger vægrer den faste og redelige Mand sig ikke for; men som andre Mænds Organ at underkaste sig Foragt eller Trængsel, ser jeg ikke kan være nogen Pligt. Eller vil Patrioten og Taleren Schmidt sidde stum paa Thinget og votere som Niels Skrivers [k181](#)? – Gamle Justitsraad Wulfsberg yttrede, at han aldrig med det Mismod og Misnøie havde været i Christiania som nu, da alt hvad han saa og hørte, var saa langt over – eller under – hvad man paa Landet havde gjort sig Forestilling om. Det er nu vel saa; men det er mig selv nu behageligere at være paa eller nær ved Begivenhedernes Skueplads, end at være langt borte, hvor onde og gode Rygter afløse hverandre i dusinvis, inden at man faar den rette Sandhed at vide.

6te September.

[255] Jeg er bleven General de Seves Consulent. Han er findet at reise til Kjøbenhavn, men førend dette sker vil han udgive «Offentlig Bekjendtgjørelse, hvad der foranlediger ham til at forlade hans Fædreland Norge, efter i 60 Aar at have tjent i den kongelige Arme, og i hans 73de Aar». Denne Bekjendtgjørelse, tilligemed 9 Bilag, har han sendt mig til Gjennemlæsning og Bedømmelse.

Afskeden til Publikum er ikke ilde skreven og med nogen Politur i Sprog og Retskrivning kan den blive læselig. Men her kunde spørges: «Hvorfor er dette nødvendigt? hvorfor har han ikke gjort dette for længe siden? og hvorfor fremkommer han nu først i September Moanedⁿ¹³ med denne Apologi og disse Documenter, hvoraf det sidste er et halvt Aar gammelt? Forklarer han sig ikke nøiere herover, vil han vanskelig kunne undgaa den Mistanke, at ligesom han først angreb Christian August efter hans Død, saaledes har han ogsaa oppebiet Christian Frederiks – som det synes – dybe og uoprettelige Fald, for at fremføre mod ham den Anke, han ikke vovede mod Norges beundrede Konge. Saa lempeligt som muligt skal jeg gjøre ham opmærksom paa den Ting, der vil give hans Fiender nye Vaaben i Hænderne mod ham. Er der end megen Pral og Vind hos Manden, har han dog ogsaa meget agtværdige Sider og Fortjenester som Officer i Fredstider, og at Christian August har ladet ham vederfares Ret, det tror jeg ikke. – Paa Excerpladsen mødte jeg Hegermann. Han havde igaar havt en tre Timers Conference med General Bjørnstjerna, «der», sagde han, «bærer sig ad, som om han var Konge i Norge». Han afgaar nu som Commissær til det svenske Hovedkvarter.

7de September.

[256] Prof. Hersleb gjorde mig Visit. Han har den hele Sommer været hos sin Familie i Nordlandene og har levet i den lykkeligste Uvidenhed om alle vore Historier, indtil han efter en lang og besværlig Søreise kom til Trondhjem, hvor han underrettedes om Gesandternes Mission. Saa kom de øvrige Tordenbudskab Slag i Slag. Han er overmaade nedstemt, men ellers den eneste, jeg paa den sidste Tid har talt med, som ikke synes at tænke paa (idetmindste interimistisk) Overgivelse.

11te September.

Over Kongen bryde nu fast alle Staven. Fra overdrevne Forventninger til Fordømmelsesdom, naar disse ei opfyldes, er Overgangen ei ualmindelig, og man kan ei rose den. Men var der et Menneske paa Jorden, af hvilket man berettigedes at vente alt, var det Christian Frederik; og om Sorgen over at se denne Forventning saa aldeles skuffet, blandes med Indignation og Harme, det

kan undskyldes, i hvor unægteligt det er, at han langt mere bør beklages end lastes. – Det dramatiske Selskabs Direction har indstillet Forestillingen ianledning af hans Fødselsdag og Rahbeks^{k182} Anna Colbjørnsen^{k183}, som var bestemt til at opføres, vil vel aldrig mere blive spillet i Norge.

12te September.

Nu løbe igjen alskens Rygter om. Kongen af Sverrig skal være død, et mægtigt Parti vil have Gustav den Fjerdes^{k184} Søn^{k185} paa Thronen, og Pontecorvo er over Hals og Hoved reist til Stockholm. Rimeligvis Løgn altsammen! *Item* fortælles, at Kongen af Danmark ikke vil tilbagekalde den strenge Dom, han har fældet over Norge, [257] ikke at respectere norsk Flag, som Sverrig og England nu respectere, og ikke tillade Kornudførsel til Norge. Herregud, hvor han nu bleven slem!

13de September.

Med Forundring saa jeg Treschow og Bull atter bære Ridderkorset, og Rosenkrantz bekorset og bestjernet endog paa Sørgekappen. Jeg hører, man har igjen besluttet at bære dette Hæderstegn, for ei at mistænkes hos de Svenske, enten for overdreven Ydmyghed?: «Følelsen af Uværdighed til den mindste Naade og Ære», eller Trods mod Ordenens høie Stifter og Giver. Imorgen ved –s Jordefærd anlægger jeg da ogsaa mit Kors, og bærer det til det forbydes os.

14de September.

Intelligentsseddelen indeholder frygtelige Nyheder fra Danmark om et talrigt russisk Troppcorps, som indskibes i Jylland, for at gaa mod Bergen og Trondhjem, ifald Fiendtlighederne igjen begynde.

15de September.

Oberstlieutenant Aubert^{k186}, som gjorde mig Visit, istemte den Dom, at ved en god Overcommando vilde det gaaet bedre, og at Kongens Mangel paa Mod og Conduite har skadet os mere end noget andet. Ellers vilde han ikke saa ubetinget, som hidtil er skeet, rose Krebs^{k187} som Anfører ved Lier. Den svenske General

Gahns^{k188} Dispositioner skal have været saa slette, at det ingen Kunst var at overvinde ham. Aubert forlader nu Norge, da han som indfødt Dansk igjen vil gaa i sit Fædrelands Tjeneste.

16de September.

General de Seve har beæret mig med et nyt Brev, hvori han søger at hæve mine Indvendinger. Med Brevet [258] fulgte som Bilag en Oversættelse fra Svensk om Krigen 1808 med Anmærkninger af ham selv. At Prinds Christian Augusts Forhold her viser sig i et meget tvivlsomt Lys er vist, men ligesaa lidt kan det modsiges, at Anmærkningernes Forfatter er hans personlige Fiende, og at de ingenlunde ere skrevne *sine ira et studio*. – Høsten er vel nu forbi over det hele Land. Den har været usædvanlig rig, og efter det Storm- og Regnveir, hvorover Landmanden næsten fortvivlede og spaaede et værre Aar end 1812, kom det ønskeligste Veir til Kornets Modning og Indhøstning, som er seet i Mands Minde. I de sidste Dage har Vinden været sydlig. Skibe med Korn og Fedeverarere ere komne og Priserne paa Livets Fornødenheder falde mærkeligen. Faarekjød, som har kostet 60 Rd. og derover, købte vi idag for 30 Rd., og Bagerens Brød er næsten dobbelt saa stort, som det var for et Par Uger siden.

17de September.

Intelligentsseddelen indeholdt i Dag ikke mindre end sex politiske Smaastykker af den sædvanlige Surdeig. Det ene af dem var en Finte til General Bjørnstjerna, som havde ladet indrykke hint Brev fra Kjøbenhavn om det intenterede russiske Angreb paa det nordenfjeldske Norge. Samme Bjørnstjerna er nu, efter Holtens Beretning, i Ventilation med Statsraadet om 3000 Tønder Korn, som den svenske Kronprinds af særdeles Medynk med vor Jammer har sendt hid til Uddeling blandt de Fattige, hvilken Gave Statsraadet naturligvis refuserer, og vil anvise Kornet Plads paa et af Magazinerne som Kronprindsens Eiendom, indtil Storthinget har afgjort Rigets Skjæbne. – Commissionen mod Haxthausen, Staffeldt m. fl. begynder [259] paa Mandag. Med Staffeldt er man i Forlegenhed, da Ingen vil modtage ham i sit Hus af Frygt for Pøbelopløb. Man tror, han bliver indquarteret etsteds her paa Fæstningen. – Ved Middagsbordet modtog jeg et Brev med Hofetatens Segl. Det var fra Kammerherre Kaas^{k189} af

følgende Indhold: «Hans Majestæt Kongen var saa vant at høre Deres Høivelbaarenhed tale, og gik hvergang opbygget hjem fra Kirken. I lang Tid har nu Sygdoms og Svageligheds Tilstand forhindret Hans Majestæt fra at besøge Dem. Allerhøistsamme har derfor yttret det Ønske, at De vilde komme herud imorgen Kl. 2 og repetere den Prædiken, De agter at holde i Kirken». Jeg svarede: «Vel prædiker jeg ikke imorgen, men i Haab om at høres med den naadige Overbærenhed, Hans Majestæt altid har værdiget at vise mig, skal jeg efter Befaling indfinde mig paa den bestemte Tid». – Efter saa mange og sørgelige Dage skal jeg da endnu engang se Kongen. Det er meget blandede Følelser, som opfylde min Sjæl. Bør jeg glædes eller bedrøves ved at se ham saaledes igjen, ved at tale for ham paa hans Fødselsdag? Jeg føler, at det gaar mig med ham, som det gaar Ynglingen med sin Pige, som han har været vred paa. Han ser hende smile, han hører et venligt Ord fra hendes Læbe, – og alt er glemt. Jeg var saa rolig og resigneret. Indignationen over at han ved sin Svaghed havde bidraget til mit Fædrelands Fornedrelse indgav mig denne Ro. Nu – jeg forudser det – vil Ønsket gjenvækkes, at kunne følge ham og blive hos ham i mit kjære Danmark. Maaske forundes det mig endnu at nyde en rolig Alderdom og en blid Dødsstund der, hvor min Ungdoms og Mandoms bedste Dage henrunde.

18de September.

[260] Klokken halv to kjørte jeg til Ladegaardsøen, og traf i det sædvanlige Entreværelse Generalmajor Arenfeldt og Statsraad Collet, hvilke dog ligesaa lidt som de faa andre Gratulanter, der havde været i Forveien, hørte Prædikenen. Da Audiencen var forbi, blev jeg af Kaas ført ind i den store Stue, hvor et Bord stod øverst; ligefor det en Stol for Kongen og bag den i en Halvcirkel Stole for de andre Tilhørere, som vare: Holten, Grev Wargas, Thulstrup, Brock, Kaas, Meidell, Lector Adler, Capt. Holsteen, Lieutenant Falsen^{k190}, Kammerjunker Schwartz^{k191}, Snedorff^{k192} og Linstow^{k193}. Jeg blev indkaldt til Kongen, som jeg i det Udvortes fandt uforandret, maaske endog sundere end da jeg sidst saa ham. Kaas sagde, at han idag var sygelig og nedstemt, som jeg dog intet kunde mærke til. Han var det blide, godmodige Menneske, som han altid har været, saa ofte jeg har seet ham, indlod sig i Samtale med mig om det Forefaldne, tilstod, at han maaske kunde have baaret sig anderledes ad, men beraabte sig paa sin gode

Villie og sine redelige Hensigter og syntes selv at tilskrive sin lettroende Tillid til Mennesker, som ei fortjente den, de indtrufne Vanheld. Tilsidst bragte han Prædikenen paa Bane, sagde, at jeg vel havde indrettet den til at høres af flere, hvorpaa jeg blev afskediget. Strax efter kom han ind og Prædikenen begyndte. Den var over Dagens Evangelium, fra hvilket jeg, for at undgaa vrang Fortolkninger, fandt mig ubeføiet til at afvige, og som desuden er et af de skjønneste og frugtbareste i det hele Aar. Det var mod Angest for Fremtiden jeg advarede. Til Slutning gjorde jeg en kort Anvendelse, der passede til Tiderne, men hvori disse dog ei omtales [261] og endte med en Bøn for Kongen, for hans Søn, for hele Landet og for alle gode Mennesker. – Kongen reiste sig og gik, og jeg saa ham ikke mere. Han har bestandig under sin Sygdom holdt saakaldt Kammerspisning med et Menneske: Thulstrup, Brock eller Adler. Jeg tilstaar, at jeg havde ventet at komme til hans eget Bord, men Thulstrup blev indkaldt. Jeg spiste altsaa med alle de ovenfor nævnte ved Marskalktaffet. Vi drak Kongens og hans Søns Skaal, og end ikke idag kunde den modbydelige Hurraraaben og Klappen udeblive. Kaas fører et grumme stivt Hofsprog, og nævner aldrig Kongen uden Prædiketet: Hans Majestæt. Han staar i den fulde Formening, at intet Menneske er Forræder, men at de fleste, Høie og Lave, ere Uslinge, og at der skrydes langt mere af den norske Nationalaand end der burde, i hvilket sidste jeg maa være fuldkommen enig med ham.

19de September.

Med Overraskelse hører jeg, at der igaaftes var Dameselskab hos Kongen, og at han da var meget munter. At han med Fornøielse kan conversere Fru Thulstrup^{k194}, Fru Holten^{k195} og Fru Kaas^{k196}, men ikke kan taale at sidde tilbords med Mænd, hvor fornuftig og alvorlig Tale føres, røber, synes mig, en Charakter-Svagthed, der aldeles ikke kan bestaa med den Aandskraft, man i gode Dage vilde tillægge ham. Af denne Svagthed bar ogsaa hans Ord til mig umiskjendelig Præg. Som Menneske kunde jeg omfavnet ham for hans hulde Beskedenhed, men som Konge kunde jeg ikke længer hædre ham. – Til Valgmænd for Christiania ere udkaarede: Agent Nielsen, Platou, Procurator Arntzen^{n14k197} Thurmann^{k198}, Rasmussen, Treschow, Omsen, Diriks, Morgenstjerne^{k199}, Wulfsberg, Pavels, [262] Aars^{k200}, Rosted, Th. J.

Hefty^{n15k201} og Debes. Den sidste havde 125, Nielsen 483 Stemmer. «Gud bevare os fra at blive Thingmænd!» sagde Rosted, da jeg i Eftermiddag viste ham Listen. Jeg hverken ønsker eller frygter det, men allermindst venter jeg det.

20de September.

Wulfsberg gennemgik de fleste af Christiania Valgmænd, og fældte en ubarmhjertig Dom over dem. Gud ved, hvem han vil vælge! Omsen er han imidlertid meget indtagen i. Derimod finder han Nielsen for heftig og Treschow for sagtnodig, Arntzen for norsk og Debes for svensk. Mit Valg er bestemt: Naar Treschows, Rasmussens og Omsens Sindighed holder Ligevægt mod Nielsens Heftighed; naar den førstes Philosophi, den andens ædle Moderatisme, den tredies sceptiske Phlegma og den fjerdes Mod og Kraft forenes, saa kan deraf udentvivel udkomme et skjønt Helt, hvis Lige vel faa Byer kunne fremvise.

21de September.

Agent Nielsen synes nu at slaa paa mildere Streng, end han ganske nylig skal have gjort, og er nu af samme Mening som alle vi andre, at Norge uden Konge, uden Generaler, uden Penge, slet forsynet med Proviant og Ammunition umuligen kan udholde en ny Kamp. Det eneste var, tænkte han, om Kongen kunde overtales til at blive, og da vise sig modigere og standhaftigere end før, men da dette ei er at haabe, er hint vist ikke at ønske, og møder han selv for Storthinget, og henriver ved sin Veltalenhed Mængden til at bede ham blive hos os, og han giver efter for visse Bønner, da Gud forlade baade dem og ham! – Oberst Kaalund^{k202} gjorde mig Afskedsvisit. Vor [263] Samtale gik naturligvis ud paa Tiderne, og under denne yttrede han blandt andet følgende: «Jeg forbausedes ret over den alvorlige Fasthed, Prinds Christian her syntes at vise, da han fra Kjøbenhavn var mig bekjendt som en godmodig Bonvivant, men nu er min Forundring ophørt». – Der er udkommet to vigtige Documenter: en Kundgjørelse fra Carl den Trettende til det norske Folk, hvori han gjentager alt, hvad i Conventionen er lovet, og taler overalt i en saa ædel og passende Tone, at den Vaklende maa vindes og den heftigste Enthusiast ledes til Eftertanke. Det andet var Udkast til de Forandringer i Grundloven, som de svenske Commissærer ville foreslaa Storthinget. Ogsaa disse ere særdeles moderate, og

det var kun Kongens paastaaede Ret til at naturalisere Fremmede, der for mig havde noget stødende, da den synes at kunne føre langt videre, end den skal ansees for, og staar i Modsigelse med andre Nationen indvilligede Rettigheder. Modificationer ville da vel og finde Sted. – Ellers har jeg i Dag læst en Hob temmelig gamle, men for mig nye Statstidender. Fred og uhindret Communication tillands og tilvands mellem alle Europas Lande, Folkenes Jubel over den gjenvundne Tryghed og Ro, er det meste, der tales om. Selv Danmark aander frit, og sukker vel nu kun over det Onde, som trykker os alle: ødelagte Finantser. Europas sydligste og nordligste Lande – Spanien og Norge – ere vel de ulykkeligste, men *vor* Ulykke staar det i vor egen Magt at ende. Frihed er ingensteds og var, ved Gud! heller ikke i Norge fra Mai til August 1814, men Ro og Tryghed uden Skjændsel vinker os. – General Staffeldt logerer nu, efter Statsraadets Anmodning gjennem Politidirectøren, her paa Fæstningen [264] hos Capt. Widing^{k203}, da Ingen i Byen vil modtage ham. End ikke Middagsmad kunde han faa hos Schou^{k204}, da man hørte, det var ham, som forlangte den.

22de September.

Iaften var jeg indbudet til Haxthausen og traf der Seyersted. Begge vare, som venteligt, saare nedslagne. Som handlende Personer i den tragiske Farce eller den farcikske Tragedie ere de langt ulykkeligere end vi andre, Dybt synes de begge at føle, fra hvilken Høide de ere faldne, og til hvilket Dyb. Medens jeg var allene med Haxthausen talte vi meget om Politik. Han releverede en Omstændighed, der i dette Øieblik synes mig meget uvæsentlig: at de Allierede vare saa ubøielige i at holde den Forpligtelse, de havde indgaaet. Hvad Skade har de gjort os? have de ikke forholdt sig aldeles passiv? viste ikke Englænderne en forunderlig Lemfældighed, naar de virkelig for Alvor mente, hvad de erklærede? have ikke Svenskerne den Ære ganske alene at have bragt os til det Punkt, hvor vi nu staa? er ikke vore Anføreres Usselhed den eneste Allierede, hvis Bistand har været dem til virkelig Nytte? Nei, naar de ikke kunde eller vilde overtale Pontecorvo til at lade sin Paastand fare – jeg indser virkelig ikke, at de fire høie Potentater kunde opført sig honettere mod os, end de have gjort. Kun Kongen af Danmark kunde lade være at lægge Beslag paa hans fordums tro Undersaatters Skibe paa en Tid, da deres Flag tolereres over hele Europa, – men vi tør haabe, at

det, som hos Harlekin, «blot er Raseri».

23de September.

Jeg fik imorges Brev fra Kjøbmand Rolfsen i Bergen. Efterat have svaret paa min Begjæring til ham, [265] fortæller han, at Christie, Capt. Motzfeldt, Assessor Hagerup^{k205} og Consul Konow^{k206} møde paa Stortinget – altsaa ikke Rein, hvilket undrer mig; maaske han ser dybere i Tingen, end de andre, og har selv søgt at fravælte sig Byrden. Rolfsen tilføier: «Vore Bergenhusere ere komne tilbage, men snart reise de igjen, og da haaber jeg, de vil kunne vise deres Vaabenfæller og den hele Nation, at de ikke bære Sværdet forgjæves». Altfor vel hænger dette sammen med et Rygte, at de uden at oppebie Ordre ville marschere tilbage igjen. Et lov- og subordinationsstridigt Skridt er dette dog unægteligt, saalænge Stortinget ikke har fældet Dom; der er sørgelige Aspecter til Insurrection og Borgerkrig, der endnu fattes for at fuldende vor Ulykke. Give Gud, at Kongen vilde forlade os jo før jo heller. Hans Nærværelse forenede os for syv Maaneder siden; nu adskiller den os. – Med Brevet fulgte en Tale, gamle Brun Dagen efter – paa Kongens Fødselsdag – vilde holde i Korskirken. Han er da i Fyr og Flamme, det forstaar sig, og tror at intet er tabt, som jo med Sværds slag kan gjenvindes. For ham er Kongen endnu den Fyrste, «som vi havde valgt, om alle Europas Fyrster havde staaet for vore Øine: hvem Gud gav Frimodighed forlods for mange Tusinde: som uden Mirakel endnu kan bestyre vort kjære Norge i 3–4 Decader». Men ogsaa uberegnet, at disse og andre yttrede Følelser i denne Stund ikke harmonere med mine, er denne Prædiken et af Bruns meget ufuldkomne Arbeider. Af hans karakteristiske Skjønheder findes her faa, af hans særegne Feil og Underligheder desto flere. Jeg opregner nogle af disse. Han fortæller, at han har Lyst til at give Parolen i Garnisonskirken: taler om en Purpurkaabe af salomonisk [266] Garderobe: melder, hvorledes David «smed det hele Kjæmpeplunder bort»: nævner i en christelig Kirke Bersærker gang: lykønsker os med, at Christian Frederik ikke er eller kan formodes at blive en grum Nero^{k207}, eller en sløv, kortsynet, kvindeagtig Sardanapal^{k208} (?): lader Norge faa en Knæk, et Vrik, en Skjævhed: afmaler en «Colonne af stinkende Mørkskodde»: beder Gud, at Kongen snart maa staa «frem i al sin Glorie», og indse, at han «endnu har i Behold af Hartkorn Guds Velsignelse, naar Klinten er

adskilt fra Hveden»: stikler paa dem, der allerede paa Eidsvold «røbede Koldfeberens umiskjendelige Symptomer», og «slutter denne korte Tale og denne Smule Geburtsdagshøitid» med Spørgsmaalet om vi ville holde Ed og blive Norske eller bryde Ed og blive Svenske, hvorpaa han svarer med Tullin: «Er sligt et Spørgsmaal værd? jeg synger ei for Fæ!!! – Amen!» – En ulyksaligere Slutning har jeg, ved Gud! aldrig seet. – Holten vidste at fortælle, hvorledes Tank nede i Smaalehnene arbejder paa det svenske Herredømmes Udbredelse, og han har læst et edeligt Vidnesbyrd af en Skipper, hvem hin Patriot vilde bevæge til at sværge de Svenske Troskabsed. Hvad Rolle Hount spiller i denne Tid, gad jeg nok vide. Han triumpherer vel, kan jeg tro, over at have overstaaet den Dyst, som vi endnu have tilgode. – Jeg fik iaften Brev fra Schmidt, som melder, at han er bleven Storthingsmand, og at han og hans Colleger lade sig meddele bestemt Fuldmagt, hvorvidt de tør gaa i Henseende til de Hovedpunkter, der skulle afhandles paa Storthinget. Jeg kan fremdeles ikke faa saadant i mit Hoved, og ser ikke andet, end at en fornuftig Mand derved kan komme i ubehagligere Forlegenhed, end ved at følge sin egen Overbevisning. [267] Hvortil behøves Mænd af Indsigter og Retskaffenhed, som ere i Besiddelse af almindelig Tillid, naar bestemt Fuldmagt gives, fra hvilken de Deputerede ikke tør afvige et Skridt? Saa kunde jo den enfoldigste Bonde eller Haandværksmand udrette det samme, som den ypperste Videnskabsmand eller Taler: sige «Ja» til hvad der stemte med og «Nei» til hvad der stred imod deres Fuldmagt. Og naar nu den Deputerede kom til Stedet, og saa og hørte, hvad han og hans Committenter aldrig havde drømt om, og skulde nødes til ei alene at tale mod sin egen Overbevisning, men ogsaa mod det, han maatte tro var almindelig Villie, naar Omstændighederne vare tilfulde bekjendte i den Kreds, som udsendte ham! Nei, langt fra at udbede mig en saadan Instrux, vilde jeg ret meget frabede mig den, som Bevis paa Mistillid enten til min Forstand, Conduite eller Redelighed.

24de September.

Til Christiania Repræsentanter valgtes idag Arntzen med 11 Stemmer, Agent Nielsen med 10, Treschow med 9 og Diriks med 6. Jeg blev anden Suppleant. Mellem Platou og Wulfsberg kom det til en Collision efter Valget, da Platou i Alles Nærværelse foreholdt Wulfsberg, hvorledes han paa sin Voteringsseddel udtrykkelig havde erklæret, at de, han havde valgt, vare indfødte Normænd, og

derived syntes at nedværdige den ene tydske og de tre danske Mænd i Forsamlingen. Wulfsberg svarede: «Man talte saa meget om os igaar, at jeg syntes at skylde mig selv denne Erklæring», og dermed gik han. Gud veed, hvad det var for en Tale. Til Slutning ventileredes om den Fuldmagt, der skulde gives Repræsentanterne. Nielsen ønskede sig en Instrux, saadan [268] som den, jeg igaar erklærede mig imod, men Pluraliteten gik ikke ind derpaa. Man bemyndiger blot til at handle i Overensstemmelse med Grundloven og den mellem den norske og svenske Regjering sluttede Convention. – Atter havde Intelligentseddelen fem Stykker, der angik Dagens Anliggender. No. 1 er Kong Carls forhen omtalte Kundgjørelse. No. 2 er et Avertissement fra Professor Krumm^{k209}, som nylig er kommen fra Danmark, og fortæller, at alt hvad der i et Brev fra Kjøbenhavn (som Bjørnstjerna havde ladet indrykke) var sagt om Russernes Indskibning i jydsk Havne er lutter Løgn. No. 3 er fra Lector Hansteen^{k210}: Udtog af et Brev fra Kjøbenhavn, hvori siges, at Mangel paa officiel Meddelelse af Conventionen fra den svenske Ministers Side er Aarsag i at ikke fri Skibsfart mellem Norge og Danmark finder Sted. No. 4 er Bekjendtgjørelsen fra «Nora paa Veien til Trondhjem» at hendes kjære Døttre, Frihed og Fædrelandskjærlighed» ere døde, og endelig er der (maaske fra samme Haand) en Gravskrift i Lapidarstil over disse to Afdøde, forfattet i en ægte Terroristtone, fuld af Skjeldsord og Forbandelser, især mod Forræderne, hvis Brøde afmales i de afskyeligste Træk, der endog falder i det Væmmelige. Hvilke forskruede Hjerner det maa være, som kan tro, at sligt er det rette Middel til at vække Nationalaanden og redde Norge!

26de September.

Hos Wulfsberg læste jeg adskillige svenske og tydske Aviser, hvori fandtes en Mængde Efterretninger fra Norge. Denne Lecture lærte mig, med hvilket sceptisk Blik man maa betragte Avisnyheder fra fjerne Lande. Sandheder og Løgne fandtes her indvævede i hverandre. Havde jeg læst saadant fra Tydskland, Frankrig, England, [269] saa havde jeg troet det, og i Tydskland, Frankrig og England tror man naturligvis ogsaa, hvad der saa omstændeligen berettes herfra om de mange Vinduer og Meubler, som ere ruinerede i Haxthausens Hus, at det kun var ved et udsendt militært Detachment hans Person udfriedes fra Pøbelens

Overlast osv. i samme Smag. – Wulfsberg søger Frue Kald i Trondhjem, men har faaet den maadelige Trøst, at hvis Capellanen Schultz^{k211} (efter 5 Embedsaar) blev Sognepræst, burde han (efter 13 Embedsaar) søge Capellaniet. Jeg tror ikke, der under Adjutantregjeringen i Kjøbenhavn kan være gjort en mere stødende Proposition. Det forekommer mig overalt, som om Administrationen i disse vor fire Frihedsmaaneder ikke fra nogen Side har været saa exemplarisk, at vi bør gyse ved Tanken om Forandring.

28de September.

I Intelligentsseddelen gjendriver Bjørnstjerna med et authentisk Document Lector Hansteens Beretning. – Hos Sverdrup, som nu er hjemkommen fra Kjøbenhavn, læste jeg i Manuscript en Tale, som man i Danmark vilde vide, at Jacob Aall havde holdt paa Rigsforsamlingen, hvilket han imidlertid ikke gjorde. Sagen var nok den, at den præliminære Qvæstion, om Norge kunde bestaa for sig selv uden Forening med Danmark eller Sverrig, blev forbigaaet som allerede afgjort. Aall benægter det aldeles, tror det var godt, om ved fremmede Magters Bistand Overgivelsen til Sverrig kunde undgaaes, paa det Riget i sin Tid, under en forbedret Regjeringsform, igjen kunde forenes med Danmark, men anser det i Mangel deraf nødvendigt, paa billige og hæderlige Vilkaar at tiltræde Foreningen med Naboriget. En mesterlig Gjendrivelse [270] heraf, hvad Landets Finantser angaar, sagde Sverdrup at være skrevet og bestemt til Trykken. Med Forandringer troede han, at den endnu kunde bekjendtgjøres.

30te September.

Hos Wulfsberg læste jeg et Par Noter, som skulle oversættes til næste Nummer af «Tiden», hvoraf erfares, at det danske Forbud mod Kornudførsel nu endelig er hævet.

[October]

1ste October.

Den er nu begyndt, den vigtige Maaned, som vistnok vil afgjøre Norges

Skjæbne. Seire Zeloterne paa Storthinget, enes Pluraliteten om, i daarlig Tillid til sit Mod og sin Kraft at trodse hvad der synes at være Almagts bestemte Villie, da – ja da vil det gaa ud over de Uskyldige med de Skyldige. Trygge mellem deres Bjerge ville vore kjække nordenfjeldske Brødre «bebæ» Svensken «paa lang Distans, fra Posten hans», og skjælde os for Cujoner eller Forrædere, fordi vi boede i Egne, hvor Omhu for Kvinder og Børn bød os at vige for Nødvendigheden. Imidlertid undgjælde vi for deres Halsstarighed, der i dette Øieblik ikke fortjener noget bedre Navn. Dog, naar Kongen er reist (gid han var det alt!) falde de vel paa fredeligere Tanker. En engelsk Kutterbrig er kommen, for at afhente ham. Han gaar ombord, mener man, i Drøbak – ak! uden at se det Ønske opfyldt, som han gjorde paa Prinds Friederichs Afskedsdag. Om han fra Februar til August skadede eller gavnede Norge er problematisk; men at han fra Krigens Begyndelse har fremskyndet Landets Ruin, er desværre altfor klart. Jeg Daare, som nær mit 50de Aar endnu ikke har ladet det [271] taabelige Idealmereri fare! Hvad vidste jeg egentlig mere om ham, end at han var smuk og affabel, skrev og talte godt og gjerne hørte mig prædike? Min Menneskekundskab har faaet et Ørefigen, som den ikke saa snart forvinder. – Capt. Tscherning har ladet sit Tøi afhente; derimod har jeg faaet en ny Indquarteringsseddel, lydende paa Provst Schmidt, hvor man blot havde udslettet Ordene «paa Cantoneringsfod». Det synes, som om man kunde ladet trykke nye Blanketter og ikke sat Nationens Repræsentanter i Classe med en garnisonerende Lieutenant eller Capitaine, ligesom det ogsaa er tvivlsomt, hvorvidt det sans faÅson kan paalægges en Byes Indvaanere som Pligt at modtage saadan Indquartering, da Grundloven fastsætter, at Storthingets Medlemmer, medens det varer, skal underholdes paa Statens Bekostning.

2den October.

Maa vil vide, at Hount ventes paa Storthinget, hvor han, som Deputeret fra en svensk Provinds, neppe vil vorde modtaget. – Pontecorvo skal for det meste være meget høflig, desimellem dog, især ved Rygterne fra Bergen og Trondhjem, heftig og brusque. Han veed alt, hvad der passerer, og vidste saaledes, hvad der var bleven talt hos Kongen paa hans Fødselsdag om Aftenen, da der var Dameselskab.

3die October.

Siden den svenske Konges Erklæring, at ville respectere Norge Constitution, har Treschow intet mod Foreningen, og ønsker, at al utidig Enthusiasme maa fjernes fra Storthinget. Efter en Samtale med Kongen frygter han, at denne, hvis man vilde overtale ham til at blive, endnu kunde lade sig bevæge. «Følgen deraf blev», sagde [272] Treschow, «at han voldsomt vilde anstrænge sig, for tiltrodse sig det Mod og den Kraft, Naturen har nægtet ham. Dette vilde vare en kort Tid; saa nedspændtes han og gik rent fra Forstanden».

4de October.

Hegermann, som vist ikke kan beskyldes for Svenskhed, talte med megen Berømmelse om Pontecorvo som en høflig, fornuftig og, efter alles enstemmige Udsagn, god Mand. Han tror sig overbevist om, at Norges Vel er hans alvorlige Ønske, og at han, om alt lykkes, heller vil blive partisk for end mod Normændene. Han vil gjøre sig Umage for at bibringe enhver Storthingsmand, han møder, en moderat Stemning, og tydeligen skjønnes det, at Sverrigs Kronprinds nu i hans Øine er en langt større Mand end vor Christian. Hvo skulde sagt det for fire Maaneder siden? – I Eftermiddag havde jeg Visit af den bekjendte Provst og Ridder Hertzberg^{k212}, Deputeret fra søndre Bergenhus Amt, en cultiveret og behagelig Mand. Han medbragte et Brev fra Biskop Brun, som han med Føie kaldte en «excentrisk Normand», samt endnu et Exemplar af hans sidste Prædiken. Brevet aander samme brændende Nidkjerhed, som Prædikenen. Et saare karakteristisk Sted kan jeg ikke undlade at afskrive: «Jeg blev vred paa Dem for et Ord. De husker det nok, naar jeg saaledes ytrer min Vrede: Hr. Pavels! gak flux til Kongen! Tag Mod til Dem, tag Ord med Dem! De er hans Confessionarius – nu! *fac officium!* Sig ham; Du har gjort Ed; den bør Du holde, om det saa skulde koste Livet. Pavels! forlad ikke Kongen nu. Nu gjælder det, nu behøver han den Kraft, som er af Gud, og Du, Pavels, vær den Conductor, hvorigjennem det electricke [273] Stød ledes til det ædleste Kongehjerte. Sig til de visne Adjutanter, til Lægerne: Af Veien! hindrer mig ikke! jeg har et *arcanum* til at helbrede den Syge; jeg er sendt fra en Potentat, mægtigere end Alexander^{k213}, Frantz, Carl, Georg^{k214}! Af Veien! jeg maa tale med Kongen!» – Hvilken Aand! hvilken Kraft! men ogsaa, hvilken Mangel paa

Verdens- og Menneskekundskab! – Med hans Prædiken gik det ellers sørgeligt. Den gamle Mand gik rent fra den, havde Manuscriptet liggende for sig, extemporede (fortæller Hertzberg) med liden Sammenhæng et Quarterstid, og sluttede saa. Der er nok ikke megen Olie tilbage i Lampen. Den blusser saa voldsomt; det skal ikke undre mig, om den, førend man tænker derpaa, pludselig er slutt.

5te October.

Det Rygte, at Trondhjemmerne have bestemt Ordre at protestere mod Foreningen, skal være ugrundet. Men nu tillægges de bergenske Valgmænd denne Sottise, og besjeles de alle af samme Aand som Biskop Brun, er det troligt. – Schmidt kom iaften, forsynet med hemmelig Fuldmagt fra sine Commitenter, af hvis fem Punkter de tre mellemste sikkerligen ville blive bevilligede. Med den første: at Fæstningerne skulle sløifes eller besættes af norske Tropper vil det holde haardest, og Eftergivenhed her fra svensk Side vil neppe kunne haabes. Den sidste: at Kongen skulde den halve Tid residere i Norge, uden svensk – altsaa med norsk – Hofstat, bør, som urimelig og skadelig for Landet, bortfalde. – En Student Bjerregaard^{k215} har i Intelligentsseddelen afgivet Rapport til Publikum om hans og flere Reisendes slette Medhandling som Krigsfanger i Sverrig. Vistnok er det oprørende, men hvortil [274] tjener saadan Bekjendtgjørelse nu, uden til at nære og opflamme Nationalhadet og volde urolige Optrin paa en Tid, da Orden og Rolighed i saa høi Grad er ønskelig. – Holten, som imorgen reiser til Danmark, viste mig en overmaade smuk og kostbar Brillantring med Paaskrift: *souvenir*, som Kongen, tilligemed et meget naadigt Brev, har sendt ham til Afsked. Mon Hans Majestæt vil reise bort uden at have bevidnet mig med andet end Ord sit Velbehag, uden at have værdige mig, sin Skriftefader og Cabinetsprædikant, mindste Erindringstegn? Formodentlig!

6te October.

Hount har ikke aflagt Ed, som inderligen glæder mig og gjør tilligemed Sorenskriver Manthey^{k216} og Provst Aschehoug^{k217} bestemt Paastand at vorde antagne ved Storthinget, da Smaalehnene, skjøndt besatte af svenske Tropper, ingeniunde ville betragtes som svensk Provinds, men som integrerende Del af

Norges Rige. Jeg ser ikke, med hvad Føie de kunne afvises. – Paa Gaden traf jeg Grev Wedel, som hilste og tiltalte mig, hvilket jeg ikke noksom kan undres over.

7de October.

Fuldmagterne revideredes. Alle Valg erkjendtes gyldige undtagen Commerceraad Brochs [k218](#) fra Frederiksstad og Kjøbmand Hansens [k219](#) fra Frederikshald, som begge har aflagt Ed til den svenske Konge, foruden at Frederiksstad ikke har saa mange Stemmeberettigede, at den kan sende en Deputeret. Til interimistisk Storthingspræsident valgtes Diriks og til Secretær Sorenskriver Christie. – De Foranstaltninger, som ere trufne for Storthinget, ere under al Kritik. Der hviler en Søvnagtigheds Aand over Administrationen i alle Ting, fra Statsbestyrelsens vigtigste [\[275\]](#) Anliggender til det ubetydeligste Ceremoniel: de kunde høiligen behøve en Vækker alle tilhobe. – Schmidt hjembragte det Rygte, at Kongen vilde reise i Morgen, men det tør jeg nu, da dette skrives, erklære aldeles ugrundet. Tvertimod er det sandsynligt, at han endnu (eller igjen) bygger paa et Luftcastel, der sikkerligen vil have Luftcastellernes sædvanlige Skjæbne.

8de October.

Nu har jeg da seet og hørt, hvad jeg for mindre end et Aar siden aldrig havde ventet at se eller høre: et Folks Repræsentanter høitideligen forsamlede for at afhandle dens vigtigste Anliggender. Da Storthingets Medlemmer vare samlede i Kathedralskolens store Auditorium, bleve de opraabte og rangerede i alphabetisk Orden efter Byen eller Amtet, som havde udsendt dem. Derpaa forelæste Præsidenten et Brev, han havde skrevet til Statsraadet, at Fuldmagterne vare reviderede, men Svaret ventedes endnu. For at fordrive Tiden, siden Storthinget ikke kunde aabnes, førend Kongen eller hans Udsendte havde været der, amuserede man sig med at optegne de Deputeredes fulde For- og Tilnavne, hvilket varede længe og var saare ennuiant. Endelig kom der et Brev fra Kongen, som lod Storthinget vide, at Sygdom ei tillod ham at møde, men at han ønskede en Deputation til sig paa Mandag Formiddag, hvilken han mundtlig vilde meddele, hvad han ansaa tjenligt med Hensyn til Rigets Tarv. Ifølge dette Brev erklærede Diriks Storthinget aabnet, og man syntes at acquiescere derved. Der

foresloges at vælge Lagthingets Medlemmer, og Treschow traadte frem til Talerstolen, for at fremføre en Motion i den Anledning, da (jeg tror Præsidenten selv) erindrede, at det var bedst [276] at vælge den Deputation først, som skulde sendes Kongen paa Mandag. Dette var Løsen til en meget levende og interessant Debat: Præsten Brun reiste sig og protesterede mod Deputationens Afsendelse, saalænge Storthinget ikke var aabnet, og det var det ikke, førend Kongen enten selv eller ved en anden havde underrettet det om Rigets Tilstand og den Hensigt, hvori det var sammenkaldt. Biskop Bech tiltraadte strax Motionen. Præsidenten opponerede, og paastod, at Brevet kunde ansees ligegjældende med Talen, som anordnes i Grundloven. Ogsaa Nansen^{k220} var for Deputationen, «da Storthinget paa denne Maade kunde komme efter Kongens physiske og moralske Tilstand, hvorom Rygterne havde været forskjellige.» Men nu hævdede sig flere Modstemmer og Diriks stod til Slutning alene, og gik vistnok videre i sin Iver, end han som Præsident var berettiget til. Man maatte fordre Votering. Spørgsmaalet var: Kan Storthinget ansees aabnet eller ikke? Det benægtedes enstemmig. Sorenskriver Christie foreslog nu, at Statsraadet skulde underrettes om Storthingets Beslutning og anmodes om at føie de fornødne Foranstaltninger, da man ikke vilde skilles, før det constitutionsmæssigt var aabnet. Andre mente, at Anmodningen skulde ske umiddelbart til Kongen. Paa den ene Side paaberaabte man sig, at Kongen havde overgivet den executive Magt i Statsraadets Hænder; paa den anden, at han, ved at correspondere umiddelbart med Storthinget, havde erklæret, at han i denne Sag vilde handle selv. Christies Forslag bifaldtes med 79 mod 7 Stemmer, og en Deputation blev afsendt til Statsraadet. Til alles store Forbauselse returnerede den med den Besked, at Statsraadet vilde komme om en halv Time. Dets [277] samtlige Personale: Rosenkrantz, Sommerhjelm, Collett og Aall indfandt sig ogsaa punktlig, og Rosenkrantz erklærede paa Præsidentens Tiltale, at det glædede ham at kunne opfylde Storthingets Ønske, da Hans Majestæt havde sendt og overdraget ham at oplæse den Tale, som han vilde have holdt, hvis ei Sygdom havde hindret ham. (Dette var rigtignok høist besynderligt. Hvorfor meldtes ei et Ord derom i Kongens Brev? hvorfor kom ikke Statsraadet ukaldet? Det ser ud som en anlagt Plan, hvis Tendents jeg vel ikke fatter, men som strider mod den usminkede Aabenhjertighed, som man før har anprist hos Kongen). Talen oplæstes af Rosenkrantz med Eftertryk og Følelse, og var virkelig i sig selv god, men syntes ikke at gjøre nogen Effect, muligens fordi

man gjenkjendte de Talemaader, man nu siden Kundgjørelsen i Mai f. A. er saavant til at høre, at man næsten kan dem udenad. Efterat Statsraadet var gaat, udnævntes Deputationen, som skal sendes Kongen. Den bestaar af 25 Medlemmer, og efter Præsidentens Forslag valgtes forholdsvis mange Bønder, især for de Egne, hvor man ikke har seet Kongen. Treschow, som Storthingets ældste Medlem, er dens Formand.

9de October.

I Selskabet hos Biskopen var ogsaa Grev Wedel, som nu igjen er en agtet og hædret Mand, der med Bifald kan prædike fra Tagene, hvad han forhen hviskede i Lønkammerne. Modpartiets Mening er nu fast ligesaa contraband, som det wedelske Parties var i Rigsforsamlingens Dage, og hvad Dissents forresten kan finde Sted – mod Kongen forene sig fast alle Stemmer. Om den underlige Adfærd igaar taltes især lydeligen. Præsten [278] Brun, som vist bliver en stiv og djærv Kjæmper for den Sag, som han anser for den gode, sagde, at naar hint kongelige Brev skulde ansees æquivalent med den Tale, Constitutionen anordner, var der intet andet for Storthinget at gjøre, end at sende en Læge til Kongen, da man ikke lærte andet af Brevet, end at han var syg. Hersleb holder endnu fast ved den Mening, at det kun skal tillades Svensken at byde over vore Lig og Landets Ruiner. Af samme Mening syntes ogsaa Storthingsmanden fra nordre Bergenhus Amt, Præsten Dahl^{k221}, at være, men ellers forekom de fleste mig, selv af de fordums ivrigste Rigorister, med megen Resignation at skikke sig i Tiderne, hvilket ogsaa nu er baade klogt og patriotisk. – Jeg havde en lang Samtale med Hount. Den saa heftigt dadlede Ambassade til Kongen priser han som sit Livs bedste Handling, hvis Minde vil glæde ham paa Dødsengen. «Det var ved den Kongen stemtes til at undertegne Vaabenstilstanden og Conventionen, og den øvrige Del af Landet altsaa reddedes fra fiendtligt Overfald; og ham er det ene, som har udvirket, at Norges Grundlov vedtoges og erkjendtes af den svenske Konge». Dette er nu vel en Overdrivelse, men at han kan have gjort noget dertil, vil jeg ikke benægte. – Vi havde mange Sange ved Bordet, men saalidet jeg virkelig sørger eller frygter, er Selskabssang mig nu modbydelig. Græde bør vi ikke, men tie og tænke, indtil Gaaden løses – ja da maaske vi have mere Grund til at juble, end for fire Maaneder siden.

10de October.

Hount slog atter paa den Streng, at Norge allerede i 1807 burde givet sig i svensk Vold. Selv Schmidt [279] syntes at finde det fornuftigt, om Norge da havde løsrevet sig fra Danmark; men lovet være Gud, at ikke det skede. Mine svage Forsøg paa at fastholde Baandet mellem Sjette Frederik og mine Landsmænd er ogsaa af det, som vil fryde *mig* paa Dødssengen. Det er nu forbi, og, i hvad der end sker, aldrig vil den for faa Maaneder siden ei usandsynlige Gjenforening finde Sted.

11te October.

Kongen er reist – og aldrig er en rimelig Forventning sørgeligere bleven skuffet, aldrig et fornuftigt, ædelt Ønske paa en mere frappant Maade nægtet Opfyldelse, end hans Ytring den 29de Mai 1813: «Gid jeg, naar jeg forlader Norge, maa have en saadan Afskedstid!» – Endnu i Søndags (troede Diriks bestemt at kunne forsikre) haabede han, at der muligens kunde ske en Diversion. De nordenfjeldske og oplandske Bønder ved Storthinget mentes at skulle frembringe den, men de mælede ikke et Ord. Hos dem, som hos alle, saa man Resignation og Taushed. Deputationen kom til Ladegaardsøen og Treschow havde det ubehagelige Hverv at begjære Privataudients og gjøre Kongen opmærksom paa, at det til Rigets Gavn var nødvendigt, at Frasigelsesakten ogsaa betryggede med Pretensioner af hans Søn og eventuelle Afkom. Clausulen blev tilføiet, og han kom ud til den samlede Deputation. Han vilde sige nogle Afskedsord, men Taarer kvalte hans Stemme, og alle (fortalte Biskop Sørensen^{k222}) græd med ham. Idet han ønskede Norge Velsignelse, afbrød han sig: «Jeg kan ikke mere. Farvel!» og ilede ud. Kl. 9 reiste han, ledsaget af Broch, Lector Adler og Capt. Holsteen. Saadan Ende tog da hans korte Herredømme. For ham, hvor uendelig bedre, om den [280] Sygdom, hvori nogle ere inhumane nok til at ane Forstillelse, havde lagt ham i Graven! Jeg vil tro, at der paa Bunden af det Malurtbæger, som i dette Øieblik rækkes os, kan være liflig qvægende Sødme, ligesom saa ofte de søde Drikke levne en bitter Eftersmag, men at Christian Frederik er en saare talentfuld og ædel Mand, at hans værste og maaske eneste Feil var den, at han paatog sig et Arbeide, han ikke var voxen, og

henreven af en skjøn Ide ei tilbørligen tog i Overveielse, om og hvorledes den kunde realiseres, at han i roligere Dage, veiledt af forstandige og retskafne Raadgivere, kunde bleven en ypperlig Regent, det er min stadige Overbevisning, og saa Fred være med ham! Skjøndt jeg personligen vel kunde ventet af ham, hvad han ikke har præsteret, skal dog hans Minde altid være mig kjært, og jeg skal ikke fortryde at have kjendt og elsket ham.

I Storthinget aflagde Treschow Rapport om den forrige Dags Mission, og endte med at foreslaa en Takadresse til Kongen, hvorom det dog ei kom til Ventilation, ventelig fordi han alt er reist. Frasigelsesakten oplæstes, og Præsidenten foreslog en Committe nedsat for at undersøge Rigets Tilstand, men ogsaa denne Sag ajourneredes. Ordenen kom nu til Lagthingsmedlemmernes Valg, i hvilken Anledning Treschow fremkom med den Motion, som han vilde gjort i Løverdags. Den delte sig i to Momenter, hvoraf det første gav Anledning til længere Debatter, end det var værd. Han mente nemlig, at der ved Valget af Lagthingets Medlemmer ei burde sees paa Alder, Stand, Indsigter o. dsl., hvilket da i det høieste var et Raad, som de fleste ligesaagodt kunde give sig selv. Vigtigere var det andet Moment. Constitutionen [281] fastsætter, at de Forslag, Odelstinget har antaget, skulle forelægges Lagthinget, men hvad skal da gøres ved dem, som det har forkastet? Efter nogen Debat enedes man om, at hvad Lovgivningen angaar og den indre Administration, da maa Grundlovens Taushed være Bevis paa, at hvad Odelstinget har forkastet, ikke bør eller maa gaa videre. Hvor derimod, som ved nærværende Storthing, Talen er om Landets udvortes Tilstand, der forenes begge Thingene, og Storthinget udgjør et Helt. Forhandlingerne bleve nu afbrudte, da den constituerede Statssecretær, Krigsraad Fischer^{k223}, kom fra Statsraadet med Underretning om, at det havde en Sag af Vigtighed at foredrage. Rosenkrantz førte ogsaa idag Ordet, og udbad sig Storthingets Villie meddelt angaaende, hvorledes der skal forholdes under nærværende Interregnum i Overenstemmelse med Grundlovens Â§ 42 ofl. De svenske Commissærer havde meldt deres Ankomst, og ønskede at vide, naar Storthinget vilde høre deres Forslag. Endelig foreslog han en Committe nedsat, der kunde revidere Protokollerne, og meddele Storthinget en Udsigt over Rigets Forfatning, hvilken Committe da maaske ogsaa kunde træde i Underhandling med de Svenske. Efter Statsraadets Bortgang skred man til Valget af Lagthingets

Medlemmer. Collett^{k224} havde de fleste Stemmer, iøvrigt valgtes Mennesker fra alle Egne og af alle Stænder, Bondestanden dog undtagen. De fleste vare dog civile Embedsmænd; af Geistlige valgtes kun Bech og Hertzberg. Der ventileredes om Lagthingets Præsident skulde være det hele Storthings, eller om en egen skulde vælges for dette. Det sidste besluttedes. Sorenskriver Christie havde flest Stemmer baade til Præsident og Secretær; [282] han ønskede at beholde det sidste Embede, men Pluraliteten paalagde ham at beholde det første og hæderligste, og han fandt sig deri. Debatterne om Statsraadets Forestilling udsattes til imorgen.

Til Middag vare Schmidt og jeg indbudne til Rosenkrantz, hvor vi traf den hele svenske Skare, civile, geistlige og militære, vist henved 20 Personer. Efter Bordet blev jeg tiltalt af Biskop Rosenstein^{k225}, en ret affabel, middelaldrende Mand, der sagde mig smukke Ting om mit Rygte og vil paa Søndag høre mig, for at erfare, om Rygtet har løiet. Imidlertid gik den fornemste Mand af alle, Seraphimer-Ridderen, Statsraad Rosenblad^{k226} omkring i Salen og søgte efter mig, traf paa Provst Hertzberg og complimenterede ham paa min Regning; endelig fandt han mig, og sagde, at han havde læst mine Prædikener med stort Bifald, og længtes efter at høre mig, talte om Religiositeten hos Almuen i Nord og Syd, og var overvætted galant. Manden er aldrende, ser sygelig ud og Ordensbaandet udgjør vel det meste af hans Værdighed. Endelig fik jeg en *da capo* af den bekjendte Diplomatiker, Baron Wetterstedt^{k227}, og saa kunde det da være Røgelse nok for den Gang.

12te October.

Lector Stenersen har i Dagens Intelligentsseddel grebet Aandens Sværd og befaler os at føre det legemlige, indtil vi ligge paa Valpladsen; i andet Fald anklager han os som Menedere for Guds Domstol. Det hører nu engang til Grundtvigianernes Charakter at gjøre enhver Sag, de interesserer sig for, til Guds, og at fordømme her og hisset Enhver, hvis Overbevisning og Fremgangsmaade afviger fra deres. – Paa Storthinget ventileredes [283] angaaende Statsraadets Indberetning og Forslag. Om den Committe, der skulde undersøge Rigets Tilstand debatteredes længe, men alt, hvad Oppositionen fremførte, var taabeligt og intetsigende Snak. Det var egentlig

Præsterne Brun og Dahl, som udgjorde denne Opposition. Den første røbede den fuldkomneste Uvidenhed om en Revisions-Committes Arbeide, og troede, at Protokollernes Oplæsning for Storthinget kunde udrette det samme. Dahl gik et Skridt videre, og ytrede ei utydeligen, at det vel var muligt, at en saadan Committee kunde give en falsk Indberetning og saaledes begaa det sorteste Landsforræderi. Han blev ogsaa efter Fortjeneste irettesat: lempeligen af Motzfeldt, eftertrykkeligen af Collett. Man skred omsider til Valget af denne Committee, hvis Medlemmer bestemtes til 9. Valget faldt paa Kammerraad Holst^{k228}, Consul Konow, Justitsraad Diriks, Biskop Sørensen, Grev Wedel, Amtmand Krogh^{n16k229}, Major Hegermann og Præsten Brun, som nu selv vil erfare, hvad Ordet Committee monne betyde. Motzfeldt havde de fleste Stemmer. – Hvad de Svenskes Ankomst betraf, besluttede man at modtage og høre dem i Morgen kl. 10. Der fandtes gevaltige Patrioter, der, trods Klogskab og Velanstændighed, vilde at Fuldmagterne skulde affordres dem i Forsalen, og at ingen Deputation skulde udsendes for at indlede dem. Grev Wedel taledes Høflighedens Sag og det bestemtes, at det samme Antal Medlemmer skulde modtage dem, som for Statsraadet er reglementeret, neml. 5, og at Fuldmagter og Forslag paa engang skulde afleveres. – Christie beklædte for første Gang Præsidentstolen med meget Held og Bifald, og jeg tror ikke, han mangler nogen af de Egenskaber, der fordres hos en Præsident. [284] – Da Storthinget var hævet, traadte Lagthinget sammen i Bibliotheksalen, som er dets bestemte Locale, for at vælge Præsident og Secretær. Det første blev Grev Wedel, det sidste Assessor Hagerup. Odelstinget fik samme Præsident og Secretær, som det samlede Storthing.

Under Lagthingsvalget igaar forefaldt en synderlig Historie, som jeg glemte at fortælle. Hount kom op paa Galleriet og hilste først paa mig og siden paa Rasmussen, men denne vilde ikke modtage Hounts Haand, og sagde høit for alle Mennesker: «Nei, dig kan jeg ikke mere kjende eller indlade mig med». Hount forbausedes, men styrede sin Vrede, talte om ligegyldige Ting med mig og en anden, og gik. Jeg fortalte R. efter Hounts Bortgang, hvad jeg vidste til hans Forsvar, og især hvad han selv havde sagt i Anledning af Ambassaden. Det syntes at undre ham, men videre blev ikke talt derom. Hount har nu skrevet et Brev til ham, og affordret ham en fyldestgjørende Æreserklæring. Faar han ikke den, vil

han stevne ham. Jeg kan ikke misbillige, at han tager Sagen paa en saa alvorlig Maade. – Lieutenant Schwartz, som engang sagde til mig, at han «vilde følge Kongen til Betlerstaven», er her dog endnu.

13de October.

Storthingets Forhandlinger aabnedes med Valget af to Adjuncter, som tilforordnes Statsraadet under Interregnet. Dette Valg faldt neppe aldeles heldigt ud. Hegermann og Commandør Fasting ere de valgte, men hvad Hegermann angaar, da tiltror man Oberst Rode^{k230} større militære Indsigter, og finder ham, hvis Udmarsch igjen skulde finde Sted, undværligere ved Armeen, end Hegermann. [285] Da dette var forbi, afbrødes Forhandlingerne, og man besluttede at oppebie de svenske Commissærer. De udebleve næsten en Time over den bestemte Tid, nogle af Tilhørerne paa Galleriet til stor Forargelse. Omsider kom de. Statsraad Rosenblad oplæste med megen Værdighed og Anstand en Tale, mod hvis Indhold eller Tone intet med Føie kunde erindres, uden dette, at han erklærede, kun under den Betingelse at kunne inklade sig med den Underhandlingscommitte, som han og hans Colleger ønskede at conferere med, at begge Rigers Forening erkjendtes. Præsidenten gav et kort og passende Svar, og de forføiede sig bort i samme Orden, som de vare komne: Rosenblad, Wetterstedt, Grev Mørner^{k231}, Wirsén^{k232} og Rosenstein. Tilligemed Fuldmagterne afgav de Norges omarbeidede Grundlov, hvori indeholdtes de Forandringer, man ifølge Conventionen finder fornødne. Den forelæstes *in extenso*, og jeg ser ikke andet, end at, paa et Par Punkter nær, hvilke Høint forsikrer ville vorde eftergivne, hver sindig og retskaffen Normand, sin egen Patriotisme og Nationens Frihed ubeskadiget, kunde i et og alt antage den. Discussioner fandt ikke Sted; ogsaa Underhandlingscommitteens Valg udsattes til imorgen. I Dag decreteredes blot, at intet lydeligen ytret Mishag eller Bifald maa finde Sted paa Storthinget, og dernæst fremførtes af Biskop Bech en Motion, at Storthinget høitideligen skulde erkjende Modtagelsen af Kongens Abdication, og han løses fra sin Ed, ligesom vi fra vor. Ogsaa herover opfattes Debatterne. De Fleste, som jeg siden har talt med, finde Forslaget utidigt og overilet, – jeg indser ikke hvorfor. At han aldrig mere bliver Norges Konge er dog en soleklar Sag. – Storthingsmanden og Hougianeren [286] Ole Svanøen^{k233} besøgte mig i et

Forretningsanliggende. Han er en vakker ung Mand, men syntes ikke at være meget entusiastisk for Norges Uafhængighed, som overalt de fleste Deputerede af Bondestanden paastaaes ikke at være. – Det er kommen til fuld Forklaring mellem Hount og mig, og vort gamle Forhold er fuldkommen reableret. Sagens vilde det ikke glæde mig at staa i det fortrolige Forhold til de Svenske, hvori han bekjender sig at have staaet siden Smaalehnenes Invasion og endnu at staa. Men er det, hvad jeg stadigen tror, den Overbevisning, der ledede ham, at Landets Frelse alene paa den Maade kunde bevirkes, hvo tør da fordømme ham? og er saa desuden hans Overbevisning sand og grundet, hvo maa da ikke takke og ære ham?

Kongen har ved sin Bortreise affordret alle de norske Kammerherrer deres Nøgler og Kammerjunkerne deres Bestalninger. Det var da Pernilles korte Frøkenstand!

14de October.

Nansen begyndte idag med en temmelig lang udarbejdet Tale, hvis egentlige Tendents man længe var uvis om. Han fortalte om de patriotiske Gaver fra Jædderen og Dalerne, oplæste og afleverede den Adresse, der skulde ledsage dem, samt en Fortegnelse derover (en yderlig Bagatel som Gave fra et halvt Amt.) Derpaa kom han da til Hovedsagen, om Norge burde indgaa Forening med Sverrig. Han anførte tre Modgrunde, der syntes at fraraade den: Nationalhadet, Eden, vi har svoret, at vove Liv og Blod for Norges Selvstændighed, og – den tredie erindrer jeg ikke. Endnu stod jeg i den Formening, at han vilde opfordre til Nationens Reisning i Masse og Undergangskrig, da han endelig vendte Medaillen og anførte [287] ret antagelig Modgrunde, der tilraadde Foreningen. Hans Forslag var, at inklade sig strax i Underhandling med de svenske Commissærer, og begjære Vaabenstilstanden forlænget paa 14 Dage. Præsidenten modtog Talen, men anmærkede, at den var kommen for tidlig, da den omhandlede Sag endnu ikke var taget under Overveielse. – Debatterne om den af Commissærerne foreslaaede Committe vare lange og tildels vrøvlende. Resultatet blev, at man udnævnte en Committe, ikke for at underhandle, men for at modtage de Oplysninger, der senere, forelagte for Storthinget, kunne tjene til Basis for Underhandlingerne. (Schmidt anser imidlertid dette Skridt for afgjørende, og føler sig overbevist om, at det svenske Parti bestemt prædominerer i Storthinget.

Jeg for min Del finder ikke Navnet Parti passende her. Jeg tror Nationen nu er for Foreningen paa billige og hæderlige Vilkaar, og at de, der modsætte sig den, nu maa kaldes Parti). Ogsaa denne Committe bestaar af 9 Medlemmer og deraf bestemtes det, at en Trediedel skulde være Bønder. Valget faldt paa: Christie (i hvis Sted, saalænge han er Præsident, Assessor Lange^{k234} indtræder), Treschow (der betragtes som en af Unionisternes Høvdinge), Collett, Proc. Arntzen, Major Sibbern^{k235} (i forrige Rigsforsamling regnet blandt de tvetydige Medlemmer) og Biskop Bech (en af Unionens erklærede Venner), samt af Bondestanden: Asmund Nørgaard^{k236} (en halvstuderet Person), Erik Noer^{n17k237} og Lensmand Forseth^{k238}, to ubekjendte Mænd, i hvis Sted Schmidt vilde havt den bekjendte Lysgaard^{k239}, GuldbRANDSDølen Ole Haagenstad^{k240} og Bergenhuseren Torger Næs^{k241}, alle efter hans Formening gode Patrioter. Der efter oplæstes endel Breve m. v. hvoriblandt en utidig [288] Forespørgsel af en Præst, om et Sogn er berettiget til at vælge lutter Bønder til Valgmænd (Lister Amt har givet Exempel paa, at et helt Amt kan vælge lutter Bønder til Deputerede) samt en Adresse fra Valgforsamlingen paa Ulfsten Sogn paa Søndmør, som var stemt i en meget høi Tone. Den indeholdt – jeg tror 18 Punkter, som Præsten og hans Menighed fordrede bestemte, inden de gav deres Minde til Foreningen, hvoraf flere vare høist absurde og revoltante, ligesom overalt en enkelt Communes Ret til at gjøre slige Fordringer synes urimelig.

15de October.

Dagens Intelligentsseddel indeholdt 3 ei uvigtige Stykker. Det ene var en næsten 2 Sider lang Forklaring over det Ønskelige og Nødvendige i Foreningen med Sverrig. Det andet var en ret vittig Charade over Navnet Tank, hvis Opløsning var meget let, og til Overflod havde Student Bjerregaard (udentvivel Charadens Forfatter) strax nedenfor, efter en forhen – maaske af ham selv – givet Opfordring erklæret, at den som i Frederikshald vilde opfordre ham og hans Selskab til at gjøre Troskabsed til den svenske Konge, var forrige Statsraad Tank. Det tredie Stykke havde til Titel: «Anarchi bedre end Despoti». Autor paastaar deri, at Anarchi kun er det Godes Kamp med det Onde, altsaa hvad man ser hver Dag i Verden, hvorimod han gjør en frygtelig Skildring af

Despotiet, som det synes, med individuelt Hensyn, hvoraf jeg dog ikke forstaar at gjøre Anvendelse. Det lader, som om han hører til den herskende philosophisktheologiske Skole, der snart vil udbrede sig over hele Landet, dersom Hersleb og Stenersen fremdeles skulle [289] vedblive allene at udgjøre det theologiske Facultet. Saalidet jeg nu kan beskyldes for Heterodoxi, venter jeg om faa Aar at fordømmes og udskjældes fra de Grundtvigske Prædikestole, som i Christian den Sjettes [k242](#) Tid hver Prædikant blev det, der ikke gjorde «Lammets Blod» til sit eneste Æmne.

I den Formodning, at intet mærkeligt vilde blive foretaget paa Stortinget udeblev jeg idag derfra. Imidlertid havde dog Biskop Bech holdt en Tale, hvori urgeredes paa Stortingets Erklæring om Forening med Sverrig, ligesom et Par Motioner bleve gjorte af Capt. Ræder.

16de October.

I Selskabet hos Mariboe gjordes Ære af Christie som Stortingets Præsident. Den første Portion Mad bares til ham, og vi drak hans Skaal i en Sølvkande. Haffner holdt et syndigt Hus med Major Broch, hvem han beskrev som den jammerligste Karl, Solen har beskinnet, og som den, der, *qua* Kongens Raadgiver, fremfor nogen anden er Skyld i vor Ulykke. Jeg frygtede et ubehageligt Optrin, da Christie erklærede sig for Brochs Ven, og Haffner desuagtet blev ved at rive ned paa ham. Men andre Materier kom snart paa Bane, og jeg saa Haffner efter Bordet opsøge Christie, ventelig for at gjøre ham en Slags Æreserklæring. For en Vindmager har jeg rigtignok altid anseet Broch, men ikke for en Skurk. – Blandt fremmede Storthingsmænd, som jeg idag lærte at kjende, fandt jeg i Præsten Schultz en godmodig og interessant Mand. Sodemann [k243](#) derimod sætter Næsen høit i Sky.

17de October.

Ogsaa i denne mærkelige Tid kan undertiden indfalde en aldeles tom og umærkelig Dag, og saadan var denne. [290] Der holdtes intet Storting, og jeg var ikke ude af min Dør. – Søndenvinden har bragt os adskillige Kornladninger, men holder endnu Kongen i Frederiksværn.

18de October.

I Storthinget begyndte man med at debattere over det dobbelte Forslag, hvormed Biskop Bech havde sluttet sin i Løverdags holdte Tale. Det første var, at Storthinget høitideligen skulde erkjende Kong Christians Abdication. Nansen talte *extempore* nogle fornuftige Ord i den Anledning. Dette Prædicat kan jeg derimod ikke give Korens^{k244} og Dahls skrevne Taler. De fremdrog det gamle, saa bestemt forkastede Forslag om en militær Conføderation mellem Norge og Sverrig under forskjellig Regjering, og vilde man ikke indgaa den, var især Dahl (som man er temmelig enig i, for Rimets Skyld, at kalde gal) redebon til at opofre Liv og Blod. Efterat endnu Wedel, Treschow, Lange og Hount havde talt, blev Resultatet, at Abdicationens Erkjendelse skulde opsættes til Hovedspørgsmaalets Afgjørelse, da den i Tilfælde af Foreningen fulgte af sig selv, i modsat Fald nærmere kunde omhandles. – At paaskynde denne Afgjørelse var Bechs andet Forslag, da Vaabenstilstanden er udløben paa Fredag, men da Sagen skulde sættes under Debat, fremtraadte begge de to nedsatte Committeers Formænd, Motzfeldt og Treschow, og erklærede, at de imorgen vilde være istand til at fremkomme med Indberetning om deres Forhandlinger. Ifølge heraf tog Bech sit Forslag tilbage. Capt. Ræders Motioner var nu Dagens Orden. Den første var, at en Takadresse skulde sendes Statsraadet for dets Redebonhed til at anstille Undersøgelser over de ved Armeen forefaldne Uordener, hvilken Adresse et andet Medlem vilde have [291] udstrakt til Statsraadets hele Administration. Ved Votering bestemtes, at denne Sag skal forhandles i begge Thing, i hvilken Anledning man besluttede at forlange Resultatet af Overkrigscommissionens Undersøgelse forelagt Storthinget, ligesom ogsaa Hount forlangte dem actionerede, der havde lagt og ledet den Operationsplan, efter hvilken Smaalehnene hinsides Glommen vare givne til Pris. Ræders anden Motion var, at der fra Generalcommandoen skulde forlanges Beretning om de Officerer, som havde gjort sig vel fortjente i sidste Felttog. Sagen udsattes. – Fra Commandør Fasting var kommen Brev, at han ønskede sig fritagen for den ham paalagte Adjunction til Statsraadet, da han som Høistcommanderende paa Roflotillen muligens ved den kunde behøves, men ved Voteringen var der Pluralitet for at Valget skulde staa ved Magt. Ligesaa oplæstes et Brev fra Statsraadet, der troede at kunne fritages for at aflægge den i Grundlovens Â§ 44 anordnede Ed, da Interregnum maatte formodes at blive kort, men ogsaa her stod Storthinget paa

sin Respect. – Endelig foreslog Præsidenten, at Storthinget imorgen, da Committeernes Indberetning skal oplæses, holdes inden lukte Døre, og ingen Tilskuere stedes Adgang dertil, hvilket enstemmigen vedtoges.

Jeg var indbudet til de svenske Commissærer. Selskabet var meget stort, men bestod dog mest af Svensker og Storthingsmænd, hvoriblandt mange Bønder, som efter Bordet slog Kreds om Biskop Rosenstein og hørte med Agtsomhed paa hans Tale. Om dette Selskab er forresten intet andet at sige, end at jeg ikke mindes at have været i noget Gjæstebud i Christiania, hvor der har været en saadan Mængde Mad.

19de October.

[292] Hvad Schmidt kunde og turde fortælle mig om Storthingets Forhandlinger er følgende: Committeerne indgav deres Beretning, af hvilke dog Treschow extemporerede sin paa en utydelig og ufyldstgjørende Maade. Henstand med Hovedspørgsmaalets Afgjørelse kan ikke bevilliges, men man lovede, naar Foreningen vedtoges, at tage de foreslaaede Modificationer i Betragtning. Iøvrigt oplæstes en confidential Note fra Commissærerne til Storthinget, hvori de søgte at oplyse og retfærdiggjøre den svenske Regjerings Fremgangsmaade med Hensyn til Norge. Om Undersøgelsescommissionen vovede Schmidt intet at sige; kun fortalte han, at Oberst Rode havde indgivet en Plan til vor Armees Krigsoperationer i Tilfælde af Krigens Fornyelse. Hertzberg oplæste et Forslag der viste, at han i Excentricitet er Biskop Bruns Overmand, thi noget saa blodigt og rasende tror jeg ikke nogen Terrorist i den franske Revolutions vildeste Periode lod sig forlyde med. Hænges eller skydes skulde:

1. Hver Commandant, som overgav en Fæstning, og som ei, naar den nærliggende Byes Indvaanere selv satte Ild paa deres Huse, skjød dem i Brand.
2. Bemeldte Indvaanere, der ei lod deres Huse gaa op i Røg.
3. Hver Mand paa Landet i Egne, som Fienden vilde besætte, der ei opbrændte sit Hus, og endelig
4. Enhver, som lod sig fange i Krig, uden at være saa haardt bleseret, at det skjønnes, at han ikke længer kunde forsvare sig.

Havde Agent Nielsen, Iver Holter^{k245} eller en anden fra de Egne, Fienden om otte Dage vil oversvømme, hvis [293] Foreningen ei sker, gjort et saadant Forslag, – det vilde været lige rasende og umenneskeligt, men man vilde dog sagt: «Den Mand har Mod og Kraft, thi han sætter sine egne Eiendomme, sin Familie og sit Liv i Vove». Men at en Provst, der i det Øieblik Svensken nærmer sig, retirerer op mellem Hardangerfjeldene, og ser Ødelæggelsens Vederstyggelighed langt fra, temmelig vis paa, at den sildig eller aldrig vil naa til ham, at han fremkommer med slige Projecter: var det mindre fælt, saa vilde det være latterligt. Præsterne Abel^{k246} og Tybring^{k247} holdt Taler, hin for, denne mod Foreningen, hvilke dog egentlig skulde hørt til Morgendagens Forhandlinger. Endelig fremkom Treschow med det definitive Forslag, som imorgen skal afgjøres: om Foreningen med Sverrig og det dermed forbundne Kongevalg. Ogsaa disse Forhandlinger holdes for lukte Døre, hvilket jeg finder overmaade anstødeligt. Det er muligt, at der med Hensyn paa Rigets Tilstand kunde være Ting, der ei bør komme til offentlig Kundskab, men at, hvor Landets paaberaabte Grundlov tilsiger Publicitet, en Forhandling, der skal afgjøre Nationens Vel eller Ve maaske for Generationer, en Forhandling, hvortil jeg synes man burde ønske, at have det hele Folk til Vidne, ikke maa bivaanes af andre end de Handlende selv, det er himmelraabende Despotisme. Man sige ikke, at det dog kun er en saare ringe Del af Nationen, som kan være tilstede. Localet maa man tage som det er, men det være stort eller lidet, saa bør det benyttes af saamange, som det kan rumme. Heller ikke tror jeg tumultuariske Optrin enten i Salen eller paa Galleriet i den Grad skulde være at befrygte, at saadan Forsigtighed maatte anvendes. Til sligt pleier dog at mærkes Symptomer [294] i Forveien, men hverken Repræsentanternes Forhold i Salen, eller Folkets udenfor den, synes mig at modsige det Vidnesbyrd, vi i dette Aar have erhvervet os som et overmaade roligt og taalmodigt Folk. De første Dage i Februar var en vel saa betænkelig Periode som den nærværende. Landet var uden Regjering, og det var i Markedstiden, da Mennesker stimle sammen allevegne fra, men alt var dog i den dybeste Ro. Ogsaa i disse Dage, da Folkets Repræsentanter tage saa yderst vigtige Ting under Overveielse – man ser ikke fire Mennesker samlede paa Gaden, man hører ikke en fuld Matros eller Haandverksvend tale et Ukvemsord; hvad skulde da være at befrygte?

Vort theologiske Facultet er meget stridbart. Idag har Hersleb udgivet en

Pjece, hvori han, især paa Grund af Edens Hellighed, protesterer mod al Forening med Sverrig. Hvad er det da, som vi har svoret? – at ofre Liv og Blod for Norges Frihed og Selvstændighed! Bryde vi denne Ed ved som et frit og selvstændigt Folk at hylde en anden Konge end Christian Frederik, som har forladt os, og høitidelig forpligtet sig til aldrig at vende tilbage? Konge skal vi have efter Constitutionen; den svenske Konge vil regjere os under de samme Betingelser, vi selv foreskrev os, da vi svor Christian Frederik Troskab. Opfylder han ei disse Betingelser – *eh bien!* da er det Tid at nøde ham dertil eller løsrive os fra hans Scepter. Forandrede vi Regjeringsformen og saaledes undergrov Constitutionen i dens Grundvold, da vare vi Menedere, men nu gjør vi jo kun ved Personalets Forandring nogle Modificationer, som i sig selv ere uvæsentlige; thi Valget er jo frit. Der er ikke en eneste Artikel i Constitutionen, [295] der forbyder, at vælge et fremmed Riges Bestyrer til Norges Konge.

20de October.

Det er fuldbragt! Norges Forening med Sverrig er decreteret med 72 Stemmer mod fem. Disse fem vare Præsten Dahl og de fire Bergensere. De sidste havde bestemt Fuldmagt ei at samtykke i Foreningen, og da de ved deres Ankomst hertil havde faaet mere Lys i Tingene, end de havde før, og derfor sendte Exprese til deres Committenter med Forespørgsel om Fuldmagten fremdeles skulde gjælde, fik de igaar afgjørende Svar: Ja! Det siges at være Biskop Brun allene, der har opflammet denne hos en Handelsstads Indvaanere vistnok sjeldne Enthusiasme. Adskillige havde begyndt at slaa paa mildere Streng, men da erklærede den gamle Bisp, at om de alle bleve Forrædere, vilde han ikke være det, og saa forunderlig stor Anseelse staar han i blandt Folket, at alle omstemtes. – At Trønderne gav saa villigen efter, finder jeg ikke mindre besynderligt. Ingen Stemme fra den Kant hævede sig undtagen Schultzs og Sodemanns, der rigtignok spaaede Ulykke af Foreningen, men dog ved Stemmegivningen bifaldt den. Der holdtes ialt 17 Taler. Bech begyndte og Wedel endte. Begge talte længe og med Eftertryk for Unionen. Koren gjorde det absurde Forslag, at vælge Gustav den Fjerdes Søn til Konge. Treschow og Nansen sammenlignede Foreningen med et Ægteskab, Convenients slutter, men som siden Kjendskab, gjensidig Agtelse og Hengivenhed gjør lykkeligt.

Forhandlingerne varede til Kl. 6, da Underhandlingscommitteen afsendtes med Brev fra Præsidenten til Commissærerne. De bleve hjerteglade, modtog Deputationen paa Trappen, [296] kyssede og omfavnede den med Taarer i Øinene, og gave hverandre Haanden paa at virke troligen hvad de kunde til Norges Hæder og Held. Forslaget til Forandringerne i Grundloven skal nu gennemgaaes; at de Svenske eftergive, hvad eftergives kan, derom er vist ingen Tvivl, og saaledes er da vel om 8 Dage Carl den Trettende vor Konge. – Saaledes synes da de Svenske at have et kraftigt Bevis ihænde, at deres offentligen yttrede Paastand var rigtig, at det ikke var Folket, men kun en Fraction, der modsatte sig Foreningen. Dette sidste vil og kan jeg dog ingenlunde indrømme, men ubegrændset Tillid til Christian Frederik hævede Folkets Mod, og da hin sank, nedbøiedes ogsaa dette. Mere end noget andet har vist Harme mod ham og hans Raadgivere ogsaa i de fjerne Egne frembragt denne Enstemmighed.

21de October.

Kammerraad Tiedemand^{k248} fra Mandal havde igaar fremsat et Forslag mod bestemte Fuldmagter, men da det idag skulde forhandles, tog han det tilbage. Alligevel reiste Motzfeldt sig, og sagde med sin sædvanlige Sindighed og Grundighed, hvad der lod sig sige til Undskyldning for den Ting. – De svenske Commissærer, som havde begjæret en Sammenkomst med Storthinget Kl. 12, indfandt sig idag paa Minutten, og Rosenblad holdt en Tale, som uden Tvivl var smuk og hjertelig, men som blev fremsagt saa hurtigt, at jeg ikke allevegne forstod den. Præsidentens Svar var kort, men de Svenskes Yndlingsord «den skandinaviske Halvø» var anbragt deri. – Strax efter bortvistes vi, da Protokollen for den 19de skulde oplæses. Der havde siden været et varmt Oprin med en inpertinent Bonde, Theis Lundegaard^{k249} fra Lyngdal, [297] som, fast han i Tirsdags ophøiede min Prædiken, uden Tvivl er en slem Krakiler. Han var under Paaskud af Sygdom udebleven fra den vigtige Gaarsdags Forhandling, og det var alt hvad Storthinget baade med det Onde og det Gode kunde bringe ham til, at afgive sit Votum. – Fra Holten, som nu er i Kjøbenhavn, fik jeg et uventet Brev. Han dolerer over, at man dernede har Fordom mod Christian Frederik, og fremstiller hans Forhold «i det sorteste Lys».

I Selskabet hos Sverdrup gik det, som rimeligt er, mest ud paa politiske

Discourser. At Præsten Brun og Sodemann ikke ere svensksindede, fordi de stemte for Unionen, er naturligt. Jeg bestyrkedes iøvrigt i min Overbevisning, at disse og mange flere aldrig i Evighed havde givet den sin Stemme, naar ei Mistanke, tildels endog Forbitrelse mod vor fordums Konge havde dæmpet Nationalhadet. – Kjerschow disputerede stærkt med Sverdrup og tildels mig om Overbevisning og Tro. Uden Tro paa Aabenbaring paastaar han, at Religiositet ikke kan existere, og denne Aabenbaring maa ikke prøves ved Fornuften, hvilken kun som en Slags Tjener eller Dørvogter kan tolereres. Jeg kan heraf ikke slutte andet, end at enhver Aabenbaring, naar Fornuften ei maa prøve den, er lige sand og god. Hvorved uden ved Fornuftgrunde erkjende vi den christelige Religions Fortrin fremfor den mohamedanske? Endog de historiske Beviser maa Fornuften først have prøvet, inden de erkjendes gyldige.

22de October.

Førend Schmidt gik ud, forelæste han mig af sin Dagbog den Udsigt over Rigets Tilstand, der blev forelagt Stortinget den 19de, dog under Tausheds hellige [298] Segl. Den har da vist ogsaa bidraget meget til at omstemme de stridslystne Deputerede. Finantserne derangerede, Fæstningerne og Armeen slet forsynede med Alt, ingen uden- eller indenlandske Ressourcer – hvad kunde under saadanne Omstændigheder opnaaes ved længere Modstand, uden Rigets totale Undergang. – Kongens Forsvarere aftage mere og mere i Antal. Man har tillagt ham det rasende Forsæt at reise til Bergen, hvori da ikke Søndenvinden kan have forhindret ham; altsaa gjendriver dette Rygte sig selv. Ventelig er han endnu i Frederiksværn, og har endnu i Norge den krænkende Ydmygelse at se, hvor aldeles Normændenes Hjerter ere bortvendte fra ham. – Klokken 12 holdtes Odelsting i Anledning af den Takadresse, Capt. Ræder havde foreslaaet. Efter en kort Debat blev den forkastet. Derimod besluttede man at tilskrive Statsraadet og forlange Resultatet af Overkrigscommissionens Forhandlinger forelagt, ligesom man overalt, uagtet Foreningen, lader sig det være alvorligt magtpaaliggende, at Undersøgelserne om de Commanderendes mislige Forhold, sker med størstmulig Strenghed og Nøiagtighed. Ingen er ivrigere i denne Henseende end Hount. Jeg gjorde idag et forgjæves Forsøg paa at faa en Forsoning istand mellem ham og Rasmussen. Denne vilde ikke møde ved den foreslaaede Sammenkomst. Endog under det ubehagelige Tilfælde, at Hount

efter sin Trudsel stevner ham, erklærede han, at det var ham umuligt at række ham Haanden som Ven.

23de October.

Jeg skrev et Brev til Holten, hvem jeg fortalte, hvad der hidtil var bestemt paa Storthinget. Jeg tænkte mig den dobbelte Mulighed: at et Brev til Etatsraad Holten, [299] Christian Frederiks Fortrolige, kunde blive aabnet i Sverrig, og at Brevet, naar det kom til sin Eier, kunde vorde Ex-Kongen forelæst. Efter begge disse Muligheder indrettede jeg mine Fortællinger og mine Betragtninger. Jeg meldte ham, at Kongens Brev havde gjort en meget ubehagelig Sensation i Storthinget og maaske bidraget til Sagens endelige Udfald. Tilsidst, da jeg omtalte Partiaandens Svækkelse og den Enstemmighed, hvormed man nu synes at arbeide til det nys saa forhadte Maal, anmærkede jeg: «Hvad der næst Landets forknyttede Forfatning har virket mest hertil, er en Sag, som jeg ikke uden at saare Deres og min Følelse kan beskrive. Om her er Forrædere i Landet, ved jeg ikke; men at det ikke er dem, der have fremskyndet Opfyldelsen af Sverrigs Ønske: fredelig Forening med Norge, derom tror jeg mig forvissat». – Hount, Schmidt, Kjerschow og jeg vare indbudne til Hans Houge. Mellem Hount og Kjerschow kom det til en varm Dispute i Anledning af Herslebs Skrift, der dreiede sig om samme Punkt, som hin i Fredags: «Tro og Fornuft», men var mindre fredelig. Hount har, naar han disputerer, en bydende Bispetone, og ifølge sin Sects Grundsætninger viser Kjerschow heller ikke den Beskedenhed, som egner den unge Mand. Eftergivenhed og Tolerance ere, saavidt jeg kan indse, i vore moderne Theologers Øine, den foragteligste af alle Svagheder. Jeg vil hermed ingenlunde bryde Staven over min brave Collega, hvis Arrogance er forenet med megen Godmodighed og Jovialitet; men Arrogancen er der. Den følger Systemet, som Skyggen Legemet.

24de October.

Efter Schmidts Fortælling havde Treschow i Storthinget [300] vakt Misnøie hos mange ved den udmærkede Svenskhed, han viste sig i Besiddelse af, efter at han for faa Maaneder siden havde erklæret, at det var en Nations Pligt at vove og opofre alt for en stor og skøn Ide uden Hensyn paa Følgen. «Han gik videre i sin

Paastand end selve Commissærerne, og yttrede Grundsætninger, der paadrog ham den Mistanke, at en Statsraadspost, en Nordstjerne-Decoration eller deslige er det Maal, hvorefter han tragter». – Ved den svenske Dinér omdeltes idag et trykt Digt af en Esaias Tegnér^{k250}, som ikke er i Christiania, hvilket altsaa maa være et Produkt af ægte prophetisk Begeistring, da Foreningen deri besynges som afgjort. Digtets Titel er Nora. Det er smukt og kraftfuldt og ægte Poesi. En nydelig Blomst lægges paa Christian Augusts Grav, og alt, hvad der kan kaldes *captatio benevolentiae*, for os er troligen benyttet. Slutningen behager mig mindst.

25de October.

Et Brev fra Lieutenant Schwartz skal cirkulere i Kjøbenhavn og er efter Rygtet opslaaet paa Børsen, hvori vi beskyldes for at have forraadt Kongen. Det lader altsaa, at vi i Kjøbenhavn fremstilles i et endnu sortere Lys end han. Hegermann sagde, at han vil gribe Pennen til Nationens Forsvar, hvilket vel ikke kan ske, uden at compromittere hans fordums Majestæt. Der fortælles nu, at han aldeles ikke var yndet i Trondhjem, at Trampe og Bugge virkelig i Vinter vilde udraabt ham til souveræn Konge, men at Folkets Stemme hævede sig lydeligen derimod, og at han meget misfornøiet forlod Byen. Saaledes fremdrages nu allevegne Svagheder og Inconseqventser. Alle – baade de Svenskes Venner og Fiender – [301] støde til den hældende Vogn, og Bergenserne, hos hvilke han aldrig har været, ere vel nu de eneste Normænd, der ønske ham tilbage.

Storthingets Forhandlinger havde været langvarige, og deres Resultat var saadant, at man ikke er aldeles rolig med Hensyn paa Følgerne. Det var de to vigtigste Punkter i de Svenskes Forslag, der debatteredes og afgjordes (dog var iforveien bestemt, at Storthingets nærværende Beslutninger ikke skulde være dets Ultimatum): om Krigsmagten og Naturalisationsretten. I Henseende til den første vedtoges enstemmigen efter Motzfeldts Forslag: «at i Fredstider hvert Lands Arme skulde blive inden dens Lands Grændser; til offensiv Krig maatte norske Tropper aldrig uddrage af Landet; angrebes derimod Sverrig, kunde Halvdelen af den norske Arme (men ikke uden Storthingets Samtykke) udcommanderes til dets Forsvar, ligesom ogsaa i Tilfælde af at Norge bliver angreben, halvt saamange svenske Tropper som den norske Arme beløb sig til,

skulde drage herind og forsvare det». Denne Beslutning synes at være et nødvendigt Værn mod Despoti og mene de Svenske det ærligt med os, maa de heri give efter. Med Hensyn til Naturalisations-Retten bestemtes med 69 Stemmer mod 9, at i Overensstemmelse med Grundloven, Stortinget allene har Ret til at naturalisere Fremmede, men i dette Punkt skal de Svenske være ubøielige i deres Paastand. Wetterstedt var i Aften hos Motzfeldt, Wirsèn hos Christie og Rosenstein hos Biskop Sørensen og klagede bitterligen. Sagen maa vel foretages paany.

26de October.

I Dag var jeg igjen paa Galleriet. Man begyndte [302] med at oplæse et Brev fra Statsraadet med Communication fra de svenske Commissærer, at Tropperne efterhaanden trække sig ud af Landet. Der ventileredes en Stund, hvorvidt dette skulde ansees som en blot officiel Meddelelse eller som Æmne til Deliberation, om nemlig ogsaa vore Tropper nu skulde hjemmitteres. Krabbe^{k251} yttrede i den Anledning, at de burde blive staaende, til den hele svenske Krigsmagt var ude af Landet, men hans Motion understøttedes ikke og Brevet lagdes *ad acta*. – Man foretog nu et Forslag af Stoltenberg^{k252} om en egen Underhandlingscommittees Udnævnelse. Der debatteredes længe, om det skulde være en ny Committe eller den gamle blot forøges med 5 Medlemmer. Der forefaldt Ytringer, som saarede Committeens Ærekjærhed. Da Treschow og Bech nu erklærede, at de særdeles gjerne fraveg en Post, der medførte saamange Ubehageligheder, fremstod Præsten Bull^{k253} (maaske den yngste Mand i Forsamlingen) og fortalte de gamle Mænd i en sand Skolemestertone, at det ikke var smukt at unddrage sig fra Forretningerne, fordi de ei vare behagelige. Naturligvis kunde ikke Committeen undlade at tage til Gjenmæle. Collett blev vred, Bech og Treschow replicerede med Sindighed. Ogsaa Wedel gav den unge Mand en eftertrykkelig Revselse. – Debatterne fortsattes og Resultatet blev, at man bestemte sig til at forstærke Committeen med 5 Medlemmer. Disse bleve: Motzfeldt med 71 Stemmer, Sørensen med 40, Diriks med 32, Wedel med 28 og Schultz med 21. – Nu gik man over til Grundlovens Revision efter de Svenskes Forslag. Forhandlingerne vare ubetydelige og der herskede megen Enstemmighed. Da man standsede, hvor Committeens Betænkninger ophørte,

[303] fremstod Biskop Bech og gjorde i en kort Tale, fuld af høitrvende Ros over Kongens Fortjenester af Norge, det Tillæg til Treschows Forslag om Adressen, at ogsaa en anstændig Appanage skulde bevilliges ham, indtil han besteg den danske Throne, da han for vor Skyld har opofret en betydelig Del af sin Privatformue. Konow gik endnu et Skridt videre, og vilde have et Marmonumentⁿ¹⁸ opreist for ham paa Spidsen af Dovre, eller et andet Sted, hvor det kunde tage sig godt ud. Alt opsattes til Hovedforhandlingerne ere endte, men jeg forudser disse Projecters Skjæbne. Wedel hørte paa dem med et ironisk Smil.

27de October.

Stoltenberg havde indgivet et dobbelt Forslag: at det om Landmagten fattede Decret ogsaa skulde extenderes til Roflottillen, og at, naar svenske Tropper kom til Norge eller omvendt, det Land, til hvis Forsvar de vare indkaldte, skulde underholde dem. Hvad det første Forslag angik, da var allerede igaar negativ Beslutning fattet herom, men adskillige erklærede, at have misforstaaet Qvæstionen og forlangte den optagen paany. Wedel, Tybring, Sorenskriver Weidemann^{k254} og flere talte derimod, og paastod, at den engang fattede Beslutning burde staa fast, men Pluraliteten var for ny Overveielse. Resultatet blev, at en ubetydelig Pluralitet bifaldt Stoltenbergs Forslag, og decreterede om igjen, over hvilket de svenske Commissærer skal have persifleret. Det andet Forslag forkastedes. Jeg maa ellers sige, at jeg ved disse Voteringer ikke forstaar mig paa Schmidt og hans Colleger Collett og Lensmand Gram. De have deres specielle Fuldmagt, hvis Hovedpunkter Schmidt har meddelt mig, [304] men overalt, hvor Sagen ei er soleklar, hersker Dissents i deres Votering. Collett hører bestemt til det wedelske Parti, Schmidt (med nogle Modificationer) til det Trondhjemske, og Gram stemmer snart med det ene, snart med det andet. Bergenserne vise sig nu, efterat have opfyldt deres Committenters Befaling og voteret mod Foreningen, meget moderate og ingenlunde antisvenske, Konow tildels undtagen. Den egentlige Opposition bestaar, saavidt jeg kan skjønne i dette Øieblik, af: Dahl, Hertzberg, Koren, Schmidt, Tybring, Holter, Theis Lundegaard, Schultz, Hegermann, Sodemann, Brun, Krabbe, Garmann^{k255} og Stoltenberg. Bønderne, skjøndt omgivne af en tre, fire ivrige Præster fra deres respective Egn, finde sig meget roligt i Omstændighederne, og Hertzberg og

Koren have som oftest den Chagrin, at høre de to Bønder, som sidde midt imellem dem, være af en anden Mening end de. Samme Koren taler ellers nu i Almindelighed 20–30 Gange hver Dag. Jeg bliver ordentlig beklemmt, naar jeg ser ham reise sig og hører hans fatale Stemme.

28de October.

Af henkastede Ytringer de foregaaende Dage formodede jeg, at der idag vilde forefalde interessante Debatter i Anledning af Grundlovens Å§ 30, om Kongens Ret til at udnævne Statsraadets Medlemmer. Paragraphen var i Overensstemmelse med Commissærernes Forslag delt i fire, og over Begyndelsen til den første var det egentlig der tvistedes. Aall fremsatte nogle Erindringer om, at Norge bør have Vicekonge, ikke Statholder, hvilken Benævnelse var vedtaget istedetfor den militære Generalguvernør. Den Sag henlagdes imidlertid, indtil Spørgsmaalet om Statsraaderne var afgjort. Brun aabnede Debatterne [305] herom med en skreven Tale, hvori han søgte at godtgjøre, at Storthinget, som bedst kjendte Nationens Mænd, burde forbeholde sig den Ret at vælge dens første Embedsmænd. Koren understøttede Motionen med en ligeledes skreven Tale, hvori han især skjældte paa Hofkryb og Hofgunst, samt paastod Umuligheden af at Kongen i Stockholm kunde kjende de Mænd, der boede paa Vestkanten af Norge. Dahl holdt en lang Oration, hvori han troede at gjendrive fem Indvendinger, der kunde gjøres mod denne Nationens Ret, og gjentog iøvrigt udførligen, hvad de andre havde sagt. Nu stod Hount op og viste i en kort Tale Urigtigheden af deres Paastand, især paa Grund af det Indgreb, herved gjordes i den udøvende Magts Rettigheder, og den Conflict, der maatte opstaa mellem den og den lovgivende. Vidtløftigere talte Motzfeldt. Han havde ingen udarbejdet Tale, men havde tydeligen fattet Modpartiets Mening og gjendrev den med seirende Grunde, ikke uden Sidehug til Dahl og hans afgjørende Tone. Blandt andet sagde han i Anledning af Korens Ytring, at om Hofgunst end hist og her kunde have nogen Indflydelse, vilde maaske Cabale, en endnu værre Ting, gjøre sig gjældende paa Storthinget. Dette paatog Dahl sig at modbevise. Han mente, at de fleste af Storthingets Medlemmer vare sande Patrioter. Herover følte Bech sig fornærmet og spurgte, hvem af Storthingets Medlemmer han ikke ansaa for sande Patrioter, hvortil Dahl svarede, at det ikke var det nærværende, men de tilkommende Storthings Medlemmer, han muligens kunde tiltro Mangel paa

Patriotisme. (Ligesom Bech gjerne kunde tilbageholdt sin Anmmærkning, der syntes at vidne om at han følte sig truffen, maa jeg og tilstaa, at Dahls Svar var usselt [306] og inconseqvent). Endelig gjennemgik Præsidenten kortelig og med Sindighed, dog ikke uden Stænk af Ironi, Opponenternes Grunde, hvorefter Spørgsmaalet blev sat under Votering, der havde det Udfald, at Kongen med 61 Stemmer mod 16 hjemledes den ham i Grundloven tilstaaede Ret at udnævne Statsraaderne. Kortere var Debatterne om Vicekonge eller Statholder. Ved Pluralitet af nogle og 50 Stemmer overlodes det Kongen at sende os hvilken af disse han fandt for godt, til stor Ærgrelse for Schmidt og flere, der endelig vilde have en Prinds som bestandig Vicekonge; men jeg for min Del er ikke bedrøvet over, at vi rimeligvis, til Prinds Oscar^{k256} bliver myndig, faar en Statholder, thi vistnok vilde en Vicekonge være mere ærefuldt for Landet, men at vi maatte betale den Ære med en dyr Hofholdning, og at især dette Hofvæsen i flere Henseender vilde falde Christiania kostbart, maa jeg tro, tildels oplært af Erfaringen. Grev Essen, som strax efter Kieler-Traktaten bestemtes til Statholder, roses som en brav Mand. Endnu voteredes, om Statholderen skal være svensk eller norsk, og det overlodes til Kongen.

Da de følgende Paragrapher enstemmig vare antagne, foretoges et Forslag af Capt. Ræder, om en Slags Ostracisme, hvorved Storthinget skulde være berettiget til at excludere af Statsraadet en eller to Mænd, der maatte antages at have tabt Nationens Tillid. Treschow var imod Forslaget, da, som han sagde, Athenienserne havde været det eneste Folk, hos hvem Ostracismen var indført, og den der havde havt saa uheldige Følger, at Exemplet ikke kunde opmuntre. Sodemann erindrede, at det just var Grundsætningen i Athen, ved Ostracisme at udelukke [307] de bedste Borgere af Frygt for, at de skulde usurpere Enevældet, og at disse jagedes i Landflygtighed, hvilket alt ikke passede paa den her foreslagne. Motzfeldt fandt desuagtet, at Misbrug og Cabale derved vilde finde Sted og Motionen blev forkastet. – Før Mødets Slutning tilbagekaldte Bech sit Forslag om Kongens Appanage.

29de October.

Schwartz har i Intelligentsseddelen lovet 1000 Rbd. til den, der beviseligen kan opgive, hvo der har opdigtet og udspreddt om ham det usandfærdige Rygte, at

han i et Brev, som cirkulerer i Kjøbenhavn, har sværtet Nationen og den norske Arme. Han kalder os i denne Bekjendtgjørelse «sine Medborgere». – Da mine Forretninger var forbi, vilde jeg gaa paa Storthinget, men mødte Sorenskriver Berg^{k257}, som fortalte, at det alt var forbi for idag, samt at han havde læst de Svenskes Contraforslag om Kongens Disposition over Armeen, og fundet dem meget liberale. Jeg har siden ogsaa læst dem og maa istemme samme Dom. Debatter ville rimeligvis forefalde om et Par Punkter, men jeg tvivler ikke om at de ville blive antagne, hvorved da al Vanskelighed er ophævet, thi hvad Naturalisationen angaar, tror Hount, at de Svenske, med en ubetydelig Modification, ville give efter. – Man beskylder Treschow for, den 2ode at have villet lægge en Snare for Storthinget ved at foreslaa det definitive Kongevalg umiddelbar efter Foreningens Antagelse. Derved vilde alle Debatterne om Betingelserne bortfalde som unyttige, og Storthinget underkastede sig den valgte Konges vilkaarlige Godtbefindende. Det var efter en Motion af Holter at Forslaget faldt igjennem. En Statsraadpost skal være Treschow vis. Christie skal man have tiltænkt [308] samme Ære, som han dog neppe modtager. Ogsaa Hegermann menes at være en vis Candidat. – Sverdrup staar nu i den faste Formening, at Kongen har spillet en Farce heroppe, arbeidet for Danmark saalænge han kunde og siden umiddelbart fremledt den nuværende Katastrophe. Det er sørgeligt at tænke saadant, men desværre, man tvinges i vore Dage til at tro saameget imod sin Villie. For en Hykler kan og vil jeg imidlertid ikke anse den i saamange Henseender elskværdige Christian, men svag, uselvstændig er han, trods sin Fætter og hvilkensomhelst af Europas Potentater.

30te October.

Religion og Geistlighed synes at have stort Værd for Statsraad Rosenblad. Han opmuntrede til et Bibelselskabs Oprettelse, og lovede fra det Stockholmske et Bidrag af 3000 Sølvdaler. Ogsaa taledede han om et Seminarium for tilstundende Religionslærere – en meget god Ide – og disses Undervisning i Medicin, for at kunne paa Landet i fjern Afstand fra Lægen være Almuen til Raad og Hjælp. Med min Prædiken idag og «den ægte Religiositet, den bar Præg af», viste han sig særdeles tilfreds. – Jeg er i denne Tid næsten aldrig i noget Selskab, uden at det gaar ud over Kongen. Flere af hans ivrigste Tilhængere optræde nu som hans værste Antagonister. Ikke umærkelig er den Omstændighed, jeg iaften

hørte relevare: hans Samvittighedsnag, og det Udbrud ved Synet af de Blesserede: «Det er for min Skyld disse Mennesker opoffres». Dette kunde han, paastaar man, aldrig have sagt, naar han var sig bevidst, at have opfyldt sin Pligt. Det var jo ikke for ham, men for sin egen Selvstændighed, Nationen kjæmpede; Liv og Blod [309] havde den svoret at opoffre, ikke for ham, men for Fædrelandet; Sagen var den lige hellig og rigtig, i hvo der havde været dens Anfører. Hvor kunde han da sige: «de offres for mig!» Frappant er sandelig ogsaa hans sunde Udseende den 18de Septbr., efter at man for en Maaned siden havde beskrevet ham som et ravende, kraftløst Skelet, neppe mulig at gjenkjende. Neumann erindrede mig om vor Dispute i Markedstiden. Ak! han havde altformegen Ret. Dog, ogsaa han dyssedes jo siden i den samme Drøm, som jeg. Maaske er det vort Fædrelands sande Lykke, at vi saa tidlig vaagnede. – Man tror, Qvæstionen om Krigsmagten kun ved en Deputation til Kronprindsen fuldkommen vil blive bragt i Orden. Schmidt idetmindste er af den Mening; hvorvidt Pluraliteten deler den, vil Tiden vise.

31te October.

Consistorialraad Aschehoug stod idag frem med en Motion om at paaskynde Forretningernes Gang paa Stortinget. Det havde nu varet i 24 Dage. Imidlertid stod de svenske og norske Tropper under Vaaben, led ondt i det vedholdende Regnveir og begyndte at anfaldes af smitsomme Sygdomme. De lange Taler, som holdtes i Forsamlingen, forhalede det endelige Resultat, og derfor foreslog han, at ingen udførlige Taler maatte holdes. Enhver skulde blot i Korthed fremsætte sin Mening; 8 Minutter skulde være den længste Tid, der maatte tilstedes nogen at tale; naar disse vare forbi, skulde Præsidenten og ethvert Storthingsmedlem have Ret til at raabe Stop. Endelig vilde han have enhver Omvotering forbudt, med mindre nye Forslag fra de svenske Commissærer gjorde det nødvendigt. Koren geraadede over dette [310] Forslag i megen Iver, men Præsidenten paabød Taushed og opsatte Sagens Discussion til imorgen. Nu gjennemgik man Resten af Grundloven, med hvilken man blev færdig. Det meste antoges enstemmig. 70 Paragrafer bleve gjennemgaaede, men uagtet man saaledes ikke kunde opholde sig længe ved hver, saa talte dog Nansen ikke mindre end 36 Gange. Koren lod sig sjeldnere høre. I Anledning af Â§ 53 b c henkastedes Anmærkninger af Bech,

Weidemann ofl., hvori tydeligt Hensyn toges til Oberst Holst^{k258}, men da intet kunde gjøres ved den Sag, kaldte Præsidenten til Dagens Orden. Til Slutning fremdrog Schmidt et Forslag, han havde gjort, og hvoraf ei var taget Notice, at til Professorer ved Universitetet skulde foreslaaes tre, hvoraf Kongen skulde vælge en, siden Indfødsretten ei gjælder om dem, og Kongen kunde sende os lutter svenske Professorer, hvis Indflydelse paa Landets Ungdom kunde blive farlig, men Sagen ansaaes afgjort.

[November]

1ste November.

Henved 11 Timer har jeg i Dag tilbragt paa Stortinget, men saa havde jeg ogsaa den Fornøielse, ved min Hjemkomst at vide Hovedsagen saaledes afgjort, at vi nu kunne være sikre paa Fred. Forhandlingerne skulde imorges begyndt med at debattere Aschehous Forslag, men han tog det tilbage, bevæget dertil ved den overordentlige Hurtighed, man igaar var gaaet frem med. Man begyndte altsaa med 3 nye Paragrapher, Committeen havde foreslaaet som Tillæg til Grundloven, og disse sysselsatte Stortinget næsten den hele Formiddag. Den første var: «Norge skal have sin egen Bank, sit eget Mynt- og Pengevæsen».

Etatsraad Knudtzon^{k259} foreslog, at den skulde hedde [311] Nationalbank, hvilket enstemmig forkastedes. Om en passende Bestemmelse til at forebygge Regjeringens Indblanding i dens Affærer debatteredes længe af Konow, Wedel, Holter, Nansen og Koren. Wedels Forslag antoges. Anden Paragraph var: «Norge skal have sit eget Koffardiflag; dets Orlogsflag skal være et Unionsflag». – I den Anledning talte Doctor Møller og Biskop Sørensen, den sidste meget kraftfuldt og skjønt. Koren, som under denne Debat skal have reist sig 83 Gange, fortalte, at han havde en Fætter, som havde været Slave i Algier og foreslog i den Anledning, at man maatte have Lov til efter eget Tykke at bruge National- eller Unionsflag, for at spare Afgiften til de barbariske Magter. Nansen vilde, at Nationalflaget ogsaa skulde bruges til Orlogs og Unionsflaget kun, hvor begge Flaader virkede i Forening. Dahl vilde, at Norge baade til Orlogs og Coffardis skulde have sit eget Flag. Paragraphen vedtoges uforandret. No. 3 handlede om Nationalgjælden.

Koren bragte i den Anledning vort Pengeforhold til Danmark paa Bane, og Diriks paaberaabte sig et Decret af Eidsvoldsforsamlingen. Medens dette hentedes, foretoges et gammelt Forslag af Konow, at Norge burde have sine egne Konsuler paa fremmede Handelssteder. Alle de Talende, Wedel undtagen, var for Forslaget, men det faldt alligevel igjennem med stærk Pluralitet. Man tog igjen fat paa den tredie Paragraph, som antoges. Nærmere Detail afgjøres paa næste Storthing. – Nu foretoges Resultatet af Committeens Conference med de svenske Commissærer om de paa Storthinget fattede interimistiske Beslutninger. Ved Â§ 11 foresloges, at det nærværende Storthing i Nationens Navn skulde sværge Carl den 13de [312] Hyldings- og Troskabs-Ed. Herimod protesterede mange, som paastode, at Eden var altfor hellig til, at man kunde aflægge den i andres Navn end sit eget. Treschow sagde, at man paa Eidsvold havde svoret i Nationens Navn, hvilket Schmidt med Grund benægtede. Bech troede ogsaa, at man godt kunde aflægge Ed paa andres Vegne, men ved Votering forkastedes Forslaget med 61 mod 16 Stemmer. Efter en foregaaende Motion af Abel, at man desuagtet kunde og burde i sit eget Navn gjøre Ed til Kongen og Constitutionen, voteredes nu herover. De, som hertil fandtes villige, opfordredes til at reise sig, og Sodemann allene blev siddende. Formiddagsforhandlingerne endte med Præsidentvalg, der atter faldt paa Christie, dog kun med 39 Stemmer; Wedel havde 26.

For at faa den vigtige Hovedsag afgjort idag, bestemtes et Eftermiddagsmøde til Kl. 5. Først oplæstes Commissærernes Dictamen til Protocollen i Anledning af den omtvistede Â§ 25. Med Alvor og Grundighed fremsattes Motiverne for deres Paastand, at Kongen maatte have høieste og ubegrændset Myndighed over Rigets Land og Sømagt. Dog vedtoges ei uvigtige Modificationer i deres forrige Forslag. Diriks, som Formand for den Filialcommitte, der meddeler de Svenske Storthingets Beslutninger, opregnede de Modgrunde, han havde anført mod Commissærernes Paastand, og endelig forelæste Christie den samlede Committees Betænkning. Nu aabnedes Debatterne. Schultz begyndte med en temmelig lang og vel udarbejdet Tale, hvori han med al mulig Styrke fremsatte Grundene mod Forandring i Storthingets, efter Motzfeldts Forslag fattede Beslutning. Tilsidst foreslog han, at sende en Deputation til Sverrigs Kronprinds, for [313] at foredrage ham, hvad man i denne Henseende fandt fornødent. Efter ham fremtraadte Treschow «ikke uden Undseelse, da han kunde troes nu for

trede Gang at have skiftet Mening». Dette havde han imidlertid ikke gjort. Omstændighederne havde tvunget ham til at dølge, hvad der gennem hans Liv havde været hans stadige Overbevisning: at den executive Magts Hænder bør, hvad Krigsmagten angaar, være ubundne, hvilket han og med historiske Exempler viste fast overalt i frie Stater og indskrænkede Monarchier at have været Tilfældet. At Storthinget skulde samles, inden Armeens sidste Halvdel kunde commanderes ud af Landet, fandt han aldeles urigtigt, da Landet ved pludseligt Overfald kunde være oversvømmet af Fiender, saaledes at dette Forsvar, naar det omsider decreteredes, kom for silde. Dette troede ikke Ræder kunde være Tilfældet, da Rustninger maatte mærkes i det Land, hvorfra et saa stærkt Overfald vilde ske. Han erklærede sig mod Forandringen. Bech gjorde ham det Spørgsmaal, om han kunde afbevise Muligheden af et saadant pludseligt Overfald. Ræder svarede, at han vel ikke mathemathisk kunde bevise det, men at dets Umulighed var ham indlysende. Bispens forlangte heller ikke at mathemathisk, ikke engang et historisk, men blot et philosophisk Bevis; men Sorenskriver Bryn forlangte nu Ordet, og Bispens og Capitainens Trætte blev afbrudt. Bryn tilraadede i en kort Tale Forandringen. I hvad Orden de øvrige Talere fremtraadte, er mig umuligt at erindre; jeg nævner dem altsaa som jeg husker dem. Abel talte meget smukt for Kongens uindskrænkede Myndighed over Armeen, men man føler sand Angest og Beklemmelse ved at høre ham. Han er en høi, mager, alvorlig Mand og har den [314] huleste Dødningstemme, jeg nogensinde har hørt. Det er som om en Stemme lød fra Aandevederen. Tybring har en Stemme som en Basun. Han fortalte, at skjøndt hans Vugge stod i de ringere Klasser, indsaa og følte han, at Kronens Vægt var tung. Jeg troede i Begyndelsen, at han ønskede Forandringen, men tilsidst erklærede han sig dog imod den. Præsten Bull antog det Tilfælde som rimeligt, at Opstand kunde udbryde i en eller anden af Norges Provindser i Anledning af Foreningen, og vilde have os betinget, at Normænd i saa Fald ei skulde udcommanderes mod deres Brødre. Denne Tale fremkaldte almindelige Ytringer af Uvillie og Præsidenten gav ham en alvorlig Irettesættelse. Hvad Wedels Mening var, behøver jeg naturligvis ikke at sige. Procurator Arntzen talte for første Gang, og talte meget vakkert. Han hører til det moderate Parti. Koren taug naturligvis ligesaa lidt her som ellers, men var langt sindigere og fornuftigere end i Formiddag. Ganske enig var han dog nok ikke med sig selv, thi han talte mod, men voterede for

Forandringen. Nansen vilde have de Svenskes Forslag antaget. Den kalkunske Lyngdalsbonde, Sectionsanføreren Theis Lundegaard, havde en liden skreven Sermon, hvori han henholdt sig til Grundloven og Motzfeldts Forslag. Aall, der dog, saavidt jeg kunde høre, voterede med Oppositionen, ønskede Stortingets Decret fornyet, kun med den Modification, at hele Armeen skulde holdes i marschfærdig Stand, men kun den halve Del virkelig marschere før Stortingets Samtykke var indhentet. Sørensen holdt en net liden Tale for Kongens uindskrænkede Dispositionsret over Armeen. Jeg har aldrig hørt ham før idag, men jeg har faaet store Ideer om hans Talent. Fra den Side kan Norge virkelig [315] lykønske sig med sine Biskopper, naar en Mand som Bech staar nederst blandt dem som Taler. Pastor Weidemann^{k260}, understøttet af Schmidt, foreslog, at, i Forhold til Landenes Folkemængde og Ressourcer, et lige Quantum skulde afgives fra Norge og Sverrig, hvilken Mening Koren ogsaa tiltraadte, men dette Spørgsmaals Afgjørelse blev udsat til næste Storthing. Angell^{k261} talte med utilbørlig Bitterhed mod de Svenske, og syntes at glemme, at Amnesti fra begge Sider er en nødvendig Betingelse for virkelig Forening. Diriks talte ogsaa. Jeg tror det var ham, som godtgjorde, hvorledes et overordentligt Storthings constitutionsmæssige Sammenkaldelse vilde medtage en Tid af 8–10 Uger, i hvilken Tid Armeens første Halvdel kunde være ødelagt inden den anden begyndte at operere. Endnu lode Sibbern og Stoltenberg sig høre, den sidste mod, den første for Forandringen, dog under den Betingelse, at de af Sverrigs Tropper nu besatte norske Fæstninger skulde rømmes umiddelbart efter Edens Aflæggelse. Endelig skred man til Votering. Det første Spørgsmaal var: «Kan den af Stortinget i Anledning af Â§ 25 tagne Bestemmelse forandres?» Dette antoges med 57 mod 21 Stemmer. Nu gjenngik man punktvis de Svenskes nye Propositioner med Committeens ubetydelige Forandringer. Alt bifaldtes, kun med et lidet Tillæg om hvad der forstaaes ved Linietropper. Endelig kom Hovedspørgsmaalet: «Bør den vedtagne Indskrænkning i Kongens Raadighed over Tropperne vedblive?» 52 svarede Nei, 26 Ja; altsaa gik de Svenskes Forslag igjennem netop med to Trediedele af Stemmerne, og Følgen er, at jeg og mange Tusinde med mig nu sidde trygge og rolige i vort Hjem, og kunne om et Par Dage vente Pontecorvo som Ven, [316] istedetfor at, hvis endnu 14 havde været at modsat Mening, vi inden næste Uges Ende sikkert kunde ventet ham som Fiende, og seet Jammer og Ødelæggelse udbredt over hele Landet. Jeg har nævnt

Schmidt som Oppositionsmand og skylder ham at tilføie, at hans Stemme var blandt de 52. Saavidt jeg kan erindre nævner jeg dem, som for en skjøn Ide vilde opoffret Landets Tryghed og Held. 1. Dr. Møller. 2–5. De fire Bergensere (hvilket gjør mig ondt, men det hørte maaske med til deres Instrux). 6. Dahl. 7. Bonden Erik Noer. 8. Agent Nielsen. 9. Lysgaard. 10. Bonden Ole Haagenstad. 11. Tybring. 12. Holter. 13. Angell. 14. Ræder. 15. Bull. 16. Theis Lundegaard. 17. Postmester Tønning^{k262}. 18. Schultz. 19. Hegermann. 20. Sodemann. 21. Knudtzon. 22. Brun. 23. Garmann. 24. Stoltenberg. De to andre mindes jeg ikke; jeg skulde dog tro, at Provst Sartz^{k263} var den ene, og var da blandt disse 26 stridbare Mænd 8 Præster og en theologisk Candidat, der ikke viste sig her som Fredens Sendebud. Hvis Aall, som jeg antager, var den 26de, viste Kjøbmandsstanden sig meget krigersk, da alle dens Medlemmer paa Stortinget voredede mod de Svenskes Forslag. Af de fem Officerer vare tre mod, to (Sibbern og Krabbe) for Forandringen, og hos Krigere undres man ikke over denne Pluralitet. Af civile Embedsmænd var kun fire i Oppositionen. Bondestanden synes de Svenske meget hengiven, er vel og cajoleret af dem umiddelbar og gennem deres tro Venner.

2den November.

Stortinget havde baade Formiddags- og Eftermiddagssession, den første dog kun kort. Det eneste mærkelige, [317] som foregik var en Motion af de fleste Bønder under Ole Haagenstads Anførsel, at Paragraphen om Værnepligten skulde omdannes efter de Svenskes Forslag (Værnepligten ophører med de 25de Aar.) Theis Lundegaard omtalte, hvilken «kjærlig Modtagelse» man kunde vente ved sin Hjemkomst, naar en saa betydelig Lettelse var Landets Indvaanere tilstaaet, men Motzfeldt svarede, at det var ham en ligegyldig Sag, om han hjemme modtoges kjærligen eller ukjærligen, naar han var sig bevidst at have opfyldt sin Pligt. Det blev ved den forrige Beslutning, at nærmere Oplysninger skulde indhentes, inden der afgjøres noget i Henseende til Værnepligten. – Ieftermiddag havde Sessionen været temmelig stormende, og Schmidt kom hjem i Aften ilde tilmode over den Partiaand, der mere synlig end nogensinde før ytrer sig i Forsamlingen. Det er Mænd som Biskop Bech og Etatsraad Treschow uværdigt, at spille en saadan Rolle, som de have paataget sig: i et og alt at agere

de Svenskes Advokater, og uden Undtagelse at understøtte ethvert Forslag, som kommer fra dem, med svage og usle Grunde, naar ingen stærkere haves. Derved opægges det modsatte Parti. Det er en Lykke at det er kommet saavidt. Var før den 20de Octbr., en saadan Brand henkastet i Forsamlingen, saa var maaske Foreningen ikke bleven bifaldt, og vi havde nu været i den skrækkeligste Krigstilstand. Nu, da det kun gjælder et Spørgsmaal, hvor endog aabenbare Venner af de Svenske, f. Ex. Hount, er af Oppositionens Mening, og stemmer med den, er Sagen ikke saa farlig. Den kan vække Misnøie, men ikke Brud. Det var Naturalisationsretten, som var Tvistens Gjenstand. Jeg havde Uret i under 25de f. M. at erklære [318] dette Punkt vigtigere end det om Krigsmagten, ikke at tale om, at jeg siden er underrettet om, at det egentlig er denne sidste, der satte Commissærerne i saa stor Bevægelse, hvilket ogsaa sees deraf, at de over Â§ 25 indgave en vidtløftig Deduction, og her kun en simpel Contraaastand. Af to Grunde er Forskjellen mig aldeles indlysende:

1. Ved Â§ 25 gjaldt det om at betage Kongen en Magt, Constitutionen hjemlede ham; ved 75 l og 83 e derimod kun at vedligeholde en i Constitutionen fastsat Bestemmelse ukrænket.
2. Kongen har ved Conventionen paa Moss forpligtet sig til at antage Grundloven, kun med de Modificationer, som ere en nødvendig Følge af Rigeres Forening. Men hertil kan dette Punkt umulig henregnes.

Imidlertid vare de 9 Stemmer idag voxede til 38. Derimod havde der intet været at indvende, om de saa vare blevne til 68. Bechs, Treschows, Colletts og Wedels Procedure vilde man da have ladet passere, som saameget andet. Dahlsk og Sodemannsk Svulst kunde holdt Modvægten, og Tingene havde gaaet den lovmæssige Gang. Men her indtraf en langt mere odiøs Omstændighed. Ved Stemmernes Optælling fandtes 40 at have voteret for, 39 mod Stortingets Naturalisationsret. Den var altsaa stadfæstet. Men nu fremtraadte Sorenskriver Bryn og erklærede, at han havde misforstaaet Qvæstionen. Stemmerne vare herved lige. Der opstod Bevægelse i Salen, men Præsidenten hævdede den ved at erklære, at han i saadant Tilfælde havde to Stemmer, og voterede atter mod de Svenskes Forslag, hvorved det altsaa var forkastet. Imidlertid [319] indstillede han, da Meningerne vare saa ulige, om ei en Paragraph i Regulativet her kunde anvendes, hvorefter et Lovforslag, naar Stemmerne vare lige, kunde henlægges i

to Dage, og saa paany foretages. Spørgsmaalet var, om dette kunde ansees for et Lovforslag. Atter debatteredes længe, og da det kom til Votering, var atter Stemmerne lige: 39 mod 39, men nu deciderede Christie for nøiere Drøftning og Omvotering. – Ogsaa over de Svenskes Forslag, at Storthinget enten i Nationens Navn skulde sværge til Constitutionen og Kongen, eller Ordet «Kongen» tillægges i Eden, som aflægges af Folket paa Thinge, var levende Debatter. Bech troede atter, at Storthinget kunde sværge paa det hele Folks Vegne, og stiklede paa Abel, som var Hovedopponenten igaar. Denne svarede, at «det høiligen maatte undre ham, at høre saadanne Ytringer om Edens Hellighed af Norges første Biskop». Resultatet blev, at Folket blot skal sværge til Constitutionen, hvilket vel kan synes lidt stødende, men er det dog i Virkeligheden ikke, da vi aldrig have aflagt anden Ed til Kong Christian og dog fandt os forpligtet til Troskab og Lydighed, indtil han selv nedlagde Regjeringen. Det er i sig selv en Ubetydelighed, men da Grundlovens første Paragraph tydeligen nok siger, at Sverrigs Konge ogsaa er Norges, saa erkjende vi ham ogsaa derfor ved vor Ed til Constitutonen og os tillige bundne ved de Pligter, denne med Hensyn til ham paalægger os.

3die November.

Wulfsberg forsikrer, at alt stod paa Spil i Tirsdags, og at Deputation og alle Forestillinger intet vilde have nyttet, dersom Raadighed over Krigsmagten fremdeles var bleven nægtet Kongen. Pontecorvo havde sendt [320] to Courerere, den første med det Budskab, at han vel kunde fordret, at Commissærernes Ultimatum var bleven ham forelagt, inden det meddeltes Committeen, men nu kunde det passere – kun ikke et Skridt videre. Denne Befaling havde den anden Courer end yderligere indskjærpet. – Roll^{k264}, som er befalet Actor i Overkrigscommissionen, fortalte mig om Resultatet af dens Undersøgelser. Haxthausen er funden i et og alt at have handlet som en retskaffen og vigilant Embedsmand, der qualificerer sig til Hæder og ikke til criminel Anklage. Armeen savnede intet af hvad det var hans Pligt at forsyne den med, og overalt har han handlet i Forening med den øvrige Commissariatcommission, Sundt^{k265} og Vibe^{k266}, hvis Redelighed ingen omtvister. Med Staffeldt og Hals^{k267} vil det bero paa den dømmende Commissions Fortolkning af de militære Love, hvorvidt de findes uskyldige eller ikke. Deres Forhold var tvetydigt. Hjermann^{k268} derimod,

Kragerøens Ikkeforsvarer, er uden Redning forløren. Ikke Mine gjorde han til Forsvar – intet gjorde han uden at retirere.

Atter havde Storthinget en urolig Session. Det er ret vel, at Sagen snart er tilendebragt, thi Gemytterne synes daglig at forbittres. Talen var om Erkjendelsen af Kongens Abdication, og hvorvidt Takadresse skulde ledsage den. Et slemt Tegn var det, at ingen ret vilde erkjende at have gjort Motionen, men omsider blev dog Nansen den, hvis Ord man holdt sig til. Wedel lod mere end nogensinde sit ironiske Batteri spille, men da han gik saavidt, at han talte om en «afskediget Konge», mødte han levende Modsigelse af Bergenserne, Tybring og Præsten Dahl. Den sidste sagde blandt andet, at hint Udtryk var oprørende. Wedel svarede med den uheldige Vittighed, [321] at om en saadan Yttring oprørte Hr. Pastorens Mave, saa kunde den derfor ikke være mindre sand. «Jeg har aldrig sagt», var Dahls Svar, «at den oprørte min Mave; nei, mit Hjerte oprørte den, og at hjerteløse Mennesker intet saadant føle, kan ikke undre mig». Præsidenten fandt sig nu beføiet til at kalde dem Begge til Orden. Wedel taug, men Dahl sagde endnu: «Jeg modtager Bebreidelsen, men aldrig skal det dog fortryde mig, at jeg henreves af Varme for en Fyrstes Minde, som jeg altid skal ære og elske». Wedel omtalte nu det farlige i, førend Kongen af Sverrig var valgt, at yde hans Formand offentlig Ros og Taksigelse. Den gamle Ægteskabssnak, som saa ofte er ført paa dette Storthing, kom atter paa Bane, og Wedel gjorde opmærksom paa, at det vilde være meget upassende for en Mand, der giftede sig anden Gang, paa Bryllupsdagen at holde Lovtaler over sin første Kones Fuldkommenhed. Tybring fortalte, at han just havde været i saadant Tilfælde, havde mistet en god og elsket Kone, og havde nu en ny, og ihvorvel han tilstod, at han ikke paa sin Bryllupsdag havde holdt Lovtaler over den Afdøde, talte han dog nu ofte med sin anden Kone, om hvilket ædelt Menneske hun var, og hvormeget han skyldte hende. Koren holdt en i Begyndelsen opskruet Tale, der skulde gaa ud paa at vise, at Kongens gode Villie fortjente Tak, om der end fattedes noget i Udførelsen, men siden, da Sagen tog en uheldig Vending, blev hans Sind meget oprørt, og grædende ytrede han sine Følelser paa en Maade, der var mig høist rørende, næsten smertelig, da Mandens eigode Hjerte saa tydeligen fremlyste. Jeg begreb imidlertid ikke, hvad der havde sat ham i en saaden Lidenskab, men erfarede siden, at det [322] var ham, som havde paastaaet det Tillæg i Abdicationsakten, at Kongen ogsaa for sin Afkom skulde frasige sig Norges

Krone, og nu krænkede det ham, at man ikke engang vilde yde Kongen Tak for saa store Opofrelser, og han bebreidede sig selv, at han havde bidraget til at disse bleve endnu større. Treschow reiste sig et Par Gange, men hans Tale bærer alt mere og mere den yderste Svagheds Præg. Han har neppe havt et uheldigere Øieblik, end da han blev valgt til Storthingsmand. I høi Grad havde han vundet Nationens Agtelse, men nu – hvor sørgelig er ikke hans Anseelse dalet! Hvilken ganske anden Dom vil ikke nu snart, naar Nationens Repræsentanter reise hjem, udbredes over ham i Landet! Ved Votering blev omsider afgjort, at det skulde tilkjendegives Kong Christian, at Storthinget havde vedtaget hans Abdication; hvad derimod Takadressen angik, saa opfattes Beslutningen derom til Kongevalget var forbi. Jeg anede ingen ny Fare under disse Debatter, men Hount fortalte mig, at han havde siddet i Dødsens Angst, da han var overbevist om, at naar Takadressen nu var decreteret, vare de svenske Commissærer ufortøvet bortreiste. Konows Forslag om Marmormindet blev taget tilbage, da han og flere havde isinde at opreise et saadant paa egen Bekostning.

4de November.

Denne Dag vil efter Aarhundreders Forløb i vort Lands Historie nævnes blandt de mærkeligste, hvis Minde den bevarer. For tre Maaneder siden vilde man indsluttet som afsindig eller stenet som Landsforræder den, der havde sagt, at 79 valgte Folkerepræsentanter fra alle Norges Egne i Dag skulde vælge Carl den Trettende til [323] Norges Konge, enstemmig, uden fysisk Tvang, uden høirøstet Modsigelse, uden ringeste Bevægelse blandt en letsindig Pøbel, der ellers stimler sammen, naar en fuld Matros viser sig paa Gaden. Dog, førend jeg kommer til Katastrophen, maa jeg først omtale Formiddagens ikke ubetydelige Debatter. Kongens *veto* mod Fremmedes Naturalisation var fremdeles Tvistens Æble; man sagde, at Kronprindsen satte høi Pris derpaa, og neppe vilde give efter. Wedel og Treschow teede sig ogsaa hel ængstelige, saa at jeg vel ikke frygtede Fredsbrud, men ventede dog levende Modsigelse fra Commissionens Side, hvis dette *veto* blev nægtet, og ansaa det muligt, at Sagen maatte foretages fjerde Gang. Bryn aabnede Debatterne med en Renselsestale, hvori han erklærede at have misforstaaet Qvæstionen, og troet, at det gjaldt Naturalisationsretten, som han ei vilde have fratagen Nationen, og ikke Kongens Sanction, hvilken han ansaa nødvendig. Af samme Mening var Amtmand

Sommerfeldt^{k269}, som aldrig før har talt; idetmindste vilde han, at Kongen skulde beholde den i de 10 første Aar. Treschow fortalte et arabisk Eventyr om Hassan og hans Søn Hussein og dennes Svigerfader Abdallah, hvoraf Meningen var, at det var farligt at give urolige Hoveder formegen Raadighed, da det kunde have slemme Følger. Herpaa svarede Tybring meget vittig og træffende: «Da det ærede Medlem har fortalt os en Historie, saa maa det ogsaa være mig tilladt at fortælle en. Der var engang en Mand, tyk og fed og magelig, som gik et Stykke Vei en varm Sommerdag og blev naturligvis meget echaufferet. Omsider kom han til et skyggefuldt Træ og under det var en Tue, som han glædede sig til at kunne udhvile paa. Men da han nær [324] mere undersøgte Tuen fandt han, at den var fuld af Myrer. Han satte sig altsaa ikke, men gik videre. Dersom Kongen af Sverrig frygter for, i os at faa urolige og oprørske Undersaatter, hvorfor gjør han da ikke som Manden, der gik bort fra Myreturen, og søgte et andet Hvilested?» Abel var Formand for det Parti, som vilde hævde Folkets uindskrænkede Ret. Han tracterede igaar aftes Bønderne med Punsch i Klubben, og i Dag reiste han sig oftere end Koren eller Nansen. Derimod var Motzfeldt og Hertzberg for Kongens *veto*; den sidste endte sin Tale med Spørgsmaal: «Hvad om vi naturaliserede Napoleon?» Efter tre Timers Debat kom det til Votering, ved hvilken Oppositionen seirede, da 43 Stemmer var imod og 34 Stemmer for Kongens *veto*, omendskjøndt Hount, Heltzen^{k270} og maaske flere havde sadlet om, og Professor Krogh^{n19k271}, som den hele Tid har været syg, idag for første Gang indfandt sig paa Storthinget, for at stemme i Kongens Faveur. Mod min Formodning gav Commissærerne strax efter.

Klokken fem i Eftermiddag var det bestemt, at Kongevalget skulde foregaa. Der var en Mængde Mennesker paa Galleriet. Valget foregik saaledes, at en for en fremtraadte og dicterede sit Votum til Protokollerne, hvoraf man, for at det skulde gaa fortere, havde anskaffet to. Stemmerne oplæstes siden, og vare da alle for Carl den Trettende (ogsaa Sodemann, der var syg, men sendte skriftligt Votum). De fleste valgte ham blot til Norges constitutionelle Konge, hvortil nogle føiede: «i Overensstemmelse med den svenske Successionsakt af 1810». Andre fremsatte Grundene for deres Valg og atter andre tolkede deres Ønsker, og Haab om dets Følger. Aschehoug [325] fortalte, at han i lang Tid havde været overbevist om det Ønskelige i Nordens Forening, i Nansens Votum begyndte saa:

«Haarfagers^{k272} gamle Throne er atter ledig», hvorpaa han gjorde en lang Harangue, som endte med, at han glædede sig til at «se Asernes Stamme igjen forenet til et». Til Slutning proclamerede Præsidenten Norges og Sverrigs Forening, og gjorde et kort Velsignelsesønske. Den Deputation, som imorgen skal afgaa til Kronprindsen, for at underrette ham om Valget, bestaar af Wedel, Sørensen, Hegermann, Diriks, Konow, Lensmand Forseth og Thorbjørn Sandvigen^{k273}, altsaa en Adelsmand og Proprietær, en civil, en geistlig og en militær Embedsmand, en Kjøbmand, en Bonde af Sømiliten og en af Landlægd.

6te November.

Jeg fik imorges Befaling at kundgjøre Kongevalget og bede for vor nye kongelige Familie. Ogsaa idag var alle de Svenske i Kirken. – Biskop Bech gav stort Dinér for Commissærerne, adskillige Storthingsmænd og nogle faa af Byens Indvaanere, hvoriblandt da ogsaa jeg uværdige. Jeg løb en hæderlig Spidsrod gennem den hele svenske Skare. Naar en slap mig, tog den anden fat paa mig, og alle opløftede mig og min Prædiken til Skyerne. Gamle Rosenblad holdt en lang Conference med mig og bad mig indstændig overlade ham min Prædiken til Trykning og Forsendelse til Sverrig. Da Talen var en af mine sædvanlige Extemporalprædikener, vaandede jeg mig lidt derved, men lovede det dog, ikke allene af Føielighed mod hans Excellence, men ogsaa fordi jeg følte, at jeg skyldte mig selv det, da alle disse Lovtaler af de Svenske let kunde hos dem, der ikke havde hørt [326] mig, opvække den Mistanke, at jeg som en Poul Vendekaabe^{k274} havde hyldet den opgaaende Sol med utilbørlig Lovtale, en Mistanke, som ved Prædikenens Læsning aldeles vil bortfalde. Ved Bordet gik det særdeles høitideligt og ceremonielt til, og vi fik allehaande loyale Skaaler, Nansen havde skrevet en Vise, hvori fortælles, at der holdtes Thing i Opslo for at udkaare en Drot, til at beklæde Haarfagers Sæde, og at

«Blandt Alle Sverrigs Konge var

Allene den, som Prisen bar»,

hvoraf man maa slutte, at der var en Mængde Ansøgere ligesom til et Sorenskriver- eller Præste-Embede.

8de November.

Jeg drømte inat, at jeg var bleven Biskop i Bergen. Dette Embede kunde jeg dog neppe modtage, selv om det tilbødes mig, paa Grund af Visitatserne, da jeg er en Hader af Søreiser. Derimod vilde jeg sættes i Fristelse, om Domkirkens Sognekald i Bergen var ledigt. Med alt det, at min Forfængelighed smigres ved den Hyldning, der bringes mig som Taler, har jeg faaet en Skræk i Blodet for alt, hvad der ligner Hofvæsen, da jeg ikke har Talent til at være hjerteløs, og Erfaringen smertelig har lært mig, hvor bittert man kan skuffes, naar man i Magnatongang vil høre Hjertets Stemme. – Storthinget har siden Kongevalget tabt sin meste Interesse for mig; imidlertid var jeg dog i Formiddag paa Galleriet. Til at gennemgaa Overkrigscommissionens Protocol udnævntes en Committee, bestaaende af Ræder, Motzfeldt og Koren. Da Valget var forbi, stod Nansen op og bevidnede med megen Enthusiasme sin Glæde over, at saa kyndige og retskafne Mænd vare valgte til at drage Dækket af [327] de Begivenheder, som det maatte interessere Nationen saameget at faa oplyst, hvilket paadrog ham en Irettesættelse af Præsidenten. Siden holdtes Odelsting, hvori behandledes et Forslag af Schmidt, at en Committee bør udnævnes, der skal lade sig forelægge Statsraadets Protokol, for deraf at erfare, hvad der havde motiveret Vaabenstilstanden og Conventionen. Tybring talte med Iver og Varme for streng Undersøgelse, for at Nationens Ære kunde reddes for den Plet, der synes at hvile paa den. Forslaget vedtoges enstemmigen.

9de November.

Bjerregaard forsvarer sig i Intelligentsseddelen med megen Sindighed mod Tanks Gjenmæle, og glæder sig til den Tid, da Tank efter Løfte vil indstevne ham for Retten til at bevise, hvad han har sagt. – I «Tiden» staar den Tale af Grev Wedel indført, som d. 2ode f. M. slog Hoved paa Sømmet. Hvad Schmidt betroede mig som en stor Statshemmelighed: Udsigten over Landets Forfatning, findes her tydeligen fremstillet til hver Mands Brug. Schmidt anser Wedel uberettiget til at offentliggjøre den, og det kan maaske være, men ellers – hvad skader det nu? Talen er meget god, og de deri fremsatte Grunde overtydende.

Om Carl Johans Indtog ved jeg lidet at sige. Escorteret af de ridende Jægere

og det gule Corps kjørte han ved Fakkelskin ned ad Egeberg Kl. 6 1/2. Syv og tyve Kanonskud, ni, da han kom ned ad Bakken, ni, da han var ved Torvet og ni, da han steg af ved Palæet, bebudede hans Ankomst. Byen var illumineret, men Transparenter var intetsteds med Undtagelse af et hos Mathiesen^{k275}, som skal have været meget smagfuldt. – Her ender [328] Dagbogens femte Bind. Jeg haaber, at det følgende vil vorde mindre rigt paa Mærkværdigheder end dette og det forrige. Fordums Ro vender nu med Guds Hjælp tilbage, og er det end ikke paa Laurbær vi kunne udhvile; Hvile faa vi og behøve den. Og skjøndt jeg endnu ikke kan undlade med en vis Beklemmelse at tænke paa, hvad der er skeet og sker, saa siger dog den sunde Fornuft mig, at det mere er det Usædvanlige i Tingen, end sand Ulykke eller rimelig Udsigt dertil, som volder den. Tvertimod forekommer det mig høist sandsynligt, at, naar Normændene ville være enige mellem sig selv og med det nye Broderfolk, det Held, jeg spaaede Norge i min Tale den 25de Februar, nu maaske bedre end under Christian Frederiks Regjering kan vorde opnaaet, og at endnu «Aaret 1814 vil vorde nævnt med Henrykkelse af vore sildigste Efterkommere». Det ske!

10de November.

Klokken 2 kom Carl Johan og Oscar, ledsaget af en utællelig Suite, hvoriblandt Grev Essen, Commissærerne, vore Statsraader og en Mængde Adjutanter, saa at Storthingssalen neppe kunde rumme dem allesammen. Paa den Forhøining, hvor Præsidenten og Secretæren ellers sidde, var i Midten anbragt en forgyldt Lænestol, og ved Siden af den to mindre do. for begge Prindserne. Carl Johan placerede sig paa høire, Oscar paa venstre Side af hin Qvasi-Throne, og den første oplæste paa Fransk med mandig og tydelig Stemme en temmelig lang Tale, som Oscar siden med blød og svag Stemme gjentog paa Svensk. Derpaa modtog Præsidenten af Kronprindsens Haand Kongens Ed til Constitutionen, hvilken han oplæste, og opfordrede derpaa Forsamlingen til at [329] sværge Troskab til Constitutionen og Kongen, hvilket skede enstemmigen og med høitidelig Anstand. Endnu talte Præsidenten nogle skjønne og kraftfulde Ord, og endte med Udraabet: Gud bevare Kongen og Fædrelandet! hvilket gjentoges med lydeligt Samraab. Christie satte Kronen paa sit mageløse Præsidentskab ved sit udmærkede Forhold under denne Akt. Storthinget subscriberer til en kostbar Foræring til ham. Man har allerede tegnet sig for 1700

Rbd. Følgende Vers af Schmidt skal ledsage den.

«Hvad ene Hjertet tilfredsstillende kan:
Det varme Hjertes frie Hyldning,
Mer værd end Hoffets Flitter og Forgyldning,
Det ofres dig, Nationens ædle Mand!
Som trofast Normand, kraftfuld, ædel, klog,
Du vaagede for Norges Held og Hæder.
Som Thingets vise og retskafne Leder
Dit lyse Blik hver Taagedunst forjog.
Thi ærer dig hver Norges ægte Søn,
Og Nora til sin Moderbarm dig trykker,
Og med sin Egekrands din Tinding smykker,
Og den skal vorde evig frisk og grøn.
I Noras Navn vi række dig den her.
Som hun med Stolthed kalder sig din Moder,
Saa nævner hver af os dig stolt sin Broder,
Og dybt dit Minde i sit Hjerte bær».

Der er ingen Tvivl om, at en Statsraadspost bliver ham tilbuden, men Norges varme Patrioter, der se i ham Nationens første Mand, og hvert kommende Storthings Præsident, saalænge han kan være det, haaber at han ikke vil modtage den.

[330] I Palæet, hvor der siden var Cour, var en ubeskrivelig Trængsel og Hede. Hvert Corps indlodes for sig selv, og deriblandt var da Stortinget, med hvis 75 Medlemmer Prindsen talte en for en, hvilket tog en skrækkelig Tid. Det varede meget længe, før Raden kom til Geistligheden, hvis Anfører jeg omsider blev, da Bech var kjørt hjem og Lumholtz blev syg, og maatte forføie sig bort. Jeg stod da en Tidlang ligeoverfor denne navnkundige Mand, der har et temmelig skarpt Aasyn, men forekom mig ellers at have nogen Lighed med Professor Rathke^{k276} i visse Ansigtstræk. Oscar er bleg, men iøvrigt en vakker Yngling med et fromt og venligt Ansigt. Gjennem hans Mund sagde Kronprindsen mig endel smukke Ting

om mit gode Rygte, hvilke jeg besvarede saa godt jeg kunde.

11te November.

Provst Hertzberg bekræftede, at gamle Biskop Brun overlever det uafhængige Norges Fald og skikker sig taalmodig i Tiderne.

12te November.

Hegermann foredrog paa Storthinget, at man skulde ansøge Kongen om Kronprindsens Ansættelse her som Vicekonge. Det decreteredes enstemmig, mere tror jeg fordi Ingen vidste at anføre nogen plausibel og ufor nærmende Indvending, end fordi Alle følte Gavnigheden af dette Arrangement. De svenske Herrer, *in specie* Grev Essen, ere meget opbragte herover; ventelig maa ogsaa Tingen bortfalde, da Kongen neppe kan undvære Prindsen i Stockholm. – I Lagthinget debatteredes over Schmidts Forslag om Statsraadsprotokollens Gjennemsyn. Det mødte levende Modsigelse af Wedel og Treschow, men forsvarede [331] af Nansen og Motzfeldt, og antoges med 9 Stemmer mod 7. Rosenkrantz, som idag havde været Schmidts Sidemand ved Prindsens Taffel, var misfornøiet med Forslaget og troede at det kom fra Wedel, hvoraf man maa slutte, at Kongen er den, som egentlig compromitteres ved denne Undersøgelse. – Christie fortalte om sine Samtaler med Prindsen, blandt andet om Biskop Brun. Carl Johan havde hørt ham beskrive som en Oprørsstifter, men Christie forsvarede ham med Eftertryk.

13de November.

Der var stor Stads i Byens Kirke. Thaarups Hymne opførtes, og Bispen prædikede for Prindserne. Den Herlighed skjøttede jeg dog ikke om at høre. Uagtet jeg i Hjertet er glad, har dog al lydelig Jubel noget oprørende for mig. Jeg takker Gud for Freden; for Foreningen haaber jeg med Tiden at kunne takke ham; endnu kan jeg blot sige: Ske din Villie. – Essen er nu virkelig bleven Statholder og commanderende General; Vicekongedømmet ryger saaledes formodentlig i Lyset.

14de November.

En Motion af Stenstrup^{n20k277}, at opsætte det ordentlige Storthing til 1ste Febr. 1816 i Betragtning af de mange Oplysninger for Værnepligts-, Finants- og Lovcommitteerne, som forinden maatte indhentes, vakte idag meget langvarige Debatter. Hertzberg modificerede Forslaget og fordrede Udsættelse til 1ste Juni eller Juli. Sørensen tiltraadte den sidstes Mening, men Ræder protesterede med megen Heftighed mod ringeste Afvigelse fra Grundlovens Bogstav, og paastod, at Storthinget maatte sammenkaldes den 1ste Februar og ingen anden Dag, og at det, som ei kunde blive færdig 1815, maatte opsættes til 1816 eller 17. Imidlertid [332] kunde om det gjordes fornødent, et overordentligt Storthing sammenkaldes. Herimod indvendtes, at dette var Kongens Sag, at det kun burde ske under særegne Omstændigheder, og at Ting, som de, der næste Gang skulde forhandles, ikke kunde regnes dertil. I Anledning af den eventuelle Opsættelse, erindrede Nansen, at der saaledes Aar efter Aar kunde indtræffe Hindringer, saa at næste Storthing først blev holdt Aar 1900. Der forelæstes den Eidsvoldske Rigsforsamlings Beslutning, at første ordentlige Storthing skulde holdes 1ste Februar 1815. Wedel, Diriks og Bech godtgjorde, at det var umuligt at blive færdig til denne Tid, og at det var skadeligt at opsætte de omtalte vigtige Sagers Afgjørelse til Februar 1816. Men Ræder var ubøielig. Om der var noget eller intet at forhandle, om Storthinget skulde vare en Maaned eller et Aar, om Opsættelsen var nyttig eller unyttig – derom spurgtes ikke. Lovens Bogstav maatte overholdes. Begyndte man selv at overtræde den, hvor kunde man da vente den efterlevet af andre? Endelig fremkom den sindige Motzfeldt med det Forslag, inden man afgjorde denne saa omtvistede Sag, at gjøre Forespørgsel hos Committeerne om, naar de kunde blive færdige. Dette vedtoges. Til at gennemgaa Statsraadets Protokol valgtes med ringe Pluralitet Amtmand Krogh, Nansen og Schmidt.

15de November.

Protokolcommitteen var iaften første Gang samlet. Rosenkrantz, hos hvem Protokollen hentedes, lod sige, at han ikke kunde tale med nogen, men Committeen anmeldte sig som sendt af Folkets Repræsentanter, og blev da indladt, men traf Statsraaden i slet Lune. Han spurgte om han skulde hænges eller skydes. Blandt flere curiøse Ting, [333] som fandtes i denne Protokol, var ogsaa Kongens Testamente, hvori han gjør sine Dispositioner i Tilfælde af, at han

skulde blive fangen eller dræbt i Krigen. Man ser heraf, at det ingenlunde var en overflødig Cautel, at man lod ham fraskrive sig al Pretension ogsaa for sit Afkom, da han, ogsaa i det Tilfælde, at Storthinget vedtog Forening efter hans Død, forbeholdt sin Søn, naar han havde naaet myndig Alder, Ret til at reclamere Riget som sin Arv. Ogsaa havde han forordnet, at efter hans Død Seyerstedt skulde være Høistcommanderende over Armeen, og saafremt de ældre Generaler ikke vilde tjene under ham, skulde de afskediges!! – Hvor vi dog efter al Anseende ere lykkelige Mennesker, der saa hastig og for saa taalelig godt Kjøb kom til et Resultat, og undgik det umaadelige Virvar, vi under en kraftløs, inconstant Regjering maatte være blevene indviklede i!

16de November.

Paa Storthinget debatteres mest om Handelsaffærer. De to eneste Forslag, der havde nogen Interesse for mig, vare af Schmidt og Brun. Schmidt fandt det betænkeligt, at der i Grundloven intet var fastsat angaaende Universitetet. Treschow sagde, at han ikke vilde undlade at gjøre Motion derom, naar han ikke havde været overbevist om, at det var Regjeringens alvorlige Villie at haandhæve det. Neumann fandt, at det dog var godt, at der rørtes ved den Sag, da man i en tydsk Avis havde læst, at det norske Universitet skulde sammensmeltes med Universitetet i Lund. Bech havde samme Overbevisning som Treschow, men understøttede dog Motionen, siden den engang var gjort. Det vedtoges enstemmigen, at Kongen skulde ansøges om Beskyttelse for Universitetet. [334] Brun foreslog, at de mindre Embeder, hvortil han regnede Foged-, Sorenskriver- og Præste-Embeder, skulde besættes af Statsraadet uden Kongens udtrykkelige Consens; men efter en længere Debat tog han Forslaget tilbage, da dets Urimelighed var bevist.

17de November.

Wergeland træder nu atter frem med en politisk Tale, hvori han har motiveret sin Adfærd paa Eidsvold, og viser, hvorledes han baade ventede og ønskede det, som nu er skeet. Som Tillæg er aftrykt de Taler, han holdt paa Rigsforsamlingen. Jeg kan ved flygtig Gjennemlæsning ikke mærke andet, end at den er skrevet baade med Grundighed og Beskedenhed, uden Svulst og Hyperboler. – Paa

Storthinget foregik Valget af en Deputation, som skal afgaa til Stockholm, for at complimentere Kongen og overlevere ham Grundloven. Man havde igaaftes bedet de Medlemmer, som vare villige til at gjøre denne Reise, at anmelde det for Præsidenten, dog saaledes, at det skulde staa Storthinget frit for, at vælge dem eller andre. Ifølge heraf havde meldt sig Bech og Bryn, samt Bønderne Peder Bygvald^{n21k278} og Erik Noer. Idag meldte sig endvidere Stenstrup, og Præsidenten selv erklærede at ville modtage Valget, dersom det faldt paa ham. Jeg ved ikke, hvo der gjorde Motion om, at ogsaa de burde nævne sig, som ønskede sig forskaanede, men det opgav man snart, thi over en halv Snes Mænd reiste sig og talte i Munden paa hverandre, saa det blev en svar Tumult. Der besluttedes da at skrive til Votering, hvorved der fastsattes som Norm, at der skulde være to Bønder, og at idetmindste en af hvert Stift maatte vælges. Christie blev Deputationens Formand med 72 Stemmer. [335] Dens øvrige Medlemmer ere: Neumann, Hagerup, Abel og Hegermann, samt Bønderne Asmund Nørgaard og Erik Noer. Hegermann bad sig fritagen, men hans Grunde fandtes uantagelige, og han maa afsted. En endnu større Mortification frygter jeg forestaar vor Bisp, da Treschow siges forvist at være bestemt til Statsraad for Oplysningsvæsenet. Han har sagt til Neumann, at der i saa Fald intet andet bliver tilbage for ham, end at tage sin Afsked. Biskop Rosenstein, som tilligemed Mørner er reist idag, havde i den Anledning sagt, at man med Treschow dog idetmindste var sikker paa, at han ikke var *venal*. – Schmidt betroede mig 3 hemmelige Artikler, indrykkede i Statsraadets Protokol, hvoriblandt den høist mærkelige: «at Kongen under hvilket som helst Paaskud skulde nedlægge Regjeringen, og overgive den i Statsraadets Hænder»!! Var da virkelig hans Sygdom et Paaskud, en Farce? Det gav min Agtelse for ham det sidste Stød.

18de Novbr.

Fredriksstad og Fredriksten Fæstninger ere endnu besatte af svenske Tropper imod Grundlovens Bud. Sibbern bragte idag denne Sag paa Bane, og en Deputation sendtes til Kronprindsen for at spørge, hvor snart disse Fæstninger kunde rømmes. Han svarede, at naar Ed var aflagt over hele Landet, skulde han bestrebe sig for at skaffe Tropperne bort saasart som muligt, senest inden det ordentlige Storthings Aabning. Det var imidlertid nødvendigt at Tropperne maatte blive liggende der endnu en Tid, da man havde Ammunition m. v. af 2

Millioners Værd, som ikke strax kunde bortføres. Iøvrigt kunde det ikke røbe Mistro fra svensk, eller vække den [336] fra norsk Side, da den hele Styrke, som blev tilbage, var 700 Mand i Frederiksstad og 400 paa Frederikssten. – Storthinget fandt dette Svar aldeles ikke tilfredsstillende. Nansen, Koren, Ræder, Tybring, Schmidt, Schultz, Ole Haagenstad, Theis Lundegaard og maaske flere talte derimod. Kun Treschow kunde tænke sig en Grund til Forhalingen, hvilken dog Ræder beviste at være aldeles ugyldig. Fæstningernes Rømning stod ikke i mindste Forbindelse med Edens Aflæggelse eller næste Storthing, da Grundloven bestemmer, at svenske Tropper (faa eller mange, kort eller længe) ikke maa stationeres inden Norges Grændser. Man ytrede, at Broderrigets Eiendom var ligesaa tryk under norsk som under svensk Bevogtning, og at der med Hensyn paa Conservation og Bevogtning blot behøvedes et Par civile Commissærer: at Tropper ei behøvedes til Flytningen, da Transport sker paa anden Maade, i det høieste under militær Bedækning, som dog i Fredstid ikke behøves: og fremfor alt, at det vilde være yderst krænkende baade for Storthingets Medlemmer og deres Committender, naar de hjembragte det Budskab, at en vigtig Artikel i Grundloven allerede var overtraadt. En Committe paalagdes at indgive Indstilling til imorgen, da Sagen skal tages under endelig Afgjørelse.

Iaften var Bal hos Kronprindsen. Glimrende var der, det er vist og sandt, men hvad Morsomheden angaar, da lader den sig slutte af de indbudne Gjæsters Antal: 450. Hvor frit de Dandsende kunde aande og bevæge sig, ved jeg ikke, men vi Andre løb hverandre paa Armene hvert Øieblik, og naar man vilde gaa gjennem Dandsesalene (der var to) blev man ofte staaende i en saadan Trængsel, at man hverken kunde komme frem eller [337] tilbage. I den store Dandsesal var anbragt et Transparent, hel maadelig malet, der forestillede Noras og Sveas Forening. De saa ikke paa hinanden og havde sure Gesichter, af hvis blussende Rødme man desuden fristedes til samme Slutning som Barselkonen hos Holberg om hendes Søsters Amme. – Lieutenant Schwartz har faaet Ordre til at forlade Norge. – Sverdrup bad mig, nu og da om Aftenerne at besøge ham. «Jeg savner Menneskeomgang», sagde han, «her er Folk nok, men faa Mennesker».

19de November.

Som Grund til Schwartzs Forvisning angives; at der i Skaane er opdaget og

arresteret danske Commissærer, som vilde organisere en Opstand. – I Intelligentsseddelen fandtes et maadeligt og derhos høist utidigt Lovdigt over vor forrige Konge. Det har gjort en meget ubehagelig Sensation paa de Svenske, og de ikke udsendte Nummere af Bladet skulle i Eftermiddag være supprimerede.

I Storthinget fremlagde Fæstningscommissionen Forslag om, at man skulde forlange Fæstningerne rømmede til næste Februar Maanedes Udgang, og at, hvis Prindsen ikke kunde eller vilde give et saadant Løfte, Deputationen, som afgaar til Stockholm, maatte bemyndiges til at foredrage Kongen selv Nationens Ønske. Nansen var meget heftig og pathetisk, og fandt Terminen for lang. Ogsaa Schultz vilde have de Svenske strax ud af Landet. Wedel og Treschow fandt intet farligt i, om ogsaa de svenske Tropper blev længere, men bifaldt dog Forslaget. Ogsaa Christie og Motzfeldt fandt, at en Tid burde fastsættes, og at denne kunde være passende. Forslaget antoges [338] med 47 Stemmer mod 29. Denne Besked bragtes Prindsen i Eftermiddag, og han svarede, at han ikke kunde give noget bestemt Svar, men billigede aldeles det nye Forslag, og vilde selv gaa i Spidsen for Deputationen og anbefale Kongen Folkets Ønske. Det er vel altsaa en blot Formalitet.

De nye Statsraader ere nu udnævnte. Kammerherre Anker gaar paa sin gamle Alder til Stockholm som Statsminister, og forlader saaledes, maaske for bestandig, sit skjønne rolige Bogstad. Wedel, som sagdes fornærmet over ikke at være bleven Statholder, og ikke at ville have noget Embede, har taget tiltakke med som Statsraad at staa i Spidsen for Finantserne, hvilket glæder mig oprigtigt, da der vist ikke er nogen, paa hvem det latinske Ordsprog: «*Otium est pulvinar diaboli*» mere passende kan anvendes, end paa denne talentfulde Mand. Han har paa dette Storthing sagt mange ypperlige Ting, og med Klogskab benyttet ethvert Vaaben, hvormed han kunde seire over Modpartiet. Forudsat, hvad man hos en saa rig og uafhængig Mand ikke vel kan tvivle om, at det ikke er af Egennytte, men af Overbevisning han har talt Foreningens Sag, har jeg intet at indvende mod hans Storthingsvirksomhed, naar jeg undtager Debatten om Takadressen til Kongen, hvor personlig Animositet mod denne altfor tydelig stak frem. Hegermann, Treschow, Diriks, Professor Krogh og Motzfeldt ere de øvrige Statsraader. Christie, hvem ogsaa en Statsraadpost var tilbudt, vægrede sig standhaftigen. Man tror, at han bliver Stiftamtmand i Bergen. Biskop Bech har man søgt at trøste ved at gjøre ham til Vicecantsler ved Universitetet. Hvad

[339] dette Embede betyder, ved endnu Ingen, men det vil vel blive opklaret, naar Fundatsen engang udkommer.

20de November.

Jeg havde en skarp Dispute med Schmidt i Anledning af Statsraadsvalget. Han paastod, at der ikke kunde være to Meninger om, at det jo var Hensigten med de udmærkede Mænds Ansættelse i Regjeringen, at berøve Nationen dem som Repræsentanter og Talsmænd. Jeg forsikrede ham om, at der virkelig var to Meninger, da jeg havde en anden. Han indskrænkede da sin Paastand til Storthinget, som kun skal have en Mening om den Ting, hvorom jeg ligeledes tvivler. Mine Anmærkninger herved ere fire: 1. Hensigten, hvorfor man gjør noget, er det vanskeligt at bedømme. Udfaldet kunde blive efter Schmidts Spaadom, uden at man derfor var berettiget til at antage en saadan Plan fra Regjeringens Side. 2. Fem Storthingsmænd ere udnævnte til Statsraader. Hvormange mon af disse Schmidt vil savne paa næste Storthing, sæt endog, at de alle blive gjenvalgte? Wedel og Treschow sikkerlig ikke; dem skyder jo han og Oppositionen efter med begge Hænder. Professor Krogh vist heller ikke. Mere end den halve Tid var han syg. Først den 4de November indfandt han sig, og understøttede Kongens Veto, men det hjalp ikke, thi Præsten Abel havde været endnu virksommere. Siden har han spillet en meget passiv, tildels tvetydig Rolle. Diriks tabte allerede den første Dag meget af den Popularitet, han havde vundet paa Rigsforsamlingen, og har siden aldrig gjenvundet den. Han har arbeidet flittig i Committeen, men sjelden talt i Forsamlingen, og nærmet sig stærkt til det Wedelske Parti. Altsaa er Motzfeldt den eneste, han vil savne, og [340] det er dog ikke at gjøre Ord af. 3. Er det ikke ogsaa vigtigt at duelige, retskafne, fædrelandskindede Mænd sidde i Statsraadet? En Statsraadspost er ingen Hofcharge og Statsraaden er ligesaavel som Storthingets Medlem Folkets Mand. Den, der skal gjøre Indstilling om Embeders Besættelse, om Landets Tarv i alle Grene, hvis Raad, naar det gjælder Krig eller Fred, Kongen er forpligtet til at høre; den, der skal vaage over, at Lovene agtes og overholdes – sandelig, han er en vigtig Mand i Staten, og Kongen var høiligen at dadle, om han besatte en saadan Post med en krybende eller snedig Hofmand. Tvertimod er det mig et glædeligt Bevis paa, at Ligheden respekteres, at disse høieste Poster uden

Rangsforskjel tilbydes Grever, Generaler, Professorer, Capitainer og Sorenskrivere. 4. Hvem siger da, at Norge ikke eier ligesaa udmærkede Mænd som Motzfeldt og Christie, eller at unge Mænd ikke i Stilhed umærkeligen danne sig til ligesaa ypperlige Folkerepræsentanter? Hvad var Motzfeldt og Christie ved dette Aars Begyndelse? hin en Artillericapitaine, denne en Sorenskriver, som Ingen kjendte udenfor deres indskrænkede Virkekreds. Det var først ved Rigsforsamlingen, Nationen lærte dem at kjende. Var alt gaaet sin gamle, rolige Gang, maaske havde da en Majors Charge været nuværende Statsraad Motzfeldts *non plus ultra*. Og da nu Storthinget holdes hvert tredie Aar, og i det første Aar tre Gange, hvem ved, hvilke Mænd Nationen da efterhaanden vil lære at kjende? Sandelig, det var at gjøre Norge en altfor slet Compliment, at erklære et Par Mænds Udgang af Repræsentationen for Nationaltab; og sæt nu, at de ikke vare blevne gjenvalgte – hvad saa?

21de November.

[341] Jeg var ikke paa Storthinget, hvor Deputationen frembragte Kronprindsens ovenanførte Svar, og hvortil endnu kom et confidentielt Tillæg, som betroedes Storthinget under 158 Øine, at man først maatte vide sig betrygget mod fremmede Agenter, der søgte at vække Opstand i Landet. Nansen havde et forunderligt Forslag, som Ingen værdigede Opmærksomhed, igjen at besætte to svenske Grændsefæstninger med norske Tropper. – Schwartzs Bortvisning, hører man nu, er ikke skeet med den Eclat, som Rygtet sagde. Politimesteren anmodede ham i Grev Essens Navn om at forlade Landet. Han spurgte, om han ei kunde blive til Mandag, og det bevilligedes.

22de November.

Schmidt kom i Middags hjem med forklaret Aasyn, og bebudede med jublende Stemme den Triumph, han havde faaet, at Odelstthinget, ifølge Committeens Indberetning, har fundet sig beføiet til enstemmig at decretere Haxthausen indstævnt for Rigsretten. Jeg forestilte mig, hvilken skrækkelig Sensation det maatte gjøre paa ham, da han, efter den fra Overkrigscommissionen givne Forklaring, maatte tro, at der var Fred og ingen Fare, men med største Forundring erfarer jeg det Modsatte. Treschow bragte

ham denne Tidende hos Rosenkrantz, hvor der var Selskab, og han blev meget glad, og erklærede det for den lykkeligste Dag i hans Liv, da han saa, at der nu maatte blive en Ende paa Tingen. Det skal virkelig glæde mig, om det er den gode Samvittigheds Mod, som besjeler ham. Jeg har aldrig kunnet overtale mig til at bryde Staven over Manden, hvis Forhold maaske undertiden kan have været tvetydigt, men som dog nok [342] den tusindtungede Fama med utilbørlig Geschæftighed har søgt at sværte. I mange Aar har den offentlige Stemme været imod ham. Kjendsgjæringer have ikke i den senere Tid bestyrket dens Dom, uden forsaavidt saadanne nu maatte være opdagede og kunne bevises. Den maa altsaa grunde sig paa noget Foregaaende; og hvo ved, hvilken ubetydelig, undskyldelig Begivenhed, der først kan have bragt den i Gang? Naar man erkjender, ved hvilken Bagatel et Menneske kan komme for Orde fra den fordelagtigste Side, skulde dette da ikke kunne ske fra den modsatte? Lovfældes Haxthausen for Domstolen, da erkjender jeg ham for Forbryder, uden dog derfor at anse det for afgjort, at han er moralsk slettere end adskillige af dem, der gaa med oprakte Hoveder, kronede med Hæder og Værdighed. Indtil da suspenderer jeg mit Judicium, uden at reflectere paa, hvad 60 Storthingsmænd have sagt, nogle vistnok af ren Iver for Ret og Dyd, men andre vistnok af lidenskabelig Partiskhed og en stor Del som tankeløse Efterabere, der have hørt Haxthausen nævne som en Bussemand, og skyde til den hældende Vogn, fordi alle andre gjøre det, og saa skulde den rigtignok have en underlig Structur for ikke at vælte. – Jeg gjorde vor nye Statholder min Opvartning. Han er en middelmaadig høi, alvorlig og sagttalende, noget stiv Mand. Paa Hjemveien traf jeg Wulfsberg, som fortalte mig, at han gaar til Stockholm som Prinds Oscars Lærer i det norske Sprog, og desuden ventelig som Secretær eller Bureauchef ved Statsraadet.

23de November.

Paa Storthinget var lange Debatter over et Forslag af Regjeringen, at gjøre et Laan af 2 Millioner Rbd. [343] N. V. Laanets Nødvendighed kunde Ingen benægte, derimod vare Stemmerne baade i Salen og paa Galleriet forskjellige i Henseende til Fremgangsmaaden og de tagne Beslutninger, og vor Præsident var vistnok ikke aldeles angerløs. Statsmændene Wetterstedt og Wirsènⁿ²² fandt det idetmindste urigtigt at udstykke Qvæstionen saaledes som han gjorde, og det Decret, som han ved denne Udstykning, og ved at ytre sin egen Mening, drev

igjennem, erklærede Finantscommitteens første Medlem, Rasmussen, for urigtigt. «Laanet», saaledes faldt Beslutningen, «bør søges indenlands i det høieste til 6 pCt. Først da, naar det ei er at faa paa disse Vilkaar, maa Regjeringen søge det udenlands paa de Betingelser, der findes tjenlige». Jeg forstaar slet ikke den Ting, men Rasmussen, som uden Tvivl har større Indsigt deri, end noget Storthingsmedlem, undtagen Wedel (hvis Mening stemte mod hans) ansaa det muligt at faa udenlandske Laan for lavere Rente end den for det indenlandske bestemte, og troede intet i denne Stund fordærveligere for en Debitor, end at gjøre Laan i Rigsbankpenge Navne-Værdi, da det er høist rimeligt, at han maa betale dobbelt eller tredobbelt saa meget, som han har faaet. Da denne Sag var afgjort, besluttedes det, at næste Storting skulde aabnes første Søgnedag i Juli 1815. Endelig overdrog man Redactionscommitteen at slutte Contract med en Boghandler om Udgivelsen af Storthings-Forhandlingerne, saaledes at 120–50 Expl. afgives til Stortinget og Autoriteterne, dels for at undgaa et lignende Tab som det, Statskassen har lidt ved Udgivelsen af Rigsforsamlingens Forhandlinger, da af 12000 Exemplarer endnu mere end 10000 ere usolgte, dels fordi man ansaa det under Stortingets Værdighed [344] og udenfor dets Competence at befatte sig med deslige Speculationer. Hertzberg mente, at Forlæggeren kunde afgive 2000 Exemplarer, hvorved Forsamlingen brød ud i høi Latter, og jeg holdtes skadesløs for en lang Formiddags Ennui.

24de November.

Schmidt laante mig et Par Ark af sin Dagbog, for deraf, hvad Stortinget angik, muligens at kunne forøge eller berigtige Optegnelserne i min. I den Anledning har jeg blot at tilføie, at det ikke er Opstand, men Mistro til Foreningen, de danske eller rettere sagt christianitiske Emisærer i Sverrig og Norge søge at vække. Jeg vil tro, den allerede staar saa fast, at idetmindste Christians marvløse Arm ikke kan røkke den. – Odelstinget besluttede idag at tilskrive Statsraadet om at faa Commissæriatscommissionens Forhold undersøgt. Dahl gjorde Motion om at sætte Generalauditor Bergh under Anklage, men derimod hævede mange Stemmer sig. Man erindrede, at Armeens Forsyning med Klæder, som egentlig paalaa ham, altid var bleven rosværdig

besørget, og at han snarere fortiente Tak end Bebreidelse og Anklage. – Haxthausen, som efter Grundloven har Ret til at forskyde en Trediedel af Rigsrettens Medlemmer, har erklæret, ikke at ville forskyde en eneste. Den Frimodighed, han viser, er virkelig for skjøn, til at kaldes Dumdristighed eller Frækhed, og det skal, som sagt, glæde mig, om han bestaar i Kampen med Ære. – Neumann mente, at Storthinget endnu vilde blive siddende nogle Dage, da man har opdaget, at Rigsretten mangler Instrux, hvilken altsaa først maa forfattes og sanctioneres, men siden hørte jeg af Schmidt, at der ei toges Notits deraf, hvilket er underligt [345] nok. Fremdeles talte Neumann om vort Sølv's bedrøvelige Skjæbne, det nemlig, som vi med saamegen Enthusiasme kappedes om at henkaste i det aabne Svælg, hvis løse, hullede, men med Blomsterguirlander omvundne Bedækning man kaldte Fædrelandets Alter. Ak, det gik os som Leonore i det arabiske Pulver med hendes Ring og Pernille med hendes Skuepenge! Og Professor Rosted, som gav sine sidste Sølvskeer! Ja altfor megen Ret havde desværre den hjerteløse –n, da han vilde offerere sin Valbirkskub, at gjøre Træskeer til dem, der havde stilt sig ved sit Sølv.

25de November.

Som Modvægt mod Fordømmelsesdommen over Haxthausen, ytres nu af enkelte Misnøie over den Fremgangsmaade, der er brugt mod ham, og man vil give det Udseende af, at det er nogle Fiskerkjærlingers Opløb, som er Skyld i den hele Fracas. Men det var neppe Fiskerkjærlinger eller overalt Folk af den laveste Pøbel, som besluttede og anførte Opløbet udenfor hans Hus. Den offentlige Stemme havde længe været imod ham, og intet var naturligere, end at, da det var gaaet saa galt med Armeen, han, der var dens Intendant og desuden besad Kongens Fortrolighed, maatte være en af de første, mod hvilken Mistanke og Forbitrelse vakt. En saadan Catastrophe maatte sætte Gemytterne i Gjæring, og i saadanne Tilfælde udsøger man sig gjerne et Par Individuer, at udgyde sin Harmen over, og paa hvem i Christiania maatte under de Omstændigheder Tanken heller falde, end paa Haxthausen. At dernæst Overkrigscommissionens Undersøgelse, det forlangte Eftersyn af Statsraadets Protocol og Haxthausens Indstævning for Rigsretten skulde [346] være en Følge af hint Opløb, og ei uden det skulde fundet Sted, kan jeg aldeles ikke tænke mig. Nationens Ære var krænket, og at da dens Styrere gjorde alt for at faa den reddet i Verdens og sine

egne Øine, er ligesaa naturligt som ædelt og bifaldsværdigt. Alt, hvad der nu er skeet, var sikkerlig skeet, om Haxthausens Ruder ei havde faaet mindste Knæk, hans Flugt til Hadeland ene undtagen.

Gaardsdagens Beretning om den manglende Instrux for Rigsretten kan jeg nu supplere med hvad jeg har læst i Schmidts Dagbog, at Lagthinget fremlagde Odelstthinget denne og flere Betænkeligheder, at der var debatteret derover, og at nogle endog vare af den Mening, at Sagen skulde udsættes til næste Storthing, hvilket vilde været en aabenbar Irregularitet og Uretfærdighed mod den Anklagede, men omsider bestemtes, at det skulde blive ved Odelstthingets Beslutning, og Rigsretten maatte paa eget Ansvar se til, hvorledes den kom ud af det. Dette maa da vel ske ved en af Kongen given interimistisk Instrux.

26de November.

Neumann har til sin forestaaende Stockholmsreise uddelt Stambogsblade, af hvilke jeg ogsaa har faaet et. Idag sendte jeg ham det tilbage med følgende Vers, hvorved anmærkes, at de Svenske skulle have stødt sig over, at der ingen Biskop er i Deputationen:

«Som Præstestandens Tolk til Stockholm vandrer du;
Jeg beder dig, min Neumann! gjør den Ære!
Vis Majestæten, at, skjøndt ikke Bisp endnu,
Du dog fortjener det at være».

– Efter Hounts Beretning ere de svenske Herrer misundelige over vore Friheder. Essen havde yttret sin Forundring over, at der endnu var Mænd, der vilde ansees [347] for sande Patrioter, der kunde være mod en Forening, som var sluttet paa saa favorable Vilkaar for Norge.

Klokken fire i Eftermiddag gik jeg for sidste Gang paa Galleriet, hvor jeg i disse to Maaneder har tilbragt saamange Timer, og været Vidne til yderst vigtige Forhandlinger. Jeg stod idag ligeoverfor Kronprindsen og kunde se ham meget vel, og næsten forstaa hvert Ord af hans vakre franske Tale. Oscar gjentog den paa norsk og skilte sig overmaade godt derved. Ved det, at det kostede ham nogen Anstrengelse, talte han langsommere og tydeligere end sidst, og jeg hørte ham med den sandeste Tilfredshed. Christie svarede med en længere Tale end

sidst, men uden oratorisk Pynt, skjøen som den. Med Frimodighed, som det egnede sig Ordføreren for et frit Folk, vidste han at forene Finhed og Delicatesse, og nedlagde saaledes værdigen det vigtige Embede, hvis Førelse uden Tvivl vil gjøre ham udødelig i Nationens Annaler. Da Prindserne vare borte, overgaves ham og Weidemann Storthingets Takadresse af Diriks som Vicepræsident. – Rigsretten holdes dog virkelig ikke. Lagthinget har af Grunde, der samtlige synes uantagelige, dispenseret sig derfor og opsat Sagen til næste Storthing. Nogle tro, at Rigsretten kan afvise Sagen eller Haxthausen excipere Forum, da det ikke er som Statsraad, han har begaaet de Forseelser, for hvilke han sigtes.

27de November.

Imorges læste jeg den nystrykte Grundlov, i hvilken man har opdaget en slem Redactionsfeil, da den vigtige Â§ 27 er udeladt. Til Lykke var kun Exemplarerne til Storthingsmændene uddelte, og man slipper nu med at omtrykke det sidste Blad, og kyle Paragraphen ind blandt [348] de almindelige Bestemmelser. Ogsaa med det af Bureauchef Hansen^{k279} skrevne Exemplar til Kongen, der skal være et Mesterstykke af Kalligraphi, maa samme Forandring gjøres. – Storthingsmændene vare for sidste Gang samlede for at underskrive Protocollen. Derefter holdt Christie en Tale, hvori han erklærede sig overbevist om, at skjøndt de havde næret og yttret forskjellige Meninger, saa vare de dog alle oprigtige Fædrelandsvenner, og vilde hver i sin Kreds bidrage til, at den vigtige Daad, som de havde fuldendt, kunde vorde Norge til Held og Hæder. Saaledes opløstes da dette Storthing, som jeg har havt den Glæde at følge Skridt for Skridt, og se bragt til et Resultat, der vel er et ganske andet, end vi for et Par Maaneder siden havde ønsket eller ventet, men som dog ganske vist, under nærværende Omstændigheder, af alle mulige var det bedste.

28de November.

Jeg sidder her ene denne lange Aften og har ingen Forretninger; jeg vil derfor anvende den til i denne Bog at optegne efter den vedtagne alphabetiske Orden de Mænds Navne, der udgjorde den mærkværdige nu opløste Nationalforsamling, og tilføie, hvad karakteristisk jeg har fundet hos enhver af dem i denne Qualitet.

1. Kammerraad Holst og
2. Cancelliraad Heltzen have i disse syv Uger ikke opladt Munden, uden til at sige Ja eller Nei. Af den duelige Forretningsmand Holst var dette mig uventet.
3. Biskop Bech har her, som allevegne, spillet en underlig og tvetydig Rolle. Han har holdt Lovtaler over Christian, foreslaaet at give ham Appanage, og dog [349] øiensynlig heldet mere til det stærkere Parti, end han som god Patriot havde behøvet. Sund Fornuft har man dog her ligesaalidt som ellers savnet i hans Tale.
4. Doctor Neumann har talt sjelden og kort. Et Forslag, aldrig at føre offensiv Krig mod Danmark, var det eneste, som røbede mindre Overlæg. Jeg ønsker, at det aldrig maa komme dertil; men Omstændighederne kunde dog støde saaledes sammen, at en slig Forpligtelse vilde genere eller maatte brydes.

Arendal:

5. Doctor Møller, et af Storthingets virksomste Medlemmer, rig paa Projecter og Indvendinger, nogle fornuftige, andre ufornødne og utidige, der blot standsede Forretningernes Gang.

Bergen:

6. Assessor Hagerup, en vakker, blid, jovialsk Mand, der i Selskab converserer meget behageligt, men paa Storthinget taledede han ikke et Ord.
7. Consul A. Konow derimod afgav ofte sin Stemme, især i Handelssager, og var blandt Bergenserne den stiveste Oppositionsmand. Hans Stemme er saa svag, at den blot kunde høres i en liden Del af Salen.
8. Capitaine, nu Statsraad Motzfeldt, den personificerede sunde Fornuft. Der var vel faa Dage, han jo ei talte 3–4 Gange, men jeg tror aldrig, der udgik et eneste uveiet Ord af hans Mund.
9. Sorenskriver Christie er i det Foregaaende saa fuldeligen karakteriseret, at jeg blot ved ham og Motzfeldt endnu maa tilføie, at Ingen letteligen vil aftviste [350] disse to Bergensere Prædicat af Storthingets ypperste Medlemmer.

Nordre Bergenhus Amt:

10. Præsten Dahl. At han, især i Begyndelsen, var en ivrig Zelot, og at sund Fornuft ei altid modererede hans Iver, er flere Gange gjentaget her, og han gav Prøve derpaa, da han, uden at være bunden af indskrænkende Fuldmagt, ene stemte mod Foreningen, men en oprigtig Fædrelandsven anser jeg ham for, der talte og handlede efter Overbevisning, og at han tillige er et ædelt Menneske, lagde han for Dagen ved Debatterne om Takadressen.
11. Proprietær Ole Svanøen viste et virkelig beundringsværdigt Mod, da hans fem nærmeste Formænd havde voteret mod Foreningen, og han, ved at dissentere fra dem, banede Veien for hele den øvrige Skare. Engang senere har han oplæst et Forslag om Skillemynt; ellers har han været meget stilfærdig.
12. Erik Noer og
13. Torger Næs vare blotte Auscultanter. Jeg ved ikke, hvorfra Schmidt havde den Ide, at den Sidste skulde være en ivrig antisvensk, hvilket hans Votering in genlunde beviste.

Søndre Bergenhus Amt:

14. Provst Hertzberg. Denne berømte, og i Omgang ret behagelige Mand udmærkede sig som Storthings mand mest ved sin Excentricitet. Han har noget vist imponerende i sit Udortes og i sin Stemme, der minder om hans Ven og gamle Dusbroder Biskop Brun, og mener det vist saare vel, men ogsaa paa ham, som paa Philosophen *ex professo*, kunde der [351] mere end en Gang anvendes: *Si tacuisses, philosophus mansisses*.
15. Od Kløve^{k280}, Bonde fra Voss.
16. Thorbjørn Sandvigen fra Fjeldberg havde et ærværdigt, kraftfuldt Udseende, og man fortalte om Udladelser af ham til Grev Wedel efter de famøse Debatter om Kongen, og til Kronprindsen, da han var i Frederikshald som Deputeret, der vidnede baade om Forstand og Frimodighed. I Stortinget hørtes kun hans Votum.
17. Sorenskriver Koren. Om ham er i det foregaaende sagt saameget, at jeg her blot maa lægge til, at saa ofte jeg end ærgrede mig over den Mængde unyttige Ord, han talte, hvorved Forhandlingerne, naar Alt tilsammentages, maaske

forlængedes næsten en Uge, saa har det dog ikke formindsket min Høiagtelse for ham som Religionens, Fædrelandets og Menneskehedens oprigtige Ven. Blandt det meget Sladder, han fremførte, maa man og sige om ham, som Horatz^{k281} om Lucil^{k282}: «*Erat quod tollere velles*». Dum er han ingeniunde; hans Hovedfeil er, at han ikke kan binde for fuld Sæk.

Bradsberg Amt:

18. Foged Florentz^{k283} var stum som en Fisk.
19. Halvbonden Asmund Norgaard havde jeg efter den Geschæftighed, han viste allerede første Dag, troet vilde spille en langt betydeligere Rolle. Den tellemarkske Bondedragt, han bestandig gik i, var egentlig en Forklædning, thi ellers passerer han for Middelstandsmand, og er kjoleklædt. Enkelte Gange talte han nogle faa Ord, og hørte til det moderate Parti.

[352] *Buskeruds Amt:*

20. Amtmand Collett mangler Koldblodighed. Han talte godt, men sjelden, og voterede bestandig med Wedel.
21. Provst Schmidt tog med Liv og Sjel Del i Forhandlingerne, indstrøede ogsaa jevnlig Anmærkninger af mer eller mindre Vigtighed, men Foredrag af nogen Længde og Sammenhæng extemporede han aldrig. Derimod oplæste han et Par Gange skrevne Taler og Forslag. I hans Vota savnede jeg oftere Conseqvents, hvilket jeg maa tilskrive den Fuldmagt, hvorved han, og blandt Amtets Deputerede vistnok ene han, følte sig bunden.
22. Lensmand Gram var i Almindelighed af samme Mening som Niels Skrivers. Jeg hørte intet af ham uden Ja og Nei.

Christiania:

23. Procurator Arntzen. Wulfsberg, hvis Had til de Svenske allerede da begyndte mærkeligen at dale, yttrede i Valgtiden Frygt for, at Arntzen skulde være altfor meget Normand. Den Frygt var ugrundet; han talte en eneste Gang for Kongens uindskrænkede Raadighed over Armeen, og stemte bestandig for de mildere Forholdsregler.
24. Agent Nielsen sveg min og uden Tvivl mange Fleres Forventning.

Antisvensk viste han sig i sine fleste Voteringer, men ellers taug han bomstille, og det ikke allene i Hovedspørgsmaalet, hvor han, som en heftig Mand, maaske kunde frygte for at overile sig, men ogsaa i Handelsanliggender, hvor ingen Lidenskaber sattes i Bevægelse, og hvor han dog var competent til at lade sin Stemme høre.

[353] 25. Etatsraad, nu Statsraad Treschow. Hans Vinding og Tab ved dette Storthing er forhen omtalt.

26. Generalpolitidirectør, nu Statsraad Diriks, forekommer mig med alle sine ypperlige Kundskaber og Aandsgaver at være en Smule Proteus^{k284}, ret vel skikket til den høie Post, han nu beklæder. Forresten, se foran!

Christians Amt:

27. Sorenskriver Weidemann, Storthingets permanente Secretær. Som saadan fungerede han ypperlig; som Storthingsmedlem viste han Frimodighed, et lyst Hoved og et varmt Hjerte. Motzfeldts Sindighed mangler ham maaske, derimod har han, hvad hin mangler, et fuldt og skjønt Organ.

28. Proprietær Lysgaard, bekjendt for sin Rigdom og Luxus, men ogsaa en fornuftig og energisk Patriot, der især skal have talt med Indsigt om Værnepligten. Ogsaa for denne viste hans Sidemand

29. Bonden Ole Haagenstad Interesse, og fra ham kom det Forslag, som understøttedes af de fleste Bønder, men hvorimod Sagkyndige udtalte sig med feirende Modgrunde. Han roses ellers som en udmærket Bonde af sjeldne Indsigter.

30. Amtmand Sommerfeldt holdt en liden skreven Tale for Kongens *veto* ved Naturalisationen, men lod sig ellers aldrig høre, hvori han uden Tvivl handlede rigtigt.

Christianssand:

31. Biskop Sørensen indblandede sig aldrig i Debatterne, men declamerede med Pathos kortere og længere Taler: om Foreningen, om Naturalisationen, om [354] Nationalflaget, om Kongens Disposition over Armeen og om Tiden til næste Storthings Holdelse. Det var sandt og skjønt, hvad han sagde, men hvad det udvortes Foredrag angaar, syntes han undertiden at glemme, at

han ikke stod paa en Prædikestol.

32. Assessor Lange. Ivrig Disputator, der holdt fast ved, hvad han engang havde paataget sig at forsvare. Maadelige Talegaver.

Christianssund og Molde:

33. Præsten Angell voterede bestandig med Oppositionen, og udlod sig den eneste Gang, jeg hørte ham tale, med utidig Bitterhed mod de Svenske.

Drammen:

34. Præsten Tybring begyndte maadeligt, men bedredes Dag for Dag, og sagde flere Gange ret meget smukke og fornuftige Ting.

35. Kjøbmand Holter, ligesaa stilfærdig som hans Collega var høirøstet, men talte ofte og vel, og hørte blandt Oppositionspartiets sindigste Medlemmer.

Frederikshald:

36. Kjøbmand Hansen kom først i Slutningen af Storthinget.

Hedemarkens Amt:

37. Capitaine Ræder, heftig og paastaaelig, iøvrigt, som det synes, indsigtfuld og antisvensk Officer og varm Patriot.

38. Krigsraad Arntzen talte, saavidt jeg ved, aldrig, ligesaalidt

39. Bonden Hans Grundsæt [k285](#).

40. Præsten Weidemann. Den Dag, han især lod sig høre, var jeg ikke paa Storthinget. Som den, der [355] bragte den vigtige Sag om Enkekassen under Ventilation, fortjener han at nævnes med Agtelse.

29de November.

Jarlsberg Grevskab:

41. Grev Wedel.

42. Sorenskriver Berg talte aldrig, undtagen som Formand i Redactionscommitteen. Han var altid i Voteringen af samme Mening som

Wedel.

Kongsberg:

43. Bergmester Stenstrup. Fordetmeste moderat og passiv.

Kragerø og Risør:

44. Statshauptmand Tønder^{k286}, en vakker, venlig, lyshaaret ung Mand, der engang med en smuk Stemme oplæste en vel sammensat lille Tale, jeg husker ikke, i hvilken Anledning, men ellers bestandig taug.

Laurvig:

45. Provst Sartz. Jeg hørte han kun et Par Gange fremføre sit *videtur* i Pengeaffærer, som nok ogsaa er denne formuende Mands Hovedsag.

Laurvig Grevskab:

46. Præsten Bull kan blive brav, naar han faar løbet Hornene af sig. Om 10 Aar tror jeg han afholder sig fra saadanne utidige, tildels næsvise Anmærkninger, som han har fremført paa dette Storthing.

Lister Amt:

Min Fødeegn udmærkede sig ikke ved sine Repræsentanter, thi

47. Theis Lundegaard er en yderst impertinent Karl, og kunde vist, naar han stillede sig i Spidsen for en Bondeopstand, blive en farlig Person, og

[356] 48. Peder Bøgvoldⁿ²³ var som «Thott^{k287}, der gjorde hverken ondt eller godt».

Samme Ubetydelighed maa jeg tillægge *Mandals* Deputerede:

49. Kammerraad Tidemandⁿ²⁴ og

50. Garver Jørgensen^{k288}.

Den Førstes Motion mod bestemte Fuldmagter kan jeg imidlertid, efter mine forhen yttrede Grundsætninger, som Schmidt aldrig kunde faa i sit Hoved, ikke

andet end bifalde.

Moss:

51. Constitueret Sorenskriver Krefting^{k289}. Det er mig endnu ikke klart, hvorvidt han kvalificerede sig til at møde paa Stortinget, men han skadede vist ikke den gode Sag, thi jeg hørte aldrig en Lyd fra hans Læber.

Nedenæs Amt:

52. Præsten Abel holdt smukke Taler, men det Middel, han anvendte for at hverve Stemmer i Naturalisationssagen, kan ikke bifaldes. I Omgang vil man overalt have bemærket vel megen raa Studentertone.

53. Præsten Reiersen^{k290} talte kun den vigtige Foreningsdag, men i hans Votering sporede jeg altid en vis Uafhængighed, der gjorde ham Ære.

Raabygdelagets Amt:

54. Sorenskriver Bryn. Hans tvetydige Votering med paafølgende Renselsestale og hans mislykkede Forsøg paa at blive Deputeret, er det, hvorved han især har udmærket sig. Dog har han ogsaa talt ved andre Leiligheder, og ikke talt ilde.

[357] Romsdals Deputerede:

55. Amtmand Krogh,

56. Postmester Tønningⁿ²⁵,

57. Bonden Elling Valbøe^{k291} og

58. Lods Ole Godøen^{k292} kunne slaaes i Hob som Middelgods. Man gjorde sig store Forventninger om Krogh, hvilke han skuffede ved sin dybe Taushed. Postmesteren syntes, efter Voteringen at dømme, at være Amtets eneste Oppositionsmand. Lodsens tænkte jeg mig bestandig staaende til Rors og ikke siddende til Thing; jeg tror vist og, at hans Tanker vare langt mere det første, end det sidste Sted.

Skien og Porsgrund:

59. Kjøbmand Jørgen Aall. Medens enkelte sveg mine Forventninger, overtraf denne simple, stilsfærdige Mand dem ved sine mange lange og entusiastiske Taler om alt, hvad der laa indenfor hans Kundskabskreds. Det meste af hvad han sagde, var meget sandt og godt.

Smaalehnenes Amt:

60. Major Sibbern aftvættede ganske den Beskyldning for Svenskhed, som gjordes ham af Rigsforsamlingens Zeloter.

61. Provst Hount talte sjelden, men spillede i det Hele en hæderlig Rolle, og viste en Upartiskhed, som jeg ikke havde ventet. Jeg maa gjøre ham Afbigt for det Onde, jeg i politisk Forstand har sagt om ham, og erkjende, at han har teet sig som en Hædersmand. I andre Henseender har jeg just ikke været lige tilfreds med hans private Ytringer.

62. Consistorialraad Aschehoug tiltrak sig ikke Opmærksomhed [358] uden ved sin Stopmotion. Man fortæller om ham, at han har kysset Kronprindsen paa Haanden.

63. Sorenskriver Manthey. Stum som Graven.

Stavanger:

Denne Byes Repræsentant,

64. Toldinspectør Møglestue^{k293}, var mig som Folkerepræsentant (i andre Henseender kjender jeg ham ikke) den foragteligste i den hele Skare. Han viste den umiskjendeligste Ligegyldighed for det hele Væsen, gik ud under de mest interessante Debatter, eller sad der med Kjedsomheden malet i sit Ansigt, undertiden ogsaa sovende. Et Ja eller Nei, som gjerne stemte med Pluraliteten, var alt, hvad man hørte af ham.

Stavanger Amt:

65. Sorenskriver Nansen var desto ivrigere og snaksommere. Det gjælder om ham meget af det, som ovenfor er sagt om Koren.

66. Skibscapitaine Tothammer^{k294} fra Soggendal, en Mand af et raskt, ædelt Udvortes, men talte aldrig.

67. Bonden Niels Broe^{k295} fra Rennesø saa rigtignok lidt svinepolisk ud, men jeg saa og hørte forliden af ham til, med Schmidt, at kunne overtyses om, at han virkelig var det.

68. Bonden Rasmus Vieland^{k296} fra Vigedal sagde engang nogle usammenhængende Ord, og forstod ventelig ikke, hvad der taltes om.

Trondhjem:

69. Præsten Schultz. Kold og urokkelig Oppositionsmand.

70. Major Hegermann.

[359] 71. Candidat Sodemann syntes under Storthinget at undergaa en Metamorphose. Han var engang en rageret Oppositionsmand, saa at han endog ene blandt alle stemte mod Edens Aflæggelse til Kongen. Men den 4de November slog Vorherre ham med en Sygdom, og skriftlig tilbagekaldte han hint Votum, samt valgte Carl den Trettende, og sad fra den Stund ganske rolig, uden at oplukke sin Mund.

72. Etatsraad Knutzenⁿ²⁶, en Verdensmand, der skikkede sig i Tiderne og taug.

Nordre Trondhjems Amt:

73. Præsten Brun, en ægte Normand, ærlig, stø og kjæk.

74. Proprietær Gotaas^{k297}.

75. Gaardmand Arne Mælum Ole Jacobsen Mehlum, 1758 – 1826, gårbruger, deltok på det ekstraordinære storting 1814.

Søndre Trondhjems Amt:

76. Professor, nu Statsraad Krogh.

77. Lensmand Forseth.

78. Oberstlieutenant Krabbe, var af de moderate Trøndere.

79. Præsten Garmann.

Tønsberg:

80. Kjøbmand Stoltenberg, hverken udmærket ved Anseelse, Talegaver eller andre glimrende Egenskaber, men en meget forstandig og retskaffen Mand.

Ofte var jeg misfornøiet med hans Tale og Votum, thi ofte stred de mod min Overbevisning, men dette kunde ikke forringe min Agtelse for ham som en oprigtig Fædrelandsven.

Disse vare de Mænd, i hvis Hænder vor Skjæbne var overgivet, hvis Ja eller Nei skulde bestemme Norges Lod Maaske for Aarhundreder, og som nu reise hjem med den Bevidsthed, at de, næst Gud, er vor Freds og Trygheds [360] og – det haaber jeg – vor kommende Velstands Stiftere. – Mange af Bønderne skal have været Hougianere.

Den sande, lovmæssige Grund, hvorfor Rigsretten ikke nu kan holdes, er, efter hvad Høiesteretsjustitiarius Bull sagde mig, den, at det extraordinære Storthings Medlemmer ere incompetente til at decretere, organisere og holde den. Det var en slem Rabat i Triumphen, men ogsaa en Ubehagelighed for Haxthausen, der nu i 7–8 Maaneder maa svæve i Uvished om sin Skjæbne.

30te November.

Skuespildirictionen er i Forlegenhed for at finde et Stykke at spille til Jul. Man tænkte paa en af Holbergs Comedier, og var da foreslaaet som de, der bedst kunde besættes, «Erasmus Montanus» eller «Jean de France». Men det første Stykke fandt man for lærd, og det andets Titel fandtes anstødeligt, da det bogstavelig oversat hedder: Johan af Frankrig. Det dramatiske Selskab lider i det Hele i den senere Tid under et slemt Censuraag. Saaledes maatte «Emilie Galeotti»ⁿ²⁷ ikke spilles, fordi det gik Prinds Christian med Hettone Gozagoⁿ²⁸, som fordem Erkebispens i Paris med Moliéres^{n29k298} «Tartuffe». Saaledes tør man nu ikke spille «Eduard af Skotland», fordi man frygter for, at det maatte ansees som et undertrykt Partis Offer til salig Kongens *manes*. Saaledes fandt nogle endogsaa Gift i det stakkels uskyldige «Feiltagelserne», hvormed Theatret aabnedes efter Krigen, og nu er ogsaa den hundreaarige «Jean de France» Contrabande!! I sin Forlegenhed har man grebet til den kjære Kotzebue^{k299}, og «Besøget» og «Lyst til at glimre» skal opføres. Ønsker Selskabet at glimre ved den Forestilling, [361] tvivler jeg paa, efter Rollebesætningen at dømme, at den Lyst bliver styret.

[December]

4de December.

Skjelderup fortalte, hvorledes han og Skuespiller Lindgren^{k300}, «en Feltskjær og en Gjøgler» som han udtrykte sig, engang i Roeskilde havde bragt to Friskfyre af mine Ordensbrødre til Taushed, der vilde slaa sig til Riddere paa Bibelen. Ja han dogmatiserede eller exegetiserede endog for dem over Udtrykkene: «Det betyder» og «det er Christi sande Legeme og Blod», og viste, hvormeget rigtigere og smukkere det sidste er. Ved at tale om Treschow som Statsraad udbrød igjen hans sarcastiske Lune. Han tror, at Wedel og Diriks ere de eneste Statsraader, som man egentlig kan stole paa.

5te December.

Jeg fik et nyt Brev fra Holten. Prinds Christian (saaledes kalder nu ogsaa Holten ham) strandede paa Lessø og kom derfra til Jylland, hvor man i Aarhus viste ham den Complaisance at spænde Hestene fra hans Vogn og trække den selv. Hans fraskilte Gemalinde^{k301} besøgte ham i Horsens, men talte kun med ham en halv Time i to Vidners Nærværelse. Nu er han i Kjøbenhavn, hvor man ogsaa synes at gjøre megen Stads for ham. – Allerede imorges lagde jeg Planen til min Nytaarsprædiken. Jeg havde ikke tænkt at befatte mig mere med politiske Betragtninger paa Prædikestolen, men da denne Nytaarsdag i mine Øine er en Fredsfest, og burde som saadan helligholdes over det hele Land, og da jeg ved de forrige Aars Begyndelser har taget Hensyn til Tidernes Tegn, og sagt, hvad der kunde siges Folket til Trøst, Opmuntring og Advarsel, saa vilde det være [362] en stødende Synderlighed, om jeg ikke nu «gav Gud det, som Guds er», og opfordrede til varm, virksom Taknemmelighed mod ham, der efter de mange mørke Dage skjænkede os Fred og aabnede os Udsigt til bedre Tider. «Ofre Gud Tak, og betal den Allerhøieste dine Løfter», er altsaa min Text.

7de December.

Stenersen kan endnu ikke give sig tilfreds. Denne excentriske Yngling har under sit fulde Navn i Intelligentsseddelen fortalt os om et himmelblaat og

græsgrønt Rige, hvilket er den kjære Ideverden, som vistnok det følede Hjerte længselsfuldt aner, og finder i denne Anelse et Pant paa sin vedvarende Existents, naar det jordiske Liv er endt, men som dog nok intet fornuftigt Menneske har haabet, endmindre indbildt sig allerede at se realiseret her paa Kloden. Ikke destomindre forsikrer Stenersen, at dette Rige engang var udbredt her i Nord*)¹³⁰, men nu er det forbi, nu ere vi Støvets Trælle, det kun vende Øiet mod Jorden, og dette Trællesind er det, som indgiver alt, hvad der handles, tales og skrives i Norden. Hvor maa da ikke denne unge Mand takke Gud, at han ikke er som os andre Mennesker, da han dog vel ikke indbefatter sin egen Handlen, Skriven og Talen i denne Fordømmelsesdom! – Men er jeg end ikke enig med Stenersen i hans ligesaa ukloge og inhumane som arrogante Fremfærd, saa billiger jeg heller ikke den flau Smiger og det stive Hofspog i en saakaldt «Bulletin» om Kronprindsens Bortreise, som Tiden leverer. Mon det er Wulfsberg selv, der skriver saadant?

8de December.

[363] En almindelig Takke- og Bedefest er anordnet over det hele Land. Jeg har ved denne Leilighed lært at kjende den svenske Curialstil, hvis Afvigelser fra den danske jeg her vil optegne. Istedetfor «Vor Gunst tilforn!» hedder det her: «Vor Gunst og naadige Bevaagenhed ved Guds den Almægtiges Bistand!» Bispen tituleredes ikke «Os elskelige», men kaldes blot: «Vor tro Embedsmand». «Allernaadigst» og «allerunderdanigst» bruges ikke, kun underdanigst og naadigst, saa at ingen Præst skal fristes til at sige: «Bevar, o naadige Gud! vor allernaadigste Konge!» Det er ellers mit Forsæt at lade denne Prædiken, som holdes Nytaarsdag, trykke, men hvor forskjellige blive ikke de Mennesker, til hvem denne Gang maa gives Mæcenatexemplarer, fra de forrige.

10de December.

Jeg fik Brev fra Biskop Brun. Han sendte mig derhos til Indrykkelse i Intelligentsseddelen eller «Tiden» et meget sindigt og velskrevet Stykke, hvori han gjør Rede for sit politiske Forhold i den fremfarne Tid og sin Tro om Fædrelandets nuværende Stilling. Jeg tror, man efter dets Læsning ikke kan beskyldte ham for Inconseqvents, og min Agtelse for den gamle, kjække,

entusiastiske Normand er betydelig voxet. I Brevet, der er skrevet i den gamle freidige Tone, siger han til sin Retfærdiggjørelse: «Jeg var maaske en Smule Bersærker i norsk Sag, det maa man gjerne skrive paa min Ligsten, og Christian Frederik – maatte jeg ikke elske og ære ham efter Breve fra Pavels, og naar Misanthropen Rein, saa karrig paa Lovtaler, som Gnieren paa Penge, sagde, da han første [364] Gang efter Rigsdagen prædikede i Nykirken: Nu sidder nok paa norsk Throne den første Konge i Europa!»

12te December.

Rosenkrantz var glad over Erklæringen fra Brun, og fandt den intet mindre end overflødig, da Essen havde udladt sig om ham med Mistænksomhed, og blandt andet for hans Skyld fundet det betænkeligt at lade Biskopperne forfatte Kirkebønner paa den foreskrevne Takke- og Bedefest.

13de December.

Sverdrup viste mig et fortræffeligt Brev fra Biskop Brun, skrevet den 29de Octbr., altsaa førend Foreningen var bekjendt i Bergen, men dog, med Hensyn til denne, stemt i en moderat Tone. Desto bittere ere hans Udladelser mod Prinds Christian, som han kalder «en dansk Flødeskjæg». Hans Udtryk: Før visne denne Haand, før jeg samtykker i Norges Afstaaelse til Sverrig», og «jeg er uadskillelig fra Norge» udhæves i Sammenligning med hans senere Adfærd med fortjent Misnøie. Sverdrup blev ogsaa forfærdet, da jeg fortalte ham om, hvorledes Prinds Christian gaar paa Comedie og lader sig fetere i Kjøbenhavn, hvori han finder Bevis paa den største Letsindighed, da det dybeste Incognito havde været ham tjenligst. Tidernes Tegn mishage Sverdrup, som endnu ikke kan gjøre sig fortrolig med hvad der er skeet. Hvad der allermest mishager ham, er Treschow og hans Adfærd. Han finder Mangel paa Enhed baade i hans Philosophi og i hans Liv. Han fortalte mig om en Ventilation, som de havde havt i Anledning af Treschows Eftermand ved Universitetet. Sverdrup nævnte to indsigtfulde Danske, Dahl^{k302} og Kreidahl^{k303}, fordem hans egne elskede og agtede Tilhørere, men Statsraaden vilde have en Svensk, om [365] hvilken han havde hørt meget godt, men fra hvis Haand han ikke havde læst et eneste Ord. Sverdrup fik dog omsider Bugt med ham; og forskriver nu Kreidahl.

14de December.

Wulfsberg har faaet 150 Ducater i Foræring af Kronprindsen, med det Tillæg, «at han stedse skulde sørge for ham og hans Familie, da han paaskjønnede, hvad han i denne Tid havde været ham». «Kunde du», spurgte gamle Major Juell ham, «uden at rødme modtage den Compliment?» og jeg gjentager Spørgsmaalet. Den, der vender Kaaben efter Vinden, og holder med den, som vinder, vover sjelden meget, med mindre han træffer paa en klog og selvstændig Mand, der gennemskuer hans Inderste og foragter alle Veirhaner. Og derfor vover i mine Tanker Wulfsberg langt mere nu, da han nedlægger Præsteembedet og reiser til Stockholm som Prinds Oscars Lærer og Archivar ved Statsraadet, end da han i August som Kong Christians Ven holdt sig færdig til at flytte op i Valdars med sit Bogtrykkeri, i September blev General Bjørnstjernas og i October Commissærernes Factotum. Alt dette kunde den seigeste Usling, der forstod at sno sig efter Omstændighederne, gjort ham efter. Nu derimod, da han ved daglig Omgang med Carl Johan udsætter sig for dennes uden Tvivl skarpe og gennemtrængende Blik, nu vover han virkelig, og det skulde være mig kjært, om han maatte bestaa Prøven.

15de December.

Haxthausen er nedstemt, og over de blaa Kjoler paa Frederiksstens Fæstning sukkede han som Jøderne over Afgudsdyrkernes Indbrud i Jehovas Tempel. Det gjør mig ondt for den gamle Mand, og ligesaalidt som jeg [366] fornægtede den landsforviste Heiberg, men besøgte ham ved høilys Dag i hans Husarrest, ligesaalidt skal jeg ophøre at vise den for Rigsretten indstevnede og af Kronprindsen irettesatte Haxthausen den Agtelse, hvortil han endnu ikke ved nogen documenteret Kjendsgjerning har gjort sig uværdig.

17de December.

Hans Houge besøgte mig og var meget glad. Hans Sag er optaget til Doms ved Overcriminalretten, og fra en sikker Haand ved han, at han er saagodtsom frikjendt, og slipper med en Mulct af 500 Rbd. S. V.

21de December.

Grev Essen og hans Frue^{k304} besøgte iaften Theatret. Hun er en vakker, temmelig ung Kone, klædt med Tarvelighed og Decents, ligesom overalt hendes Huslighed roses meget. Min Kone^{k305} anmærkede, at de fiffige Damer, der ellers, Prindsen til Behag, fremstillede sig i deres Nøgenhed, iaften sad meget tugtigen indhyllede i deres Schavl. Kan Fru Essen gjøre Sædelighed til Modetone blandt vore Damer, da velsignet være Dagen, hun kom her.

23de December.

Jeg havde iaften indbudet Treschow, Sverdrup, Kjerschow og Hersleb. Sverdrup sagde som sædvanlig Borgere og Sarcasmer, hvoraf adskillige rammede Statsraaden. Det synes ham umuligt at forsones med den nye Tingenes Orden. Hvad jeg aldeles maa give ham Ret i, var den Anke, han førte over den Underlighed, at Stortingets Medlemmer vælges 6 Maaneder, før det aabnes. Han troede deri at se svenske Rænker, men Treschow og jeg betog ham Vildfarelsen, da vi documenterede ham, at det just var de heftigste Oppositionsmænd, som af misforstaaet [367] Agtelse for Constitutionens Bogstav paadrev denne Inconseqvents.

24de December.

Den Embedsed, man har foreskrevet os, finder Hersleb og Sverdrup anstødelig. Jeg lagde ikke Mærke til det, men har vi svoret Kongen og hans Familie Troskab og Lydighed, er det baade dumt og urimeligt, men just ved sin Urimelighed uden Conseqvents, da man ikke i de mest despotiske Stater er forpligtet til Lydighed mod Prindser og Prindsesser.

25de December.

Jeg fuldendte idag min Nytaarsprædiken, som jeg haaber i ingen Henseende vil gjøre mig Skam. Jeg skal intet have imod, at man jevnfører dermed mine Prædikener af 1ste Januar og 25de Februar, og jeg tror ikke, nogen billig Dommer vil finde, at jeg har temporiseret mere, end Religionslæreren maa og bør gjøre, for at gjøre sin Menighed saa tilfreds med det nærværende, som dens Tarv fordrer og Sagens Natur tillader.

26de December.

Wulfsberg besteg idag for sidste Gang Prædikestolen. Den egentlige Afsked var simpel, hjertelig og skøn. Han syntes meget rørt, og var det vist ogsaa, da han, saavidt jeg nu efter 9 Aars Omgang tror at kjende ham, er en af disse «*weichgeschaffnen Seelen*», der «*annamme Ordet med Glæde, tro til en Tid, men desværre falde fra i Fristelsens Stund*». Han gav en Udsigt over sit Liv til nu, og bragte det i en let anskuelig Sammenhæng, som den flygtige Iagttager, der desuden blot kjendte ham fra en enkelt Periode, ellers maaske vilde finde dunkel. Hvad hans egen Letsindighed bidrog til at gjøre ham Banen [368] ujævn og tornefuld, fortaug han rigtignok. – Endnu færre Stemmeberettigede end i September mødte frem ved Valgforsamlingen i Agers Kirke. Fra Nord og Østbygden var der næsten ikke en eneste. Derimod maa jeg rose Vestbygdens Bønder, at de virkelig føle sig som Borgere og sætte Pris paa deres Rettigheder.

27de December.

Stille for os, og stille, saavidt jeg erfarer, over den hele By henrinder denne Jul. Den Collettske Cirkel er paa Fladeby, og andetsteds hører man ikke om Baller eller andre Lystigheder. Politimesteren har indskjærpet Forbudet mod at gaa maskeret paa Gaderne. Saaledes maa da ogsaa Spektakkelmagerne holde sig i Skindet, og nøies med at gjøre Løier inden fire Vægge. Det var vel blevet anderledes, hvis Krigen havde faaet et andet Udfald, og Christian Frederik, forgudet som Seierherre, havde vandret iblandt os. Man begyndte saa vel ifjor, midt under den svareste Trængselstid, at det lod sig forudse, hvorledes det vilde gaaet i Fredens og Velstandens Dage. Evig lovet være det miskundelige Forsyn! Ydmygelser har vi lidt, det er vist, og det nødvendige Valg er altid mindre smigrende end det frivillige, men skulde vor By og efter dens Exempel det hele Land under Christian Frederiks Thyrsus (og dertil kunde hans Scepter let blevet forvandlet) bleven en Daarekiste – saa Tak være Gud for vor stive, tarvelige Essen og hans huslige Kone, og det stille uselskabelige Liv, de synes at ville føre.

28de December.

Intelligentsseddelen indeholdt et nyt Angreb paa Grev Wedel. Den anonyme

Indsender paastaar, at de fleste Tilhørere og Storthingsmænd følte Uvillie, hver [369] Gang han oplod sin Mund. Det kan jeg dog neppe tro, thi det meste, han sagde, var meget fornuftigt og godt.

30te December.

Til Storthingsmænd for Agershus Amt ere valgte: Glad (som ikke var Valgmand), Hans Grimelund^{k306} (hvilket meget fornøier mig), Foged Borchsenius^{k307} og Wangensteen (der vist vil gjøre Kvalm, hvis han er ligesaa rask i sin Mund som i sin Pen). – Ogsaa denne Gang er jeg mod Formodning bleven Valgmand for Christiania med 105 Stemmer. De øvrige, ordnede efter Stemmeantallet, ere: Agent Nielsen, Thurmann, Platou, Arntzen, Rasmussen, Omsen, Sverdrup, Morgenstjerne, Consul Thrane^{k308}, Th. J. Heftye, Debes, Procurator Aars^{k309}, Major Schjøtt^{k310} og Professor Rathke. Den sidste havde 83, Agent Nielsen 235 Stemmer. – Man har Privatefterretninger om Storthingsdeputationens lykkelige Ankomst til Stockholm, og den uendelige Høitid, som gjøres af den der. Kongen modtog Deputationen i Ridderhussalen, og Christie nød den Ære at kysse hans Majestæts Haand.

31te December.

*«Jahrhundert wird ich nennt;
Jahrtausend wird ich alt»*

lod Fru Brun^{k311} det attende Aarhundrede sige ved sin Afsked. *Mutatos mutandis*ⁿ³¹ kan dette høist passende anvendes paa det Aar, hvis sidste Dag var denne. Det kaldtes et Aar, og bestod ligesom dets Forgjængere af 365 Dage, men Aarhundreder ere henrullede, og have været langt mindre mærkværdige end dette Aar. Ved dets Begyndelse vare vi Kongen af Danmarks Undersaatter, og hos 96 af 100 Normænd var det sikkerlig fast Beslutning at blive det til den sidste Stund. Det syntes, som et blidere [370] Tidspunkt vilde oprinde over Norge efter en haard og langvarig Prøvelse. Selve Nytaarsdag fik Landet betydelig Korntilførsel. Faa Dage efter lød det Budskab: «Kongen er gaaet til Armeen i Holsten for at møde Fienden og seire eller dø». Vi havde blandt os «Danmarks

bedste Søn», som han dengang kaldtes, og af ham og Kongen haabede vi alt. Januar Maaned var endnu ikke tilende, da Budskabet lød: «Kongen har uden Sværds slag overgivet Norge, den svenske Regjering til Arv og Eiendom!» Nu Prinds Christians Reise, den entusiastiske Modtagelse, han fandt overalt, og hans kjække Beslutning, at stille sig i Spidsen for Nationen og erklære den selvstændig. Allerede i Februar Maaned var han her tilbage, havde han og vi aflagt Ed, vare Nationaldeputerede udnævnte over det hele Land, for at skjænke Riget en Constitution og en ny Konge. De samledes fra Øst og Vest og Syd og Nord, de fleste besjelede af høi Begeistring. Det var Landsforræderi at tvivle om vore Anliggendes heldige Udfald. Rigsforsamlingen aabnedes den 10de April. Sagen gik sin jævne, rolige Gang. Kraftløse faldt Modstandernes Pile uden at ramme. Oppositionen forstummede og trak sig tilbage. Allerede i Mai var Christian Frederik Norges Konge ved enstemmigt Valg, hyldet og tilbedt over det hele Land. Den svenske Nation og Regjering, især Pontecorvo, vare yderst forhadte, tildels ogsaa foragtede. Man haabede Englands Bistand og de øvrige allierede Magters Samtykke til det, som var skeet. «Adjeu Carl Johan!» var det almindelige Løsen. Af det fremmede Gesandtskab spaaede man sig alt godt. Kongen reiste til Moss og sagde ved sin Afsked: «Jeg haaber at komme tilbage med Vaabenstilstand eller Fred». [371] Nu ja – det første skede ogsaa virkelig. Efter 14 Dages Kamp med de Svenske allene sluttedes en Vaabenstilstand, hvis første Punkt var det, at Christian Frederik forpligtede sig til at nedlægge Regjeringen og forlade Landet. Et Storthing sammenkaldtes. Skrækkelige Spaadomme hørtes. Man ventede Oprør og Borgerkrig. Men Trønderne, Bergenhuserne og Gudbrandsdølerne indfandt sig, men rolige sad de paa Thinge, rolige oppebiede deres Committenter Udfaldet, og saadan fandt de Situationen, at 13 Dage efter deres Ankomst alle Repræsentanter stemte for Norges Forening med Sverrig, med Undtagelse af fem, fire af disse sidste stemte endog mod deres Overbevisning, bundne af Fuldmagt. Den 1ste Novbr. valgtes Carl den 13de enstemmig til Norges Konge. Den 9de Novbr. holdt Carl Johan sit Indtog i Christiania, mødte den følgende Dag i Storthinget og modtog i Kongens Navn Normændenes Troskabsed.

Uden afgjørende Feltslag, uden blodige og voldsomme Revolutioner tror jeg ikke nogen Nations Historie kan fremvise Magen til et saadant Aar. Selv

Napoleons Katastrophe forbauser mindre. Den var jo vistnok i sig selv uendelig større og havde en mere udbredt Indflydelse, men man forudsaa den. Det var en længe anlagt Mine, der omsider maatte springe. Men her gik det Slag i Slag, og jeg tør vel sige, at neppe en eneste af Europas dybeste Politikere kunde forudse eller beregne ved Aarets Begyndelse den Gang, Begivenhederne vilde tage: vel Udfaldet, det vil jeg tro, men ikke Maaden, hvorpaa det skulde fremledes. – Jeg afbryder disse Betragtninger, som ellers for enhver opmærksom Iagttager ere yderst interessante, og jeg maa tilstaa, at jeg ligesaa lidt vilde undværet [372] at have oplevet og overlevet dette Aar, som noget af de andre yderst mærkværdige, der, mageløse i Aarbøgerne, have fulgt paa hinanden, fra jeg som tyveaarig Yngling kunde med agtsomt Blik følge Begivenhedernes afvexlende Gang.

Hvad mit Individuum angaar, har dette Aar været af liden Mærkværdighed. At jeg nu ikke længer nyder Fyrstegunst, at min Udsigt til at intimeres i Hofliv og Hofcharge er forsvunden, det er den eneste Forskjel mellem nu og ved Aarets Begyndelse. Jeg indser, at jeg for mit øvrige Liv bliver som før indskrænket til Borgerlivets lavere Sphære, og dermed maa jeg lykønske mig og min Familie. – Hvad denne Dag angaar, da mødte jeg paa Raadstuen som Valgmand. Nielsen, Arntzen og Aars vare bortreiste, og der ventileredes, om Valget skulde opsættes til deres Hjemkomst, men med 7 Stemmer mod 5 besluttedes, at det skulde have sin Fremme. Altsaa valgtes med 7 Stemmer Rasmussen, med 5 Major Schjøtt og Platou. Bergh, Omsen og Johannes Thrane havde hver 4 Stemmer. Ved Omvotering fik Bergh 7 Stemmer, Omsen 3 og Thrane 2 Stemmer. Suppleanter bleve, foruden de to sidstnævnte, Debes og Rathke.

Noter:

[n1](#). Se Ludvig Daaes etterord i sin utgave av dagbøkene 1817–22, 2. bind s. 548–9

[n2](#). Se Ludvig Daaes etterord i sin utgave av dagbøkene 1817–22, 2. bind s. 546

[n3](#). Se for eksempel Claus Pavels Riis' innledning til *Claus Pavels' Biografi og Dagbøger* s. x.

[n4](#). Broch] skal være Brock, men navnet er inkonsekvent stavet gjennom hele den trykte 1814-dagboken

- [n5](#). Herrer» taaler] her ser det ut til å mangle et ord: Herrer» ei taaler
- [n6](#). Flinthoug] senere kjent som: Flintoe
- [n7](#). Fotnote i trykt utgave: «Senere Fru Schandorff.»
- [n8](#). det det] skal være: det
- [n9](#). de Seve] navnes staves konsekvent slik i den trykte utgaven. Skal være: de Seue
- [n10](#). Spørch] skal være: Spørck
- [n11](#). Seyerstedts] Navnet staves forskjellig forskjellige steder i den trykte utgaven. Den nåværende stavemåten er Sejersted
- [n12](#). Stauffacher, Fürst og Melchtal er de som opprinnelig blir nevnt i forbindelse med det sveitsiske edsforbundet. Senere blir også Wilhelm Tell omtalt som deltager.
- [n13](#). Moaned] skal være: Maaned
- [n14](#). Arntzen] skal være: Arntzen,
- [n15](#). Staves både Hefty og Heftye i den trykte utgaven
- [n16](#). Krogh] skrevet slik i boken, skrives nå: Krohg
- [n17](#). Noer] skrevet slik konsekvent i den trykte utgaven. Skal være: Nord
- [n18](#). Marmonument] skal være: Marmormonument
- [n19](#). Krogh] skrives nå: Krohg
- [n20](#). Stenstrup] stavet konsekvent slik her, skal være Steenstrup
- [n21](#). Bygvald] navnet staves inkonsekvent, skal være: Bøgvald
- [n22](#). Wirsèn] skal være: Wirsén
- [n23](#). Bøgvold] skal være: Bøgvald
- [n24](#). Tidemand] skal være: Tiedemand
- [n25](#). Tønning] skal være Tonning
- [n26](#). Knutzen] skal være: Knudtzon
- [n27](#). Emilie Galeotti] Drama av G. E. Lessing: Emilia Galeotti
- [n28](#). Hettone Gozago] skal være: Hettore Gonzaga
- [n29](#). Molières] skal være: Molières
- [n30](#). Fotnote i trykt utgave: «Naar var det? – Pavels's Anm.»
- [n31](#). mutatos mutandis] skal være: mutatis mutandis

- [k1](#). Frederik Julius Bech, 1758–1822, biskop i Akershus Stift 1805–22
- [k2](#). Christian Frederik, 1786–1848, dansk stattholder i Norge 1813–14, regent i Norge våren 1814 og norsk konge 17.5.1814–10.10.1814, dansk konge 1839–48
- [k3](#). Frederik av Hessen, 1771–1845, dansk visestattholder i Norge 1810–13
- [k4](#). Frederik Gottschalk von Haxthausen, 1750–1825, dansk-norsk generalmajor og kommandant på Akershus 1810–14. Finansminister i den norske regjering sommeren 1814
- [k5](#). Otto Lütken, 1749–1835, dansk-norsk kontreadmiral 1810–14, deltok på stormannsmøtet på Eidsvoll i februar 1814. Senere admiral i den danske marine
- [k6](#). Karl 3 Johan (Norge)/Karl 14 Johan (Sverige), 1763–1844, norsk-svensk unionskonge 1818–1844. Opprinnelig døpt Jean-Baptiste Bernadotte. Utnevnt til fyrste av Ponte Corvo i Italia i 1806 av Napoleon.
- [k7](#). Frederik 6, 1768–1839, dansk-norsk konge 1808–14, dansk konge 1808–39
- [k8](#). Ludvig Stoud Platou, 1778–1833, professor, stortingsrepresentant og statssekretær.
- [k9](#). Bendix Djurhuus Prael, 1747–1814, skolekamerat av Johan Herman Wessel og medlem av Det Norske Selskab i København.
- [k10](#). Claus Frimann, 1746–1829, fra 1780 sogneprest i Davik, Nordfjord
- [k11](#). Peter Harboe Frimann, 1752–1839
- [k12](#). Jens Skancke Garmann, Dr. Philos. og prest – mangler info om ham
- [k13](#). Jacob Lehmann, boktrykker som en periode hadde enerett på å trykke den nye grunnloven – mangler info om ham
- [k14](#). Peder Olivarius Bugge, 1764–1849, biskop i Nidaros bispedømme 1803–42
- [k15](#). Nicolai Emanuel de Thygeson, 1772–1860, dansk-norsk godseier og embetsmann, 1812–14 stiftsamtmann i Christiania. Ledende i arbeidet med å skaffe korn til Norge.
- [k16](#). Carl Ludvig Vilhelm von Rømer, 1768–1857(?) – mangler info om ham
- [k17](#). Carsten Tank Anker, 1747–1824, eier av Eidsvoll jernverk og Eidsvollsbygningen i 1814
- [k18](#). Niels Treschow, 1751–1833, deltok på stormannsmøtet på Eidsvoll i februar 1814 og var representant på det ekstraordinære stortinget høsten 1814. Han ble

den første professoren i filosofi ved det kongelige Frederiks Universitet
(Universitetet i Oslo)

[k19](#). Napoléon I Bonaparte, 1769–1821, fransk keiser 1804–14 og i en periode i 1815

[k20](#). Niels Wulfsberg, 1775–1852, norsk prest og avisutgiver, senere lærer for Kronprins Oscar. Utga i 1814 avisen Tiden. Grunnla i 1819 Morgenbladet

[k21](#). Mangler info om ham

[k22](#). Christian August, 1768–1810, dansk prins, valgt til svensk kronprins 1809–10

[k23](#). Georg Sverdrup, 1770–1850, professor i gresk og filosofi, og Norges første universitetsbibliotekar. Deltok i stormannsmøtet på Eidsvoll februar 1814 og i Riksforsamlingen på Eidsvoll senere samme vår

[k24](#). Johan Lausen Bull, 1751–1817, magistratpresident i Christiania 1802–15

[k25](#). Svend Borchmann Hersleb, 1784–1836, teolog, lektor – fra 1814 professor – ved universitetet i Christiania

[k26](#). Ludvig Mariboe, 1781–1842, forretningsmann og politiker

[k27](#). Marcus Gjøe Rosenkrantz, 1762–1838, deltok på stormannsmøtet på Eidsvoll og var riksbanksjef 1814–1815

[k28](#). Marie Sophie av Danmark og Norge, 1767–1852, gift med Frederik 6

[k29](#). Jacob Nielsen, 1768–1822, forretningsmann og bankdirektør. Deltok på stormannsmøtet på Eidsvoll i februar 1814.

[k30](#). Kaptein Rosenørn, dansk militær(?) – mangler info om ham

[k31](#). Christian Garup von Meidell, offiser

[k32](#). Diderich Hegermann, 1763–1835, offiser, godseier og statsråd, deltok på Riksforsamlingen på Eidsvoll

[k33](#). Christopher Anker Bergh, 1764–1825, generalauditør i den norske hæren og flåten, deltok i stormannsmøtet på Eidsvoll i februar 1814

[k34](#). Carl Henrik von Holten, 1775–1862, dansk offiser og senere gehejmekabinettsarkivar. Sekretær ved det danske stattholderskapet i Norge 1810–14

[k35](#). Magnus Andreas Thulstrup, 1769–1844, lege og professor i medisin ved universitetet i Christiania fra 1814

- [k36](#). Peder Anker, 1749–1824, godseier og statsminister 1814-22
- [k37](#). Ludvig Frederik Brock, 1774–1853, norsk-dansk offiser. Han hadde et nært forhold til Christian Frederik og fulgte ham tilbake til Danmark der han gikk inn i den danske hær
- [k38](#). Jørgen Peter Frydendahl, 1766–1836, dansk skuespiller
- [k39](#). Jacob Neumann, 1772–1848, prest og venn av Pavels, stortingsrepresentant på det ekstraordinære storting 1814, biskop i Bergen etter Pavels død
- [k40](#). Søren Rasmussen, 1768–1850, professor i matematikk ved universitetet i Christiania fra 1813, stortingsrepresentant 1815-16
- [k41](#). Edvard Munch, 1780–1847, stiftsprost i Christiania, farfar til maleren Edvard Munch
- [k42](#). Frederik Schmidt, 1771–1840, dansk-norsk teolog og prest, representant på det ekstraordinære storting i 1814, flyttet til Danmark i 1817, i Danmark også kjent som salmedikter
- [k43](#). Herman Wedel Jarlsberg, 1779–1840, deltok på Riksforsamlingen på Eidsvoll, tilhørte unionspartiet. Fra 1836 stattholder i Norge.
- [k44](#). Jacob Rosted, 1750–1833, rektor ved katedralskolen i Christiania og titulær professor
- [k45](#). Hans Hendrik von Ramm, 1758–1827, norsk yrkesmilitær
- [k46](#). Jonas Collett, 1772–1851, embedsmann og politiker, konstituert amtmann i Buskerud 1813-14, deltok på stormannsmøtet på Eidsvoll i februar 1814, bror av Johan Collett
- [k47](#). Jens Johan Vangensten, 1766–1837, jurist og gårdbruker, valgmann til Riksforsamlingen 1814 og stortingsrepresentant 1815-16, i 1834 dømt til 6 måneders tukthus for et smededikt om Jonas Collett
- [k48](#). Hans Hagerup Falbe, 1772–1830, dansk-norsk jurist, norsk embetsmann og komponist. Deltok på stormannsmøtet på Eidsvoll i februar 1814
- [k49](#). Carsten Tank, 1766–1832, forretningsmann og stortingsrepresentant, i 1822 stortingspresident
- [k50](#). Axel Pontus von Rosen, 1773–1834, svensk embedsmann og greve, landshøvding over Göteborg, påtenkt som guvernør over Trondheims län før dette bortfalt etter begivenhetene mellom Norge og Sverige i 1814

[k51](#). Anders Fredrik Skjöldebrand, 1757–1834, greve, general og statsråd, en av dom aderton i Svenska Akademien mm.

[k52](#). Anton Jacob Rummelhoff, 1755–1839, Oberstlieutenant og Provincial Commissair

[k53](#). Andreas Schaft, 1760–1826, norsk embetsmann

[k54](#). Gabriel Hetting, 1768–1826, Søs Krigs Commissair og Mynsterskriver i Fridrichshalds Indroullerings District

[k55](#). Jens Peter Gløersen Debes, 1776–1832, norsk jurist og politiker

[k56](#). Andreas Michelsen ?–?, Krigs Cancellie Secretair og Bureauchef ved Generalkrigscommissariat for Søs Indrulleringen i Norge – mangler info om ham

[k57](#). Gunner Engebretson, ?–?, Fuldmægtig ved Norges Zahlkasse – mangler info om ham

[k58](#). Andrias Johannessen, ?–? – mangler info om ham

[k59](#). Christopher Frimann Omsen, 1761–1829, norsk jurist, deltok på Riksforsamlingen på Eidsvoll

[k60](#). Mathias Sommerhielm, 1764–1827, dansk jurist, deltok på stormannsmøtet på Eidsvoll i februar 1814, norsk statsminister 1822-27

[k61](#). Niels Aall, 1769–1854, godseier, forretningsmann og statsråd

[k62](#). Carl Jacob Waldemar von Schmettow, 1744–1821, dansk-norsk offiser, utsending fra Christian Frederik i 1814

[k63](#). Hans Henrik Von Essen, 1755–1824, var opprinnelig påtenkt som generalguvenør, men etter etableringen av en egen norsk stat og forhandlingene mellom Norge og Sverige ble han stattholder 1814–1816

[k64](#). Mangler info om ham

[k65](#). Johan Nordahl Brun, 1745–1816, salmedikter, biskop i Bergen

[k66](#). Peter Ulrik Magnus Hount, 1769–1815, prest, deltok på Riksforsamlingen i på Eidsvoll og var stortingsrepresentant høsten 1814 og ble valgt til stortinget 1815-16

[k67](#). Peter Anker, 1744–1832, Carsten Ankers bror

[k68](#). Mathias Sigvardt, senere biskop? – mangler info om ham

[k69](#). Mangler info om ham

- [k70](#). Christian Ditlev Adolph Arenfeldt, 1758–1833, dansk-norsk, siden norsk offiser, deltok på stormannsmøtet på Eidsvoll i februar 1814
- [k71](#). Johan Henrik Tawast, 1763–1841, svensk offiser og diplomat
- [k72](#). Gomer Brunius, 1748–1819, prost, kyrkoherde i Tanum och Lur
- [k73](#). Jacob Aall, 1773 – 1844, godseier, politiker og historiker, deltok på Riksforsamlingen på Eidsvoll
- [k74](#). Christian Adolph Diriks, 1775 – 1837, jurist, professor og statsråd, deltok på Riksforsamlingen på Eidsvoll
- [k75](#). Thomas Bryn, 1782 – 1827, deltok på Riksforsamlingen på Eidsvoll og var stortingsrepresentant flere ganger senere
- [k76](#). Hans Jacob Grøgaard, 1764 – 1836, deltok på Riksforsamlingen på Eidsvoll
- [k77](#). Alexander Christian Møller, 1762 – 1847, distriktskirkurg i Nedenes Amt, deltok på Riksforsamlingen på Eidsvoll
- [k78](#). Hans (1675 – 1754) og Peder (1683 – 1738) Colbjørnsen var ansvarlige for å sette Fredrikshald (Halden) i brann under krigen i 1716, halvbrødre av Anna Colbjørnsdatter (se 11. september 1814)
- [k79](#). Vincents Lassen Sebbelow, 1770 – 1841, dansk-norsk forretningsmann og politiker
- [k80](#). Peder Christian Hersleb Kjerschow, 1786 – 1866, senere biskop først i Tromsø, så i Bergen
- [k81](#). Stener Johannes Stenersen, 1789 – 1835, teolog, fra 1818 professor i teologi ved universitetet i Christiania
- [k82](#). Abraham Borch, 1786 – 1847, teolog, ble prost i Kongsberg
- [k83](#). Nicolai Wergeland, 1780 – 1840, prest, deltok på Riksforsamlingen på Eidsvoll, Henrik Wergelands far
- [k84](#). Christian Magnus Falsen. 1782 – 1830, bror av Jørgen Conrad de Falsen, politiker og embetsmann, deltok på Riksforsamlingen på Eidsvoll
- [k85](#). Severin Løvenskiold, 1777 – 1856, norsk statsmann, stattholder i Norge 1841-56
- [k86](#). Jonas Rein, 1760 – 1821, prest og forfatter, deltok på Riksforsamlingen på Eidsvoll
- [k87](#). Frederik Wilhelm Stabell, 1763 – 1836, norsk offiser, deltok på

Riksforsamlingen på Eidsvoll

[k88](#). Peter Motzfeldt, 1777 – 1854, deltok på Riksforsamlingen på Eidsvoll og som stortingsrepresentant for Bergen på det ekstraordinære storting høsten 1814. Statsråd 1814-27

[k89](#). Westye Egeberg, 1770 – 1830, norsk forretningsmann

[k90](#). Jørgen Aall, 1771 – 1833, trelasthandler, deltok på Riksforsamlingen på Eidsvoll og som stortingsrepresentant på det ekstraordinære stortinget 1814

[k91](#). Nikolai Scheitlie, 1753 – 1824, magasinforvalter og kommisjonær for Kongsberg sølvverk og Blåfarveverket på Modum, deltok på Riksforsamlingen på Eidsvoll, stortingsrepresentant i 1818

[k92](#). Gustav Peter Blom, 1785 – 1869, sorenskriver i Nordre Jarlsberg, deltok på Riksforsamlingen på Eidsvoll, stortingsrepresentant flere ganger senere

[k93](#). Mathias Andreas Boye, 1796 – 1872, stortingsrepresentant i 1833 og 1857

[k94](#). Hans Nilsen Hauge, 1771 – 1824, norsk legpredikant

[k95](#). Johan Friedrich Wilhelm Haffner, 1768 – 1822, norsk offiser, Christian Frederiks adjutant på Riksforsamlingen på Eidsvoll

[k96](#). Mangler info om ham

[k97](#). Steen Andersen Bille, 1752 – 1833, dansk admiral

[k98](#). Christopher Frederichssen Lønborg, 1753 – 1827, dansk militær (?)

[k99](#). Andreas Dedekam Hagerup Gyldenpalm, 1777 – 1832, dansk diplomat, senere ansatt ved den norske statsrådsavdeling i Stockholm

[k100](#). Frederik Julius Kaas, 1758 – 1827, dansk embetsmann, justismester og politimester

[k101](#). Mathias Bonsach Krogh, 1754 – 1828, fra 1804 biskop over Nordlandene og Finmarken, stortingsrepresentant 1815-16

[k102](#). Johan Randulf Bull, 1749 – 1829, fra 1814 justitiarius i den norske Høyesterett

[k103](#). Ludvig Christopher Ingstad, forstander for Oslo Hospital og rådmann i Christiania

[k104](#). Martin Richard Flor, 1772 – 1820, skolelærer og lektor ved universitetet i Christiania

- [k105](#). Johannes Flintoe, 1787 – 1870, dansk-norsk maler
- [k106](#). Thomas Thaarup, 1749 – 1821, dansk dikter
- [k107](#). Jens Baggesen, 1764 – 1826, dansk forfatter
- [k108](#). Nikolai Lumholtz, 1729 – 1819, stiftsprost i Christiania, fra 1805 titulær biskop
- [k109](#). Johan Gunder Adler, 1784 – 1852, dansk embedsmann, 1812 – 1824 bestyrer (lector) for skolen Prins Christian Augusts Minde i Frederikshald
- [k110](#). Wilhelm Frimann Koren Christie, 1778 – 1849, sekretær under Riksforsamlingen på Eidsvoll, stortingspresident i det ekstraordinære stortinget 1814
- [k111](#). Peder Valentin Rosenkilde, 1772 – 1836, kjøpmann og politiker, deltok på Riksforsamlingen på Eidsvoll
- [k112](#). Anders Sandøe Ørsted, 1778 – 1860, dansk jurist og senere statsminister
- [k113](#). Mangler info om ham
- [k114](#). Fredrik Moltke. 1754 – 1836, dansk embetsmann og statsminister
- [k115](#). Jens Rolfsen, 1765 – 1819, forretningsmann, deltok på Riksforsamlingen på Eidsvoll
- [k116](#). Christian/Kristian 2, 1481 – 1559, dansk-norsk konge 1513-23, svensk konge 1520-23
- [k117](#). David Richard Morier, 1784 – 1877, britisk diplomat
- [k118](#). Michael Skjelderup, 1769 – 1852, lege og professor i medisin ved universitetet i Christiania
- [k119](#). Henrik Lauritz Nicolai Steenbuch, 1774 – 1839, prokurator, senere lektor og så juridisk professor
- [k120](#). Mangler informasjon om ham
- [k121](#). George Eden 1st (and last) Earl of Auckland, 1784 – 1849, britisk politiker og administrator
- [k122](#). Niels Omsted, 1769 – 1852, kjøpmann og konsul
- [k123](#). Edouard Romeo grev Varga-Bedemar (egentlig Carl Friedrich August Grosse), 1768 – 1847, tysk forfatter og eventyrer
- [k124](#). Nikolai Frederik Severin Grundtvig, 1783 – 1872, dansk teolog og dikter

[k125](#). Frantz Bülow, 1769 – 1844, dansk offiser og hoffmann

[k126](#). Maria Schandorff, f. Lassen, 1784 – 1848, filantrop og sosialpedagog

[k127](#). Johan Bøye Wiewild, 1764 – 1818, tollinspektør i Christiania 1808-14

[k128](#). Paul Olsen Thrane, 1751 – 1830, norsk forretningsmann og ledende person i Christiania rundt 1814

[k129](#). Mangler info om ham

[k130](#). August Ernst von Steigentesch, 1774 – 1826, østerriksk offiser, diplomat og forfatter

[k131](#). Franz 1 (Franz 2 Joseph Karl), 1768 – 1835, tysk romersk keiser Franz 2 1792-1806 og keiser Frans 1 av Østerrike 1804-1835

[k132](#). Mikhail Fjodorovitsj Orlov, 1788 – 1842, russisk offiser som deltok i dekabristopprøret i Russland i 1825

[k133](#). Augustus Foster, 1780 – 1848, britisk diplomat, adlet i 1825

[k134](#). Friedrich von Martens, 1778 – 1857, tysk/prøysisk jurist, offiser og diplomat

[k135](#). Frederik Trampe, 1779 – 1832, stiftsamtmann i Trondhjems stiftamt

[k136](#). Robert Stewart, Viscount Castleragh, 1769 – 1822, irsk og britisk adelsmann og politiker, utenriksminister i 1814

[k137](#). Nicolai Erdinger Balle, 1744 – 1816, dansk biskop

[k138](#). Werner Nicolai de Seue, 1742 – 1823, norsk offiser

[k139](#). Daniel Frederik Petersen, 1757 – 1816, norsk offiser, deltok på Riksforsamlingen på Eidsvoll

[k140](#). Frederik Christian Holsten, 1783 – 1816, dansk sjøoffiser, fikk i 1814 avskjed fra den danske marine og reiste til Norge der han ble kaptein i den norske marine

[k141](#). Thomas Fasting, 1769 – 1841, (dansk-)norsk sjøoffiser, etter 1814 norsk marineminister

[k142](#). Johan Frederik Tscherning, ? – ?

[k143](#). Christopher Grøndahl. 1764 – 1864, boktrykker, overtok trykkeriet fra Niels Wulfsberg i 1812

[k144](#). Johannes Crøger, 1753 – 1830, sogneprest, far til folkeminnesamleren Olea Crøger

- [k145](#). Fredrik Glad, 1760 – 1840, bedriftseier, stortingsrepresentant 1815-16
- [k146](#). Hans Henrik Maschmann, 1775 – 1860, apoteker og professor
- [k147](#). Mangler info om ham
- [k148](#). Lars Clausen – mangler info om ham
- [k149](#). Bernhard Ditlef von Staffeldt, 1753 – 1818, dansk-norsk offiser
- [k150](#). Johan Henrik Spørck, 1778 – 1849, norsk offiser
- [k151](#). Frederik Adolph Schleppegrell, 1792 – 1850, norsk-dansk offiser
- [k152](#). Povel Fasting – pseudonym
- [k153](#). Peter Thun Foersom, 1777 – 1817, dansk skuespiller og oversetter
- [k154](#). Ludvig Holberg – fra 1747 Baron av Holberg, 1684 – 1754, norsk-dansk forfatter og historiker nå mest kjent for sine komedier
- [k155](#). Carl Frederik Ferdinand Wilhelm Albrecht Kaltenborn, 1785 – 1832, dansk-norsk offiser
- [k156](#). Johannes Klingenberg Sejersted, 1761 – 1823, norsk offiser
- [k157](#). Johan Christopher Ræder, 1782 – 1853, norsk kaptein, senere general. Representant på det ekstraordinære storting 1814 og 1815-17
- [k158](#). Andreas Frederik von Hauch, 1793 – 1814, norsk offiser
- [k159](#). Mangler info om ham
- [k160](#). Erik Theodor Christian Bernhardus Anker, 1785 – 1858
- [k161](#). ?, Arbien, mangler info om ham
- [k162](#). Johannes von Müller, 1752 – 1809, sveitsisk historiker
- [k163](#). Magnus Fredrik Ferdinand Björnstjerna, 1779 – 1847, svensk greve og general
- [k164](#). Filip 3, 1578 – 1621, konge av Spania og Portugal som i 1609 sendte etterkommerne av muslimer som hadde konvertert til kristendommen (moriscos) i eksil
- [k165](#). Mangler info om ham
- [k166](#). Catharina von Haxthausen, f. von Oldenburg, 1765 – 1843
- [k167](#). Johan Henrik David Carstens, 1754 – 1837, startet i 1807 driften av Hotel d'Angleterre i Rådhusgaten 26, Christiania
- [k168](#). Georg Frederik von Krogh, 1777 – 1826, norsk offiser

[k169](#). Mangler informasjon om ham

[k170](#). Mangler info om ham

[k171](#). Johannes Ewald, 1743 – 1781, dansk dikter og dramatiker

[k172](#). Ole Christopher Randers. 1779 – 1856, sogneprest i Skjeberg, stortingsrepresentant 1830

[k173](#). Anders Jensen Heyerdahl, 1757 – 1832, statshauptmann i Kristiansand

[k174](#). Werner Stauffacher, Stauffacher-familien hadde ledende stillinger i kantonen Scwyz i det 13. og 14. århundre

[k175](#). Walter Fürst, skal ha dødd i 1317, sveitsisk patriot fra kantonen Uri

[k176](#). Arnold von Melchtal (Arnold von der Helden), patriot fra kantonen Unterwalden

[k177](#). Wilhelm Tell, skal ha levd tidlig på 13-hundretallet i kantonen Uri

[k178](#). Ole Schrøder, 1763 – 1824 far til Jens Christian Schrøder som har utgitt erindringer fra blant annet krigen i 1814

[k179](#). Andreas Michael Heiberg, 1767 – 1815, byfogd og byskriver i Fredrikstad, deltok på Riksforsmalingen på Eidsvoll

[k180](#). Jacob Wulfsberg, 1751 – 1826, far til Niels Wulfsberg

[k181](#). Niels Skriver – referanse til Den politiske kannestøper av Ludvig Holberg der en av personene, Richard Børstenbinder, sier: «Jeg er af samme Meening, som Niels Skriver» selv om Niels Skriver ikke er til stede

[k182](#). Knud Lyne Rahbek, 1760 – 1830, dansk dikter, dramatiker mm.

[k183](#). Anna Colbjørnsdatter, 1667 – 1736, skal ha sjenket offiserene i en svensk tropp godt med drikke samtidig som hun sendte beskjed til de norske styrkene om at svenskene var på prestegården i Norderhov 28. mars 1716, halvsøster av Hans og Peder Colbjørnsen (se 8. april 1814)

[k184](#). Gustav 4 Adolf, 1778 – 1837, konge av Sverige 1792-1809 da han ble avsatt

[k185](#). Gustav Gustavsson av Wasa, 1799 – 1877, svensk kronprins 1899-1809

[k186](#). Benoni Aubert, 1768 – 1832(?), hvis dette er riktig person, valgte han likevel å bli i Norge (se nedenfor)

[k187](#). Andreas Samuel Krebs, 1769 – 1818, kommandant på Kongsvinger festning

[k188](#). Carl Pontus Gahn af Colquhoun, 1759 – 1825, svensk adelsmann og offiser

[k189](#). Konrad Fredrik Clauson Kaas, 1782 – 1853, fortsatte som kammerherre for Christian Frederik også da han var blitt kong Christian VIII av Danmark

[k190](#). Jørgen Conrad de Falsen, 1785 – 1849, bror av Christian Magnus Falsen, dansk-norsk marineoffiser, fortsatte i den danske marine etter 1814

[k191](#). Frederik Schwartz, løytnant, mangler info om ham

[k192](#). Mangler info om ham

[k193](#). Hans Ditlev Franciscus von Linstow, 1787 – 1851, arkitekt, tegnet bl.a. det kongelige slott i Christiania

[k194](#). Eleonora Thulstrup f. Clauson, 1778 – 1823, utnevnt til statsfrue av Karl Johan i 1818

[k195](#). Elise Alida Augusta von Holten (f. Behagen), 1787 – 1874

[k196](#). Mangler info om henne, gift med Kammerherre Kaas

[k197](#). Andreas Arntzen, 1777 – 1837, jurist, stortingsrepresentant og statsråd

[k198](#). Erich Thurmann, kjøpmann i Christiania – mangler info om ham

[k199](#). Bredo Von Munthe Af Morgenstjerne, 1774 – 1835, jurist og politiker

[k200](#). Jens Aars, 1779 – 1834, prest og stortingsmann

[k201](#). Thomas Johannessen Heftye, 1767 – 1827, sveitsisk immigrant og forretningsmann

[k202](#). Jacob Carl Kaalund, 1758 – 1831, dansk offiser

[k203](#). Herman Widing, 1776 – 1860, underkommandant på Akershus festning

[k204](#). Mangler info om ham

[k205](#). Edward Eilertsen hagerup, 1781 – 1853, jurist og stortingsrepresentant. Representant på det ekstraordinære storting 1814

[k206](#). August Konow, 1780 – 1873, forretningsmann og stortingsrepresentant. Representant på det ekstraordinære storting 1814

[k207](#). Nero Claudius Caesar Augustus Germanicus, 37 – 68, romersk keiser

[k208](#). Sardanapal, sannsynligvis forvansket fra Ashurbanipal (død ca 627 f.v.t). Sardanapal som en svak personlighet er et litterært påfunn som fortelles hos den greske historiker Diodorus, og i 1821 skrev Byron et drama om ham basert på Diodorus skildring

- [k209](#). Jens Jacob Keyser, f. Krumm, 1780 – 1848, professor i fysikk og kjemi
- [k210](#). Christopher Hansteen, 1784 – 1873, astronom og geofysiker, senere professor
- [k211](#). Niels Stockfledt Schultz, 1780 – 1832, representant på det ekstraordinære storting 1814 og flere senere storting
- [k212](#). Niels Hertzberg, 1759 – 1841, norsk teolog og prest, representant på det ekstraordinære storting 1814
- [k213](#). Aleksander I, 1777 – 1825, russisk tsar 1801-25
- [k214](#). George III, 1738 – 1820, konge av Storbritannia og Irland (senere UK of Great Britain and Ireland) 1760-1820
- [k215](#). Henrik Anker Bjerregaard, 1792 – 1842, norsk forfatter og jurist
- [k216](#). Samuel William Manthey, 1774 – 1815, norsk jurist og politiker, representant på det ekstraordinære storting 1814
- [k217](#). Thorkild Aschehoug, 1756 – 1838, norsk prest og stortingsmann, representant på det ekstraordinære storting 1814
- [k218](#). Mangler info om ham
- [k219](#). Wilhelm Hansen, 1776 – 1851, kjøpmann, representant på det ekstraordinære storting 1814 og flere senere
- [k220](#). Hans Leierdahl Nansen, 1764 – 1821, sorenskriver og stortingsprepresentant, deltok på det ekstraordinære storting 1814
- [k221](#). Niels Griis Dahl, 1778 – 1852, prest og politiker, representant på det ekstraordinære storting 1814 og flere senere
- [k222](#). Christian Sørensen, 1865 – 1845, biskop, representant på det ekstraordinære storting 1814
- [k223](#). Christian Emanuel Fischer, mangler mer info om ham
- [k224](#). Johan Collett, 1775 – 1827, politiker, deltok på Riksforsamlingen på Eidsvoll og ble valgt til stortinget flere ganger. Bror av Jonas Collett.
- [k225](#). Carl von Rosenstein, 1766 – 1836, svensk teolog og politiker
- [k226](#). Mathias Rosenblad, 1758 – 1847, svensk adelsmann og statsmann
- [k227](#). Gustaf af Wetterstedt, 1776 – 1837, svensk adelsmann og politiker
- [k228](#). Poul Christian Holst, 1776 – 1863, norsk embetsmann og statsråd

- [k229](#). Hilmar Meincke Krohg, 1776 – 1851, amtmann i Romsdal, deltok på Riksforsamlingen på Eidsvoll og som representant på det ekstraordinære storting 1814 og på senere storting
- [k230](#). Hans Henrik Rode, 1767 – 1830, norsk offiser
- [k231](#). Carl Carlsson Mörner af Tuna, 1755 – 1821, svensk greve og offiser, riksstattholder i Norge 1816-18
- [k232](#). Gustaf Fredrik Wirsén, 1779 – 1827, svensk embetsmann og politiker
- [k233](#). Ole Torjersson Svanøe, 1781 – 1859, kjøpmann og verftseier, stortingsrepresentant, også på det ekstraordinære storting 1814
- [k234](#). Lorents Lange, 1783 – 1860, jurist, stortingsrepresentant, også på det ekstraordinære storting 1814
- [k235](#). Valentin Sibbern, 1779 – 1853, major, deltok i Riksforsamlingen på Eidsvoll
- [k236](#). Aasmund Saamundsen Nordgaard, 1776 – 1864, byggmester og oppfinner, representant på det ekstraordinære storting 1814
- [k237](#). Erik Olsen Nord, 1780 – 1858, handelsmann, håndverker og stortingsrepresentant, også på det ekstraordinære storting 1814
- [k238](#). Paul Larsen Forseth, 1762 – 1817, lensmann i Klæbu, representant på det ekstraordinære storting 1814
- [k239](#). Anders Lysgaard, 1756 – 1827, lensmann, deltok på Riksforsamlingen på Eidsvoll, stortingsrepresentant, også på det ekstraordinære storting 1814
- [k240](#). Ole Paulssøn Haagenstad, 1775 – 1866, bonde og stortingsrepresentant, også på det ekstraordinære storting 1814
- [k241](#). Torger Halvorsen Næss, 1772 – 1854, bonde og politiker, flere ganger stortingsrepresentant, også på det ekstraordinære storting 1814
- [k242](#). Kristian 6, 1699 – 1746, konge av Danmark-Norge 1730-46
- [k243](#). Jacob Hersleb Sodemann, 1780 – 1849, lærer og teolog, representant på det ekstraordinære storting 1814
- [k244](#). Arnoldus von Westen Sylow Koren, 1764 – 1854, sorenskriver og medlem av Riksforsamlingen på Eidsvoll, senere stortingsrepresentant, også på det ekstraordinære storting 1814
- [k245](#). Iver Andreas Günther Holter, 1781 – 1860, jurist og kjøpmann,

representant på det ekstraordinære storting 1814

[k246](#). Søren Georg Abel, 1772 – 1820, Prest og stortingsrepresentant, også på det ekstraordinære storting 1814

[k247](#). Søren Tybring, 1773 – 1822, prest, representant på det ekstraordinære storting 1814

[k248](#). Christen Tiedemand, 1779 – 1838, tollinpektør, representant på det ekstraordinære storting 1814

[k249](#). Theis Jacob Thorkildsen Lundegaard, 1774 – 1856, bonde og politiker, deltok på riksforsamlingen på Eidsvoll, stortingsrepresentant flere ganger, også på det ekstraordinære storting 1814

[k250](#). Esaias Tegnér, 1782 – 1846, svensk dikter, professor i gresk mm, i dag kanskje mest kjent for *Frithiofs saga* fra 1825

[k251](#). Ole Krabbe, 1758 – 1826, norsk offiser, suppleant (vararepresentant) på det ekstraordinære storting 1814

[k252](#). Carl Stoltenberg, 1770 – 1830, kjøpmann og politiker, deltok på riksforsamlingen på Eidsvoll, det ekstraordinære storting 1814 og flere senere storting

[k253](#). Jacob Bull, 1784 – 1850, prest i Fredriksvern, stortingsrepresentant på det ekstraordinære storting 1814

[k254](#). Laritz Weidemann, 1775 – 1856, embedmann, deltok på Riksforsamlingen på Eidsvoll og på det ekstraordinære storting 1814

[k255](#). Johan Garmann, 1780 – 1815, prest, deltok på det ekstraordinære storting 1814

[k256](#). Josef Frans Oskar (Oskar 1), 1799 – 1859, sønn av Karl Johan og unionskonge fra 1844

[k257](#). Jens Christian Berg, 1775 – 1852, historiker og embedsmann, representant på det ekstraordinære storting 1814

[k258](#). Johan Hübner von Holst, 1774 – 1836, norsk, senere svensk offiser. Svensk kommandant på Fredriksten festning

[k259](#). Hans Carl Knudtzon, 1751 – 1823, kjøpmann, skipsreder og borgermester, representant på det ekstraordinære storting 1814

[k260](#). Andreas Frederik Weidemann, 1763 – 1847, sogneprest, representant på

det ekstraordinære storting 1814

[k261](#). Lorentz Angell, 1778 – 1860, prest, stortingsrepresentant flere ganger, også på det ekstraordinære storting 1814

[k262](#). Peder Tønning, 1782 – 1839, postmester, stortingsmann flere ganger, også på det ekstraordinære storting 1814

[k263](#). Johan Frederik Sartz, 1763 – 1839, prest, representant på det ekstraordinære storting 1814

[k264](#). Jacob Roll, 1783 – 1870, jurist og stortingsmann

[k265](#). Mangler info om ham

[k266](#). Ditlev Vibe, 1751 – 1834, generalkrigskommisær

[k267](#). Nils Christian Frederik Hals, 1758 – 1838, oberstløytnant og kommandant på Fredrikstad festning 21/3 – 4/8 1814

[k268](#). Oberstløytnant Hjermann, forsvarte Kråkerøy ved Fredrikstad i krigen 1814 – mangler info om ham

[k269](#). Ole Hannibal Sommerfeldt, 1753 – 1821, amtmann i Kristians amt, representant på det ekstraordinære storting 1814

[k270](#). Paul Fredrik Michael Heltzen, 1779 – 1838, kanselliråd og sorenskriver, valgt til stortinget flere ganger, også til det ekstraordinære storting 1814

[k271](#). Christian Krohg, 1777 – 1828, jurist, utnevnt til professor ved universitetet i Christiania i 1814, representant på det ekstraordinære storting 1814 og senere storting, stortingspresident og medlem av regjeringen

[k272](#). Harald 1 Hårfagre, ca 850 – 930, fikk etterhvert makt over store deler av Norge

[k273](#). Thorbjørn Gundersen Sandvigen, 1755 1822, gårdbruker og stortingsrepresentant, deltok på det ekstraordinære storting 1814

[k274](#). Poul Helgesen/Paulus Helle (Poul Vendekaabe), ca. 1485 – 1534, gjorde seg upopulær både på katolsk og luthersk side i reformasjonstiden i Danmark

[k275](#). Haagen Mathiesen, 1759 – 1842, trelasthandler

[k276](#). Jens Rathke, 1769 – 1855, professor i zoologi

[k277](#). Poul/Paul Steenstrup, 1772 – 1864, industrigründer, deltok på Riksforsamlingen på Eidsvoll og på det ekstraordinære storting 1814

[k278](#). Peder Jacobsen Bøgvald, 1762 – 1829, gårdbruker, skipsreder og

sagbrukseier, deltok på det ekstraordinære storting 1814 og på det ordinære storting 1815-16

[k279](#). Hans Justus Hansen, 1776 – 1847, prest, deretter byråsjef

[k280](#). Aad Davidsen Kløve, 1772 – 1841, gårdbruker, representant på det ekstraordinære storting 1814

[k281](#). Quintus Horatius Flaccus (Horats), 65 – 8 f.v.t, romersk dikter

[k282](#). Gaius Lucilius, ca. 160 – 103 f.v.t, romersk satiriker

[k283](#). Marcus Henrik Florentz, 1775 – 1869, fogd, deltok på det ekstraordinære storting 1814

[k284](#). Proteus: i gresk mytologi en sjøgud som kan skifte form og som er vanskelig å holde fast

[k285](#). Hans Hansen Grundset Bjølset, 1769 – 1822, skogseier, representant på det ekstraordinære storting 1814

[k286](#). Henrik Georg Tønder, 1782 – 1834, kjøpmann og statshauptmann, deltok på det ekstraordinære storting 1814 og på senere storting

[k287](#). Sannsynligvis: Otto Thott, 1703 – 1785, greve og embetsmann

[k288](#). Jørgen Jørgensen, 1767 – 1838, garvermester, deltok på det ekstraordinære storting 1814

[k289](#). Herman Peter Vogt Krefting, 1784 – 1863, jurist, deltok på det ekstraordinære storting 1814

[k290](#). Hans Christie Reiersen, 1781 – 1836, prest, deltok på det ekstraordinære storting 1814

[k291](#). Elling Olsson Valbø/Walbøe (tok senere navnet Lande), 1763 – 1831, gårdbruker, deltok på Riksforsamlingen på Eidsvoll og på det ekstraordinære storting 1814

[k292](#). Lars Olsen Godøe, 1775 – 1818, los, deltok på det ekstraordinære storting 1814

[k293](#). Arnt Møglestue, 1770 – 1823, tollinspektør, deltok på det ekstraordinære storting 1814

[k294](#). Eilev Hansen Tothammer, 1760 – 1823, styrmann, deltok på det ekstraordinære storting 1814

[k295](#). Nils Trulsen Bru, 1776 – 1823, gårdbruker, deltok på det ekstraordinære

storting 1814 og senere storting

[k296](#). Rasmus Rasmussen Wieland/Viland, 1775 – 1837, bonde, deltok på det ekstraordinære storting 1814

[k297](#). Anders Gotaas. 1768 – 1850, godseier, deltok på det ekstraordinære storting 1814

[k298](#). Jean-Baptiste Poquelin (Molière), 1622 – 1673, fransk dramatiker og skuespiller

[k299](#). August Friedrich Ferdinand von Kotzebue, 1761 – 1819, tysk dramatiker og diplomat

[k300](#). Mangler info om ham

[k301](#). Charlotte Frederikke av Mecklenburg-Schwerin, 1784 – 1840

[k302](#). Mangler info om ham

[k303](#). Mangler info om ham

[k304](#). Hedvig Eleonora Charlotte von Krassow, 1779 – 1855. Hun var også Essens niese

[k305](#). Maren Pavels (f. Fasland), 1781 – 1865

[k306](#). Hans Hanssen Grimelund, 1758 – 1844, gårdbruker og stortingsrepresentant

[k307](#). Laurentius Borchsenius, 1772 – 1844, sorenskriver og politiker

[k308](#). Johannes Berg Thrane, 1779 – 1841, handelsmann og amerikansk visekonsul

[k309](#). Niels Aars(?), mangler info om ham

[k310](#). Major N. Schjøtt, info mangler om ham

[k311](#). Mangler info om henne

Claus Pavelss *Dagbog 1814* er lastet ned gratis fra bokselskap.no